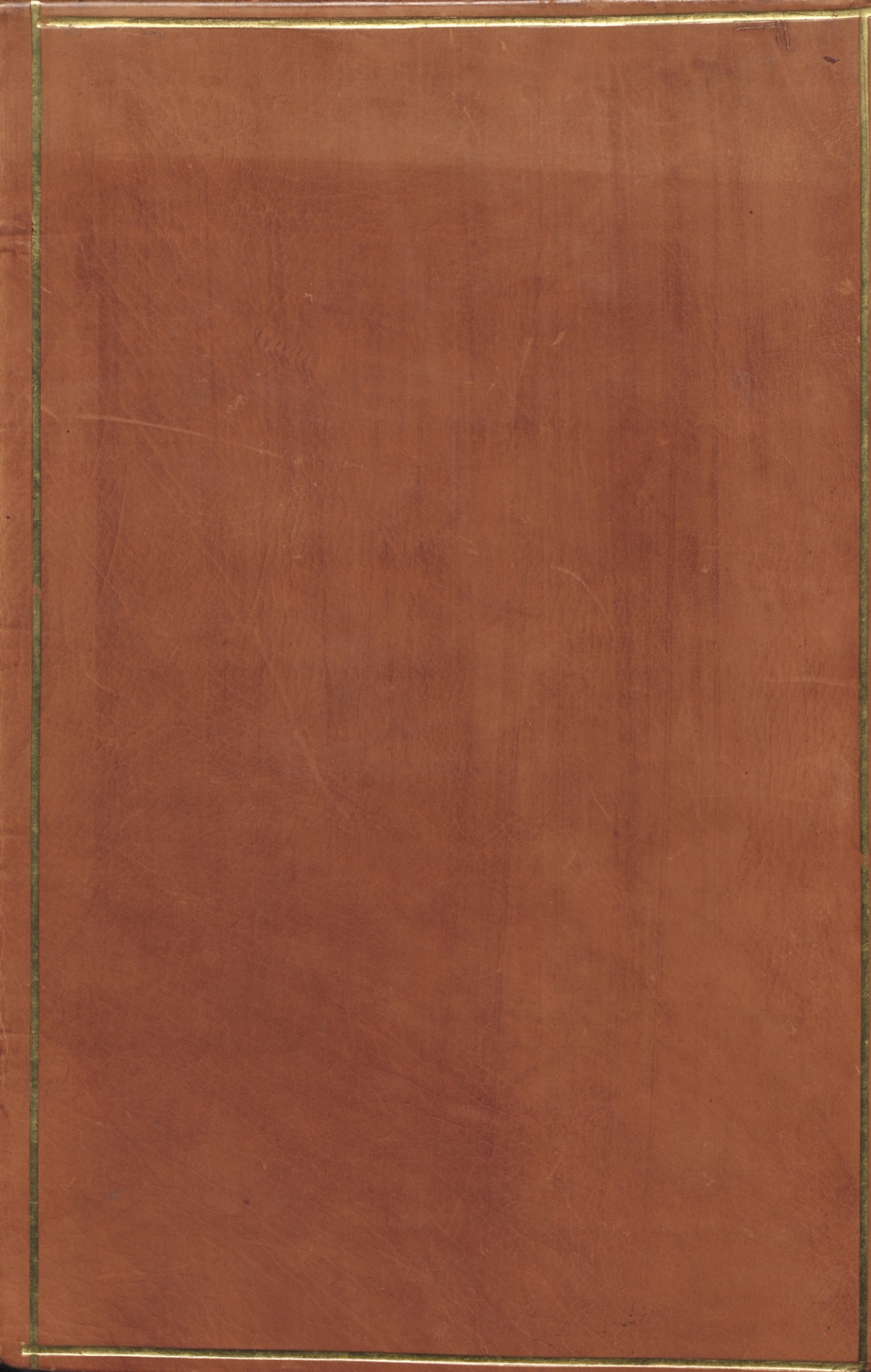

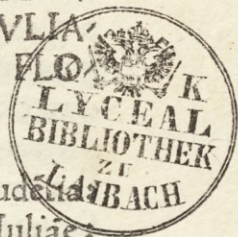

1252. I. A. C. 1 ^{line} Imped. Examin. 1475

Page 9688 9. XII. 1921. P. 9688

Hain 9688

1
DOMITII CALDERINI VERONENSIS SECRE-
TARII APOSTOLICI IN COMMENTARIOS IV-
VENALIS AD CLARISSIMVM VIRVM IVLIA-
NVN MEDICEN PETRI COSMI FILIVM FLO-
RENTINVM.

DOMITIVS Iulião medici. Salt. Etsi multa de prudentia
humaitate: uirtute tua: olĩ mihi sæpẽ afferebãtur Iuliãe:
tamẽ quom superiore año isthic essem: ea omnia ita in te
p̃spexi: & admiratus sum: ut ad eam fidem: & obseruantia
immortalem: quam in Laurentium fratrem contuli: & lo-
caui: tu quoq; magna ex parte impuleris. Nã quom me: &
mea omnia Laurẽtio: domuiq; uestre traderem: iter cate-
ra ornamẽta: quæ egregia: & amplissima habetis: & parta
a maioribus uestris: & a uobis non modo conseruata sed
aucta: illud in primis laude singulari dignum arbitratus
sum: q̃ duo fratres: cum domestica gloria: tum ciui-
tatis honoribus florentissimi: tanta concordia uiuitis: tã
mutua pietate: tanta uirtutum omnium similitudine: ut
quom tu maiori natu Laurentio: diuini ingenii: summæq;
sapientiæ uiro cedas: ista insigni pietatis laude ad præci-
puam gloriam contendas: efficiasq;: ut nemo Laurẽtium
colat: qui te non plurimum obseruet: Quod mihi p̃fecto
accidit: nam quom ei laborem omnem: industriam: deniq;
me ipsum dicatum esse debere statuerim: hoc studiũ meũ
& consiliũ ei probarẽ non posse uideor: nisi fidei in te
argumẽtũ aliquod extiterit. id ut fiat: hoc año elaborauĩ
diligenter. Nam Iuuenalis satyras noua commentatione
tuo nomine explicare conatus sum: in quibus ĩterpretãdis
nõ ignoras q̃ multi bonarũ artium studiosi operã posuerit:
& tamen aliq̃do ingenue sint professi se multa nõ affecu-
ros esse: uel carminis obscuritate: uel tẽporũ ignoratione:
Equidem: quod sine arrogancia dictum uelim: multa in

iis græcorū latiorūq; auctoritate confirmata me explicaf-
se contenderim: quæ uel alii grauioribus studiis occupati
neglexerūt: uel multi nostrarū litterarū studiosi scire ma-
gnopere expectabāt. Atq; id sane non in iis tantum: quæ
quotidianis disputationibus quæri solebant: sed ubi etiā
pleraq; p aptis: & expositis: in hominum opinionē recepta
fuerant: quom uel historiæ inuolucro adhuc laterēt: uel
figurata elocutiōe remotiora essēt. Vt illud Dimidio ma-
gicæ resonāt ubi memnone chordæ: Qui lacedæmonium
pytismate lubricat orbem: Quantum lauseia bibebat p
populo faciēs: Et tota soat ulmea cœna suburra: Quæ cu-
stos gallicus urbis. Vsq; alucifero. aliaq; p multa: In qbus
quid effecerim: qua ratione ab aliorū interpretatione di-
scesserim: eorū sit iudicium qui commentarios nostros in
manus aliquando sument. De his uero locis: quæ iandiu
ī disceptatiōe uersantur: Vt Cecropiā baptæ soliti lassa-
re cocyton: Cabre repetita: Translatus subito ad marfos:
ita me disputasse arbitror: ut labor noster & ea ignoran-
tibus utilis futurus sit: & iis qui eadem habēt cognita ad-
modū probari possit. Quāuis qdā: quē toto ope Fidētiniū
iure appellauimus autore & magistro Brotheo grāmatico
nostra cum suis iēptiis cōiungere tētauerit: In quo mecū
ob id certe unum præclare actum est: q; uterq; eum se
præstitit: ut alterū odisse: alterum etiā stultū esse. nemo
qui uel hæc uel illa legat ignoret. Hic est ille Brotheus Iu-
liane: qui lucubrationē nostra in Martialem: quā Laurētio
fratri dicaui tantopere offēsus est: ut cōtumeliis: calūniis:
cauillationibus non aliter me insectetur: q̄ si in eo omnis
uitæ & dignitatis ratiōes positas haberet. Huius aliquot
epistolis hætenus respōdi. Quod in fine huius opis leges.
Rursusq; accusaui hominis ignorantiam in recognitione
Plinii: quē ducētis: & lxxv. locis ab eo deprauatū fuisse al-
tera lucubrationē facile coniicius. Quæ uero de cōmētariis

Martialis nobis obiecit: ita diluimus: ut isdem locis gra-
 uioribus eum criminibus reū agamus: quod & hac de qua
 dixi epistola meditatur: & altera actione absoluimus:
 Vnum illud a bonis doctisq; uiris uehementer petimus:
 ut ne mihi: neuue Brotheo fidē habeant: nisi & Martia-
 lis carmen prius legerint: & quid scripserimus ex cōmēta-
 riis nostris cognouerint. Solet enim Brotheus calumniis
 agere: alia iuertere: alia falso recitare. Nam quum ei pel-
 lis leonis haecenus non profuerit: nunc demum uulpinam
 insuere meditatur: nā oīa tentat: ne homo quinquagena-
 rius ab eo: qui nondum uigesimum nonum cōpleuit an-
 num discere uideatur. Sed de Brotheo & Fidentino haecē-
 nus: Tu quum omnia legeris: melius de iis statues. Itaq;
 hos cōmentarios tibi tradimus & dicamus in Laurētium
 obseruantia: in te: domumq; uestram egregia uoluntatis
 & fidei meae testes sempiternos. Eo autem celerius emit-
 tuntur: q̃ Marcus Aurelius senatus Veneti scriba uir
 doctissimus eloquentissimusq; mecum iā pridem per lit-
 teras agit: ut tandem aliquando hos ederem: quos uehe-
 menter legere cuperet. Est enim his studiis eruditissimus:
 & quum fides: morum grauitas: aliaq; ornamenta quotti-
 die in eo spectent doctrina maxime eminet. Marsilium
 Ficimum nostrum aliquando ad hos legendos adhibebis:
 si a philosophis suis discedere potest: in quibus locū opti-
 net honestissimum. Vale.

IVVENALIS VITA EX ANTI
QVORVM MONVMENTIS.

IVNIVS Iuuenalis Libertini locupletis incertum alumnus: an filius. Ad mediam fere aetatem declamauit: animi magis cā: q̄ q̄ scholæ aut foro præpararet. Deinde paucorum uersuum Satyra non absurde composita in Paridæ pantomimum: poetāq̄: eius semestribus militiolis tumen-tem: genus scripturæ industriose excoluit. Et tamen bene diu: ne modico quidem auditorio quicq̄ cōmittere ausus est. Mox magna frequentia: tantoq̄ successu bis aut ter auditus est: ut ea quæ prima fecerat: inferciret nouis scripturis: Quod non dant proceres dabit histrio. tu came-rios: Et bareas: tu nobilium magna atria curas. Præfectos pelopea facit: philomela tribunos. Erat tamē in delitiis aulæ histrio. Multiq̄ fautorum eius quotidie proueh- bantur. Venit ergo Iuuenalis in suspicionem quasi tem- pora figurate notasset: ac statim per honorē militiæ q̄q̄ octogenarius urbe sumotus est. Missusq̄ ad præfecturam cohortis tendentis in extremam ægypti partem. Id sup- plicii genus placuit: ut leui atq̄ ioculari delicto par esset. Verum intra breuissimum tēpus angore: & tedio periit. Temporibus Domitiani floruit: ad Neruæq̄ tēpora per- uenit: quod quoniam eius carmen plane indicat: multaq̄ præterea testimonia: a nobis non est longa disputatione confirmandum.

In fine operis defensio aduersus Brotheū grāmaticū calū- niatorem cōmētariorum Martialis cum recriminatione.

Opus totum in. xvi. Satyras diuiditur. Neq̄ iis assentior qui in libros distribuunt. Sed iam de Satyra dicamus.

SA Tyrarum genera duo agnoscimus: alter ætius tã a græcis q̃ latinis usurparum: recetius alter: quod ab ætius defluxit: quod latini tantũ exco-
luerunt: prius illud sola uarietate carminũ constat: personisq; introductis: comœdia pene par: Sed maiore lasciuit licetia: salibuq; & ioci absolu-
uit: nam introducti Satyri dii siluestres paces iocularia & lasciuia iter se
iactant: hi sũt Satyrus cæus: Satyrus impubis: Satyrus adolefcens: Silenus
pater atq; id genus personæ fictæ: quod Pollux apud græcos docet. In
hoc poematis gẽere Aeschylus & græci præterea multi uersati sũt: apud nos Pacuuius: En-
nius: Varro: qui eo stilo satyras menippeas conscripsit. Satyris igitur introductis satyra
nomen accepit: quam appellationem hæc recentior quã a priore manauit: & a latinis tan-
tum usurpata est seruauit: ac ex licentia illa ueteri Satyrorum: in apertã hominũ reprehẽ-
sionem: & obiurgationem exiuit: mutato carminis colore & numeris: nam in exámetros
assurgit: cum prior intra iambicos & eius generis uersus contineretur. Hinc Lucilius: qui
(si eius studiosis credimus) nõ modo cum eiusdẽ operis auctioribus: sed cũ omnibus poe-
tis certat: quis non sine suspitione amulationis lutulentus fluere ab Horatio dicatur. Mi-
ra est in eo libertas & acerbitas: qua Mutium Sceuolam sui temporis ciuem romanum ita
infectatus est: ut eum secuisse dicatur a Persio una cum Lupo: Horatius terfior: Persius in-
dignatione ita euehitur: uix ut sensum absoluat uerborum: quã ita confundit: Iuuenalis
Lucilij acerbitem puritate horatiana: quã maxime adamauit: & imitatus est: calore Per-
sii addito ita temperauit: ut quã singula i illis laudabatur: uniuersa porbentur i hoc uno.
Scio Festum Diomedem: & qui ab eo satyræ expositionem singulis ferme uerbis mutuatus
est Porphyriem huius appellatiõis causas alias attulisse: sed a Satyris olim introductis
Satyræ dici uerosimilius est. Id est poema stilo heroicum: libertate simplex: figuris i-
tercolum: tum periphrasis: quã uelanda reprehensionem adhibetur frequenter occurrit: hi-
storia suorum temporum cognitione plurima: nam quã antiquiora sunt non inseruntur:
nisi in præsentium inuidiam personis: nisi aut uiuant: aut illustres sint: non parcat. Hoc
genere sexdecim satyræ a Iuuenale conscriptæ sũt: Quarum prima dum poeta ex diutur-
no erumpens silentio suam accusat patientiam: qua recitantes poetas audiuerat: Cum &
ipse quoq; possit scribere: & nihil magis scribendum sit q̃ satyra: Causasq; demonstrat
ardore quodam & rebus congestis potius q̃ dispositis in obscuritatem pene confunditur.
Non libet conſutare illorum opinionem: qui poetam se indoctum fateri putant: nam risu
potius hoc est explodendum: q̃ refellendũ rationibus: quibus res apertissima non indi-
get. Hic inq̃ primum de audiendis poetis iam seſsum esse ostendit: & cum tantum tẽporis
audiendis alienis carminibus consumpserit: Se quoq; repõere oportere ait: hoc est scribẽ-
do reparare & refarcire. Nam hæc duæ uoces Reponere scilicet & Impũe: cum in uarias si-
gnificationes accipiantur: a Iuuenale usurpata sunt non secus q̃ ab Horatio. Reponere
reficere & refarcire ē quod fuit detractũ. Iuuenalis: Meliora ac plura repõit Persicus orbog:
lautissimus. Virg. Hæc iapta pro uirginitate repõit. Papinius: Qui damna dolēs aliẽa repono
Infelix lachrymas. f. meas: quas reparo & reuo. Martialis qui annisũ somnũ i uibe i pu-
cia reparabat: Ingẽti fruor ipsoq; sono: Et totũ mihi nũc repono: Quicqd terdẽos uigila-
uerã per años: Surgẽtẽ focus excipit. Quauis qdã Martialis sensus nulla hita rone repono
p scribo tradidit: Cũ dormiẽs nihil mĩus agat: q̃ scribat: Inde repõere poetã dicũtẽ cũ au-
ditas fabulas scribũt: nã ita tẽpus audiẽdo cõſũptũ reponũt. i. reparat & refarciũt. Horati-
us: Scriptor honoratũ si forte repõis achillẽ. Scriptũ. f. iã ab Hõero. alibi: Fabula quã posci
uult & ſpectata repõit. Porphyrio uero eũ locũ aliter iterpretatus nouum morẽ cõfixit:
Impũe sic pœna diciẽ: quã at sic pœna fũt: passi agũt: qua rone Horatius Impũe p passi
usurpauit i arte poetica: Ne spissã risũ tollat ipune corõa. i. passi. alibi: Sed mẽte recepta
Opturẽ patulas ipũe legẽtib; aures. Nã iterrogãdo uersus legĩt: & cũ Horat. ostẽdat sibi
magnã eẽ molestiã a poetis: cũ scribo iqt hẽo eorũ rone & tẽo ne ostẽdã gẽus iritabile ua-
rũ. Cũ mēs recepta ē. i. cũ uolo relaxar eam: possũ ne fugere quo mĩus audiã recitãtes: cũ
& aures meæ patulæ sũt: & illi ipũe. i. apssi legãt. i. ubiq; occurrẽtes & uolẽtes audiri. ide ali-
bi: Scribiũs indocti doctiq; poemata passi. Leget ita meã qdẽ sctẽtia satyrã iũtũ hoc pacto:

Ero ne sēper auditor. s. aliēorū carum: de q̄ molestia & tēporis iactā cōquerit Martiū a-
libritū eo loco: Audi ē toto saepe poeta die. Hora. Hic spōsū uocat hic audiū scripta relictis
oībus officiis. Nūq̄ ne reponam: nō ne aliquādo scribēdo refarciā hoc tēpus quod aliis au-
diēdis cōsūpsi. Ita. n. poetā repōere dicūt apd̄ Horat: ut atēa ē dictū. Ergo ille: hoc ē alius
recitauerit mihi togatas cōcēdias quas scripsit. Impūe: passi cū uoluit. repetē & ego nō re-
ponā. Nā ut atēa ē dictū: i-
pūe legere & ipūe recita-
re dicebūt poetae cū passi
id agerent. Hic elegos:
repetē recitauerit: & ego
non reponam. Dēq̄ repe-
te & ego nō reponā usq̄
ad Nota magis: ut per in-
dignationē legas. Scri-
ptus in tergo: ex usu an-
tiquorum hoc ait: qui in
pugillaribus membranis
scribebant: ita ut scripta
posset deleri tanq̄ ex ta-
bulis. Pugillares mem-
brani apud Martialem
hoc diuisionem habent:
Esse pura ceras licet hac

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Prima.

SEMPER EGO AUDITOR TAN-
tum: nunquam ne reponam
Vexatus toties rauci theseide codri:
Impune ego mihi recitauerit ille rogatas:
Hic elegos: impune diem consumpserit ingens
T elephus: aut summi plena iam margie libri:
S criptus & in tergo nec dum finitus orestes:

membrana uocetur: Delebis quotiens scripta nouare uoles. Qui interiore pagina non
contenti in tergo scribebant: damnabant tanq̄ loquaces & nimii. Martialis: Scribit in
aduersa picens epigramata charta: Et dolet aduerso quod facit illa deo. Nota magis: dū
hac uerba paucē recte accipiunt: nō nullis: totius pene satyræ sēsus deprauatus ē. Nam ita
accipiunt quasi Iuuenalis dicat se operā dedisse his fabulis cognoscēdis. Inde illa delira-
mēta astruunt: quod. s. fateat atatem cōsūpsisse ī fabulis & iani disciplina. Ego uero hac
uerba accipio referenda ad multitudinē recitātū quos audiuerat de his fabulis: quæ sub-
sequuntur. ut dicat: Nulli magis domus nota est sua q̄ lucus martis mihi: & perinde sit: ac si
diceret: Nulli sapius aut a pluribus poetis hæ fabulæ recitatæ fuerunt q̄ mihi. Rauci co-
dri. eisdē nōis est poeta apud Martialē. Illic tamē semper legi Cordū in antiquis codici-
bus: hic pauper fuit: quod indicat alibi Iuuenalis: & Martialis: Plus credit nemo q̄ tota cor-
dus in urbe: Cū sit tam pauper quomodo: cæcus amat. Eundē appellat alpha penulatorū.
Quod cōposuerit historiā de Theseo: nūq̄ extat testimoniū: nisi deprauato uersu Martia-
lis: ubi ait Marsū scripsisse amazonidē: nōnulli illic supponūt Cordū: quod amazoni-
dē scripserit. i. tumultū amazonū cū Theseo. Theseus mōmētis Plutarchi & Diodori satis
notus: unū illud addā ex Pausania scriptore græco præstātissimō Corynetum: qui pprio
noīe Periphitus: uel ut ille scribit Periphanes dicebat a Theseo interfectū Vulcani filium
fuisse: quod fortasse ambigebat: ubi Ouidius eū uulcaniā plem appellauit. Homerus the-
seida quoq̄ scripsit: ut Plutarchus tradit. Rauci: rettulit ad assiduā recitatiōē. Togatas
comœdias: in quibus insignē laudem affecutus est Aphranius maiore laude futurus: nisi
in his amores i pueros esset falsus. Prætextæ itē comœdiæ attellanicæ tabernariæ dicebāt:
& Rhyntonica a Rhyntone actore quo pro loquaci utitur Columella & Varro his uerbis:
Quis contra nunc Rhynton nō dicit sua nihil interesse utrū his piscibus stagnū habeat
plenū: an ranis. Fidentinus plagarius præceptoris sui fraudē & prauitatē secutus: cū hoc
a scriptis meis acceptū ad suas nugas transferret: quas multa pecunia curauit imprimendas:
ut huius interpretationis laudē nobis præiperet: Furtū plane prodidit per ignorantiam:
nā Varonis uerba cū publice p̄fiterer Iuuenalē non dictaui auditoribus: nec Fidentinus
cū nūq̄ mea legisset in suis nugis recitauit: modeste quidem ut fortasse uideri uoluit: ego
uero imperite factū sentio: & per ignorantia. Quæ de repono & ipune diximus: multos &
fortasse mouebūt: q̄ ueteri quadā opiniōe ibuti sūt: Sed unū illud petiuit: ut ne tā multorū
cōsētiū. q̄ liguæ i gēuitatē accipiāt: & antiquorū usū. q̄s obsecro uos pbare possit: quod Tor-
tellus: quod eū secuti tradiderūt. Impūe. i. sic effectū eē expōndū: qd cōmūe habent hæc

uerba Apuleiū afferūt nō tā ſcilquorū uſus imitatorē: q̄ ſuorū uerborū opificē: ap̄d quē ſi de
eo eēt diſceptratio: Impiē aliter itelligi facile d̄mōſtrari poſſet: Sed Apuleiū ſittius. nō. nā
qd ipſe: ſed qd Horat. & Iuue. dicāt audius. Telephus: poetar tragicos oēs ſui tēporis no
tat: q̄lis fuit Baſſus: i quē Mart. Colchida qd ſcribis: qd ſcribis amice Thyēſtē: Quid tibi cū
moſbe balie uel adromede: Telephū uero tragœdiā itea ſcripſerat Actius: unde illi ſūt uer

Nota magis nulli domus eſt ſua: q̄ mihi lucus
Martis: & æoliis uicinum rupibus antrum
Vulcāi: quid agant uenti: quas torqueat ūbras
Aeacus: unde alius furtiuæ deuehat aurum
Pelliculæ: quantas iaculetur monychus ornos
Frontonis platani cōuulſaq; marmora clamant
Semper: & aſſiduo ruptæ lectore columnæ.
Expectes eadem a ſummo minimoq; poeta
Et nos ergo manum ferulæ ſubduximus: & nos
Conſilium dedimus ſyllæ: priuatus ut altum
Dormiret: ſtulta eſt clementia: cum tot ubiq;
Vatibus occurras perituræ parcere chartæ.
Cur tamen hoc potius libeat decurrere cāpo:
Per quem magnus equos auruncæ flexit alūnus:
Si uacat: & placidi rationem admittitis edam:

ſus: Nam ſi a me regnum
atq; opes fortūa eripere
quit: & uirtutē nō quit:
Telephi hiſtoria ab Eu
ſtachio & Diodoro ſatis
perſcripta eſt. Lucus
martis: hoc ē hiſtoria de
origīe urbis: nā in luco
Martis ad albam: ut Tro
gus & Dionyſius Hali
carnaſſeus ſcribūt Rhea
Ilia peperit Romulū &
Remū urbis conditores.
Lucus item Martis athe
nis areopagus dictus.
Lucus præterea Martis i
pōto: ubi erat uellus au
reū: quod ſcribit Diodo
rus. Sed Fidentinus cum
hoc ex ſcriptis noſtris
accipiat negat lucum
Martis dici i pōto igno
rans nullū eſſe templum
ſine luco: & uerſū Mart.
Cuſtodem ſcythici fuiſſe
luci .i. luci pōtici ad adē
Martis. Subduximus

manū ferulæ .i. ſub pædagogo triuiali grāmāticen didiciū: ubi metu uerbes ſubduceba
mus & ſubtrahebāus manū: nā pædagogi triuiales ferula uerberabāt pueros. Columella:
Ferulæq; minaces. Martialis: Trifteſq; ferulæ ſceptra pædagogorū. Ingenui tamen uapula
bant pellibus anguillarū: auctor Plinius: Hoc ait: cum quortidie ab oībus fabulæ recitē
doctiq; & indecū ſcribant poemata: nos quoq; idonei poſſumus uideri ad ſcribendū: ſa
riſq; didiciſſe & grāmāticen & rhetoricen. Et nos dedimus conſiliū ſyllæ. i. rhetoricen
didiciū: ex cuius præceptis & exercitatione ficto themate declamauius i grauiffimis
quoq; & difficillimis cauſis: qualis fuit declamatio cū ſuaſimus Syllæ: ut deponeret di
ctaturā: In genere deliberatiuo uerſātes, hūc declamādi morē teſtat Quītiliāus. Ipſe alibi:
Ut pueris placeas & declamatio fias. Perſius: Ten cirratorū centū dictata fuiſſe Pro nihilo
pendas: Fidentinus uero cū præceptore ſuo quæ portenta: quæ deliramēta: quæ ſōnia hic
narrant. Aruſpices mihi conſulere uident: nō Iuuenalē interpretari. Quid. n. aiūt malum
poetam ſuaſiſſe Syllæ: ut deponeret dictaturā: Scribit ne hoc Cicero: quo utūtur auctore:
An Capitolinus: an Manlius? Quid præterea illud ad Satyræ ordinē & ſenſū: Nō ne tra
dit Appiāus Syllā ſpōte nullo cogente dictaturā depoſuiſſe: Hæc erat declamatio & fictū
rhenia ſtulti homines. At Cæſar dicebat Syllā depoſuiſſe dictaturam: quia neſciſſet lit
teras. Quid hoc ad ſenſum Iuuenalis: an propterea eum peruertitis? Vox ea erat Cæſaris
qui imperii cupidus Syllam obiurgabat: q̄ in animum inducere potuiſſet: ut dictatu
ram deponeret. Addidit tamen ex ſcriptis noſtris Fidentinus: Aiunt poetam declamaſſe
ad mediam ætatem: quod male probant. Credo eum uoluiſſe ſcribere quod inuitus pbo.

Priuatus ut altum dormiret: hæc erat ratio ſuaſionis in declamatione. Priua
rus: depoſito imperio. Dormiret altum: alludit ad hiſtoriam: nam ut Plinius ſcri
bit: Pedicularem morbum: in quem incidit Syllā ſomno diſſimulabat: ne adiretur:

Vxorem ducat spado: Reuocata lege Iulia a Domitiano i adulteros mœcha mœchis nubebant: ne supplicio afficerentur. Martialis: Quod nubis proculina concubino: Ne lex uilitate notare possit: Non nubis proculina: sed fateris. Alibi saepe idem. Inter adulteros autem erant spadones & eunuchi. Martialis: Cur tantum eunuchos habeat tua gellia quæris Pânichæ: uult futui gellia non parere. alibi: At prius o mores & spado mœchus erat. alibi: Cū sene comeno uexat spado dindimus eglen. his ergo nubebāt mulieres: quæ illos hēbant adu-
ros. Martialis: Nubit li-
etoria Lygdo: Turpior
uxor erit: q̄ mō mœcha
fuit. Reprehensio igitur
est in libidinem mulier:
& irrisio legis Iulia: cui
per fraudem diuerticulū
iuentū est: nam cum sit
reuocata ad pudoris sã-
ctitatē tuendā: mulieres

Cum tener uxorem ducat spado: neuia tuscum
Figit aprū: & nuda teneat uenabula mamma.
Patricios omnes opibus cum prouocet unus:
Quo tōdēte grauis iuueni mihi barba sonabat.
Cum pars niliacæ plebis: cum uerna canopi
Crispinus tyrias humero reuocante lacernas

impudenter spadonibus: quibus oblectata fuerant nubebant: cū & ipsi spadones teneri mollesq; essent. Neuia: nomen meretricum est apud Martialem: & pro quacūq; impudēti muliere ponitur: quæ in uenationem pugnamq; descendit theatralem tēporibus Domitiani. Ille. n. non uirorum modo: sed mulierum pugnas edidit & uenationes in theatro: in quibus illutres quoq; mulieres operam scanicam præstiterunt. Martialis de feris occisis a mulieribus illic: Hæc iam fœminea uidimus acta manu. Nuda māmā: habitum impudicæ & icumbentis in uulnus: fera ostendit. Patricios omnes: non in Antiochū imperitū tō-
forem: cuius meminit Martialis. Is. n. diues non fuit: nō in Licinum: nō in tonfore Nerōis: Sed in Cinnamum: qui muneribus mulieris ad equestrem cēsum peruenerat. de hoc alibi: Quot uillas possideat nunc: Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat: ut cū nunc dicat non pos-
es intelligere nisi tonsorem huius temporis: Is denum damnatus in siciliā exulauit. Inde illud Martialis: Qui tonfor fueras tota notissimus urbe: Et post hoc domi-
nare factus eques: Sicaniās urbes æneaq; regna petisti. Fidentinus hūc locū accipiēs ex nostris scriptis: ne subripuisse uideretur: exponendo amplificat: & ait factus diues mu-
nere dominae. i. Romæ: ubi lucratus est arte tonsoria. O lepidum caput: uide in quas tene-
bras te coniecerit præceptor tuus: cur audes discedere a meis uestigiis nullā excusationē afferre potes erroris tui: nisi q̄ nondum interpretationem meam huius uerbi audieras: nā uersum tantum Martialis iserueram: non addidi expositionem: quam expectare noluisti: ut una cum aliis a nobis ederetur munere dominae stolidissime muneribus muliebribus i-
telligit: qua ratione multi locupletabantur: & fiebāt equites: ut Gabinia achillam fecit ex pugile equitem. Martialis: Caltora de polluce gabinia fecit achillam. Crispinus: quartu-
or Crispinos fuisse historia traditur: primū qui eques dignitate sēatoria Claudio iperate præfectus prætorii: consularibus insignibus donatus: sub Nerone crimine coniurationis exactus in Sardiniam: accepto iussu mortis nuncio semet iterfecit. Tacitus auctor: Alterū Neronis priuignum: qui puer adhuc patris imperio submersus ē. Tranquillus scribit: Ter-
tiū q̄ tēporibus Othōis cū duobus cēturiōibus tumultu militari necatus ē. Plutarchus & Tacitus scribūt: Quartū qui ex seruili cōditiōe ægyptius Dōitiāi idulgētia ad equestrem cēsum peruēit: ad eū Mart. Sic placidū uideas sēper crispie tōantē: Nec te roma minus: q̄ tua mēphis æt. Hūc alibi lacerat perpetua ferme satyra: nūc cōqueritur q̄ ex seruo ad eque-
stria insignia fuerit puectus. Pars niliacæ plebis: hoc ē seruus ex plebe: nā i ægypto i ple-
be tātū erāt serui. Mart. Nō de plebe domus: nec auaræ uerna catastæ. Trāquillus in Vei-
pā: Quidā e plebe hūbus orbat. Is fuit alexādrius: ut tradit Tacitus. Lacernas tyri-
as: purpureis uestibus oblectatū esse Crispinum tradit Martialis: Nescit cui dederit tyriā
crispinus a bollā: Dū mutat cultus iduitq; nouos: ea superiduebat togā. Trāquillus: Dedit
negociū ædilibus ne paterēt i foro circoue quēq; consistere: nisi positis lacernis togatū.

Aestiuū aurū: Quid delirat hoc loco Fideiū cū praeptore suo nescio qđ ridiculū de ueste aurea afferens: non ne Iuuenalis iam dixit in tyrias uestes Crispini an superindue-
rat attalicas: O ineptum hominem. Iuuenalis describit insignia equestria in Crispino: ut
discas quod ex praeptore tuo non potuisti. Non n. mouetur q̄ uestes habeat Crispinus:
sed q̄ equestris census sit & dignitatis: quā designatur uestibus purpureis & annulo.

Aestiuū aug: leuem
bratteam & filiū aureū:
ut ita dixerim intelligo:
nā res subtiliores & le-
uiiores aestiuas solēus ap-
pellare. In anulīs autem
ut scribit Plinius: Alii pō-
dera & magnitudinē au-
ri ostēbant: Aliis plu-
res q̄ unū gestare labor
erat: Alii praeptades gē-
mas subtilissimis brat-
teis & filiis: quibus pan-
nulis utebantur inserē-
tes earum precio gloria-
bātur. Hoc anulorū gēus

Ventilet aestiuum digitis sudantibus aurum:
Nec sufferre queat maioris pondera gemmae:
Difficile est satyrā non scribere: nā quis iniqua
Tam patiens urbis: tam ferreus ut teneat se:
Causidici noua cum ueniat lectica mathonis
Plena ipso: & post hunc magni delator amici:
Et cito rapturus de nobilitate comesa
Quod superest: quē massa tēet: quē munere palpat

Luxuriosi hominis erat & ditissimi: qualem Iuuenalis uult ostendere Crispinum fuisse. Pl.
de annulis: Alii pondera eorum ostēbant: aliis plures q̄ unum gestare labor est: alii bratte-
as inserunt leuiore materia: & propter casum gēmarum totam sollicitudinem putāt. Nec
sufferre queat: plane describit anulū quem dixi leuiorem bratteā cum ait aestiuū aurū:
praeptandem uero gēmam hoc uersu Maioris pondera gēma: Ventilet: hoc ad molliem
Crispini rettulit: qui manus incedēdo ita languentes pēdere sinebat & moueri: ut quasi
ei labor esse uideretur: & sudor gestare anulū & propterea uentilare. Causidici noua:
hinc grauiorem scribendā satyrā causam orditur ob delatores. s. quos Domitianus tanto-
pere fouebat: ut ne hi quidem qui ei amicissimi uidebantur tuti a criminatiōibus essent.
Cum autem ī eo & quāstus esset: & gratia imperatoris pararetur: multi pauperes causidici
a forensibus causis ad delationes se cōferebant: ut Pompeius Falco: qui iisdem tēporibus
accusabatur: ut alibi notatur a Iuuenale: Sauior illo Pompeius tēui iugulos aperire ī iurro.
Eundem fuisse causidicū Plinius docet: qui epistola ei consulit: ut creatus tribunus ab-
stineat a cōtione causarum. Hos omnes sub persona Mathonis notat: quem pauperem & di-
uitem factū uideri uult delationum quāstū pauperem fuisse indicat Martialis: Parua ro-
gas magnos: sed non dant hac quoq; magni: Vt leuius pudeat iam matho: parua roga. Iu-
uenalis alibi: Matho deficit. Noua: nuper comparata delationibus cū antea esset pauper.

Plena ipso: in qua gestatur solus tanq̄ luxuriosus & delicatus. Post hunc: ex historia
suorum temporū hoc ait: nā Domitianus Arentinum Clementē cū leui delatione serui: quis
prius amicū intīmū capitis esset condemnaturus: nihil prius ei dixit: q̄ cōspecto dela-
tore iuxta lecticā (nam una gestabatur) ita ait: Vis hunc nequissimū seruū cras audia-
mus: atq; ita damnauit. Conqueritur igitur Iuuenalis aures principis adeo patere delato-
ribus: ut ne eius quidem amicissimi tuti sint: ut expōas Delator magni amici: Magni. i.
imperatorii: nam magna amicitia imperatoris dicitur. alibi Iuuenalis: In quorum facie mi-
sera magnāq; sedebat Pallor amicitia. Non ne inquit poeta scribenda ē satyra: cū pleriq;
causidici delationibus locupletentur: & tot sint delatores: ut si alii defuerint iuxta lecti-
cā seruus sit delator: qui uel amicissimū imperatori leui delatione potest tollere: ut ille
Aretinū Clementē. Quod superest: nam multos iam patritios & senatores nobiles ī exi-
liū eiecerat & trucidauerat Domitianus: auctores Eusebius & Tranquillus. * Quem: nō
certū aliquem designat delatorem: Sed simpliciter delatorem: hoc est delatores etiam ipsi
delatorē timent apud Domitianū: ut Ebius Massa. hunc delatorem fuisse tēporibus Do-
mitiani scribit Tacitus in nece Pisonis: Aderat inquit Ebius Massa qui nosceret. Iam tū
.i. tēporibus Vespasiani optio cui iq; exitiosus: suis. s. delatiōibus & ī cās malorū: quā mox. i.
deiceps tēporibus Dōitiani: tūliū s. saepe rediturus: eiusdē mēinit Plinius ad Tacitū scribēs.

Carus: temporibus Domitiani hunc delatorem fuisse ostendit Plinius his uerbis: Nisi forte q̄ non fui reus fuisset si Domitianus sub quo hac acciderunt diutius uixisset: nam in sermone eius datus a Carolo in me libellus inuentus est. Medose acer pro a Caro in aliis codicibus reperio. At quoniam Eidentinus cum præceptore hoc loco clamat me depiaurare codicem Plinii: nec usq̄ extare Carum fuisse delatorem: audiat Martialem: Ecce reum carus te

C arus: & a trepido thymeale summissa latino.
C um te sumoueant qui testamenta merentur
N octibus: in calum quos euehit optima summi
N unc uia processus uetulae uessica beata.
V nciolam proculcius habet: sed gillo deuncem.
P artes quisq̄ suas ad mensuram inguinis hæres
A ccipiat sane mercedem sanguinis: & sic palleat
V t nudis pressit qui calcibus anguem:
A ut lugdunensem rhetor dicturus ad aram.
Q uid referam quanta siccum iecur ardeat ira:
C ū populū gregibus cōitū premat hic spoliator
P upilli prostratis. at hic damnatus inani

d'ulit: ad sit agellus. Nec aliter cōuēret: nā ut p̄posui ostendit Iuue. delatorē ēt delatores ipsos timere apud principē: q̄ eos admodū amplectebat. de eodē Caro. Mart. O cui uirgineo flauescere contigit auro: Dic ubi palladiū sit tibi care decus? Thymeale: priā fuit quæ saltationē scanicā instituit. Plutarchi uero interpretēs uerbo græco thymeale Nerōis p̄ saltationē reddidit: eiusdē nōis uxor Latini: q̄ mūmus fuit Domitiani auctore Trāq̄llo: nā eius iocis & Pāniculi & Thymeles oblectabat imperator. Mart. Qua thymielem spectas:

disforēq̄ latinū: Illa frōte precor caria nostra legas. A I atio at ait timeri delatorem: ut ostendat ne mūmum quidē īperatoris: quis ei iocūdissimus sit delationibus tutū esse: Sed oportere eū clā mittere Thymielem uxore ad eū placandū. Summissa: ego nō ītelligo supposita ad libidinē: quā. n. forma erat in Thymeale mūna ut expetere: Sed summissa. i. clā missa ad delatorem placandū iocis: nolebat. n. uideri Latius timere apud imperatorem. Munere palpat: muneribus cōciliat: nā palpare tractare ē & lenire. Absoluta iā ē a Iuueale cā Satyræ scribenda: quæ erat ppter fauorē principis ī delatores. eos repressit Titus: eosdē in initio imperii Domitianus: Sed postea eosdē ita excitauit: ut hac de eo Tranquillus scribat: Bonos uiuos & mortuorū usq̄: quaq̄: quolibet & accusatore & crīe corripiebant: Satis erat obici quaecūq̄ factū dictūq̄: aduersus maiestatem principis. Sumoueāt: te tibi cedere cogant.

Qui testamēta: Alia indignationis cā: q̄ turpi quæstu & uetulae cōsuetudine multi diuites fiebāt: nā cū illis decrepitis & pruriētibus officiū præstitissent: hæredes postea scribebāt. Martialis ī Caridemū: qui amissas opes ita uolebat reparare: Nūc sectaris anus o q̄m cogit egestas. pluria præterea Mart. epigrammata uetulis pruriētibus & futuri cupiētibus illudūt. Hūc totū locū ad Othonē referri perridiculū ē: q̄. s. ille per Aulicā anū decrepitā īsuatus sit Neroni. In oēs diciē: qui eo quæstu locupletabant: ut dixi: Et merebāt testamēta quæ de Othone nō possūt ītelligi: nō. n. fuit illius anus hæres. Præterea ait nūc. i. ætate nostra.

Arā lugdunēse: ex historia hoc diciē: na Calligula certamina oratorū ī gallia instituit ad lugdunū ea lege: ut uicti uictorū laudes cōponerēt: & qui maxie displicuissent: spōgia lingua uel scripta abstergererēt: nisi maluisset aut ferulis obiurgari: aut ī p̄ximū fluuiū mergi. Oratores igit̄ illic dictū ī pallebat ppositū supplicii timētes. Nō tamē īquit Iuue. pallidiores erant his qui sanguine exhauriunt: dū pruriētibus uetulis operā præstāt: dixit at arā: quoniam lugdū cū oppidū eēt Augusti: & duæ aræ: altera erat eximia dignitatis. de qua nūc loquit̄: nā illic titulus erat īscriptus quinquaginta gētium: & sigulis statua una erat locata. hac ex Trāq̄llo & Strabōe. Addit Eusebius lugdunū cōditū fuisse a Trebatio. Proculcius: uir optimus: cuius meminit Horatius: qui eques romāus tāta pietatis ī fratres fuit: ut bōa cū his iterū aqua portioe diuiderit: cū bellis ciuilibus attriti pauperes essent. Hic p̄ optimo uiro & minime mentulato ponitur. Gilo: pro mentulato: ut Maro & Titius apud Martialem.

6
Spoliator pupilli: In omnes spoliatores pupillorū hoc dicit: & numerus singularis pro plurali ponitur: In hoc notatur Ius quidem ficto nomine: Quot pupillos circūscripserit Ius: quis hoc cōmode possit uideri dictum in eos qui uiduas habentes liberos adulterioꝝ blanditiis spoliabant: In quo carpitur Galla a Martiale: Cū placeat phileros tota tibi dote redemptus: Iris pateris naros galla perire fame. Atq; hoc cū superioribus conuenit: quæ

de uetulis dixit. Spoliator pupilli: dū matrē uiduā exhaurit bonis.

Prostantis: nā paupertate cogitur turpitudine corporis quæstū facere:

Marius: Mariū Priscū intelligi planum est: qui cū africanā prouinciā spoliasset: accusatus Romæ ab aphris uarias habuit sententiās: tadē Cornutus septē milia nummū: quæ puicualibus eripuerat: arario inferendā celsit: cum afris restitui d'buisset spoliatis: quod Iuuenalis conquerit publicā detestans auaritiā: & iudiciorū iniquitatē.

Iudicio (quid enim saluis infamia nummis?)

Exul ab octaua marius bibit: & fruitur diis

Iratis: at tu uictrix prouincia ploras.

Hæc ego non credam uenusina digna lucerna.

Hæc ego non agitem: sed quid magis herculeias

Aut diomedéas: aut mugitum labyrinthi:

Et mare percussū puero: fabrumq; uolantem:

Cum leno accipiat mœchi bona: si capiendi

Ius nullum uxori: doctus spectare lacunar:

Doctus & ad calicem uigilanti stertere naso:

Cum fas esse putet curam sperare cohortis

alibi: Cum tenues nuper Marius discinxerit aphros. hæc exemplis Plinii. Dis uatis: aduerso iudicio. Ab octaua: statim post octauam: quæ palæstritarum erat: Nam ante nonam mensæ destinata cœnare hominis luxuriosi & dissoluti habebatur. Victrix prouincia: quæ Mariū damnasti. Ploras: tibi non restituta pecunia. Inani iudicio: iane iudiciū appellat quod nihil aphris profuit: nam in ararium deriuata est pecunia. Lucerna uenusina: lucubratiōe horatiana: Nam Horatius Lucillio tersior & magis purus ad notādos hominū mores præcipuus: ut scribit Fabius: Venusiam daunioꝝ coloniam in apulia patriam habuit. Sed quid magis herculeias: ex sensu quo orsus est satyrā: q. s. docti & indocti fabulosæ quottidie scriberent quasi respirans. non ne inquit satyra scribenda est potius cum tot sit causæ q̃ fabulosæ? Diomedéas: fabulas scriptas de locis Diomedis: qui i aues conuersi sunt: quæ diomedæ dicuntur. Fabrumq; uolantem: uerbum græcum expressit: nā Dædalus fabrum significat & ingeniosū. Cum leno accipiat: Domitianus legem tulit: qua prohibuit mulieres relictas hæreditates & legata capere: auctor Tranquillus: Nā adulteri præteritis sæpe liberis mœchis suis bona relinquebant. Inuēta inquit Iuuenalis fraus est legi: nam ex quo per legem mœchæ suoz adulteroz bona capere non possūt: mariti tanq̃ earum lenones pecunia corrupti eas ab aliis attrectari permittūt: iā eruditi ad dissimulandā conscientiam: intuentes. s. lacunar cū mœchus accedit: aut stertentes in mensa: si forte tunc ingreditur cum tamen uigilent. Si capiendi ius nullū uxoris: Si legitur i codicibus antiquis non sit: hoc est quoniam sublatū est. ius uxoribus capiendi hæreditates & legata mortuoz per legem Domitiani: maritus tanq̃ leno excogitauit quo pacto uiuentes spoliaret adulteros: nā corrupti pecunia & muneribus se consciū esse dissimulat. Alienas opiniones & fabulas hoc loco ego quoq; dissimulabo: ne si cœpero refellere: aut aliqua ex parte probare uidear: aut non satis habere fidei huic sententiæ: quæ apertissima est. Cū fas esse putet: Eum notat: qui puer educatus inter aurigas: & ipse auriga aliquando: tandē ad tantam peruenerat dignitatem: ut cohorti prætoriz præficeretur. Tigillinum itelligere non placet: quis non ignorē illum Neroni fuisse gratissimū: non. n. poeta temporibus uiebat: quod ex Plutarcho & Tacito scimus: ut eius causa ad satyras scribēdas ipelli posse uideatur: nā de homine sui temporis loquitur: cum dicat Cum fas esse putet. s. nunc. Præterea uiuos tantum notat obscurioribus quidem uerbis & ambagibus: quod exitu satyræ plane fatetur: Experiar quid concedatur i illos: & c. quoniam iā. s. cœperat de uiuis scribere:

Sed mutato cōsilio de mortuis scripturum pollicetur. nec Othonem intelliges ex qua dixi de causa. Cornelium uero Fuscum mea quidem sententia notat: nam is temporibus Domitiani & poetæ præfectus cohortis prætoriae fuit: quod scribit Tranquillus. Idem olī flagitiosissimus: & susceptis Vespasiani partibus ardentem bello ciuili facē prætulit: ut scribit Tacitus: Idem temporibus Neronis auriga uit ut principi: qui eodem studio tenebat: placeret: Na Nero: ut Tacitus scribit: suæ auri-
gationis in familiā leuiorē uideri posse putauit: si plures fœdasset: itaq; nobiliū familiarū posteros egestate uenales ī scanā deduxit: Fuisse nobilem Fuscū scribit Tacitus his uerbis: Procurator aderat Cornelius Fuscus ingens ætate claris natalibus: post Nerōis tēpora senatorio ordine deposito se ī ociū quietis cupiditate contulit. Demum tēporibus Domitiā cohortis prætoriae præfectus bellū aduersus dacos gessit: ubi occubuit. Clarus epitaphio Martialis: Ille sacri lateris custos martisq; togari: &c. & Inuēalis alibi: Et qui uulturibus seruabat uiscera dadis Fuscus marmorea meridatus prælia uilla: hoc est qui ī umbra semper erat uersatus: & molli aurigatione. eodem crimine alibi Damasippū ficto nomie notat. Dōauit præsepibus: consūpsit ī equis alēdis ad aurigationē. Caret censu maior: nā egestate uenalis quis nobilis Nerōi se aurigā præstitit. Curā cohortis: præfecturā cohortis prætoriae. Puer: cū esset olī puer Fuscus. Iā tēbat lorā: tractabat habēas equorū: auriga Neronis. Automedon. i. auriga: nā Automedon Achillis auriga fuit: hic simpliciter pro auriga. Ipse: Fuscus: cū alii nobiles suos aurigas habere soleant. Cū se iactaret amicā lacernatā. i. dum Nero Sporū suū comitaretur: quē per sigillaria & uarios secessus ipudenter comitatus ē. nota est historia Tranquilli. q. d. nō in certaminibus sacris: sed in molli & obsceno uitæ genere Fuscus Neroni aurigadi operā præstitit. Flaminia: uia ītrauit Flaminius cōsul post uictoriā partā de liguribus: a Roma per tusciā Ariminū usq; Strabo. Capaces cæras: ingētes pugillares. Iā sexta ceruice: eū notat quī tēporibus suis signatis falso testamētis factus erat diues. hūc alii interpretes modo incognitū fatent: modo Tigillinū esse affirmant: A quibus oībus ut dissentia Plinii auctoritate adducor: qui Inuēalis tēporibus Regulū sic taxat: Aspice Regulū: qui ex paupere & tenui ad tātas opes per flagitia pcessit: ut ipse mihi dixerit: cū cōsuleret q cito sexcenties fectertū īpleturus eisset: Inuēisse extra duplicata: quibus portēdi millies & ducenties habitus: & hēbit si mō ut cœpit aliena testamēta: quod ē ī pbiūmū genus: falsis his quoq; sūt illa dictauerit. hūc Marr. laudat allētādo cū diues & potēs esset: ut etiā Pl. fateat: Et inquit diues & potēs. nec me fugit hūc Regulū esse. Plūius & hoc loco & alibi mō testamentorū captatorē ostēdit: modo oīum bipedū nequissimū appellat. Quali ipudentia est Fidentinus: qui cū hūc locū ex scriptis nostris didicisset inuitus: & cōfictas a se fabulas in huius loci expositionē hac una nostra opinioe emendare uellet: & per iuidiā noluit hāc unā amplecti: & per ignorantia reliqua nariat tāq; pbet: cū tamē fieri non possit: ut uila præter hāc uera sit. Puduit quinquagenarium discipulum ab homine: qui uix uigessimum nonum annum natus est discere: quod per omnem uitam non potuerat: Sed nebulationem prætereamus: de quo uerba nusq; facerem: nisi me præceptoris recordatio moneret. Scio enim quos habuerit Fidentinus fraudis & uersutia magistros ac impulsores. Sexta ceruice: latine hexaphorum dixit: idest lectica a sex seruis gestata. Nuda: nudum litrus dicimus: quod habitatoribus non occupatur: & nudam cathedram hoc loco in qua solus gestabatur ille: quod erat luxuriosū. ut æte dixit Plena ipso. Supino: idest molli & delicato: ut ego suspicor: nam Meccenatem mollem fuisse legimus uestium præsertim elegantia. & Horatius eum malacinum appellat: quod mollem significat. Porphyrio ita interpretat:

Qui bona donauit præsepibus: & caret omni
Maiorum censu: dum peruolat axe citato
Flaminea: puer automedon nā lora tenebat:
Ipse lacernata cum se iactaret amica.
Nonne libet medio cæras implere capaces
Quadruio: cum iam sexta ceruice feratur:
Hinc atq; inde patens: ac nuda pene cathedra:
Et multum referens de mecenate supino

nam μάλακος mollem significat: Vnde malacinus. alibi Iuuenalis: Teneris quoque mece-
natibus apram i. tenero & molli Meceati. Qui supino pro superbo exponitur & elato: nul-
lum habent auctores: licet quidam Persii uerum male interpretati Latio quod honore su-
pinus: superbum exposuerit: cum plane illic luxuriosum significet & mollem. Mecenatē
superbum appellatu nūq̄ legimus: Martialis supinum pro molli dixit: Nūq̄ delitiā supi-
niores. i. molliores. Fide-
tius præceptoris cōsilio
usus hūc locum a me ac-
ceptum & non percipit:
& inuertit. Matrēa po-
tens: ueneficia accusat:
quæ ita passim fiebant:
ut iam uiri ab uxoribus
& uxores a uiris tollerē-
tur. Galla septē necauit:
Fūera post septē nupsit
tibi galla uirorū Picen-
tiæ: sequi uult puto gal-
la uiros. Venenum uno
miseri tēporibus Iuue-
nalis maxime i usu erat.
Martialis: Diceris hac
calebs factus quater esse
lagœna. i. ueneficio la-
gœnæ indito. Veneficia
oli coecruit scātus mul-
tis mulieribus dānatis:
ut est apud Liuiū copio-
se scriptū: rursus erupe-
runt fraude Agrippinæ:

S ignator falso: qui se lautum atq; beatum
E xiguus tabulis: & gemma fecerat uda.
O ccurrit matrona potens: quæ molle calenum
P orrectura uiro miscet sitiente rubetam:
I nstituitq; rudes melior locusta propinquas
P er famam & populum nigros efferre maritos.
A ude aliquid breuib; gyaris & carcere dignum
S i uis esse aliquid. probitas laudatur: & alget.
C riminibus debent hortos: prætoria: mensas:
A rgentū uetus: & stantem extra pocula caprū.
Q uem patitur dormire nurus corruptor auaræ:
Q uem sponsæ turpes: & prætextatus adulter:
S i natura negat facit indignatio uersum
Q ualencunq; potest: quales ego uel cluuienus:

quæ Claudiū uirū uenenato bolero substulit: uel certe uēeno cibo delectabili ifuso: ut Ta-
citus tradit: docente Locusta: quæ iam ueneficii conuicta fuerat: eadē magistra Britāni-
cus a Nerone est necatus educā ex Iulii Pollicenis custodia: apud quē ob idē scelus seruā-
batur. Locusta: hoc est ipsa matrōa tāq̄ Locusta magistra. Melior: peritior aliis. Per fa-
mā: quoniā non arguebātur: nā silentium quoddā fieri putatur his locis: Inq; rubeta uene-
nata iana cadauera efferebant: ut est apud Pliniū. Gyaros: insula ex cycladiibus una: lo-
cus exilii grauissimū. Argentū uetus: i. archatypa pocula anaglypha: ea erant excisa in a-
spe: itatē: ut scribit Plinius & exculpta: ut incisæ animalū effigies emērent. hīc ait Stātē
extra pocula. Adulter prætextatus: suorū temporū turpitudinem ex hoc notat: q̄ uxores
a uiris coactæ pueros molles in adulteria alliciebant: ut his deprehensis uiri abuterentur.
Martialis: Subdola famosa moneo fuge retia mœchæ: Leuior o cenchis galle cithæracis.
alibi: Vxorē nolo thelesinā ducere: quare Mœcha ē: sed pueris dat Thelesina: uolo. Quē
igitur patitur dormire. i. silere & non perturbari in satyrā: Corruptor: senex qui corrū-
pit nūmū: nā cum ea iūior sit facilius potest allicere pueros: q̄ uxor. Auaræ: quæ pecūiā
pudori præfert. Turpes sponsæ: nā pueri uiris nubebant: ut alibi reprehendit. Et ad-
ulter prætextatus: puer qui in adulteriū allicitur ut pædicetur. Non enī mouetur Iuuenalis:
q̄ puer in prætexta adulter sit: sed q̄ fraus illi sit excogitata. Cluuienus: ego nomen
mali poeta eorū temporū intelligo. Solent n. satyri sui temporis homīes breuiter & urbāter
notare: ut Martialis Picentē: Bassum: Ligurinū. Iuuenalis: Hispullā & alios: quod etiā comici
ueteres stilo prope satyri faciebāt: ut legere ē apud Aristophanē. Cluuienū Cherilū fuisse
aut aliq̄ notū poetā quis scribit aut somniat? Discursus: uerbū ē temporum Iuuenalis:
quo Martialis usus est pro concussatione eorum qui discurrendo aliquid captabant.
Martialis Discursus uarios uagūq; mane. Alea: tēpora sua notariq; bus & Domitia. & alii
effuse alea oblectati sūt. de Domi. Trīgillus: Claudiū ita amauit: ut de ea librū cōposuerit.

Ex quo deucalion : non promittit se deductus satyram a temporibus Deucalionis de hominum uitis ad aratē usq; suā: ut non nulli suspicati sunt. Id. n. esset infiniti prope operis præstare: & polliceri: arrogantis poetæ. nō. n. mouetur Iuuenalis antiquoq; uitis: sed suorum temporū. Sed hic sensus est. Cum uitia omnia quæ inualuerunt inter mortales a tempore Deucalionis ex quo reparatū est humanū genus: uotum. i. timor: ira: & reliqui affectus sint farrago: & argumentum nostri libelli. i. satyrici stili: i quo uolumus uersari: quando uberius argumentū datū est: ac si dicat quādo plura uitia fuerunt carpenda: nūq; tanta satyræ facultas & argumentū oblatum est.

Nostri libelli: non exponas huius satyræ quā nunc scribimus: nā uitia omnia ab initio orbis nō infectatur. Sed nostri libelli. i. gēris & poematis satyrici: in quo nos poetæ satyri uersari soleamus. Et quādo uberior copia uitioꝝ. i. quādo sit ita maius argumentū satyræ. i. quādo fuerūt plura uitia: quoq; reprehensione satyræ argumentum cōstat. Dispensatore: dispensator seruus erat: q̄ curam habebat rei domesticæ. Plinius: Seruus eius noīe Rotundus dispēiator. Tacitus: Dispēiator argius e prioribus seruus. Seruo horrenti. i. dispensatore frigenti: q̄ tibi totā arcā suppe-

Ex quo deucalion nimbis tollentibus æquor
Nauigio montem ascendit: sortesq; poposcit.
Paulatimq; animas caluerunt mollia laxa:
Et maribus nudas ostendit pyrrha puellas.
Quicquid agūt hoīes: uotū: timor: ira: uoluptas:
Gaudia: discursus nostri est farrago libelli.
Et quando uberior uiciorum copia: quando
Maior auaritiæ patuit sinus: alea quando
Hos animos: neq; n. oculis comitantibus itur
Ad casum tabulæ: posita sed luditur arca.
Prælia quanta illic dispensatore uidebis
Armigero: simplex ne furor sestertia centum
Perdere: & horrenti tunicam non reddere seruo:
Quis totidem erexit uillas: quis fercula septem
Secreto cœnauit auus: nunc sportula primo
Limine parua sedet turbæ rapienda togatæ.
Ille tamen faciem prius inspicit: & trepidat ne
Suppositus uenias: ac falso nomine poscas:
Agnitus accipies: iubet a præcone uocari
Ipsos troiugenas. nam uexant limen & ipsi
Nobiscum: da prætori: da deinde tribuno.

Erexit uillas: nō uillas adificationē reprehēdit uel a seuerissimis cētoribus cōcellā: sed q̄ plus spatii occupabāt uillæ & ædes rusticæ q̄ ager: lege centoria iubēte. ne plus uerrerēt q̄ ararēt: ut ē a Plī. scriptū. Secreto: non cōquerit q̄ i publico nō epulēt temporibus suis: q̄ mos & si olī fuit: ut scribit Vale. tamē iā dīsiuerat: Sed hoc iſe: q̄ cū epulæ: luxus pōtificalibus tātū cœnis sit cōcellus: ut est apd̄ Macrobiū: & septē uiris epulātibus i capitolio publice: eadē luxuria iter priuatas ædes mēsa parēt: quod etiā ita cōquerit Varro: Sed p̄pter luxuriā epulū ē quodā mō quotidianū Rōæ itra priuatas ædes: ut expōas secreto. i. itra ædes priuatas. Septē fercula: alludit ad septē uiros epulōes: quoq; cœna lautissīa erat. testis Macrobius: ea adicialis uel adipalis dicebat. q̄. d. q̄s luxū. septe uirg. epulonū itra priuatas ædes parauit: ut nūc uidēs. Nūc sportula: excadescit ex hoc: q̄ cū pauperes tātū olī iulutarēt & iude caprarēt sportulā ad uictū: iā & nobiles & diuiles ita cōquerit: Quid faciā romæ cui nō licet eē clienti: Dimisit nostras purpura ueltra cœnas ad sportulas reuocauit: Domitianus sportulas ad rectum cœnam: Sed nondum id egerat scribente Iuuenale. Ille: scilicet cultos balneorum: nam ab eo erogabatur sportula: hoc est centum quadrantes. Martialis: Quos balnearor diuidebat elixus.

Sed libertinus: notat tempora sua: quibus Domitianus communicauerat quādam ex maximis officiis inter libertinos & milites: auctore Tranquillo. Libertini omnes in quatuor tribus distributi fuerunt: Exquilinā: Palatinā: Suburanā: Collinā: ornati temporibus Claudii: nam Claudius: siue Barea Soranus consul Claudio permittente pratoria insignia Pallanti illius liberto decreuit: quod et Plinius in naturali historia se uidisse refert: nunc uero libertini

Sed libertinus prior est: prior inquit ego adsum.
Cur timeam: dubitem uel locum defendere: quis
Natus ad euphratē: molles quod in aure fenestras
Arguerint: licet ipse negem: sed quinque tabernae
Quadrigēta parant: quid confert purpura maius
Optandum: si laurenti custodit in agro
Conductas coruinus oues: ego possideo plus
Pallante: & licinis: expectent ergo tribuni:
Vincant diuitiae: sacro nec cedat honori
Nuper in hac urbem pedibus qui uenerat albis.
Quandoquidem inter nos sanctissima diuitiarum
Maestas: & si funesta pecunia templo
Nondum habitas: nullas numerorum creximus aras:
Vt colitur pax: atque fides: concordia: uirtus:
Quaeque salutato crepitat concordia nido.
Sed cum summus honos finito computet anno
Sportula quid referat: quantum rationibus addat:
Quid faciet comites: quibus hic toga: calceus hic est:
Est panis: fumusque domi: densissima centum
Quadrantes lectica petit: sequiturque maritum
Languida uel praegrans: & circumducitur uxor.
Hic petit absenti nota iam callidus arte
Ostendens uacuam & clausam pro coniuge sellam:
Galla mea est inquit: citius dimitte: moraris.
Profer galla caput: noli uexare: quiescit.

pratoria insignia non habebant. Sed tantum cum tribunis .i. militibus communia quadam officia. Inde Iuuenalis eos disceptantes introducit. Cum prator & tribunus .i. milites ante uocarent: & indignantes quod non sit aequati non solum tribunis ac militibus: sed & pratoribus: ut temporibus Claudii fuerunt. De federe loci: datum nobis ab imperatore: & commune ordinem inire cum tribunis ac militibus. Natus ad euphratē: quis ex seruili condicione si ex cappadocia aduectus: nam Euphrates (ut longum abitu ostendit) iuxta cappadociam fluit: unde & serui aduecti cappadoces appellati sunt. Mart. Quid te cappadocum sex onus esse iuuat:

Quinque tabernae: non de numero tabernarum loquitur: quinque tantum quinque erant: Sed Romae ita quadam tabernae appellabantur iuxta forum: eadem septem diebus sunt. Liuius: Arserunt tabernae circa forum quae omnes septem: nunc quinque dicuntur: eas hic posuit pro omnibus praediis uicinis foro quae preciosiores sunt. hac mea sententia quam (quod sic arroganter dictum sit) prius hoc loco excogitauimus ut in aliis multis: Fide,

tinus ex scriptis nostris accipiens commemorat quidem tantum alienam: sed non probat. quid mirum: non percipit. Quadrigēta .i. censum equestre: qui quadrigētis sestertiis continebat Tiberii edicto: Plinius auctor. Pallante: Pallas ex Arcadia auctore Tacito libertinae condicione in mensas opes possedit Claudii indulgentia: temporibus Nerōis necatus est: quod nimium longa senectus grāde pecunia occuparet: eius frater Felix iudeae praefectus est. Et licinis: & Licinum diuites fuisse ostendit Persius: Nunc Licini in capos: nunc Crassi mittit in ades. hunc libertinae condicione intelligere placet: ut conueniat cum Pallate. De Licio Stolone: cuius meminerunt Valerius Liuius Plinius: quod .i. centum iugera agri haberet: & eo nomine sit damnatus: quoniam plus possideret quam ipse lege sua permiserat: non conuenit. Licini tonsoris meminit Horatius. Sed melius ad aliquem

libertorum hoc cognomen referetur. Expectent ergo tribuni. i. cedant nobis milites: quibus imperator nos aquauit officiis comunicatis: nam parem praetoribus locum uolumus: quem habuit Pallas. Comites: idem togati dicebantur. Hic toga: nam ex sportula comites alii quando togam emebant. Martialis: Unde tibi togula est. Centum quadrantes: nam tot dabantur ex sportula. Mart. Dat baiana mihi quadrantes sportula centum. Idem Tacitus scribit. Ipse dies: alii aliter hunc locum acceperunt: ego ita sum interpreta-
 + *Nam de tot pulchris & latis orbibus & tam Antiquis una comedunt patrimonium mensa*
 I pse dies pulchro distinguitur ordine rerum.
 S portula: deinde forum: iurisque peritus apollo:
 A tq; triumphales: inter quas ausus habere
 N escio quis titulos aegyptius atq; arabarches:
 C uius ad effigiem non tantum meiere fas est.
 V estibulis abeunt ueteres lassique clientes:
 V otaque deponunt: quae longissima coenae
 S pes homini caules miseris atq; ignis emendus.
 O ptima siluarum interea: pelagique uorabit
 R ex horum: uacuisque toris tantum ipse iacebit.
 N ullus iam parasitus erit: sed quis ferat istas
 L uxuriae sordes: quanta est gula: quae sibi totos
 P onit apros: animal propter conuiuia natum?

Et mane sudas urbis osculis uidus. Foroque triplici sparsus ante equos omnes: Aedemque martis: quae ferat in altero foro: & colossion Augusti in altero. Pulchro: ironice dictum. Sportula. s. peti: hoc est mane duabus horis salutant: & comitant causa sportulae. Deinde. s. tertia hora. Forū. s. latium peti. Apollo iuris peritus: atque forū: ubi erat colossus Apollinis: de quo Plinius. Videmus certe Apollinem in bibliotheca templi Augusti iussu quinquaginta pedum a pollice: dubium aere mirabiliorē: an pulchritudine. & Tran. Templum Apollinis in ea parte palatinae domus excitauit: quam fulmine icta & succrari a deo aruspices praenuntiauerunt. Et paulo post: Quo loco iam senior saepe et senatum huius. decuriasque iudicum recognouit. Iuris peritus: nam ut dixi illic considebant iudices: ad quod alludens Horatius: cum de Bolao in ius tracto loquitur. Sic me seruauit Apollo. i. iudices ad statuam Apollinis sedentes: ad quos tractus est Bolanus. Non ignoro tamen Porphyriōnem ex imitatioe homerica eum locum interpretatum esse. & illud addi potest: quod tamen non probō. Iuris peritus Apollo: quod ab eo Lycurgus leges se accepisse dicebat: auctor est Dionysius. Atque triumphales: tertium forū notat: quo ibant ad salutandos eques: qui illic iudicabant: nam haec erat in tertio foro. Inter quas: hoc in tempora sua dicit: quibus Domitianus insignia triumphaliū statuas per urbem sibi erexerat: cuius rei dignitate deprimi: cum dicat feruis quoque triumphale statuam datam esse: & ut scribit Tacitus Tigellino: & Coecio statuae datae sunt iter triumphales. Aegyptius aut arabarches: libertiae conditionis hominem notat: quem aegyptium et dixit in Crispini explanatione. Meiere: nam quae continebant simulacra spargebantur: ut Nero in statuam deae syriae urinam piici iussit. auctor Tranquillus. Deponunt uota coenae: nam Domitianus non solum sportulas: & rectam coenam dari iusserat clientibus: quod postea fecit: ut est apud Tranquillum. & Mart. Centum miselli iam ualete quadrantes. Emendus: ex centum scilicet quadrantibus sportula: quos loco coenae acceperunt a diuite. Vacuis toris: ut ante dixit: Ac nuda pene cathedra: quia scilicet solus iacebat: quod Fidentinus latrando non audit. Orbibus: id est mensibus citreis: quae dimidiatis orbibus fiebant: & orbis a Martiale saepe appellantur: Ut maurusiis substantem dentibus orbis. Rex horum: regē Horatius: Columella: ut alibi dicemus: Martialis: Iuuenalis eum appellat: qui multos heredes: ut hoc loco. Rex horum: quem colunt. Totos apros: Seruilius Rullus eius Rullique in consuetudine Cicero legem agrariam promulgauit pater prius romanorum solidum apud epulis apposuit: auctor Plinius.

Deponis amictus: nam ante cœnam romani lauabantur: quod multis in locis indicat Martialis. ait igitur: qui tota uorant patrimonia: & epulis replentur: insequenti die cœnaturi cum se lauant adhuc sunt crudi: hoc est nondum concoxerunt prœdianum cibum. Id est ex satyra Horatii eo uersu: Crudi tumidiq; lauamur: Quid deceat: quid non oblii. Deponis amictus: scilicet in spoliatorio uel apodyterio: id erat locus in

balneis: ubi uestes reponabantur. Pauonem: primus Hortensius posuit cœna adiciali: nam ita appellabat cœna pontificum cū augur fuit: ut Plin. scribit. Sed Fidērius olim scriptis suis: quæ ex nostris nuper emendare cœatus ē: locū Plinii ita interueniat Exitiali cœna sacerdotii: quia ut (si deo placet) interpretat: patto exitialis ē: & mortē affert. nūc uero deprauari oēm Plin. præceptoris secutus: eūdem locū ita refert adiciali cœna sacerdotii: Sed oblitus pristini erroris non fuitulit insequētia uerba: quæ oli ad dederat: ea sūt. nō enī facile digerit. O rē ridiculā. o hoīem fultuarium crudū appellat: nō ppter

Pœna tamen præsens: cum tu deponis amictus
Turgidus: & crudū pauonem in balnea portas:
Hinc subitæ mortes: atq; intestata senectus.
It noua: nec tristis per cunctas fabula cœnas:
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit ulterius quod nostris moribus addat
Posteritas: eadem cupient: facientq; minores.
Omne in præcipiti uicium stetit: utere uelis:
Totos pande sinus: dicas hic forsitan unde
Ingenium par materiæ est: unde illa priorum
Scribendi quodcūq; animo flagrante liberet
Simplicitas: cuius non audeo dicere nomen.
Quid refert dictis ignoscat mutius: an non?

pauōis naturā: sed ppter nimiā igurgitationē epularū: quæ multitudīe suā cōcoqui nō possunt ab his: quorū gulā carpit Iuue. Disce tandē cū præceptore tuo locū Plinii emendare legere: quæ a Variōe Plin. accepit. Varro de pauōibus: Primus hos. Q. Hortensius augur i adiciali cœna posuisse dicit. Pauonē. M. Lurco: ut Varro est auctor iupra sexagēa milia nūmū ex pauonū prouētu accipiebat. Intestata: sine testamēto: quia nihil hēnt quod relinquāt cōsumptis patrimoniis: ut illud Mart. Nil dedit uxori: cui dedit ergo sibi. i. gulæ suæ.

Iratis: dolēribus nihil sibi relictū esse. Vnde illa priore: Monitorē introducit libertatē scribendi nō esse quæ oli fuerat: nā & ueteribus comicis oli quoq; lex præscripta ē: ne principes ciuitatis notatim notarent. Horatius: Quin ē lex pœnaq; nata malo: quæ nollet carie quenq; describi. & poetæ tēporibus Domitianus auctore Tranquillo scripta famosa nō sē auctōrū ignominia deleuit: Sed Lucilius q̄ arte occupatā rē. pu. ab īperatoribus satyrā scripsit: mira libertate & acerbitate Mutiū Sceuolam & alios est infectatus. nihil ēim timebat ab imperatoribus cū nulli essent. Lucilius ī Mutiū: Gracū te albuti q̄ romanū atq; fabinū: Municipē ponti: tritamen centurionū: & demū chere Tite Mutii Albutius. hic ē ille Albutius: cuius satyras esse scribit Varro luciliano stilo. Amicus igitur monet Iuuenalē lucilianā libertatem sublatā esse. Persius: Secuit Lucilius urbem: Te lupe: te muti: & genuinū fregit in illis. Meministi ne Fidentine plagiarie q̄tis uocibus olim clamabas: cū hanc sententiā in Silii interpretatione: quem publice profitebar recitarem: & tamen eā nūc accipis: in uersam quidem & male expositā: Sed inepte cōiungis cū illa tua ueteri opinione Metium Tarpā intelligens: deprauato Iuuenalis uersu & sensu. Mutius nō pro eo qui sit mortuus ponitur: sed ut sit sensus Lucilius nōdū occupata ciuitate a tyrannis potuit libere carpere quem libebat: ut Mutiū reprehendit. pag. enī curauit irascere ne Mutius: an leuiter ferret: Sed postea q̄ apud imperatores multi gratiosi sunt: quoq; libidīe cuncta gerūtur: qualis fuit Tigillinus apud Neronem: non est tutum in hos scribere: nam afficerent supplicio.

Pōe Tigillinū : hoc ē hoīem carū īperatori: ut fuit Tigillius Nerōi. Tacitus cū multa alia: ruri hac de eo. M. Ophonius Tigillinus obscuris parentibus fœda pueritia: impudica senecta: præfecturā uigilū & prætorii: & præmia uirtutū: qua uelocius erat uitiis adeptus: crudelitatem mox: deinde auaritiā & uirilia scelera exercuit: corrupto ad omne facinus Nerone quadam ignaro ausus: postremo eiūdem defector. Plutarchus & Trāquillus scribūt cunctē carum fuisse Galbā: quē populi iūdi ā timēs dōis corruerat.

reporibus Orthonis mortuus est īperitāte populo siue fœda exectis faucibus: cum mortis nunciū accepisset: quē mīeribus corrumpere non ualuit.

In illa rāda: Ad palū duo gēia supplicii erāt apud antiquos: aut enim puniebant more maiore: hoc ē pendentes e furca nudis corporibus & casti uirgis usq; ad mortē: ut Trāquillus interpretat: aut ad scālas gemonias trahēbant: hoc ē ī ferro gutturi unco pducēbant in harenā: ubi postea pendētū cura frāgebāt: & īiecto igni ardebāt. hoc gēus supplicii ī Claudio cōmēioratū ē a Tranqillo: & Nero exercuit ī christiānos: quibus ardētibus in usū lūis usus ē: Nouū excogitauit Do. q faces per obscena imitti iubebat.

Fixo guttē. s. ūco quo tracti fuerāt. Media harena. s. theatri. casus notatiui ē: nec syllaba repugnat: quā pētimemeri defēdit. Deducit: fact designat. Latū fulcū: cū dānatus traheret: atq; ita perfecte suppliciiū descripsit: quod s. trahant unco: & postea ardeant. hoc erat abiici ī gemonias: quod legimus. Simplicitas: simplicitē loquit qui aperte dicit sine ullis uerborū ambagibus. Idē simplicitē agere: unde simplicitas uerborū cū nulla adhibetur figura ad scūs uelādos. Qui dedit aconita tribus patruis: Tigillinū apertissime ītelligit: nā uerba sūt Iuue. ad id respondētis quod dixit Pōne Tigillinū: nullū tamē extat testimoniū: nisi quod circūferē ex libello Probi grāmatici his uerbis. M. Ophonius Tigillius homo oīum nequissimū trīs patruos hūit: quos oēs: ut eorum hereditatibus potirēt ueneno absūpsit: subtrahēsq; anulīs & falso tabulis signatis: hereditates sūmo scelere cōsecutus ē. Plumis pēsilibus: nā ī lectica puluīaria erāt: alibi Iuuenalis Conducit fellam: puluinar. Hylas: Thiodamantis filius: ut scribit Apollonius: uel Theomenis: ut tradit Apollodorus raptus ab Hercule patre Thiodamante necato in pugna: cum Herculi poscenti cibum negasset: & ille Thiodamantis mactasset boues raptus a nymphis in Bythinia sub monte: quem Strabo corrupto nomine argantonium appellat: emendatius Pausanias Argantophigium. Propertius: Hic erat argantophigi, sub uertice montis. plura de hoc alibi diximus. Flaminia & latina: tres erant uīæ Romæ nobilissimæ: Latina: appia: ualeria: Inter ualeriam & appiam latinā ad Cassilenū appiæ coniūgebatur. In duabus tumuli mortuorū erāt: flaminia & latia. Tacita culpa: cōscientia sceles.

Pone tigillinum: tæda lucebis in illa:

Qua stantes ardent qui fixo gutture fumant:

Et latum media sulcum deducit arena.

Qui dedit ergo tribus patruis aconita uehetur

Pensilibus plumis: atq; illinc despiciet nos:

Cum ueniat contra: digito compesce labellum:

Accusator erit qui uerum dixerit hic est.

Securus licet æneam: rutulumq; ferocem

Committas: nulli grauis est percussus achilles;

Aut multum quælitus hylas: urnamq; secutus:

Ense uelut stricto quotiens lucilius ardens

Infremuit: rubet auditor: cui frigida mens est

Criminibus: tacita sudant præcordia culpa:

Inde iræ & lachrymæ, tecum prius ergo uoluta

Hæc: animante tuba galeatum sero duelli

Pœnitet: experiar quid concedatur in illos:

Quorum flaminea tegitur cinis atq; latina.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Secunda.

SECVNDAE Satyræ argumentum & indignatio ex hoc præsertim ducitur: quod Domitianus cum perditissimis moribus esset: non nullas uel reuocauerat uel tulerat leges ad uitia coercenda tanq̃ censor seuerissimus: nam probrosis scæminis lecticæ usū ademit: quosdā ex utroq̃ ordine lege scantinia condemnauit: incesta uirginum uestilium uarie & seuerè coercuit. Stupratores uirgis in foro cædi iussit: deniq̃ legem Iuliam de puniendis adulteris reuocauit: ut Martialis eum appellet censorem: Censor maxime principumq̃ princeps: cum tamen ipse Iuliam fratris filiam ardentissime amaret: haberetq̃ pro uxore: quā frequentibus abortiuis perire coegit: ut Traquillus & Plinius scribūt. hinc igitur poeta excādescit: hinc exclamat: & ne in principem tantum ferri uideatur Satyræ initium detorquet in oēs: qui cū turpissime uiuāt: morum sanctitatem aliis præscribunt: mox aperte principem designat: cū

ULtra sauromatas fugere hic libet & glaciale Oceanū: quotiēs aliquid de moribus audent
Qui curios simulant: & bacchanalia uiuūt.
Indocti primum: quanq̃ plena omnia gypso
Chrysiippi inuenias. nam perfectissimus horum
Si quis aristotelem similem uel pittacon emit.
Et iubet archetypos pluteū seruare cleanthes.
Fronti nulla fides: quis enim non uicus abūdat
Tristibus obscenis: castigas turpia: cum sis
Inter socraticos notissima fossa cinædos.
Hispida mēbra quidē: & duræ per brachia setæ
Promittunt atrocem animum: sed podice leui
Cæduntur tumidæ medico ridente mariscæ.
Rarus sermo illis: & magna libido tacendi.
Atq̃ supercilio breuior coma. uerius ergo
Et magis ingenue peribonius. hunc ego fatis

de lege Iulia uerba facit? Sauromatas: a grecis sarmatæ dicuntur: oriundi ab amazoniis: ut scribit Herodotus: incolentes loca a Tanai & Meotide palude trium die rum spatio: tanta ui frigoris ut proximus oceanus congeletur. De his Plinius: Florus: & alii præterea scribunt: copiosius Herodotus. Curios: qui simulant se esse tanta continentia quanta fuit Curius: qui de sabinis sanctibus lucanis triumphauit: & accusatus prædæ subreptæ: cadum protulit ligneum: quem sibi ex præda solum restare iurauit. Martialis in hoc genus hominum: Qui loquitur curios assertoresq̃ camillos: & alibi: Quære aliquem curios semper fabiosq̃ loquentem. Gypso: idest statuis ex gypso: hominis autem imaginem gypso e facie ipsa primus omnium expressit: ceram q̃ in eam formam gyphi infusa emendare instituit Lysistratus Sicyonius frater Lysippi: Pluteum: per pluteum intelligit pinacotheca: idest repositorium tabularum pictarum: ea tantum dabatur archetypis & ueteribus imaginibus. Plinius: Pinacothecas ueteribus tabulis consuunt: alienasq̃ colunt effigies. Tristibus: idest hominibus seueris: qui tristi supercilio graues & censorii uideri uolunt. Martialis: Sed habet tristis quoq̃ turba cinædos. Socraticos cinædos: Socratici dicuntur: qui de moribus disputant: nam Socrates primus de moribus disputare cœpit: dictusq̃ philosophiam de cælo in terram traduxisse: hi ergo erant Socratici cum de moribus loquerentur: Sed tamē erant cinædi: nā draucos: idest mēlulatos sibi adoptabāt: ut i Pānichū Martialis: qui cum uerbis & supercilio philosopharetur erat cinædus. Dic mihi præcidi panniche dogma quod est? Et nos in commentariis Martialis: quos edidimus: ubi hoc genus hominum notabatur: diximus in socraticos cinædos scribi. Peribonius: sicutum nomen est: & ad scurram potest referri: nam greci uomolochon appellant scurram.

Verbis Herculis: nā Hercules: ut est apud Xenophontē eo libello quē scripsit de dictis & factis Socratis memoratu dignis cū uoluptatē & uirtutē habitu muliebri uidisset: cohortationēq; audiuiſſet utriusq; magna uerbosq; grauitate accusata uoluptate uirtutem ē securus: Sed hi cū uoluptatem iſſem prope uerbis damnant: quibus olim Hercules: turpiſſimi ſunt. Locum Xenophontis in officiis ſuis traduxit Cicero: licet multa omiſerit: Et Silius i

quarto decio. Sextus: non qui apud Domitia nū fuit notatur: Sed qui grauis erat ſupercilii tēporibus Iuue. & turpiſſimā uitā. Varillus infamis: notiſſimā infamiae temporibus Iuue. ut oli fuit Sippus: quod ſcribit Plutarchus. Loripedē: Loripedes ut Pli. Megasthenis teſtimonio docet: in India āguiū modo i greditur & obrepit. Milo: q; cāde clodiana dānatus cū in lucāis res nouas moliret: ad Coſam i oppugnatione ſaxo icus occubuit: i eo praecipue notatus ab annalibus quod ſeptigentorū miliū ſextertiorū aris alieni curā pertulerit. Clodius: nō mō mōechus Pōpeiae: de quo multa in cōmentariis Tranquilli dixiū: Sed ēt duarū ſororū: quarum altera Lucullo: altera Metello nupſerat: auctores Liuius: Cicero: Plutarchus. Discipuli tres: Lepidus. f. Octauius Antōius: q; discipuli Syllae dicūt: quōiā eādē diſciplinā admiſtrādā rei. p.

fūt ſecuti: nam & ipſi proſcripſerunt ciues ut Sylla. Cicero: Prima aetate incidimus in perturbationem ueteris diſciplinā. Tranquillus: Locuſtā praedia dedit: ſed & diſcipulos: hoc eſt qui eam imitati ſunt. In horum hominum quos carpit Iuuenalis uitam ſimulatam Plinius: Vultus Epicuri per cubicula geſtanti: & circumferunt ſecum natali eius: uiceſima luna ſacrificant: ſeriaſq; omni mēſe cuſtodiunt: quas icadas uocant: maxime hi qui ſe ne uiuentes quidem noſci uolunt. Qualis: Domitianum notat: ut initio ſatyrae diximus: nam Iuliam Titi fratris filiam ardentissime dilexit: ac frequentibus abortiuis perire coegit: auctores Tranquillus: & Alinius. Tragico concubitu: qualem tragici ſcribere ſolent. Leges: legem iuliam aduerſus adulteros. Marialis: Iulia lex populis ex quo Fauſtine renata eſt. & alibi ſape. Lex Præterea erat Iulia de ſtantiis. Lex item Iulia: quæ prohibet magiſtrum munus ab hospite accipere: ut ſcribit Padianus. Scauros: lege Plinium de uiris illuſtribus: & Valerium Maximum. Laronia: pro ditiffima muliere accipit. Marialis: Abnegat & retinet noſtrum laronia ſeruum. Respondes orba eſt diues: anus: uidua: Quem uerſū ex noſtris ſcriptis acceptū incredibile ē miſ: q; peruerterit Fidentinus: hoc totum fictum eſt de Laronia a Iuuenale: cui partes ſuas aſſignat ad uiros: uitia infectanda.

I mputo: qui uultu morbum inſeſſuq; fatetur.
H orum ſimplicitas miſerabilis: his furor ipſe
D at ueniam: ſed peiores qui talia uerbis
H erculis inuadunt: & de uirtute locuti
C lunem agitant: ego te ceuentem ſexte uerebor
I nfamis uarillus ait: quo deterior te?
L oripedem rectus derideat: æthiopem albus:
Q uis tulerit gracchos de ſeditione querentes?
Q uis cælum terris non miſceat: & mare cælo:
S i fur diſpliceat uerri: homicida miloni?
C lodius accuſat mōechos: catilina cethegum:
I n tabulam ſyllae ſi dicant diſcipuli tres?
Q ualis erat nuper tragico pollutus adulter
C oncubitu: qui tunc leges reuocarat amaras
O mnibus: atq; ipſis ueneri martiq; timendas:
C um tot abortiuis ſecundam iulia uuluam
S olueret: & patruo ſimiles effunderet offas.
N onne igitur iure ac merito uitia ultima fictos
C ontemnunt ſcauros: & caſtigata remordent.
N on tulit ex illis toruum laronia quendam
C lamantem totiens ubi nunc lex iulia dormis:

Scantinia flex lata in padicones: ex cuius sanctitate multos utriusq; ordinis damna-
uit Domitianus: ut refert Tranquillus: dicta a .C. Scantinio: qui ut scribit Valerius uim
filio Marcelli inferre ausus est: & patre accusante damnatus. Tedia non lambit: in fel-
latorem hoc dicit: qui lingere & lambere alterum dicitur. Marialis: Lingas non mihi: nā
proba & pusilla est. Philenis tamen noratur a Martiale: Vnde nas uorat in die puellas: &

A d quem subridens felicia tempora quæ te
M oribus opponunt: habeat iam roma pudorem:
T ertius e cælo cecidit cato: sed tamen unde
H æc emis hirsuto spirant opobalsama collo
Q uæ tibi: ne pudeat dominū mōstrare tabernæ.
Q uod si uexantur leges: & iura citari
A nte omnes debet scātinia: respice primum
E t scrutare uitos: faciunt hi plura: sed illos
D efendit numerus: iūctæq; umbone phalanges.
M agna inter molles concordia: non erit ullum
E xemplum in nostro tam detestabile sexu.
T edia nō lambit cluuiam: nec flora catullam:
H ispo subit iuuenes: & morbo pallet utroq;
N unquid nos agimus causas: ciuilia iura
N ouimus: aut ullo strepitu fora uestra mouēus?
L uctantur pauca: comedunt coliphia pauca.
V os lanam trahitis: calathisq; peracta refertis
V ellera: uos tenui pręgnantem stamine fustum
P enelope melius: melius torqueris arachne:
H orrida quale facit residens in codice pellex.

Laupheia ac Medullina
alibi carpuntur a Iuue-
nale: q; tribades inter se
essent: Id prima Sappho
dicitur excogitasse: ūde
mascula est appellata: &
cū lesbia fuerit λῆσβι-
ζαῖν id agere ē: ut ex A-
ristophæ disciūs. His-
po: nomē fictū ab Hispo
īfami: cuius memūt Plu-
tarchus. Subit: ore sci-
licet ad fellādum. Agi-
mus causas: agere causas
ī mulieribus turpillimū
habebatur: unde in exē-
plis ātiquitatis ē Aphra-
niam Licinii Brurōis u-
xorem: non q; aduo-
catis deficeret: sed quia
impudentia abundabat
causam egisse. Calphur-
nia & Amesia pari infā-
mia norantur. Pauca:
excipit: nam alibi notā-
tur a Iuuenale quædam
q; luctentur: Endromy-
das tyrias & fœmineum
ceroma Quis nescit? Co-
liphia: colibū scribit Pol-
lux panem esse forma p-
ceriore ī modum passali
ut græce dicam: quā figu-
ra quoniam erant panes

quibus nesciebant gladiatores appellati sūt coliphia. Mart. Priapum dixit: in quam specię
ex filigine erat formatus: ut in distichis ē: & genitaliū muliebriū formā in quibusdā pāi-
bus fuisse idem alibi indicat: Illa filigineis pinguescit adultera cūnis. Coliphia. i. panes
luctatorū gladiatorū uero cibus erat ad firmādos artus ficus arida: ut scribit Plinius: Mart.
de Philēi luctāte: Cū coliphia sexdecī comedit. Scio aliis uideri posse coliphia dici a κο-
λον: quod membrū significat: & ipi robur. placet magis a colibo: de quo ē dictū. Pene-
lope: Icarū & Polycastrū: ut Pausanias uero scribit Icaroti filia: inde Icarotis a Propertio:
Quæq; rerūt fastus icaroti tuos: & Ouid. Icarotide tela: In hac lāsficiū auctoritate Hōeri
cōmēdat: quod ea arte absēte marito pcos elusit. Arachne: ut fabulæ ferūt lāsficio certā-
uit cū Pallade: ut ex historia scribit Plī. priā repperit linū: & reia: & eius filius Closter fu-
fos ī lāsficio. Residēs ī codice pellex: aliē ē ut puto eog. interpretatio: q; per pellicē itelli-
gūt aut Arachnē: aut Philomelā: cū loquat uel de ācilla tētrix: uel de scorto: nā scorta ad
fūmēū hīrāria tēxebāt. Iuue. alibi: Quā quæ uētofo cōducta sub aggere tēxit. Meretrices āt
sūt uxō: pellices cū ad eas uiri accedere possit. Si de ācilla itelligis: fūme auctoritatē ex
Martiale: q; scribit Quirinalē cū ancillis tē hūisse. hæc āt dicunt a Laronia: ut ita designat
uitos tanq; mulieres a draucis subagitari: quod aperte ex persona sua obiecit Iuuenalis:
sed uerecundius Laronia: atq; ut tandem exprimat quid reprehendar addit.

Notum est cur hister: Hister Pacuius captatione testamētōz locupletatus libertū drau- cum suum heredem reliquit. Atellii item Histri memūt Tacitus: Sed de hoc alibi Iuena- lis: Mora nulla per histrum pacuium. Cur impleuerit tabulas solo liberto. i. cur eū un- scripserit heredem. q. d. eo utebatur drauco: Puellæ: ut illa conscii sceleris sileret. Cy- lindros: cylindri lapilli omnes sunt fastigiata longitudine in speciem cylindri. i. colūnel- læ formati. Solinus: Indi

ci reges hoc gēus gēmas in longissimos cylindros amant fingere eosq; per foratos: &c: Nam cylin- drus colūnella est ad æ- quandam aream: ut scri- bit Virg. Quidam tamē putauit cylindrū eē ge- nus gēmæ: quod non pla- cet. Cū autē elenchi qui sūt ex genere unionū fa- stigiata & oblonga figu- ra sūt: & hi gratissimi mu- lieribus: nam eos digitis suspendere: & binos ac ternos auribus gloria mulierum erat: ut scribit Plin. Iuue. Mihi designare uidetur elenchos: & per cylindros a figura elen- chos intelligere: cū mū- ra mulieribus gratissima expriēre uideatur: ut e- lenchi erāt. Tristis fē- rentia: lex Iulia. Mul- titia: moltitia & mollicia uestes apud Neuiū sunt muliebres a mollicie di- ctæ. Neuius: Mollicinam coriata: chirodotā: ī- de multitia manarūt: ut puro litteris uel mutatis uel inuerfis: nā apud Ne- uiū lego molticia uestes.

Non sumet damnata: hic locus est: quo Brothe

um diffētiētē ī epigrāmāte Mar. īterpretādo facile uel docui: uel refutaui: nā morē fuisse: ut mulieres adulterii conuictæ uirili toga indutæ in publicum procedere cogerētur Porphy- rio quidem & Acro prodiderunt: Martialis idicat: Coccina famosa donas & ianthia mœ- chæ: Vis dare quæ meruit mūnera: mitte togam. & hoc ex loco apertissime discitur: de quo in Martialis cōmentariis a nobis copiosius disputatum est. Labulla: Sote Clinici medici filia: cuius Martialis meminit. Iulius ardet: hoc dicit quoniam uiri coam uestem æstate gestabant luxuriosi & molles. Plinius: Nec puduit has uestes etiam uiros leuitate usurpare propter onera æstiuā in tantum a lorica gerēda discesserunt mores: ut oneri sint etiam ue- stes. Critice: critici dicuntur acuri poetarum interpretes: & censores alienorum scripto- rum. Horatius: Quid critici dicunt. Martialis: Aequalis liber ē critice: qui malus est. Cicero: Ego tāq; criticus atiquos iudicaturus sū. Cū igitur hoc nomē de censore tatū scriptoz antiq; usurpauerint: & codices oēs Cretice hēant: legamus, cretice a creta: ut dicat: Tu qui tanq; Rhadamanthus alter & Minos creticus leges promulgas: pelluces: nam a creta legum- larores Minos Rhadamanthus: & inde doctus Lycurgus lacedæmonis fuerunt:

Notum est cur solo tabulas impleuerit hister
Liberto: dederit uiuus cur multa puellæ.
Diu es erit magno quæ dormit tertia lecto:
Tu nube: atq; tace: donant arcana cylindros.
De nobis post hæc tristis sententia fertur.
Dat ueniam coruis: uexat censura columbas.
Fugerunt trepidi uera ac manifesta canentem
Stoicidæ: quid enim falsi laronia: sed quid
Non facient alii: cum tu multitia sumas
Cretice: & hanc uestem populo mirante perores
In procular & pelineas: est mœcha labulla.
Damnetur si uis etiam carphinia: talem
Non sumet damnata togam. sed iulius ardet:
Aestuo: nudus agas. minus est infania turpis.
En habitum: quo te leges: ac iura ferentem
Vulneribus crudis populus modo uictor: & illud
Montanum positis audiret uulgus aratris.
Quid non proclames in corpore iudicis ista
Si uideas: quæro an deceant multitia testem.
Acer & indomitus: libertatisq; magister
Cretice pelluces: dedit hanc contagio labem:
Er dabit in plures: sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit: & prurigine porci:
Vuaq; conspecta liuorem ducit ab uua.

Paulatim accipient te :Sexaginta uersus qui sequuntur ad eum usq; locū Vicit & hoc monstrum:quot fabulas:quot inuenta:quot inanes commentationes & confictos sensus a nostris interpretibus habuerunt;q dum figuratam & subobscuram reprehensionem poeta non perciperent:ex uno sensu:& continuato spiritu:plures & uarios commenti sunt. horum sexaginta uersuum :ne in alienis potius refellendis : q̄ in nostris exponendis uer-

femur :una est & perpetua indignatio aduersus sacerdotes : quorum collegium Mineruæ in alba no Domitia,instituerat : ex quo sorte ducti magisterio fugerent:redderet q̄ eximias uenerationes & ludos scanicos. hox epulas:luxū:mollitiē scanicā:& ritū bacchanalibus similē Iuue.nūc in seclat:mōq; ait eos nihil differre a mulieribus colētib; bonam deā:aur a sacerdotibus eleusinis:q̄ facibus discurrentes : & cursu ppe bacchico furētes Cererē colebāt:modo eorū gulā carpit : nā lautissime epulabantur:unde albanæ dapes a Martiale

Fœdus hoc aliquid quandoq; audebis amictu.
Nemo repente fuit turpissimus. accipient te
Paulatim qui longa domi redimicula sumūt
Frontibus:& toto posuere monilia collo:
Atq; bonam teneræ placant abdomine porcæ:
Et magno cratere deam: sed more sinistro
Exagitata procul non intrat foemina limen:
Solis ara deæ maribus patet : ite prophana
Clamatur:nullo gemit hic tibicina cornu.
Talia secreta coluerunt orgia tæda

luxuriosissimæ dicuntur: Deniq; illud clamat & conqueritur: q̄ quidam ex his sacerdotibus cornicini : cuius opera in scana illa albana utebantur nupserit. hic est poeta sensus: hic ardor:hæc indignatio. Legatur igitur hic locus totus in mollitiem sacerdotum albanorum:de quibus lege Tranquillum in Domiriano. Qui sumunt redimicula domi: ostendit eos esse tanq̄ mulieres:quæ cum colunt bonam deam : domum non templum parant : ut scribit Plutarchus in Casare:illicq; multa peragunt bacchanalibus similia : potu lasciuia:scurilitate. Redimicula: raniæ sunt siue uitæ pendentes a posteriore parte mitræ: quod primi phryges mollissimi inuenerunt. Placant bonam deam : non q̄ bonam deam illi sacerdotes colant : sed q̄ illorum ritus & ludi scanici nihil pene differant a sacris bonæ deæ:quæ mulieres operantur. Abdomine porcæ:nihil omittunt de ritu bonæ deæ: in cuius sacris sus prægnans mactabatur. De bona dea lege Macrobiū : ne multas paginas hoc tibi loco recitem :& Plutarchum in Casare. Et magno cratere : nam crater in his sacris erat uini: quod tamen lactis appellabant:de quo lege Macrobiū & Lactantiū.

Sed more sinistro : sed in hoc inquit non seruant ritum sacrorum bonæ deæ:quod cū ea sint tantum mulierum : ipsi eas excludunt satis inter se molles & effœminati : ne effigies quidem maris eo loco uisebatur: ubi bona dea coleretur:Plutarchus. Ite prophana clamatur: idem mos in sacris Cereris erat. Tranquillus:Eleusinis sacris:quorum imitatione impii & scelerati uoce præconis submouentur.intēresse ausus non est. Talia:eorūdem sacerdotum mollitiem & scanicam illam agitatiōem comparat sacerdotibus Cereris : nam Ceres olim habuit coniuncta sacra cum Baccho. Ouidius: Ipse suos ludos uuæ commentor habebat : Quos cum tādifera nunc habet ille dea : & Claudianus Bacchum ex adytis Cereris egredientem introducit.Eius deæ sacerdotes facibus discurrentes:quibus uis dicebatur ad filiam indagandam:ad extremam usq; lassationem debacchabantur. Papinius: Tuq; ætæa Ceres cursu: cui semper, anhelō: Votiuam taciti lassamus lampada mystæ: hi dicebantur Mystæ:Daduchi:idest gestantes racem:Ierophantæ idest sacrorum interpretes. Strabo auctor. Idem baptæα βαπτειν: quod significat tingo & lauo: nam tingere madefacere est: quoniam qui initiabantur lauabantur aqua calida primum. Aristophanes: Primum ex ritu ueteri me lauerunt :

Cocyto: Ceres dicta ē uerbo attico κῶκκῶν: quod lugeo significat: quis atq; elidat: ut corripatur syllaba: nam Cererem raptu Proserpinæ niestam: qualis apud Arcades lugu-
bri habitu colitur: ut scribit Pausanias: lachrymis & gemitu placasse dicuntur. Inde red-
dita agris fertilitate: inscripta sunt illius sacra a Cocyto. Auiam & antiquissimam familiæ
auctorem attici Cocyam appellarunt: auctore Suida: nam & Cocyto: hoc est Ceres deorū
sacrorumq; antiquissima
& prima dicitur. Ouidi-
us: Prima ceres auidæ ga-
uisa est sanguine porcæ.
& ut ex Varronis re ru-
stica discitur: Initia di-
cuntur sacra Cereris: quo-
niam prima fuerunt: & i
de initia principia sunt
appellata. hoc igitur pa-
cto legendum est: nihil
distat sacerdotes albā
uel a mulieribus colenti-
bus bonam deam: uel ab
his qui coluerunt Cererē
sacris cū Baccho coniun-
ctis. Cecropiam: epithe-
ton est Cereris a patria:
Sed non magis de attica
hic loquitur q̄ de ea: quæ
alibi coleretur eo ritu.

Secreta tæda: nam ta-
citi discurrebant. Papi-
nius: Votiū taciti quas-

sanus lampade mystæ. Lassare: nam ad extremam lassationem discurrebant. Papinius:
Curū cui semper anhelō. Cocytus olim etiam lucrinus dicebatur. Syllius: Ast hic lucrino
mansisse uocabula quondam Cocyti memorat. Nam ut scribit Homerus in odyssæa: illic
Cocytus flu. & styx dicebatur. Virg. de eo: Raptam cocytos ostreosa diuam. nam illic per-
agebant sacra plutōia: auctor Strabo. Ille supercilium: de iisdem sacerdotibus loquitur.

Madida fuligine: non de fuligine: ut puro loquitur: sed medicamentum intelligit: quod
ex sanguine uel felle irundinum & ouis formicarum & muscis tritis fiebat ad denigranda
supercilia: auctore Plinio: Fuliginem appellauit a colore. Hic teneo te deprehensum Fiden-
tine: ut alia omittam: quæ subripuisti nobis una cum præceptore tuo: nam cum hæc uerba
transferres in tuas nugas: non intellecta inuertisti. & quod ego dixeram appellauit a colore
fuliginem de Iuuenale intelligens: tu uentris onere impeditus: non audies fuliginem di-
xisti propter colorem appellatum medicamentū a Plinio. Vbi scribit Plinius turpissime
plagiariæ: Sed hoc tibi remittimus: qui tua imperitia omnia confundis: præceptori tuo nō
ignoscimus: qui te nihil sapere docuit magna familiaritate. Vitreo priapo: obscena in
poculis placuerunt in sacris præsertim Priapi. Plinius: In poculis libidines celare iuuat: ac
per obscenitates bibere. Scutulata: ueste scutulis distincta: quas galli instituerunt: ut scri-
bit Plinius muliebres sunt. Inde Mart. hominem muliebriter idutum galbanatum uocat.

Tenet speculum: hoc in effeminatos dicitur. Martialis in filium cinædi: Et patris spe-
culum tōsi matrisq; togatæ Filius. Specula: brundusina maxime laudabantur: Plinius:

Gestamen othonis: ab incepta reprehensione in Othonem deflectit: ut cum damnat po-
nentes cutem suo tempore liberis in illum inuehendo omni ex parte eos insectetur: nā
Orho adeo mollis fuit: & munditiarum muliebrum studiosus: ut mutuo stupro Neroni sit
conciliatus: auctores Tranquillus & Tacitus. Nimirum: sub Othonis persona mollitiæ
sacerdotum insectatur in expolienda cute. Orho originem habuit a municipio ferentino:
ut Tacitus scribit: Nece Galbæ & Pisonis imperium occupauit. Vitellio appellato impera-
tori & properanti ex germania ad bebricum occurrit: uicū iter Veronam & Cremonā

Cecropiam iussit baptæ lassare cocytō.

Ille supercilium madida fuligine tinctum

Obligua producit acu: pingitq; trementes

Attollens oculos: uitreo bibit ille priapo.

Reticulumq; comis auratum ingentibus implet

Cærulea indutus scutulata: aut galbana rafa:

Et per iunonem domini iurante ministro.

Ille tenet speculum patici gestamen othonis:

Ætoris aurunci spoliū: quo se ille uidebat

Armatum: cum iam tolli uexilla iuberet.

Res memoranda nouis annalibus atq; recenti

Historia: speculum ciuilis sarcina belli.

Nimirum summi ducis est occidere galbam:

duabus cladibus infaustum: nam illic & Otho superatus est & Martius Macer. Constantia mortis ante acta uita mollitiem emendauit: nam damnatis bellis ciuilibus cum ei super- esset exercitus: & de uictoria sperare posset elegantissima oratione habita se interfecit: in quo a Martiale ita est laudatus: Sit cato dum uiuit sane uel casare maior: Dum moritur nū- quid maior orthone fuit? Curare cutem: nam ut Trāquillus scribit quottidie rasitabat fa-

E t curare cutem summi constantia ciuis.
B ebraiaci in campo spoliū affectare palati:
E t pressum in faciem digitis extēdere panem:
Q uod nec in assyrio pharetrata semiramis orbe:
M œsta nec acciaca fecit cleopatra carina.
H ic nullus uerbis pudor: aut reuerētia mensæ.
H ic turpis cybeles: & fracta uoce loquendi
L ibertas: & crine senex phanaticus albo
S acrorum antistes: rarū ac memorabile magni
G utturis exemplum: conducendusq; magister.
Q uid tamē expectāt phrygio quos tēpus erat iā
M ore superuacua cultris abscindere carnem?
Q uadraginta dedit gracchus sestertia dotem
C ornici: siue hic recto cantauerat ære:
S ignatæ tabulæ: dictum feliciter: ingens
C œna sedet: gremio iacuit noua nupta mariti.
O proceres censore opus est: an aruspice nobis?
S cilicet horreret: maioraq; monstra putaret:
S i mulier uitulū: uel si bos ederet agnum?

ciem: & linebat pane ma- dido lacte. Sabinam uero scribit Plinius: ita faci- es erigatur & tenerescit. Semiramis: nō est ex- emplum ab his mulieri- bus ad libidinem Otho- nis coarguendam: quod .s. his ipudicis Otho fu- erit magis ipudicus: Sed ut ostendat ne mulieres quidē cū in castris esset curare cutē: quod Otho non prætermisit: Hoc iccirco dixi q non nulli Semiramim hoc lo- co afferri putant: q li- bidiosissima equum ad coitum usq; adamauerit: ut scribit Plinius. Semi- ramis a semirāidibus li- gua assyria a uibus diciē: a quibus educata est: rā- tæ fortitudinis: ut Ninus assyriorum rex eam uxo- rem optauerit: quo exti- cto tenuit imperium cō- dita babylone in Ninæ urbis: quā Ninus adifi- cauerat æmulationem. Pharetrata: cum esset i bello. Diodorus & Plini

us meminerunt. Hic: ad institutam reprehensioem reuertitur hoc est sacerdotum. Hic: inter hos sacerdotes. Conducendus magister: nam ex eo collegio sorte ducti magisterio fungebantur: ut scribit Tranquillus. Ironia est dignus inquit: qui magisterio inter hos fū- gatur: & precio etiam oprandus si sorte ductus non fuerit. Exemplum magni gutturis: i luxum mensæ albanæ hoc dicitur: nam illic lautissime epulabantur imperatoris prodiga- litate: inde albanas dapes: & albanam mensam legimus apud Martialem. Quid tamē ex- pectant: rationem affert quare cybeleios eos appellauerit: cum sint Minervæ. mulieres in- quit sunt & genitalibus non magis indigent: q cybelei qui castratur: quos castrari religio iubet. Superuacua carnem. s. his qui nubunt tanq; fœminæ. Gracchus: hic non p Ne- rone: ut quidam suspicati sunt: Cōnubii neroniani historia ex Tacito & Tranquillo dece- pei: nec quenq; præter Neronem nupsisse putantes: Cum temporibus Iuuenalis: & Martia. nuberēt multi. Mar. Barbarus rigido nupsit callistratus aphro: Hac qua lege solet nubere uirgo uiro: per Gracchū Iu. ubiq; porētē & diuitē itelligit. alibi: Tūcati fuscia gracchi: & ali- bi: Cū graccho iussus pugnare secutor: nā Gracchor dōus nobilitate præstabat & potētia: populari seditioe cōparata. hoc loco per Gracchū itelligit antistitē uel sacerdotē eius col- legii i albāo: quod plāe idicar: cū ait eū nupsisse cornicini: cuius. s. opera i ludis scanicis illi utebāt. Dictū feliciter: nihil oīssū ex ritu Hymēæ: ut ostēdat eos iā ipudēter nubere legitio ppe nuptiag more: quod i Nerōe scribūt Trā. & Tac. Sed: parata ē æte. Limie parua sedet.

Segmēta: muliebria ornāmēta: quo uerbo usus ē Valer. Maxiūs: Datū iqt ē mulieribus: ut
segmēta aurea gestarēt. Qui sudauit ferēs: &c. ppius uoluit designare se de sacerdoti-
lus Palladis loq: nā & Pallas Bellōa ē: præstq; bello: ut Mars. Ancilibus: ancilia: cū pe-
stiles ānus italiā occupasset: scutū aeneū ī Numā māus delapsū ē: ad cuius similitudinē un-
decī sūt efficta a Mamurio fabro: tāta arte: ut primū nō agnoscerēt: ea circūferebāt mense

Martio a. xii. salis. ita. n.
Martis sacerdotes appel-
labāt: uel a Salio sāothra-
cer: uel a Salio mātēor: uel
quod maxie pbat a sali-
endo: nā pulsātes gladio
lis ācilia saliebāt: Martis
prius: tum Veturii laud's
canētes. Longa ē Plutar-
chi disceptatio: dū ābi-
git an ancile dicat: qd si
gnificat circū: nā ī orb-
erat figuratū: uel ab ay-
roy: quod ē cubitus: uel
ab αἰκισί: quod ē reme-
diū: nā fuit remediū pe-
stiferiā: nā nostri ab am-
quod ē circū & cesū di-
ctū putarūt. Officium
cras: ad irrisionē & con-
rēptū hoc dicit per imi-
tationē: dū nuptias sacer-
dotis reprehēdit. Val-
le grini: ad porticū Qui-
rini itelligit: ad quā ocio
si hoīes cōueiebāt. Marr.
Viciniā pere porticū qui-
rini: Turbā nō hēt ocio-
siorē. Pompei uel ageno-
ris puella. Quod ne-
queunt parere: Mart. de
Callistrato: Dos ēt dicta
ē: nōdū tibi roma uidet

S egmenta & longos habitus & flammea sumit
A rcano qui sacra ferens nutantia loro
S udauit clypeis ancilibus. o pater urbis
V nde nefas tantum latius pastoribus: unde
H æc tetigit gradiue tuos urtica nepotes:
T raditur ecce uiro clarus genere atq; opibus uir:
N ec galeam quassas: nec terram cuspide pulsas:
N ec quereris patri: uade ergo & cede seu eri
I ugeribus campi: quem negligis. officium cras
P rimo sole mihi peragendum in ualle quirini.
Q uæ causa officii: quid quæris: nubit amicus.
N ec multos adhibet: liceat modo uiuere: fient
F ient ista palam: cupient & in acta referri.
I nterea tormētum ingens nubentibus hæret:
Q uod nequeūt parere: & partu retinere maritos.
S ed melius q; nil animis in corpore iuris
N atura indulget: steriles moriuntur: & illis
T urgida non prodest: nec pixide cōdita lyde:
N ec prodest agili palmas præbere luperco.
V icit & hoc monstrum tunicati fuscina gracchi:

Hoc satis. expectas nūqd & ut pariat? Lyde: hoc ē arachne: ex cuius remedio fœcūditatē
uēire putabāt: nā ut scribit Pli. q phalāgii dicūt: ut alia omitrāt: tricēos uermiculos pariunt:
quo fœcūditatis exēplo steriles mulieres eo utebāt remedio. Fidētius quis hoc a nobis ac-
ceperit: tamē auctore præceptore dissimulat. Nec pdest agili: de luperco: origie satis scri-
būt Plutarchus ī Romulo: & Ouid. ī fastis. his discursētibus per urbē steriles mulieres pal-
mas cadēdas præbebāt. ita. n. fœcūdas se fore sperabant: ut Plutarchus ī Casare scribit: &
Ouid. Excipe fœcūda patiēter uerbera dextra. Iā fœcūda nō opatū nomē hēbit aui. Vicit &
hoc mōstrū: Hactēus de sacerdotibus: nūc de polluta nobilitate mūere gladiatorio: & ope-
ra scenica: nā eius tēporibus cū Domitia. edidit pugnās uiroꝝ & mulierū: multi nobiles il-
lic prastiterūt operā. alibi ī eosdē: Quāti sua fūera uēdāt: Quid refert uēdūt nullo cogente
nerōe. In Vitellio Tacitus: Cautū seuere ne eqtes romāi ludo & harēa polluerēt: & Traquil-
lus Neronē scribit exhibuisse ad ferrū quadrigēto: fœtatores: sexcētos equites ro. Domitia.
uero nō coegit: sed illi educati sub Nerōe iter ludos scenicos spōte ī theatrū uēiebāt: quod
Iuue. cōqueri ēt alibi: Citharædo p̄cipe natus nobilis: hæc ultra quid erit nisi ludus. per
Gracchū āt oēm nobilitatē itelligit. Quid clamat Fidētius: quod alibi scribit Iuue. Cū grac-
cho nullus pugnare secutor. Per secutorē nō itelligit nobile stultissie: sed eū qui mercede
operā ī scena prastabat: qui iussus ē pugnare cum nobili retiaro imperito: Tu plagiarie

perfidissime secutorem illic scripsisti esse nomen proprium. Nos uero Tranquilli testimo-
nio docuimus eum esse qui cum retiario pugnat. Fuscina: telum retiarii erat. Mitrillo at
qui aduersus retiarium pugnat: gestabat galeā ī cuius uertice erat piscis: in quem retia-
rius rete cōiciens: piscem dicebat peto: te non peto. Capitolinis: antiquissima nobilita-
te familia fuit: capitolio a Marco Manlio gentis auctore seruato: qui cum affectasset impe-
rium: decreto senatus sta-
tutum ē: nequis. M. Man-
lius præterea in ea fami-
lia nuncuparetur. Mar-
cellus: Marcelloꝝ familia
nobilitata duobus uiris:
quorū alter quinquem cō-
sul fuit. Alter primus An-
nibalē in italia uicit. plu-
ra lege apud Plurarchū.

Lustrauitq; fuga mediā gladiator harenam .
E t capitolinis generosior & marcellis:
E t catulis: paulisq; minoribus: & fabiis: &
O mnibus ad podiū spectātibus: his licet ipsum
A dmoneas: cuius tunc munere retia misit:
E sse aliquos manes & subterranea regna :
E t contum: & stygio ranas in gurgite nigras:
A tq; una transire uadum tot milia cymba :
N ec pueri credunt: nisi qui nondum ære lauātur.
S ed tu uera puta curius quid sentit: & ambo
S cipiada: quid fabricius: manesq; camilli :
Q uid cremera legio: & cānis consumpta iuuetus
T ot bellorū animæ: quotiens hinc talis ad illos
V mbra uenit: cuperent lustrari: si qua darentur

Catulis: Catuli nobili-
tatis initium acceperunt
ab eo Catulo: qui tercē-
tum nauibus sexcentas
carthaginensium iter Si-
ciliam & africam ad ega-
tes deuicit: & finem pri-
mo bello punico impo-
suit. Pauli: a Paulo Ae-
milio: quē Pythagoræ di-
scipulum fuisse arbitra-
tur nobilitatem accepe-
runt: ille primus dictus
Aemilius ab αἰμίλιος
οὐλίας: cuius lepore
gratissimū erat. Duo fami-

liam illustrarunt: Alter qui ad canas occubuit: alter qui triumphum duxit de Perseo ma-
cedonum rege. hic minor dictus est. Podium: locus: unde principes & nobilissimi specta-
bant. Tranquillus de Nerōe: Spectauit primum ex paruis foraminibus: deinde toto podio
adaperto. In circo: humiliores in Meniano sedebant. id erat ædificium a primo condito-
re appellatum. Tranquillus: Pauci ex proximis menīis. Festus & Marcellus auctores. His
licet ipsum admoneas: Quid dices hoc loco? Fidentine plagiarie: qui uel tumido uentre ob-
esus: uel præceptoris tui ignorantia: hunc locum percipere non potuisti: quis a me exposi-
tum pluribus uerbis: his scriptis: quibus ineptias tuas olim a te editas: & mali præceptoris
consilio nuper impressas ornare studuisti. Tu cum præceptore legis Admoneas: idest
debes addere Neronem aliis quos diximus: cuius munere: idest Thiridatis. Silete impor-
tunæ uolucres & canes obsceni: poetam peruertitis quottidie oblatrantes. Admoneas le-
gendum est: ut codices antiquissimi habent: & sensus expostulat: & non admoneas: ut sint
uerba Iuuenalis dicentis. Licet admoneas ipsum: idest potes hæc pauca referre ipsi impe-
ratori: quæ scilicet sequuntur. Cuius munere: in cuius ludis gladiatoris Gtæchus no-
bilis ciuis misit retia: idest fuit retiarius: ut alibi ait: Ipsi pauca uelim: Esse aliquos
manes: hæc sunt quæ nunciari uult nomine suo imperatori: per quæ monet: & si nullus
metus sit inferorum: tamen operam uirtuti esse dandam: pro qua maiores qui imperium
propagarunt: se in apertissima uitæ discrimina abiecerunt. Nec pueri credunt: hoc
est iam sublatus est apud omnes metus inferorum: ut ne pueri quidem: nisi qui adhuc im-
puberes sunt id credant. Qui nondum lauantur ære: idest qui sunt impuberes. ab
his enim quadrans non exigitur in thermis: immo ne lauantur quidem in publicis
thermis: quod ex oratore Ciceronis facile agnoscas: hoc est qui nondum sapiunt.
Quod sentit curius & scipiada & camilli: hi enim uirtutem coluerunt: & pro dignitate
ipserū obierūt mortē. Quotiēs: hīc Iuue. de Domitiāo ait. Talis ūbra: qualis erit Dōitiāi.

Sulphura : Purgabantur antiqui si aliquo piaculo essent polluti : sulphure aqua igne : Ouidius : Terq; senem flamma : ter aqua : ter sulphure lustrat. Et lauro : Massurius auctore Plinio triumphantes coronari putauit : quoniam ea arbore purgarentur cædes in bello cōmissæ. Seruii sententiam de generibus purgationum omitto : nam mihi nō probatur : Ouidius uero de lauro humida ad purgationem : Vda fit hunc laurus : lauro sparguntur ab uda : Omnia quæ domos sūt habitura nouos. Putarēt iquit se pollutos eē præsentia Domitiani uiri illi præstantissimi si illuc accederet. Iuuenæ : Iuuenæ inter insulas Oceani Britānici nūeratur : quā multi hiberniā falso putarunt. de hac Mela satis multa. Orcades : orcas promontorium hiberniæ : ait Ptolomæus scribit : Orcades item sunt insulæ eiusdē Oceani : d' quibus Ptolomæus : Mela : Solinus : & Plinius. hæ inter se modicis spatiis differre sūt : quo arma romana non penetrarunt : nisi ad uiciniam usq; insulæ calidoniæ. Mōdo capras : hoc ex historia : nam Vespasianus Claudio imperante : ut Tranquillus scribit : Insulam

Sulphura cum tædis : & si foret humida laurus.
 Illuc heu miseri traducimur : arma quid ultra
 Littora iuuenæ promouimus : & modo captas
 Orcadas : ac minima cōtentos nocte britānos :
 Sed quæ nunc populi fiunt uictoris in urbe :
 Non faciunt illi : quos uicimus : & tamen unus
 Armenius zalates cunctis narratur ephebis
 Mollior ardenti sese indulgisse tribuno.
 Aspice quid faciant commercia uenerat obses :
 Hic fiunt homines : nam si mora longior urbem
 Indulgit pueris : non unq; deerit amator :
 Mittentur bracæ : cultelli : frena : flagellum.
 Sic prætextatos referunt artaxata mores.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Tertia :

noctem britāniæ proximam i ditionem redegit. Fidentinus plagiarus cum hoc a nobis didicerit : ut id dissimulet : uerba Suetonii refert ex loco quem indicauimus. Contentos minima nocte : Britānos habere breuiore noctes Casar quidem testatur : uideturq; negare uerum esse : quod alii tradiderant nullas. s. esse per brumam. Plinius scribit in Thyle ultima orcadum sole transeunte cancrum nullas esse noctes : Et tempore brumæ nullos esse dies : Quos uicimus : armenii. s. & daci : quos uicit Domitianus. Zalates : proprium est nomen obsidis : ut Degis apud Martialē : Accola iā nostræ degis germāice ripæ. O Fidentinū ridiculū qui Zelotes populos esse ait armenia. idq; audet Iosepi auctoritate affirmare homo uanissimus : modo ait Zelotas dici lasciuiis imbutos : testeq; utitur. Mart. Transcurrent zelote leuesq; lances : cum eo uersu scribatur Transcurrunt gabatæ. Gabatæ autem sunt lances quædam : ut in cōmentariis a nobis editis satis disputatum est. hic autem cuius animus semper in patinis est : cuiusq; magnam ingluuiem uix uenter capit : miror quomodo a lacibus sibi iocundissimis ad populos discefferit.

Alterius Satyræ hic erit finis : ubi unum illud ab hominibus litteratis : & satyræ Iuuenalis studiosis diligentissime peto nostrum ut laborem uel probent uel adiuuent : deniq; ueniā liberius aliquando irascenti & obiurganti impudentissimum plagiarium : qui me quidem non moueret (est enim omnino contemnendus) nisi quorundam inuidorum : & malivolentissimorum hominum perditissima coniuratio hunc sibi ducem & furoris faciem præferret : ego uero nec infans eorum uocibus : nec ullis iniuriis perteritus : quæ laboraui : quæ peperit : quæ mea sunt : de manibus alienis asseram & uindicare : proferamq; in lucem ad cōmunem studiosorum hominum utilitatem.

Domitius In Tertiam Satyrā Ad Iulianum Medicen.

15
QUAMVIS Digressu. Reprehensurus acerbitate satyrica ciuitatis uitia: ex hoc praefertim: q̄ bonis uiris locus non sit in urbe: sed tantū peregrinis: seruilibus: assentatoribus: Vmbritium suae aetatis uirum optimum & aruspice migrare parantē introducit: eiq; suas dat partes ad urbis incōmoda exponenda. Vacuis Cumis: Cumā in cāpania italīa oppidum: Italīa & Siciliā urbes antiquitate antecellit: Cōditū ab Hippocle Cumeo: & Megasthene Chalcidē si nomen sortitū ē a Cumeis: qui ex Euboiā uenerant: quīs id chalcidēses condiderint: ut Strabo scribit: alii a fluctibus qui dicuntur κούρα: (sūt enim in littore) appellatās putarūt. hāc ex Strabone & Plinio. Vacuis: ad urbis differētiā: ubi multitudinē sceleratorum & peregrinorum locus bonis uiris non erat.

QUAMUIS digressu ueteris confusus amici:
Laudo tamen uacuis q̄ sedem figere cumis
Destinet: atq; unum ciuem donare sibyllā:
Ianua baiarum est: & gratum littus: amoeni
Secessus: ego uel prochyta praepono suburbā:
Nam quid tā miserū: & tam solū uidimus: ut nō
Deterius credas horrere incendia: lapsus
Tectorum assiduos: ac mille pericula sauae
Vrbis: & augusto recitantes mense poetas:
Sed cum tota domus rheda componitur una:
Substitit ad ueteres arcus: madidamq; capēam
Hic ubi nocturnae numa constituebat amica:
Nunc sacri fontis nemus: & delubra locantur

Baiarū littore campū a Baio Vlyxis soto. Silius: Sedes ithacēsia bai: quē locū deprauatū: ut multa alia apud Siliū emendauimus: quod cōmentariis nostris: quos i cum poetā composui: & propediē edēs:

facile apparebit. Prochyta praepono suburbā: prochyta a πρὸς τὸ: hoc est a profundendo dicta est. est enim effusa a pytheculis: ut Strabo ait ex miraculo sponte nata pro uolutis montibus: ut scribit Plinius: Insula in littore campano: ut scribūt Plinius Strabo: Solinus: uel a Prochyta muliere troiana: ut Dionysio Halicarnasseo placet. Suburra: dicta est q̄ sub muro terreō carinarum esset: ut scribit Varro. In ea erat sextum sacellum Iugurum: regio frequentissima rebus uēalibus illic expositis. Inde Martialis clamorā appellat: Clamora Iuuenalis in suburbā. hāc igitur duo loca opponit suburbā. s. frequentissimā & prochyta desertā. Et augusto recitantes mense poetas: Hunc locum Fidentinus & eius praepor: ut alii peruertunt: quod scilicet Iuuenalis carpat auaritiā suorum temporum: cum dicat poetas recitare augusto mense: Ego uero itelligo hoc referendum ēē ad fastidium audiendi recitantes: ut ante dixit Rauci theseide codri uexatus: ut dicat nil est quo non sit deterius perpeti urbis incōmoda: ubi. s. horremus incēdia: Deniq; cogimur audire poetas recitantes etiam augusto mense: qui nobis occurrentes audiri uolunt: nā hoc inueniat inter cetera incōmoda urbis. Augusto mēse dixit: quoniam kalendis iulii migrabant romani: Sed nunq̄ inquit tam exhausta urbs est: quin occurras poetā mense Augusto: cum omnes migrarunt: qui te recitatione uexet. Veteres arcus: Horatorum itelligo: nam ad capēam portam erant: ubi & campus erat tergemiorum scilicet Horatorum. Martialis: Capena grandi porta qua pluit gutta: Phrygiq; matris almo qua lauat ferrū: Horatorum qua niter facer campus. Capena madida: nam illic celebrabantur Fontinalia coronatis puteis & sparsis floribus in fontes: eodem loco lapis manalis: quem in urbem inferre batur quotiens uolebāt allicere pluuias. hāc ex Festo. Egerie: adē camēnarum cōstruētā fuisse a Nūma scribit Plutarchus: cum ancile de caelo lapsum esset: nam uetus est opinio Egeriā unā ex nouē musis fuisse: cū qua se hēre cōgressū Nūa ita populo persuasit: nā cū multos iuitallet ad cōnā: hisq; āte horā ductis: nihil paratū ēē ostēderet: eosdē uesperī cū duxisset: apparatū ostēdit magnificētissimū. auctor ē Dionysius. hoc Plutarchus mō fabulosum esse scribit: modo natura potuisse fieri demonstrat: Egeriā ab egendo dicti: ut Plutarchus & Dionysius scribunt: Egeria uero ab egerendo: ut Festo placet: nam putabatur praegnantibus fauere ad partum cōceptū egerēdum. De hac lōgū carnē extat Ouidii.

Iudæis quorum cophinus fœnumq; supellex: Iudæorum paupertatem ostēdit: notis tē-
pora sua: quibus ab his tributum exactum est acerbissime: ut scribit Tranquillus in Domi-
tiano: & saepe in cōmentariis Martialis diximus. Fœnum: Quid ariolatur praeceptor Fide-
tini hoc loco: qui discipulo stultissimo persuasit fœnum hoc loco dici ex historia: quod. s.
olim: ut Iosephus scribit: Iudæi fame coacti: nec cinguli s: nec coriis: nec fœno abstinerint:
dignus fortasse ipse qui
fœnum edat: cū alii am-
brofia alēdi sint: migrā-
tes & errātes Iudæos de-
signat stolidissime: q; sēper
fœni fasciculum gestant
& cōfinum. alibi de iudæ-
a: Cophio fœnoq; relicto.

Vmbritius: aruspex tē-
poribus Iuuenalis: cuius
meminit Plinius: cum de
uulnribus scribit: Vm-
britius iquit aruspex no-
stro a uo peritissimus. Ta-
citus in Galba: qui eum
scribit imperatori cadē
imminētem prädixisse: &
Plutarchus idem tradit ī
Galba. Arturius & Ca-
tulus: nomīa uilissimorū
hominum: qui ex humil-
lima fortuna iam opibus
florebant: nam Vmbri-
tius nūc urbem ex eo dā-
nat: q; euexerit homines
extiē: & fortis ad summas
diuitias. Qui nigrū in
candida uertunt: hoc est
qui ex humili fortuna &
infelicitate. ea autem per
nigrū lapillum designa-
tur: ad felicitatē quæ la-
pillo notatur cādido per-
uenerunt. hęc sententia
magis uidetur conuēire
iracundiæ Vmbritii: q;

quæ sequitur: q; scilicet uitia pro uirtutibus uendant: ut illud Ouidii: Qui facere assue-
rat patriæ non degener artis Candida de nigris & de candentibus atra. Quondam
hi cornicines: Hunc totum locum Fidentinus non potuit non probare in nobis: in
quo eius praeceptor gratias ago: q; discipulum hoc etiam loco delirare non permisit:
Sed tamen ita recitat ex nostris scriptis: ut inuitus plane assentiri uideatur. Ita in-
tellico q; Vmbritius conqueratur eos: qui cornicines: tibicines: citharædi: nec Romæ
quidem: sed in municipiis fuerunt: adeo locupletatos esse temporibus suis: ut iam
tanq; magnifici & potentes munera gladiatoria exhibeant in urbe. eius generis ho-
minibus cornicibus: scilicet & citharædis adeo facile erat direfcere temporibus Do-
mitiani: ut illud scribat Martialis: Artes discere uult pecuniosas: Fac discat citha-
rædos aut choraules. Alibi de se: Veniet cum citharædus erit. Alibi: Plus habuit di-
dimus: plus philomelus habet. Cornicines: idest qui olim erant cornicines. Per
oppida: nam in municipiis theatra erant: ut Atellæ: ut Antii: ut Beneuenti: ubi
edebantur munera etiam gladiatoria: a liberto Neronis Antii: autinio Beneuenti.

I udæis: quorū cophinus fœnumq; supellex.
O mnis. n. populo mercedem pendere iussa est
A rbor: & electis mendicat silua camœnis.
I n uallem egeriæ descēdimus: & speluncas
D issimiles ueris: quanto præstantior esset
N umen aquæ: uiridi si margine clauderet undas
H erba: nec ingenuū uiolarent marmora tophū.
H ic tunc ūbritius quādo artibus inquit honestis
N ullus in urbe locus: nulla emolumēta laborū.
R es hodie minor est here q̄ fuit: atq; eadē cras
D eteret exiguis aliquid: proponimus illuc
I re: fatigatas ubi dædalus exiit alas:
D um noua cācies: dum prima & recta senectus:
D um superest lachesi q; torqueat: & pedibus me
P orto meis: nullo dextram subeunte bacillo.
C edamus patria: uiuant arturius istici:
E t catulus: maneat qui nigrū in cādida uertūt:
Q uis facile est ædem conducere: flumina: portus:
S iccandam eluuiē: portandū ad busta cadauer:
E t præbere caput domina uenale sub hasta.
Q uondam hi cornicines: & municipalis harenæ
P erpetui comites: notæq; per oppida buccæ.

Edunt munera. f. gladiatoria. Hic legendum est non hi. Munera: ludos gladiatorios: unde saepe legimus munus gladiatorii. Harenæ municipalis: quæ in municipiis est. Quod autem eiusmodi homines ludos gladiatorios ediderint Romæ: Martialis indicat duobus epigrammatis: quorum alterum est in sutorem: Das gladiatores sutorum regule cerdo. Verso pollice uulgi. i. conciliato uulgo & populi fauore. hoc autem est ex puerbio: ut scribit

Munera nunc edunt: & uerso pollice uulgi
 Quemlibet occidunt populariter: inde reuerſi
 Conducunt foricas. & cur non omnia: cum sit
 Quales ex humili magna ad fastigia rerum
 Extollit: quotiens uoluit fortuna iocari.
 Quid romæ faciam: mentiri nescio. librum
 Si malus est nequeo laudare: & poscere: motus
 Astorum ignoro: funus promittere patris
 Nec uolo: nec possum: ranarum uiscera nunq̃
 Inſpexi: ferre ad nuptam quæ mittit adulter:
 Quæ mandat norint alii: me nemo ministro
 Fur erit: atq; ideo nulli comes ex eo: tanq̃
 Mancus & extinctæ corpus non utile dextræ.
 Quis nunc diligitur nisi conscius: & cui feruens
 Aestuât occultis animus: semperq; tacendis.
 Nil tibi se debere putat: nil conferet unq̃
 Participem qui te secreti fecit honesti.
 Carus erit uerri: qui uerrem quo tempore uult
 Accusare potest. tanti tibi non sit opaci
 Omnis arena tagi: quodq; in mare uoluit aurū
 Ut somno careas: ponendaq; premia sumas
 Tristis: & a magno semper timearis amico.
 Quæ non diuitibus gens acceptissima nostris:
 Et quos præcipue fugiam properabo fateri:
 Nec pudor obstabit. non oſſum ferre quirites
 Græcam urbem: quis quota portio facis achææ

Plinius i magicis: Pollices inquit cum fauamus premere etiā pro uerbio iubemur. Occidunt: nā qui gladiatorū munus edit eos dicitur occidere: nā eo autore pereunt. Mar. in sutorē: Cur ludere nobis non liceat: licuit si iugulare tibi? Populariter: magna grā & fauore populi. q. d. omnibus applauditibus. Subterfugies ne Fidēne tātō testōio deprehensus: nam cū sententiā nostrā pro tua recitaueris: oblitus tollere sententiā quā anteq̃ hāc a nobis disceres scriptis tuis inferueras proditus es: nam in istis tuis nugis paulo post hāc sunt uerba: Mūera nūc edūt. Idē Claudianus inquit Et nēditus ipse Vēdere cūctā cupit. O insulsiſſime non ne ex hoc planū est quomodo expōeres edūt munera. i. dāt dona: ut tu putabas stultissīe. Quare cū discis nō bene discis: nos qdē te lēe docuim: tu nō bēe percipis: & cōfūdis. Et poscere. f. librū trāscribēdū in adulatiōem.

Ut sōno careas: nā qui diuitis secreta nouit scelerat: semper āxiū ē tiens ne aliquādo diues obiciat & pūiat: & pdiderit ea i uulgus: quorum erat

cōscius. Tēaris. ne. f. p̄das scelera: id. n. te āgit. Græcā urbē: Vmbritius mea quidē sēcrētiā tēpora sua notat q̃ tota urbs mīmis: histriōibus: ludis sit occupata: quod alibi plerūq; idignādo Iuue. carpit: nā Domitiāus id gēus hoīū idulgētissīe fouebat: psaltriaſq; psallocalitharistas & chorocitharistas aliquādo exhibuit nō cōtētus citharædis: ut scribit Trāquillus. Idē circensibus ludis addidit duas græcorum factiones: quibus premiū erat pannus purpureus: & auratus. Non possum ferre græcam urbem: non possum ferre circenses: quamuis sit minima portio: Facis achææ. i. græcorū inter mīmos: nā sūt tātū duæ factiōes i circēsi bus: ex syria uero & phrygia adſūt tibicides & psaltria: quibus omnia theatra referta sūt.

Græcam urbem: Cecilius: ut refert Strabo: rerum romanarum scriptor sentit urbem ac-
cepisse primordia a græcis: Sed nunc mimmos nominaturus & histriones: primum græcos
additos circensibus notat. Græcā. i. græcos qui sunt ludis additi. Quota portio. i. minima
portio. Facis achææ. i. uilissimorum græcorū qui in ludis uersantur: nam plures sunt syri.

Orontes: fluuius inter libanum & antilibanum fluens: qui tiphon olim est appellatus.
de hoc plura alibi ex
Strabōe & Pli. Chor-
das obliquas cum tibi-
cine: genus tibiæ notat
quæ obliqua dicebatur:
quam prius Marfias
iuenit in phrygia: ut scri-
bit Plinius. Iussas pro-
stare puellas: i. circo erat
ædificiū quod menianū
dicebatur a Meniano cō-
ditore: ut scribūt Festus
& Marcellus: idē ludi spe-
ctabatur circenses. Tran-
quillus: Pauci ex p̄ximis
menianis. In proximo
p̄stabant meretrices: quæ
ex eo appellatæ sunt sub

I am pridem in tyberim syrus defluxit orontes:
E t linguam: & mores: & cum tibicine chordas
O bliquas: nec non gentilia tympana secum
V exit: & ad circum iussas prostare puellas.
I te quibus grata est picta lupa barbara mytra:
R usticus ille tuus sumit recedimna quirine:
E t cæromatico fert niceteria collo.
H ic alta sicyone: ast hic amidone relictæ:
H ic andros ille famo: hic tralibus: aut alabandis

meniana a Martiale quasi sub meniano: id tamen idē appellat submenium: Raraq; sub
menii fornice rima patet. ex hoc Iuuenalis amare iocatur in scanicos homines: dicens pu-
ellas quæ prodibant in circum uideri accedere ad summenias ubi prostet. Circus: dictus
q; circum metas pompa ferebatur & equi currebant: ut ait Varro. Quibus grata est lupa:
i. psaltria meretricia. Mytra: nam lydiorum & phrygū erat: quos notat Herodotus de
assyriis: Assyrii capita crinita habentes mytris redimūt. Ite inquit Iuuenalis: qui oblecta-
mini ludis: in quibus puellæ meretriciæ saltant picta mytra: notans principem: qui his
oblectatus est. Papinius de eius ludis: Huc intrat faciles hemi puellæ. Rusticus tuus: ro-
mani iquit seuerissimi mutuo commertio mollissimorum hominum & mimmorū effemī-
nātur: sumūtq; Recidimna: peregrinas uestes quibus in gymnasio utebatur: nā gymna-
sium a peregrinis inuectum est in urbem: ubi iuuenes se exercendo & ungendo uires ani-
mi amittebant: ut scribit Plinius. Recidimna autem uestes sunt quibus in gymnasio ute-
bantur ut endromydes. his nō assentior qui parasiticas uestes putant. nam quod nunc
lequatur de mollitie gymnasii: ex eo dicitur quod ait Collo cæromatico. Cæroma autem in
gymnasis tantum in usum fuit: ut scribit Plinius. Eidentinus cum suo præceptore
Chirodita deprauato sensu & uersu: assertq; ex Gellio expositionem tam uulgarem q̄
non necessariam. Niceteria: insignia uictoriæ pugilum: qui in gymnasio alios uicissent:
a vika: quod significat uictoriam: ego inde suspicor esse uerbum peregrinum ut
recidimna dixit. Collo cæromatico: palæstræ mollitiē notat: i. qua cæromate ungebatur:
id erat unguētū ex oleo & terra in spetiē luti. Martialis Vara nec in lēto cæronate brachia
tendis. alibi. Quod cæromata face de sabina: palæstræ mollitiem ita carpit Plinius: Plura
de hac parte non sum dicturus: non Hercules magis q̄ de terræ usu in cæromatis: quibus
exat epidaurum: ut scribit Cicero Sicyon achaia: item urbs in laconia: unde laconia
dicta est Syconia. Amidō: inter sporadas insulas mollissimorū hominū patria. Andros:
oppidum habet eiusdem nominis inter cycladas insulas est: dicta postea cauros: deinde
ārandros: ut scribit Myrsillus. Samos: eodem tractu circum navigationē habet stadiorū
.ccc. Parthenias dicta: cū Cares olī inhabitaret: eadem Anthemus: Melaphylus: Heros. uino
caret: tanta præterea feracitate: ut Menander scribat lac gallinæ inde accipi posse. Ala-
bāda: Asia mīoris oppidū: duobus p̄mōtoriis subiacer i spetiē cistæ ūiuerfæ iminētibus:
ūde Apollōius appellat alabādā cistā ūerfā scorpionū plenā: nā eorū illic ē copia: hoīes sūt
molles: & psaltria multæ: ut scribit Stra. Trales: opp. i. phrygia Mæadriū traseūti occurrūt.

17
Isæo torrentior: Isæi duo quorum alter præceptor fuit Demosthenis: alter qui Romæ de-
clamauit: cuius meminerunt Libanius & Plinius: Magna Isæum fama præcesserat: maior
inuentus est. Torrentior: Plinius de Asclepiade rhetore: Meditata & torrenti oratione
blandiebatur. Aliptes: ab ἀλῖπες: quod est ungo. is erat qui palæstritas in gymna-
sio ungebat. Martialis unctor dixit: Nec rapit immeritas sordidus unctor opes. Clinicus

uero medicus qui male-
ualentibus & iacentibus
in lecto medetur a κλῖ-
νῆ: quod significat
lectum: nam aliptes sa-
nos palæstritas curabat.
Fidentinus uero & eius
præceptor: ubi Martialis
ait Sote filia clinici la-
bulla: peruerrendo scri-
bunt Cottæ clunici: aiuntq;
Clunicum dici Cottam a
Clunia oppido hispa-
niæ: nos superiora ex
Pli. accipimus. Schœ-
nobates: dicitur qui per
funes graditur: nam
σχοῖνος dicitur fu-
nis: & παῖνω ascen-
do. Messala primus ne
uocem græcā latinis im-
misceret pro schœnoba-
te dixit funābulū. Ad
summam: deniq; inquit
hominē uolasse per cæ-
lū: de Dadalo græco fi-
ctum est: ut uerisimilis fa-
bula uideretur: nam hi
in cælū se uolatueros pro-
mittent (ut dixi) si uoles
adeo uani sunt: & impu-
dētes. Pruna & cotta-
na: fructus sunt peculia-
res Syriæ: ut scribit Pli.
Cottana uero fici mino-
res erant: ut idē est autor
Martia. Si maiora forent
cottana: ficus erāt. Lō-
gum collum: hæc assēta-
tio erat in gymnasio in
palæstritā amicū: nā pro-
cera ceruix in palæstrita
laudat: & obstipa. Marr.
de tyrone palæstra: Hæc
rapit antæi uelox in pul-

A esquilias dictumq; petunt a uimine collem
Viscera magnarum domuum: dominiq; futuri.
Ingenium uelox: audacia perdita: sermo
Promptus: & isæo torrentior. ede quid illum
Esse putes: quēuis hominem secū attulit ad nos
Grammaticus: rhetor: geometres: pictor: aliptes:
Augur: schœnobates: medicus: magus. oīa nouit
Græculus esuriens: in cælum iusseris ibit.
Ad sūmā nō maurus erat: nec farmata: nec thrax
Qui sūpsit pennas: mediis sed natus athenis.
Horum ego non fugiam cōchylia. me prior ille
Signabit: fultusq; toro meliore recumbet
Aduectus romam: quo pruna & cottana uento:
Vsq; adeo nihil est quod nostra infantia cælum
Hæusit auentini bacca nutrita sabina:
Quid quod adulandi gens prudētissima laudat
Sermonem indocti: faciem deformis amici:
Et longum inualidi collum ceruicibus æquat
Herculis antæum procul a tellure tenentis.
Miratur uocem angustam: qua deterius nec
Ille sonat: quo mordetur gallina marito.
Hæc eadem licet & nobis laudare: sed illis
Creditur: an melior cum thaida sustinet: an cū
Vxorem comædus agit: uel dorida nullo
Cultam palliolo: mulier nanq; ipsa uidetur:
Non persona loqui: uacua oīa plana; dicas
Infra uentriculum tenui distantia rima.
Nec tamen antiochus: nec erit mirabilis illic

uere draucus: Grādīa q̄ uāo colla labore facit. Pudet refellere deliramēta Fidētini & eius
præceptoris. Amicia: quo uel cœnā uel aliquid aliud caprar: ut Sellius cœnipeta in Paulio
apud Marti. cuius pedes comas & singula mēbra laudat. Quo deterius nō sōat gallus: ea
uox maxīe dānabat. Quirilian. Nā & suffocat sape. & maiore nisu mus clara est: & inte-
rim elisa in illum sonū erumpit: cui græci nomen a gallorum immaturo cantu dederunt.

Demetrius: & Stratocles: Hæmus: Antiochus temporū Iuuen. histriones. Papinius de Hæmo Huc intrant faciles Hæmi puellæ. Iuuenalis alibi: Mollius Hæmo. Stratoclis & Demetrii Fabius meminit: quos scribit maximos fuisse actores comœdiarū: alterum deos: iuuenes: bonos patres: seruos: matronas graues: anus opti me representasse: Alterum acres senes: callidos seruos: parasitos lenones melius Stratoclis. uox acrior: Demetrii iocundior.

Endromydē: Endrōys uestis uillosa qua potissimum in gymnasiis utebatur. Sed adulator hoc loco accipiebat ad fouendum corpus: ut ostenderet se algere. A facie iactare manus: adulatorium est. Martialis de adulatore: Geminas tendis in ora manus. Trulla: a trua dicitur. uas erat quo aqua e culina in laua crinam proiciebatur. hic significat uas quo sordes uentris accipiebantur. aureis autem uasis in obscenis desideriis uti primus instituit Antonius autore Messala: & asipulante Plinio. Martialis in Bassam: Ventris onus misero (nec te puter) excipis auro. Assulator igitur græcus applaudebat amico: cum eius deiectionealui trulla quæ suberat aurea strepitum faciebat ob pondus & multitudinē sortium: quas inuerso & uacillanti fundo exceperat. & optime sequitur post id quod dixit Si rectum minxit. Non moueor quorundam loquacitate: quin hanc sententiam affirmem & pu-

A ut stratoles: aut cum molli demetrius hæmo.
N atio comœda est: rides: maiore cachinno
C oncutitur: flet si lachrymas conspexit amici
N ec dolet: igniculum brumæ si tempore poscas:
A ccipit endromydem: si dixeris æstuo: sudat.
N on sumus ergo pares: melior qui sēper: & omni
N octe dieq; potest alienum sumere uultum:
A facie iactare manus: laudare paratus
S i bene ructauit: si rectum minxit amicus:
S i trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.
P ræterea sanctum nihil est & ab inguine tutū:
N on matrona laris: non filia uirgo: neq; ipse
S ponsus leuis adhuc: non filius ante pudicus.
H orum si nihil est: aulam resupinat amici.
S cire uolunt secreta domus: atq; inde timeri.
E t quando cœpit græcorum mentio: transi
G ymnasia: atq; audi facinus maioris abollæ.
S toicus occidit baream delator amicum:
D iscipulumq; senex ripa nutritus in illa:
A d quam gorgonei delapsa est penna caballi.
N on est romano cuiq; locus hic: ubi regnat
P rotogæes aliquis: uel diphilus: aut erimæthus:
Q ui gentis uitio nunq; partitur amicum:

tem ueram. Quæ somnia ex præceptore suo narrat hic Fidentinus: Facinus maioris abollæ: Ingenti testimonio ostendit malas artes græcorum & perniciosas: nam tenoribus Neronis Torius Seuinus: ut scribit Tacitus: per calumnias accusauit Baream Soranum: addiditq; q̄ pro eo Seruilia filia magicas artes in principem tractasset. Egnatius Sorani amicus græcus stoicæ philosophiæ professor: pecunia corruptus: testimonium falsum in Baream dixit. Tacitus: Egnatius emptus ad opprimendum amicum aucto-ritatem stoicæ sectæ præ se ferebat habitu & ore ad exprimendam imaginem honesti. Cæterum animo perfidiosus & subdolus auaritiā ac libidinem occultans: quæ postq̄ pecunia reclusa sunt: dedit exemplum præcauendi: ut fraudibus inuolucros aut flagitiis commaculatos sic specie bonorum falsos & amicitia fallaces: alibi Corruptor amicitia cuius se magistrum ferebat. Senex discipulum: Egnatius Torium Seuinū.

Solus habet: solus uult possidere: non uult dare aliis. Mart: Solus habet nūmos. Cur-
rere togatus nocte: Nam toga summo mane sumebatur a clientibus cū ibant ad salutandū.
Mart. Si matutinos facile est tibi run: pere somnos: Attrita ueniat sportula multa toga.
Cum prator: Idem in Paulū cōsulē. Mar. quem nō pudebat salutare diuites more togati:
Dum tu laurigeris intras qui fascibus annū: Mane saluator limina mille teras. Albinā

Solus habet: nam cum facilē stillauit in aurem
E xiguum de naturæ patriæq; ueneno:
L imine sūmoueor: perierunt tempora longi
S eruiti: nusq; minor est iactura clientis.
Q uod porro officiū: ne nobis blandiar: aut quod
P auperis hic meritū: si curret nocte togatus:
C urrere cum prator lictorē impellat: & ire
P ræcipitem iubeat dudum uigilātibus orbis:
N e prior albinam: aut modici collega saluter.
D iuitis hic serui claudit latus ingenuorum
F ilius: alter .n. quantū in legione tribuni
A cciptūt: donat caluinæ uel catienæ:
V t semel atq; iterū super illā palpiter: at tu
C um tibi uestiti facies scorti placet: hæres:
E t dubitas alta chionē deducere sella.
D a testem romæ tam sanctū: q̄ fuit hospes
N uminis idæi. procedat uel numa: uel qui
S eruauit trepidam flagranti ex æde mineruā.
P rotinus ad censum: de moribus ultima fiet
Q uæstio: quot pascit seruos: quot possidet agri
I ugera: q̄ multa magnaq; paropside cœnat.
Q uantū quisq; sua nummorum seruat in arca:
T antū habet & fidei: iures licet & samothracū
E t nostrorum aras: contemnere fulmina paup
C reditur atq; deos diis ignoscentibus ipsis.
Q uid q; materiam præbet: causasq; iocorum

et modici: uetulas orbas
& diuites. Mar. Ad ueru-
las tecum plus minus ire
decē. Filius ingenuorū
claudit latus diuitis ser-
ui: Ingenui iquit togati
sunt & comites diuitem
seruorū & libertinorū con-
ditionis hominū. Liber-
tini uero adeo sunt diui-
tes: ut Caluinæ Catienæq;
mœchis denerēt q̄m uix
tribuni accipiūt ex stipē-
dio: ad hoc alludens q̄ ut
dixiū libertini & tribūi
edicto īperatoris quadā
ex maximis officiis habe-
bant cōmunia. Prodigā-
litatem igitur libertinorū
cum salariis tribunorum
cōparauit. Chionē: cu-
ius meminit Mar. Scor-
ti uestiti. i. meretricis to-
garæ & publicæ: Nā cō-
uictæ adulteriū togarū in
publicum procedere co-
gebantur: ut atē diximus.
Vel certe ad differētiā
ācillæ: quæ p̄ ueste pal-
liolū habet. Mar. Hæc uo-
lo quæ circum palliolata
uagat. Seruos quot pa-
scit: nā tot alebāt seruos
diuites romani: ut eorum
iustos & ītegrorū ppe ex-
ercitus domi haberēt: ut
scribit Plī. Sāothracū:
maximū iusiurandū ha-
bebat cū obtellabāt de-
os rōanos. i. Iouē: Iuno-
nē: Palladem: & penates:

qui ex samothracia aduecti fuerūt. Ita iurat Scipio apud Sylliū: Tarpeia pater q̄ tēpla se-
cūdā incolis a calo sedē. i. o Iuppiter: & Saturnia. i. o Iuno Nō dū iliacis murata malis: tuq;
aspera pectus: Aegide gorgoneos uirgo succicta furore es. i. o Pallas. Hæc tēus numia rōana.
Tū sequit: Indigetesq; dei spōre īter numina nostra. i. o penates: hi e samothracia aduecti
a Dardano Troiam & ab Aenea e Troia Romā: ut Varro scribit. Nigidius & Labeo autore
Macrobio scripserūt Apollinem & Neptunū esse deos penates. Dionysius Halicarnassensis
sententia Timari confutata scribit penates fuisse deos Romæ: quorum duo simulacra
anea tenebāt hastas. Nō placet quod ex Tarquinio recitat Macrobius: Per Sāno-
thracum: idest per penates. Et nostrorum: per Iouem: Iunonem: & Palladem.

Exeat inquit: Alii hūc locū sunt interpretati aduersus Neronē: qui loca equitū romanorū sedilibus plebis prapōsuit ad circum: nā de ordīe sedēdi in theatro Lucius Rosius Orho tribunus plebis: ut scribūt Pædianus: Liuius: Porphirio multis ante annis legem rulerat: ut. s. quatuordecī prōximi gradus equitibus assignarētur. Ego aduersus Domitianū dictū interpretor: qui legem Orthonis tēporū uerūitate ferme abrogatā restituit: quod Tranquillus

his uerbis idicat de Domitiano: Licentiā theatralē p̄m̄scua iniquitate spectādi inhiuit. ex ea edictū erat ne i. xliii. sederet: nisi cui esset quadringenta sestertia. is. n. erat census equester: ita factum est: ut multi nobiles & boni uiri qui nō itegro cēsu equestri pro equitibus se prastantes: ante legem reuocatā illic sedere soliti erāt: magna cum ignominia singulis prope spectaculis iuberētur surgere. de hoc multa extant Mar. epigrāmata. Seruādo ordinī prafecti erāt Lectius & Oceanus.

Surgat: Mar. Quadringēta tibi nō sunt Cherestrate surge. Lectius ecce uenit. Pinitarij: retiarīi dicuntur: qui pugnantes aduersus mirmillonē p̄ nā hoc est summitatē galeæ rapiebant: iactātes illud pisce peto: nō te peto: nā piscis erat ī capite mirmillōis. Lanistæ: dicuntur qui erudiūt gladiatores: & habēt familias paratas ad munus. Fidērius hāc sententiā nostrā cū sua male cōfundit & peruertit. Quando in

consilio est adilibus: Aediles urbis luxus auxerūt ludis apparatissimis quos edebāt. hāc reprehensio est in tēpora poetæ: quibus Domitianus theatralē sumptū mirum in modum auxerat: ut scribit Trāquillus: adeo ut ipse aliquando prafederit ludis coronatus: purpura amictus: cum collegio flauialiū sacerdotum. At igitur Vmbritius pauperem non admitti in consiliū ab adilibus notans principis studia & ludorum luxum ad superbiam. Olim: quando secesserūt a patribus. quo tēpore reducti sunt ab Agrippa creatis tribunis plebis.

Quod turpe negauit: Sensus est romani pauperes non audent cōnare in fictilibus ne sint ludibrio. Sed Curius Dētarus: qui ab aratro euocatus creatusq; subito īperator triūphū duxit de samnitibus: satis docuit id turpe non esse: nam samnitibus aurum afferentibus respondit se malle in suis fictilibus cōnare. Translatus subito: hoc est trāductus subito ab aratro. Ad marsos: ad triumphalem dignitatem: quam de marsis & sabellis deuictis reportauit. Sabelli enim a samnitibus sunt: quos uicit Curius. Idem a græcis Samnites dicuntur: ut Strabo & Pli. scribūt. hīstoria Curii supra est recitata & satis nota.

Omnibus hic idem: si fœda & scissa lacerna:
Si toga sordidula est: & rupta calceus alter
Pelle patet: uel si consuto uulnere crassum
Aut recens linum ostendit non una cicatrix:
Nil habet infelix paupertas durius in se:
Quā q̄ ridiculos homines facit. exeat inquit
Si pudor est: & de puluino surgat equestri:
Cuius res legi non sufficit: & sedeant hic
Lenonū pueri quocunq; in fornice nati.
Hic plaudat nitidi præconis filius inter
Pinnirapi cultos iuuenes iuuenesq; lanistæ.
Sic libitum uano qui nos distinxit othoni.
Quis gener hic placuit censu minor: atq; puellæ
Sarcinulis impar: quis pauper scribitur hæres:
Quādo in cōsilio est adilibus: agmine facto
Debuerant olim tenues migrasse quirites.
Haud facile emergunt: quorū uirtutibus obstat
Res angusta domi: sed romæ durior illis
Conatus: magno hospitium miserabile: magno
Seruorum uetres: & frugi cœnula magno.
Fictilibus cōnare pudet: quod turpe negauit
Translatus subito ad marsos mēsamq; sabellā:
Contentusq; illic ueneto duroq; cucullo.

Pars magna italiæ: Suadet Vmbritius Iuuenali ut uiuat in municipiis ubi toga non erit
sumenda ad colendos diuites: nec ludorum superbia ferenda. Plane ut intelligas superiora
dicta esse in tedia & luxum ludorum: ut exposuimus. Pars magna: quasi .d. qui in mu-
nicipiis sunt pars magna italiæ: ut nos quoq; illic possimus agere. Nisi mortuus: nā mor-
tuo addebat toga. Martialis: Aut pallens toga mortui tribulis. Quod Fidentius e nobis di-

19
dicit ut alia multa. quis
eius præceptor inuertat:

Si quando colitur ma-
iestas dieꝝ festoꝝ: uelu-
ri i lūco iuxta fregellas
in agro nō pcul ab aqui-
no: quo finitimi populi
cōueniebāt sigulis anis:
ludos & sacrificia illic
peragebant: ut scribit
Strabo. Idē apud Silliū:

Exodiū: finem signi-
ficat: ut Pompeius inter-
pretat: & Varro affirmat.
Varro modo i uia narra-
ut ad exodiū ducas. Exo-
dia item ridicula i extra-
uersibus: quæ iuuenes i-
ter se iactitare cōperūt:
nolentes fabulas agere:
sed pprios uersus cōpo-
nentes: ut scribit Liuius:
Ea sunt inserta fabulis
atellanicis. Partē igitur
fabulæ ridiculis lasciui-
entē exodiū appellarūt:
ab ἔξω & ἡ ὥσθι: quasi
extra cātilenā institutā
& numerū alios uersuū.
Scio quid alii sint opi-
nati: sed ego hoc sentio:
& lego apud Suetonium
Exodio atellanico laceffi-
tum Tiberiū. Notum
exodium: nota ridicula.
non. n. noua his compo-
nūt ut in urbe. Tunica
alba: nō ōnes iqt habēt
tūcas albas: sed q præstūt

Pars magna italiæ est si uerꝫ admittimus: i qua
Nemo togam sumit nisi mortuus: ipsa dierum
Festorum herboſo colitur si quādo theatro
Maieſtas. tandēq; redit ad pulpita notum
Exodium: cum personæ pallentis hiatum
In gremio matris formidat rusticus infans.
Aequales habitus illic: similemq; uidebis
Orchestra: & populum clari uelamen honoris.
Sufficiunt tunica sūmis ædilibus albæ.
Hic ultra uires habitus nitor: hic aliquid plus
Quā satis est: i terdū aliena sumitur arca.
Cōmune id uitiū est. hic uiuimus ambitiosa
Paupertate ōnes: quid te moror? omnia romæ
Cū pretio: quid das ut coſſū aliquādo salutes?
Vt te respiciat clauſo ueiento labello?
Ille metit barbā: crinem hic deponit amati:
Plena domus libis uenalibus: accipe: & illud
Fermētū tibi habe: præstant tributa clientes.
Cogimur & cultis augere peculia seruis.
Quis timet: aut timuit gelida preneſte ruīnam?
Aut poſitis nemoroſa inter iuga uolſinis: aut
Simplicibus gabiis: aut tiburis arce?
Nos urbē colimus tenui tibicine ſultam
Magna parte ſui: nam ſic labentibus obſtat
Villicus: & ueteris rimæ contextit hiatum.

Iudis illic: i urbe uerò ſpectatores ōnes habēt. Mar. Et plebs & mīor ordo maxiꝫq; Sancto
cum duce cādidus federet. Lacernæ albæ i diſtichis loquūt: Amphithetrales nos cōmēda-
mur ad uſus. Fidentius hoc a nobis didicit: ſed recitando iuertit: ut id quod ſeqꝫ. Quid das
ut coſſū: pauperes iqt cogūt dare dōa diuitibus: i rebus etiā turpiſſimis ut ſint āci & arri-
deāt: q ſi diues puerū habet q primā barbā depōat: aut crines tōdeat: pauperes ſtatī donāt
q. ſi ille diem feſtū celebrat: ut Trāqui. ſignificat de Nerōe: Mar. de eo qui depoſuit barbā
die natali patris: & de crinibus Encolpi. Papin. de crinibus Earini & Tranquil. in .C. prin-
cipe: Vno atq; eodem die togā ſumpſit: barbāq; poſuit ſine ullo honore. i. ſine ulla celebra-
tiōe diei feſti: qualis fieri ſolebat. Amati: pueri Plena domus: ſtatī diuitis domus ea die
muncribus iplebit Tibicie: Tibicies iqt Feſtus i ædificiis dicti exiſtiantur a ſimilitudine
tibiag; canētū: qui ut cārantes ſultierēt ita illa ædificia: Tenui tibicie: tenui ſultetaculo.

Iam poscit aquam Vcalegon: Vcalegon carmine Homeri notus & uirgiliano uersu: Iam proximus ardet ucalegon: habuit. n. ades cōiunctas Aeneas: inde interpretes nostri decepti hunc acceperunt pro ciue uicino: ego uero pro eo tantum cuius domus arderet: in cuius cōnaculis & tabulatis inquilini habitarent pauperes. nam superiora domus inquilinis locabantur. Martialis: se inquilinū designās: Et tribus habito scalis sed altis: alibi Iuuenalis:

Rarus uenit in cōnacula miles. i. ad iquilinos. Sūt enī pauperes. hoc igitur inquit in commodum est in urbe pauperibus: q̄ cum sunt inquilini & habitant superiora domus diuitis: si domus ardet: nō monēt a domo: qui uel friuola & minima quaq; & domo transfert illis neglectis. Vcalegō: non pro uicino ut dixi: sed pro eo cuius domus ardet. Tegula sola: nam superiora dōs habitāt inquilini p̄ximi tecto.

Abacus: mensam significat: in qua pocula portoria dispōebantur. non capiebat autē supra sex: quod est institutum cum Pōpeius sex pocula myrrina ex triumpho attulisset: numerum certum uasq; i abaco: designat Plinius cum ait Pompeiū attulisse uasa ex auro & gemmis nouē abacōq;. Idem autem de sex poculis: de quibus dixi.

Lectus. i. triclinaris: idem coniungit Plinius: lecti iquit triclinares & uasa nouem abacorum.

Chiron: ego opus Co-

di intelligo ita inscriptum: nam grācorum & Chironis fabulas continebat. Cista: uas quo panes seruantur & obsonia. Horatius: Aut cistam effractam & subdita uiatica plorat.

Mures opici: populi fuerunt ex testimonio Antiochi: Polybii: Strabonisq;: qui primis temporibus campaniam tenuerunt: rudes & inculti: unde cum latini barbari dicuntur in cōtumeliam opici appellantur. Cato ad filiū de grācis: Nos quoq; dicitant barbaros & spurios: nosq; magis q̄ alios opicos appellatione fœdant. Opici ergo mures dicuntur mea sententia hic: quasi barbari: & doctis carminibus infesti. alibi Iuuenalis: Opicæ castigat amicæ uerba. Fidentini obiurgationibus ignosco: nam quis hic clamer: tamen illic opicæ amicæ ex sententia nostra exponet agrestis. Euphranoris: Euphranor pictor fuit: cuius Paris: Minerua catuliana a. Q. Catulo dicata ad capitolium bonus euētus: dextera paterā sinistra papauer & spicam ferens Latona cum Apolline: & Diana infantibus in æde Concordiæ iter præclara opera numerant. Idē sculptor scyphos & marmora sculpsit. hic accipio pro sculptore: hæc ex Plī. Polycletus: in leuioribus personis exprimēdis magnā obtinuit laudem: ut idem est auctor: artem grauiorē refugiebat: quā nō exprimebat cōmode:

S ecuros pendente iubet dormire ruina.
V iuēdum est illic: ubi nulla incendia: nulli
N octe metus: iā poscit aquā: iā friuola transfert
V calegon: tabulata tibi iam tertia fumant
T u nelcis: nam si gradibus trepidatur ab imis
V ltimus ardebit: quem tegula sola tuetur
A pluuiā: molles ubi reddunt oua columbæ.
L ectus erat codro procula minor: urceoli sex
O rnamētum abaci: nec non & paruulus infra
C antarus: & recubans sub eodē marmore chirō:
I amq; uetus grācos seruabat cista libellos:
E t diuina opici rodebant carmina mures.
N il habuit codrus: (quis enī negat?) & tamē illud
P erdidit infelix totum nihil: ultimus autem
E rūnæ cumulus: quod nudū & frustra rogātē
N emo cibo: nemo hospitio: tectoq; iuuabit.
S i magna arturi cecidit domus: horrida mater:
P ullati procures: differt uadimonia prætor:
T unc geminus urbis casus: tunc odimus ignem:
A rd& adhuc: & iā occurrit qui marmora donet:
C onferat impēsas: hic nuda & cādida signa.
H ic aliquid præclarū euphranoris: & polycleti.

Phocasianos: non possum hoc loco partim risu partim stomacho abstinere: huc ades edentine plagiarie: remitte mancipiū qd nostrum est: non discedam iquit priusq̃ scelus faciaris tuum. Dic te obsecro: non ne ueram huius loci sententiā ignorabas: quā ī scriptis nostris legisti & uoluisti īserere tuis ineptis: tu ante confinxeras phocasianos deos. xii. effrafferiq; Valerium ancianē & enniū: tua ignorantia rudis praeceptoris impudentia

20

P hecasianorum uetēra ornamenta deorum.
H ic libros dabit & forulos: mediamq; minervā
H ic modium argenti: meliora ac plura reponit
P erficus orborum lautissimus: & merito iam
S uspectus: tanq̃ ipse suas incenderit aedes.
S i potes auelli circensibus: optima sorā:
A ut fabrateriae domus: aut frisinone paratur:
Q uanti nunc tenebras unum conducis in anum
H ortulus hic puteusq; breuis: nec recte mouēdus
I n tenues plantas facili diffunditur haustu.
V iue bidentis amans: & culti uillicus horti:
V nde epulum possis centum dare pithagoreis.
E st aliquid quocunq; loco: quocunq; recessu:
V nius se se dominum fecisse lacertae.
P lurimus hic ager moritur uigilādo: sed illum
L anguorem peperit cibus imperfectus: & hārens
A rdenti stomacho: nam quae meritoria somnū
A dmittunt: magnis opibus dormitur in urbe.
I nde caput morbi thedarum transitus arcto
V icorum inflexu: & stantis conuitia mandrae:

sceleratus: ubi id unq̃ legisti: Sed paulo post sententiā nostram addis: quā septe bone deus: tu. n. ita cōiungis q̃si una esset: & altera ex altera ducatur: cum tua illa fabulosissima sit: nostra uero appiani auctoritate confirmata: quae uerba tu accipiens ex nostris p̃ tuis & ab ste ī uentis recitasti: nā Appianus ita scribit de Antonio. Exiit nēpe curis omnibus & imperii muneribus stolam quā dratam graecorū more p̃ prima domestica induit. calciamentaq; candida sup̃sit: q̃lia sacerdotēs atheniensiu & alexandrinorū: quos phecasios uocant gestare consueuerunt: hāc Appianus. tu plagiarie cū hāc manumissilemus in seruitutem tuā uidicasti: Sed tam imprudenter ut nemo sit qui nō agnoscat furtū & scitiā dāner. Perficus: pactius gallita laronia: p̃ orbis ditissus a Iuvenale po-

nuntur. Reponit: refarcit restituit reparat. Merito iā suspectus: ut illud Martialis: Collatum est decies rogo non potes ipse uideri icēdille tuā rōgiliane domū. De circensibus: alibi dicemus. Vnius lacertae: exigui spatii agrū: uel a lacerta quae ibi apricat: uel a mensura lacertorum. Somnū admittit: Mar. Nec requiescēdi in urbe locus ē pauperi: Negat uitam magistri mane pistores arariorū: marculi die toto & ad cubile est roma tedio fessis dormire quorū libuit imus in uillā. Arcto inflexu: nā uici quorū nomina alibi recitantur: ita romae erant coniuncti & obliqui: ut difficilem ueliculorū trāsitiū praeberent. Tacitus: arctis intreribus hucq; & illuc. & enormibus uicis q̃lis uetus roma fuit: Mandra: inter cetera significat mulorū multitudinē: nullis aut uehicula olim trahebant: uide muliones dicti Festus. auctor. Mar. Vixq; datur longas mulorum scandere mandras. hic promulionibus accipitur. Druso: Drusus: quem non nulli bellimarsici autorem putauerūt: morbo comitali laborauit. quo curatus est in antycia sumpto elleboro ut scribit Plinius. Drusus inquit qui comitalē morbo exanimabatur: posset tanto strepitu excitari: Sed non placet ut scilicet comitalē morbū somnū appellauerit: magis cōuenit hominē sui rēporis sōno deditū ab eo notari ut a Mar. Leuinū: In pōpeiano dormis leuine theatro.

Vitulis marinis : idem phoce dicuntur nullumq; animal grauiore somno pramitur : ut Homerus in odyſſea cecinit. & repetitum eſt a Plinio in nono Virgilius : Sternunt ſe ſomno diuerſo in littore phoce. earum pellis fulgura arcere putatur ut ſcribit Plinius in uſu etiam Auguſti. Aſſer: ut non nulli ſentiunt tabulam ſignificat : Sed mea ſententia a Iuuenale & Martiale accipitur pro ligno eminenti quo lectica ſuſtinetur. Martialis ut

Canuſinarus noſtro ſy
rus aſſere fuder. Cato
duobus aſſerculis ap
poſitis parieti quibus
gallinæ in nido poſſint
irrepere. Tranquillus
lecticarii cum aſſeribus
ad primum ſtrepitum
accurrerūt. Corbulo:
pro quocunq; forti po
nitur. hic temporibus
Neronis rebus in arme
nia geſtis claruit : de ei
us uiribus Cornelius ta
citus: ne ſi ad capiēdas
copias ſyriam intrauiſ
ſet corbulo omnium
hora in ſe uerteret : Cor
pore ingens eraret ſu
pra experientiam ſapi
entiamq; etiā ualidiſſi
Martialis hiſdem tem
poribus Maſcionem
& Ninum pro ualidiſſi
mis celebrat. Sarraco:
hic torus locus ad emu
lationem Horatii ſcri
bitur. Horatius. Feſti
nat calidus mulis geru
liſq; redēptor. torquet
nunc lapidem: nunc in
gens machina rigum
Tristia robuſtis luctan
tur funera plauſtris.

Montem: partē mar
moris lunentis montē
appellat. nā Strabone
auctore : fodiebantur
lune marmora candida
& uaria: ut Integra ſa
pe parte colune fierēt:
& menſe.

Patellas: patella uas fictile erat quo ad ſacra utebantur Cicero autor et
Liuus: parabat domus patellas: nam ante q̄ cōnarent lauabantur: poſt rem diuinam:

Strigiles: inſtrumenta ferrea quibus lauantium ſudor detēgebatur a ſtringendo:
nam ſtringere ut Marcellus ſcribit. eſt radere & Tranquillus ſcribit Octauium leſiſſe cutē
ninio ſtrigilis uſu: laudatur Pythagoras q̄ quendam ſe diſtringentem ita effinxerit
ut a populo maxime diligeretur: eam effigiem Agrippa dicauit ante thermas Tiberius
tranſtulit in cubiculum: Sed mox reſtituit populo efflagitante. Strigiles: ὀλκῆρες
dicuntur grāce Martialis de hiſ. Pergamus haſ miſit curuo diſtringere ferro.

E
S
D
A
N
A
V
Q
A
P
C
N
C
C
I
S
S
S
P
N
A
Q
I
M
I
S
ripiunt ſomnum druſo: uituliſq; m arinis
i uocat officium turba cedente uehetur
iues: & ingenti curret ſup ora liburno:
atq; obiter leget: uel ſcribet: uel dormiet intus:
namq; facit ſomnum clauſa lectica fenestra:
ante tamen ueniet: nobis pperantibus obſtat
vnda prior: magno populus prēit agmīe lūbos
qui ſequitur: ſerit hic cubito: ſerit aſſere duro
alteriat hic tignum capiti incutit: ille metretā.
pinguia crura luto: planta mox undiq; magna
calcor. & in digito clauus mihi militis heret.
non ne uides q̄to celebretur ſportula fumo?
centum conuiue: ſequitur ſua quenq; culina.
orbulo uix ferret tot uafa ingentia: tot res
impoſitas capiti: quas recto uertice portat
ſeruulus infelix: & curſu uentilat ignem
ſcinduntur tunicae ſartae: modo longa coruſcat
ſarraco ueniēte abies: atq; altera pinum
plauſtra uehunt: nutant alte: populoq; mināt:
nam ſi pcubuit qui ſaxa liguſtica portat
axis: & euerſū fudit ſup agmina montem:
quid ſupeſt de corporibus: quis mēbra: q̄s oſſa
inuenit: obtritum uulgi perit omne cadauer
more anime: domus interea ſecura patellas
iā leuat: & bucca foculū excitat: & ſōat unctis
ſtrigilibus: pleno componit lintea gutto.

Linthea: his madidum corpus ex balneis siccabant: dicebanturq; linthea teritoria quoniam a fullonibus saepe terebantur dum purgarentur. Mar. Non tam saepe teret linthea fullo tibi. Guttus: uas ex ligno sacris adhibebatur uinum guttatim fundens autor Varro: inde Manius curius iuauit se nihil ex praeda habere praeter guttum faginum quo sacrificaret. Guttus item uas ex cornu guttatim fundebat oleum lauanti- bus se in bal-

neis. quo uerbo utitur Gellius: prius estimatio ne fiebat ex cornu rhinocerotis. unde idem dicitur Rhinoceros. de hoc Mar. gestauit fronte modo me iuuenius. Verum rhinoceros me putabis. Pleno gutto: scilicet oleo. Com- ponit linthea: disponit linthea & parat tanquam domino uenturo & se lauaturus. Trientem quem porrigat: Egyptii autore Diodoro puta- bant mortuorum cada- uera noua representa- tione apud inferos trans- uehi in ulteriorem ri- pam: aderat magister Cymbe: quem lingua sua carontem appella- bant & cymba quam uarin graeca ἐπίπλεον dicitur. putabant mor- tuos dare obolum: quem ipsi caronti represen- tabant ut per acherusi- am paludem traiceret in ulteriorem ripam. sed Iuuenalis suorum tem- porum auaritiam nota- rat: cum ostendit pau- peri mortuo ne obolum quidem esse. Ebrius: insolentiam iuuenum romanorum notat quae

Hec inter pueros uariae properant ille
Iam sedet in ripa: tetrumq; nouitius horret
Porthinea: nec sperat canosi gurgitis alnum
Infelix: nec habet quem porrigat ore trientem
Respice nunc alia: ac diuersa picula noctis.
Quod spacium tectis sublimibus: unde cerebrum
Testa ferit: quotiens rimosa & curta fenestris
Vasa cadant: quanto percussum pondere signent
Et laedant silicem. possisq; ignauus haberi:
Et subiti casus iprouidus: aut coenam si
Intestatus eas: adeo tot fata: quod illa
Nocte patent uigiles te praetereunte fenestrae.
Ergo optes uotumq; feras miserabile tecum
Vt sint contentae patulas effundere pelues.
Ebrius ac petulans: qui nullum forte cecidit
Dat poenas: noctem patitur lugentis amicum
Pellicula: cubat in faciem: mox deinde supinus.
Ergo non aliter poterit dormire. quibusdam
Sonum rixa facit: sed quamuis impubus annis
Atq; mero feruens: cauet hunc: quem coccina lena
Vitari iubet: & comitum longissimus ordo.

a Tranquillo in Nerone perscribitur: Nam per urbem incedentes pauperes sago im- positos iaculabantur: ex quo Martialis Ibis ab excusso missus in astra sago: aut alio aliquo uexationis genere uexabant. Tranquillus de Nerone. redeuntes a coena repu- gnantes uerberare: cloacisq; demergere assuebat. Tacitus pererrabat comitantibus qui raperent ad uenditionem exposita & obuiis uulnera inferrent: & reliqua. Lugen- tis amicum: uersus Homeri sunt in principio ultimi Iliados de Achille lugente pa- troclum: Nunc lateri incumbens facit: mox deinde supinus: Nunc cubat in fa- ciem nunc recto pectore surgens. Versat membra toro. Cauet hunc. licet hoc loco deridere Eidentini fraudem: nos his uersibus tribunum designari diximus a Iuuenale ut dicat iuuenes non lacerare tribunum armatum: cui tuenda a trassatoribus urbis custodia data est. idq; apparet ex eo uerbo.

Et aenea lampas: nam tribuni incedebant praelato candelabro qđ magno luxu ex ære corinthio fiebat Plinius in luxum candelabrorum inuectus hæc addit: nec pudet tribunum militum ea salariis emere: cum id nomen a candelis impositum sit. quasi .d. quis candelabra a candelis quibus pauperes utuntur autore festo dicta sint: tamen tribuni sine ullo pudore ea ad luxum emunt totis salariis. candelabrum inditichis Mar. Nomina candelæ nobis antiqua dederunt. Fidentini uero præceptor cum Plinium deprauaret quod multis in locis aulus ē ut quarto nostri operis libro facile demonstratum: ita peruertit: nec pudet tribunum militum ea salinis emere: hoc est ad salina: quoniam ut ille interpretatur: milites ex candelabris Salina conflabant. in quo non aulus Fidentinus præceptori aduersari: uix pauca quædam ex hac sententia nostra excerptit: reliqua siluit. Aenea lampas: id est candelabrum corinthium quo tribuni utebatur. Candelæ: nam candelis auctore festo pauperes utebantur. Conche: conchis ab apitio appellatur Fabatia uiridis atq; ita conditur. liquamine: Coriandro. Cimen: porro concio: & oleo. quod nisi magna fuerit copia cōchis ingrati est saporis. Martialis in male cœnanrem: Et bene si cœnas conchis inuncta tibi est. alibi. Si spiritus met rubra conchis tibi pallida testa. hoc ex nobis Fidentinus accepit sed inuertit & mutilat: alii cōchem pro faba simpliciter accipiunt quæ ueluti concha cortice regitur & cū ea coquitur quod non facimus in fresa. Sectile porrum: id est secticū dicitur ut scribit Plinius ad capitati differentiam tarentiq; optime perueniebat: apte noiat porrum. nā in frugali & pauperis mensa id erat. Mar. inuitans amicum: Viles cappadoce grauesq; porri alibi In quibus ē lactuca sedēs. & sectile porrum. Veruecis labra: Fidentinus a nobis accipit sed peruertit nec percipit: hoc est ex more antiquitatis nam in apophoretis mittebatur caput ueruecinū inter cetera munera Martialis Mollia phrixei seruisti colla mariti. Ebrius igit apte interrogat sciens hoc esse in usu munerum & pauperis. Taberne catenate: idem Mar. Nulla catenatis præcincta est pila lagenis.

M ultum preterea flāmarum: atq; aenea lampas:
M e quem luna solet deducere: & breue lumen
C andelæ: cuius dispenso & tempero filum:
C ōtemnit. misera cognoscas præmia rixæ:
S i rixa est. ubi tu pullas ego uapulo tantum.
S tat contra: istanq; iubet: parere necesse est:
N am quid agas: cum te furiosus cogat: & idem
F ortiori: unde uenis exclamat: cuius aceto:
C uius concha tumes: quis tecum setile porrum
S utor: & elixi ueruecis labra comedit:
N il mihi respondes: aut dic: aut accipe calcem.
E de ubi consistas in qua te quæro pseucha.
D icere si tentes aliquid tacitus ue recedas
T antundē est. pariter feriunt: uadimoniam deīde
I rati faciunt: libertas quæperis hec est
P ullatus rogat: & pugnis cōtus adorat
V t liceat paucis cum dentibus inde reuerti.
N ec tamē hoc tātum metuas: nā quis spoliat te
N on deerit clausis domibus postq̄ ōnis ubiq;
F ixa catenata siluit compago tabernæ.
I nterdum & ferro subitus crassator agit rem:
A rmato quotiens tutæ custode tenentur

Pinus gallinaria: falluntur ut diximus qui putant hanc siluam esse quæ ad gallinas dicebatur. nam ea erat ad nonum lapidem in uilla quæ dicebatur Calarum iuxta tiberim loco celebri: ut grassatores tuto hic esse non possent: meminere Tranquillus in galba & Plinius. Intellego potius siluam gallinariam quæ autore Strabone in sinu cumæo erat multis arboribus densa: & protenta in multa stadia aquarum indiga & sabulosa:

E t pontina palus:& gallinaria pinus
S ic inde huc omnes tanq̃ ad uiuaria currunt .
Q ua fornace graues:qua non incude cathenæ ?
M aximus in uinclis ferri modus:ut timeas ne
V omer deficiat:ne maræ:& sarcula defint.
F œlices pauorum atauos:fœlitia dicas
S æcula:quæ quondam sub rigibus atq; tribūis
V iderunt uno cōtentā carcere romam.
H is alias poteram & plures subnectere causas .
S ed iumenta uocant:& sol inclinat : eundē est.
N am mihi cōmota iandudū mulio uirga
I nnuit:ergo uale nostri memor:& quotiens te
R oma tuo refici properantē reddet aquino .
M e quoq; ad eluinam cererem:uestramq; dianā
C onuelle a cumis: satyraz ego : ni pudet illas:
A diutor gelidos ueniā caligatus in agros.

in ea præfecti classis
Sexti Pompei piratica
nauigia struxerunt: cū
Sicilia ab imperio ro-
mano defecit: hæc &
uastitate erat apra graf-
fatoribus: & eodem tra-
ctu quo palus pontina:
cuius ante meminit .

Cererem eluinam:
non nulli dixerunt ap-
pelatum a loco iuxta a-
quinum : quem nul-
q̃ repperi. ego potius
Eluinam intellego di-
ctam ab eluendo idest
lauando: nam qui sa-
cris initiabantur Ce-
reris lauabantur. ut te-
stimonio aristophanis
docuimus Plinius elui-
num quidem oppidum
nominat sed nō his lo-
cis. potes & hoc referre
ad celebritatem: quæ
fiebat ab aquinatibus
& populis finitimis in
luco minturnensi loco
irriguo aquis ut scri-
bunt Strabo & Silius:
ut propter eas aquas

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Quarta.

Ceres: quæ illic colebatur dicatur eluina. Vestram dianā: quā colitis in luco minturnensi.

Apertissimis ut arbitror argumentis singulis ferme locis quæ quidem obscuriora habentur: Fidentinum plagiarium uel dissentientem elusimus: uel assentientem sceleris conuicimus: q̃ scilicet nostra quæ non percipit nephario præceptoris consilio usus inuenterit: confuderit: contaminauerit: infinitum (ita me deus amet) prope esset singula illius deliramenta: his comentationibus insectari: ne igitur suspensum lectorem habeam sinam Fidentinum ualere: & in triuio uersari: ubi pueros quotidie male docet: nam cum in publica academia superioribus annis profiteri cœpisset: Ita ab omnibus est derisus & explosus ut iam eum lucis pudeat. nec discedat e tenebris triuii: homo nullius doctrinæ: incredibilis impudentiæ: in alieno furore minister. in suo delirus. Reuocabimus ad tribunal quarto alterius nostri operis libro eius præceptorem: & experiemur quid in sua causa mediteretur qui discipulum quem ad scelus impulit: non defendit omnibus suffragiis damnatum .

Domitius Calderinus In: IIII. Satyram

Ecce Itege Accusaturus Domitianū crudelitatis: gulari auricula Crispio ordi-
inquo & principē norat: Nā Domitianus incesta uirginum uestaliū ut scribit
Traquillus uaria & seuerē coercuit: Papinius pulchrius an tacita uigilet face-
troicus ignis: Atq; exploratas iā laudet uesta mīstras: tamē Crispio adultero
notissimo & uirginis uestalis stupratori ignoscebat. Itege: nā atea ē notatus

uerna canopi Crispus:

Ad partes. i. ad saty-
ras quā partes sūt ope-
ris: Delitias uiduā:
nullo inquit adulterii
gēere abstinet Crispus:
prater q̄ uiduā: ex quo
ostendit eum sectari io-
cundioria adulteria: nā
qui ad uiduas & anus
accedebant paupertate
cogebantur: ut. i. pararet
diuitias: atē uetula ues-
tica beata. Mar. Nūc se-
clatis anus o q̄m cogit
egestas. alibi. Munera
q̄ senibus uiduisq; in-
gentia mittis. nullū igit
cōmittit adulteriū Cris-
pinus nisi per uolupra-
tē & libidinem animi:
cum egestate nō cogat
uiduas adire. Terram
subitura: designat sup-
plicium uirginis uestalis.
nā in uia ad portā colli-
nā tumulus erat: ubi e-
rat domus subterranea

cū lecto strato: lucerna ardēte: primitiis rex: quā ad uictū spectat: hoc ē pāe: aqua: & lacte:
ne uirgo rara religiōe sacra detrudi illuc uideret: ut fame periret. ipsa uiua iposita feretro:
ferebat per for: magno silētio & horrore: cū erat ad domū illā peruētū: deposito feretro
solutis uinculis: pontifex arcana quādā precatus eā educebat: deinde collocabat ī scalis
qbus in domū descendebatur: & statim se se auertebat: tū humus iniiciebat qd Numa in-
stituit ut scribit Plutarchus. Domitianus cū alias puniuit tū Corneliā: ut scribit Plinius &
Traquillus eaq; stupratores cadebant uirgis in comitio: ut Celer æques romanus ex sus-
pitione Cornelie stuprata iubēte Domitiano casus est qd scribit Plinius. Iudice mox:
Domitiano qui uult uideri censor. Mar. Censor maxime p̄cipūq; p̄iceps. Titio selioq;
per Titium & Seliū. aliq̄ æquitem romanū & alios ciues inteligit. qui leuissimis suspiti-
onibus accusati de incestu uestaliū in comitio uirgis cassi fuerant iubente Domitiano.

Mullū sex millibus: Asinius celer uir consularis ut Samenicus refert: Mullū septē milli-
bus nummum mercatus est: in quo teste Macrobio luxuria seculi illius eo magis estimari
potest: quod Plinius negat mullum repertum qui duas pondo libras excederet: at nunc
maioris ponderis passim uidentur ut scribit Macrobius: eodem Plinio autore Mutianus
refert mullum octoginta librarum captum fuisse in mari rubro: mulli pisces a colore mu-
leorū: calciamentorū: muli enim erant calcei regum albanorū & post patritiorū a mulando
.i. sumendo dicti ut scribit Pompeius: mendosa dictio apud Pliniū molliorum pro mu-
leorū. Vt perhibent: periphrasis est assentatorum: qui uolentes excusare Cris-
pinum affirmant mullum fuisse sex millium librarum: ne cui mirum sit si sex mil-
libus emit. Maiora de magnis: hoc est proprium assentatorum & adulatorum.

Ecce iterū crispinus: & est mihi sæpe uocādus
Ad partes monstrū nulla uirtute redemptū

A uitis: æger solaq; libidine fortis.
D elicias uiduā tantum aspernatur adulter.
Q uid refert igitur quantis iumenta fatiget
P orticibus: quanta nemorū uestetur in umbra:
I ugera quot uicina foro: quas emerit ædes?
N emo malus fælix minime corruptor: & idem
I ncestus: cum quo nuper uittata iacebat
S āguine adhuc uiuo terram subitura sacerdos.
S ed nunc de factis leuioribus: & tamen alter
S i fecisset idem: caderet sub iudice morum:
N am quod turpe bonis ticio serioq; decebat
C rispinum: quid agas. cū dira & foedior omni
C rimine persona est: mullum sex millibus emit
A equantem sane paribus sestercia libris
V tperhibent qui de magnis maiora loquuntur.
C onsilium laudo artificis: si munere tanto

Præcipuâ carâ:magno testamēto hoc mūere. Quæ uehit clauſo âtro latis ſpecularibus: ſpeculares lapides perlucidi qbus orti operiebât:& nō nūq̃ cōſtruebāt alucaria:tales hor-
tos habuit Tiberius îperator:& Mar.carmie celebrat:Sub his geſtabât diuites in uolupta-
tē hac ex Plinio:Iuuealis diuitē mulierē designās ſcribit eā geſtari î eiuſmodi hortis:Car-
pēſq; ſuog; tēpog; luxū eos appellat antrū:nā cū ita recti eſſēt ſpelūcæ uidebāt. Emit ſi-

P racipuum in tabulis cæram ſenis abſtulit orbi
E ſt ratio ulterior magnæ ſi miſit amica:
Q uæ uehitur clauſo latis ſpecularibus antro.
N il tale expectes:emit ſibi multa uidemus
Q uæ miſer & frugi non fecit apicius:hoc tu
S uccinctus patria quôdam criſpine papyro
H oc præcium ſquamæ:potuit fortaſſe minoris
P iſcator q̃ piſcis:prouintia tanti
V endit agros:ſed maiores appulia uendit.
Q uales tunc epulas ipſum glutiffe putemus
I nduperatorem:cum tot ſextertia partem
E xiguam & modicæ ſumptam de margie coenæ
P urpureus magni ructaret ſcura palati.
I am princeps equitum:magna qui uoce ſolebat
V endere municipes fracta de merce ſiluros
I ncipe calliope licet hic conſidere:non eſt
C antandum:res uera agitur:narrate puellæ
P ierides proſit mihi uos dixiſſe puellas.
C um iam ſemianimum laceraret flauius orbē
V ltimus:& caluo ſeruirēt roma neroni:
I ncidit adriaci ſpatium admirabile rombi
A nte domū ueneris:quā doricha ſuſtinet anchō.
I mpleuitq; ſinus:neq; .n.minor hæſerat illis:
Q uos operit glacies maotica:nuptaq; tandem
S olibus effundit torpentis ad hoſtia ponti
D eſidia tardos:& longo frigore pingues:

bi:in gulâ ſuâ.Mar.Cui
dedit ergo:ſibi:Apicius
ſola Suidæ hiſtoria co-
gnosci:hic multa millia
nūmū gula cōſūpſit: rā
delicati appetitus ut cū
audiſſet î libya maio-
res locuſtas naſci p q-
bus multa î gallia ſpen-
derat illuc nauigauerit:
& cū falſū qd̃ audire-
rat deprehendiſſet:uſſit
nauis gubernatorē ita
uertere curſū ut libya
âplius îſpici nō poſſit:
prouincia deteſtatur & î
colas: plura Surdas &
Diō & nos î cōmēraſſis
Sylli dixiſſa: Plinio al-
tiſſius nepotū gurgēs
diciſſet:& maius ad oēm
luxū ingeniū. Proui-
cia:aphryca ſed apulia
uēdit maiores. hoc ē rā
ti qd̃ emūtur î apulia
ſed maiores. Quales î
ſinuatio ē î reprehēſio
nē epulæ:quas Domi-
tiāus iſtituerat î al bāo:
eaſ ante carpiſſet: rāq; ac
memorable magni gut-
tis exēplū. Quicqd̃ .n.
ſeq̃t de rōbo & ſi fictū
ē:namē ita narrauit a-
pertuſſe notet luxuſ al-
bāus de quo âte dixiſſus
Purpureus: iudicio ſe
eū appellauit purpureū
pp̃ter multitudinē pu-
pureæ ueſtiū q̃s hæbat
Repete quæ diximus de

criſpinis in prima ſatyra: Siluros: ſiluri piſces in Nilo tantum natant & in nilide
lacu iuxta montem iſerioris Mauritiæ quo argumento Iuba rex cōtēdebat: nilū ex eo ori-
ri:cū idē piſces alabere ſ. coraciū:Siluri illic tātū & î nilo reperiāt. Flauius uſſius:Dom-
itianus q̃ ex gēte flauia tertius fuit & uſſius:nā Veſpaſiāus prius:Titus ſecūduſ: poſtremo
Domitianus.q̃ tēplū quoq; Flauie gēti erexit:collegiū flauialiū iſtituit:ut ſcribit Trāquillus
Caluus itē fuit eodem autore:& Papinius. Qui genti priē futura ſēper:Sanxit imina Fla-
uiūq; caluū. Idem appellat Nero a crudelitate:qua. ſ. Nero îprimis notuſ ē. Dorica au cō:
cōdiderūt î ora galliæ Ciſalpiæ iuxta Cymeg; p̃mōtoriū autores.Saliuſ & Strabo & Plinius.

Pōtifi ſūmo: Satyrice appellat Domitianū ſūmū pontificē cū ei uelit expbrare luxū
ſacerdotū quos ī albano ītinuerat. Plinius de Domitiano: pōtificis inq̃t maximū iure: ſeu
potius immanitate tyrānicetia domini: Viuaria caſaris: nā piſcias hūit Dominiāus ī q̃
bus autore ē Plinio nom̃atū uocati piſces a magiſtro ad aſcā enatabāt. Ad ueterē domi
nū. h̃ctēus dānauit Domitianū a multitudīe delatorū. qđ ſeq̃t oſtēdit multos fuiſſe eodē
tēpore q̃ iniqua iuris ī

terpretatiōe multa uen
dicabāt fiſco publico:
Hos qđē habuit ſed pri
us repreſſit: Trāqllus fi
ſcales inq̃t calūnias ma
gna calūniantū pœna
repreſſit: Ferebatq̃ uox
eius: Delatores q̃ nō ca
ſtigat iritat: poſtea eol
dem ſouit ut idē eſt au
ror. Paſſurio & armil
lato: hi fuerūt oratores.
de Palphurio Trāqllus
ī Domitiāo ſcribit qđ ſi
puſſus oli fuerit ex ſcā
tu: & tūc coronatus de
oratoribus ī certamine
capitolio: Armillati itē
meminit ī calligula: ſed
ii duo ponū hīc a Iu
uenale p oībus q̃ Fiſci
cās agebant per calūni
as. Vbicūq̃ natati: rō
eſt & iniqua interpreta
tio illoꝝ. Tāq̃ auſter
urgeat: nā Auſtrino fla
tu obſonia corrupūē
ut ſcribit Plinius. Vr
geat: cogat pperare ti
mētes ne corrūpatur.

Alba minorē: locū de
ſcribit ubi Domitianus
quīquatria ſua ī Albāo
celebrabat. Quāq̃ di
ruta. idē Strabo ſcribit
alba euerſa tēplū tātū
ueſtā remāſiſſe. Vtq̃
lacus ſuberāt. i. poſtea q̃
peruenerūt ad eū locū
ubi lacus Albani dicūē.

Veſtā minorē: ad dif
ferentiā tēpli qđ cōdi
dit Nūma ī urbe: nouū:

rotūdū: & maius ut ſcribit Plutarchus: mīorē igit̃ hoc ē deteriore tēplo culrā. Atridē: Do
mitianū appellauit cū eū iā dixerit Neronē. nā Nero Atrides pōt dici: hoc ē alter Horeſtes
q̃ & ipſe matrē iterem̃it ut ille. Picens: nomē piſcatoris: alterius mem̃it Mar. Scribit iad
ueiſta picens epigrāmata charta. & alibi. Diis equa poteſtas: ex hiſtoria eſt: nam tante
ſoliditatis & clariſſionis fuit Domitianus: ut cum audiuiſſet ſe nominari deum per
libellum ſtatim edixit ne alia præſatione appellaretur. unde dictus dominus & deus.

D eſtinat hoc mōſtrū cymbæ liniq̃ magiſter
P ontifici ſummo: quis. n. proponere talem
A ut emere auderet: cum plena: & littora multo
D elatore forent: diſperſi protinus algæ
I nquiſitores agerent cum remige nudo:
N on dubitaturi fugitiuum dicere piſcem
D epaſtumq̃ diu conuiuia caſaris: inde
E lapſum ueterem ad dominū debere reuerti.
S i quid paſſurio: ſi credimus armillato.
Q uicquid cōſpicuū: pulchrūq̃ ex æquore toto ē:
R es fiſci eſt ubicunq̃ natat: donabitur ergo
N e pereat: iam lætifero cedente priuſis
A utumno: iam quartanam ſperantibus ægris.
S tridebat deformis hyems: prædamq̃ recentem
S eruabat: tamē hic pperat uelut urgeat auſter.
V tq̃ lacus ſuberant: ubi quanq̃ diruta ſeruat
I gnem troianum: & ueſtam colit alba minorem
O bſtitit intranti miratrix turba parumper:
E t caſſit: facili patuerunt carmine ualua.
E xcluſi expectant admiſſa obſonia patres.
I tur ad atridem: tunc picens accipe dixit
P riuatis maiora focis: genialis agatur
I ſte dies: propera ſtomachum laxare ſaginis:
E t tua ſeruatum conſume in ſæcula rombum:
I pſe capi uoluit: quid apertius: & tamen illi
S urgebant criſtæ: nihil eſt quod credere de ſe
N on poſſit cum laudatur diis æqua poteſtas.
S ed deerat piſci patinæ menſura: uocatur
E rgo in concilium proceres: quos oderat ille

Pegasus & crispus: Crispi meminit Tacitus quē iter potentes potius fuisse scribit q̄ iter bonos: Cū quo de pluuiis: idē scribit Tranquillus de hoc Imperatore: nā cū scripsisset ce-
realem Saliudenū Cotianū aliosq; Senatores & cōsulares: fuisse partī exilio: partī morre dānatos: addit alios prāterea idē fuisse passos leuissima queng; de causa: leuissimā igit̄ Inuenalis mortis causā eē ostendit. Acilius: duo Acilii fuerūt uterq; affectos supplicio

I n quorum facie miserā: magnāq; sedebat
P allor amiciciā: primus clamante liburno
C urrite iam sedit: rapta properabat ab olla
P egasus: attonitā positus modo uillicus urbi.
A n ne aliud tunc prāfecti: quorū optimus atq;
I nterpres legum sanctissimus: omnia quanq;
T emporibus diris tractanda putabat inermi
I usticia: uenit & crispī iocunda senectus:
C uius erant mores: qualis facundia: imite
I ngenium: mare ac terras: populosq; regenti
Q uis comes utilior: si clade & peste sub illa
S æuiciam damnare: & honestū ferre liceret
C onsilium: sed quid uiolentius aure tyranni?
C um quo de pluuiis: aut æstibus: aut nimbofo
V ere locuturi fatum pendebat amici.
I lle igitur nunq; direxit brachia contra
T orrentem: nec ciuis erat qui libera posset
V erba animi proferre: & uitam impendere uero:
S ic multas hyemes: atq; octogesima uidit
S olstitia: his armis: illa quoq; tutus in aula.
P roximus eiusdem properabat atilius æui
C ū iuvene indigno quē mors tā sæua maneret
E t domini gladiis iam destinata: sed olim
P rodigio par ē in nobilitate senectus.
V nde fit ut malim fraterculus esse gigantum
P rofuit ergo nihil misero: qd̄ cōminus uirfos
F igebat numidas albana nudus arena
V enator: quis enī iam non intelligat artes
P atricias: quis priscum illud miretur acumen
B rute tuum: facile est barbato imponere regi.
N ec melior uultu quāuis ignobilis ibat

a Domitiāo: Acilius Gla-
brius: quē Plinius in epi-
stolis prudentia & fide
singulari fuisse scribit.
Alter Acilius lamia q̄
uis nō nulli codices ha-
beant Helius: quia pa-
rum prudenter iocatus
eēt in Imperatorē: quis
aut̄ sit iuuenis q̄ cū eo
ueniebat: historiam fin-
gunt multi: sed nullam
proferunt Domitiani
temporibus accommo-
datū. Arena albana:
hoc dicit quoniam in
albano Domitianus cō-
ficiendas feras exhibe-
bat: & ipse conficiebat:
adeo ut centenas ali-
quādo prostrauerit au-
tore Tranquillo: debe-
bat igitur huic ignosce-
re: cum eo fortitudinis
genere oblectaretur: un-
de Carpophorus ī assē-
rationē laudatur a Mar-
tiale. Artes patritias:
nam nobiles: nobilita-
tis nulla ratione habita-
ad uitandam Impera-
toris seuitiam in arenā
& scēicas operas descē-
debant se stultos simu-
lantes Brutū imitati q̄
Tarquini crudelitatem
ita declinauerat. Quis
miretur tuum acumen:
q̄s laudet iam consiliū
tuum o Brute: nihil enī
pdest. Regi barbato:
quasi .d. potuisti facile
decipere regem Tar-
quinum illa atate rudi
& simplici. Barbati: atq;
dicunt: nam quatin-
gentis & quadraginta
quatuor annis romani
intonsi fuerunt: caren-

tes tonsoribus: quos: postea Ticinius mena e sicilia duxit ut scribit Plinius:.

Rubrius: hic temporibus Domitiani fuit: Sed ex huius noīe alludit ad ātīquū Rubriū: q̄ tēporibus Neronis deprehēsus in coniuratione pisoniana: magno animo dixit Neroni se illū odīse qd̄ histrio esset auriga incendiarius & tamē hic quis ita audax erat tamē ip̄bio ut ait Iuuenalis ip̄so Nerone q̄ Satyrā scripsit in Quirīanum: appellauitq; eū mollē & effemiatū ip̄se Ciedus: nā nupserat pythagore: hac scribit Cornelius tacitus pluribus uerbis: reus ergo Rubrius ueteris offēsa: ad rubriū ātīquū alludit: nā rubriū ueterem accipi pro proprio noīe ut Tacitus meminit: nec loco conuenit nec historia patit̄. Fuit itē Rubrius Gallus minister Flauii Sabini: ut Tacitus scribit de quo non potes intelligere. Cinado: Nerone. Scribente satyrā: qui probrosum carmen scripsit in Quirīanū ut Cornelius scribit. Montani: triū mōtanorum meminit Tacitus: Curtii: Alpini: Iulii Fuit itē montanus Aracius de quo scribit Plinius ad Tyronem de eo Iuuenalis intelligit. nā fuit Domitiani tēporibus. Duo funera: hoc inuidiose & satyrice: nā cadauera ungebant & illū uult intelligi tāq̄ mortuū ut Mar. nō de

R ubrius: offēsa ueteris reus atq; tacenda.
 E t tamen improbius satyrā scribēte cinado.
 M ontani quoq; uenter adest abdomina tardus.
 E t matutino sudans crispinus amomo.
 Q uantum uix redolēt duo funera: s̄auior illo
 P ompeius. tenui iugulos aperire fusuro.
 E t qui uulturibus seruabat uiscera dadis
 F uscus marmorea meditatus praelia uilla.
 E t cum mortifero prudens ueientio catullo:
 Q ui nunq̄ uisā flagrabat amore puellā
 G rāde & conspicuū nostro quoq; tēpore mōstrū:
 C æcus adulator: dirusq; a ponte satelles
 D ignus aricinos qui mendicaret ad axes:
 B landaq; deuexā iactaret basia rheda:
 N emo magis rumbum stupuit: nā plurima dixit
 I n lauā conuersus: at illi dextra iacebat
 B ellua: sic pugnas cilicis laudabat & ictus:

bes ferri mortuus hexaphoro. Pompeius: delator temporibus Domitiani ut in prima Satyra est dictū: alterius Pompei meminit Tacitus perculit is dies Pompeiū quoq; Elianū iuuenem quātorū tanq̄ flagitiorū Fabiani gnarum: eiq; italia & hispania interdicta est. Fuscus: Cornelius fuscus præfectus pratoris cohortis: post necē Auli Sabini missus in dacos a Domitiano illic interfectus ē ab hostibus quos domuerat: prima ætate deposuerat dignitatem senatoriam: secesseratq; ad quietem: mox per ambitionē ad Domitianū est reuersus: de hoc plura in prima Satyra diximus. Villa marmorea: mollitiē Cornelii Fusci notat: quasi dicat q̄ putabat ita bella geri. ut per ignauiam meditabatur ī secessu molli & umbra ac uillis suis marmoreis. Veiento catullo: Fabritii Veiētōnis & Carulli Messalini meminit Plinius in quarta epistola uterq; sub Domitiano delator fuit: & ad tēpora Nerue uixit: Sed eo crudeliōr Carullus qd̄ cæcus tota delationū ī optimū quēq; cōtorquebat sine rubore: Plinius Cœnabat nerua cū paucis. ueiento recumbebat proximus. atq; etiā ī sinu dixi oīa cum hominē nominaui: Incidit sermo de Carullo Messalino qui luminibus orbis ingenio s̄auo: mala cecitatis addiderat: quo s̄apius a Domitiano nō secus ac rela: quæ ipsa cæca ac improvida feruntur: in optimū quenq; contorquebat. Nūq̄ uisā: & Mar. ī cordū cæcum: cum sit tam pauper quo modo: Cæcus amat. A ponte: nam cæci & mutilato corpore ad pontem mendicant. Axes aricinos: ut illud Mar. Debet aricino cōuiua recumbere cliuo. Sic: pari adulatione Pugnam cilicis: ex hoc notat Domitiani tempora quibus ille spectaculis intentus intermissa munera gladiatoria reuocauit: duoq; paria dabat ex suo ludo quæ populus petiisset. Cilix apud Martialem nomen proprium furis: hic gladiatoris ut buria & eridanus temporibus Pompei.

Pegma: machina erat lignea quæ pueris insidentibus aut ludicro alio aliquo ornatu: in scenam producebatur. Gaius princeps in crustatum argenteis lammis pegma primus in ludis populo exhibuit: & Claudius eos quoque puniebat: qui parum prospere pegma producerent. dicitur a πῆγμα quod est compingo: nam est moles compacta: inde a spectatoribus formosiores pueri rapiebantur: quod Cornelius Tacitus in theatro notauit: ibi inquit quod cuique collibuit in tenebras rapitur. Vela: locus ubi uela seruabantur: quibus theatrum operiebatur. quod primus Lentulus spinter instituit ut scribit Plinius. De temone britanno: hoc est uinceretur tuis auspiciis: nam britanni curribus in bello utuntur ut scribit Cæsar: Britanicam uictoriâ prædicit imperatori cum sciat eum puerum illic pugnassee. Tenui: subtili: nam laus est figulorum ut scribit Plinius ut cretam tenuem in conficiendis parinis ducant. Medias noctes: hoc non uidetur in Domitianum conuenire posse: quem scribit Tranquillus: non prolixisse dapes ultra solis occasum: sed ut idem est auctor conuiuabatur frequenter & laute: de Nerone nullo pacto intelligendum est: sed de Domitiano quem satyrica hyperbole Iuuenalis ait ad mediam

E t pegma: & pueros inde ad uelaria raptos.
 N on cædit ueiento: sed ut phanaticus oestro
 P ercussus bellona tuo diuinat: & ingens
 O men habes inquit magni clarique triumphi
 R egem aliquem capies: aut de temone britanno
 E xcidet aruiragus: peregrina est bellua: cernis
 E rectas in terga ludes: hoc defuit unum
 F abricio patriam ut rumbi memoraret & anos
 Q uid nã igitur censes: conciditur absit ab illo
 D edecus hoc montanus ait: testa alta paretur
 Q uæ tenui muro spaciosum colligat orbem:
 D ebetur magnus patinæ subitusque prometheus:
 A rgillã atque rotam citius properate: sed ex hoc
 T empore iam cæsar figuli tua castra sequatur:
 V icit digna uiro sententia: nouerat ille
 L uxuriam imperii ueterem: noctesque neronis
 I am medias: aliamque famem cum pulmo salerno
 A rderet: nulli maior fuit usus edendi
 T empestate mea: circeis nata forent: an
 L ucrinum ad saxum: rutupinoque edita fundo

usque noctem ingurgitasse. Ostrea: ostrearum luxus magne exprobrationis apud antiquos erat. Sergius orata ut Plinius scribit in baiano ostreas uiuaria instituit: primusque docuit optimum saporem esse lucrinis: unde brundisii capta in lucrinum lacum aduehebantur ut illic pascerentur: Martialis Ostrea tu sumis stagno saturata lucrino. Lucrinum autem lacum olim auernum dixerunt ut Artemidorus & Diodorus dixerunt. Silius Corytho: Ast hic lucrino mansisse uocabula quondam Cocyti memorant: lucrinum saxum: intelligit eam uiam quam strauit Hercules: vii. stadiorum. uel ut Diodorus scribit. v. eandem struxit Melius agrippa in exteriori parte ad arcendum pellagus ita ut postea sinus efficeretur lucrinus: ostreis capiendis uberrimus ut scribit Strabo. Fundo rutupino: ostrea britanica intelligit: quæ post lucrina inuenta sunt. Sed maiore gloria saporis. Plinius non dum britannica erubant littora: cum orata, docuit aduehere ostrea brundisio: & compascere in lucrino. Rutupinum: britannicum significat ab oppido littorali Prolemeus autor: Lucanus Aur uagacum, thetis rutupinaque littora feruent. Vnde caledonios fallit turbata britannos.

Echinus: miseni nascebatur meliore sapore. Horatius Ostrea circeis miseni oriuntur echini sunt in speciem castaneæ echineis uero quam latini remoram dixerunt: & eius meminit Opianus naues: plenis uelis cunctes retinere dicitur si carinæ heferint quod Plinius credidit cecinit Lucanus: de his uero Martialis cortice deposito mollis echinus erit.

Sicambri populi germaniæ sunt finitimi caubis ad oceanum bucteris & Cymbris hos nominat: quoniam Domitianus germaniam domuerat, inde et accepro cognomine ut horum seditione & tumultum posset timere. De geris: nam dari & gere bis defecerant ab eo. Anxia tum de graui aliqua re agebatur cum ab aue epistola erat allata inde Plinius scribit. Columbas fuisse inter nuntias in magnis rebus: nam in obsidione mutinensi eodem autore epistolas pedibus alligatas in caltra consulum attulerunt. Cecina uolateranus hirundinibus ad id usus est. & Fabius annalium scriptor se hirundine usum testatur: cuius pedibus lino alligato & factis nodis significauit suis

quoto die eruptio fieri deberet. His nugis: his rebus ridendis ut fuit consultatio de rombo. Cerdonibus esse timendus: nescio quid figuratum & celatum putet hoc loco Tortelius: nam de Fidentino qui eum sequitur nulla mihi erit mentio. qui putat de Nerone intelligendum: hic est senatus meo iudicio: utinam Domitianus his nugis totum tempus imperii consumpsisset: nec abstulisset nobiles & illustres uiros Cerealem scilicet Saluidenum: Acilium Glabionem: Elium Lamiam. Impune. i. nullo ex nobilibus existere quod principis crudelitatem ulcisceret: in quo ignauiam nobilitatis eorum temporum norat: sed tandem periit inquit cerdonum hoc est uilissimorum hominum beneficio: qui cum illius seuitiæ offenderentur: ulti sunt publicam uicem: fuerunt Clodianus Cornicularius. Maximus parthenii libertus. Satorius decurio cubiculariorum: & alii præterea eius conditionis homines ut scribit Tranquillus.

Impune: nullo nobilium ulciscente. Hoc: quod scilicet tandem etiam uilissimis timeretur. Cerdones dicuntur qui artificio & lucro uictum querunt a κέρδος quod significat lucrum: sed pro plebeis & uilibus accipiuntur a Iuuenale. alibi. Et quæ turpia cerdoni: uolesos brutosque decebunt. Lamiarum: non posuit lamias quod hi tantum essent nobilissimi: sed ut pariter nobilitatem indicaret: & unum ex historia referret de nobilibus interfectis a Domitiano. Helium scilicet lamiam quem ob suspitiosos & ueteres & innoxios iocos interemit: ut est apud Tranquillum. Lamia autem genus duxerunt a Lamo qui caietæ regnauit ut Homerus cecinit: repetiit Silius: Et regnata Lamo caietæ. Ouidius Atque lami ueterem lestrigonis inquit in urbem uenimus Horatius Heli uetusto nobilis ab lamo.

Ostrea callebat primo deprendere morsu.
Et semel aspecti littus dicebat echini.
Surgitur: & misso procures exire iubentur
Concilio: quos albanam dux magnus in arcem,
Traxerat attonitos: & festinare coactos:
Tanquam de getis aliquid: toruisque sicambris
Dicturus: tanquam diuersis partibus orbis
Anxia præcipiti uenisset epistola penna.
Atque ut his potius nugis tota illa dedisset
Tempora seuitiæ: claras quibus abstulit urbi
Illustres animas impune: & uindice nullo
Sed periit postquam cerdonibus esse timendus
Coepit: hoc nocuit lamiarum cæde madenti.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Quinta.

Domitius Calderinus In .V. Satyram Ad Iulianum Medicum.

S I te propositi: temporum iniquitate & avaricia multi, diuites colebant passimq; captabant cœnas uilissimis quibusq; officiis: in multis epig. ammatas a Martiale notantur. Silius in primis & Aper Trebium amicū in eodem uite instituto uersantem: modoq; prastantem antambulonem: modo comitem: ita moner & deterret ut per occasionem: suorum temporum conditionem nolet inuehatuq;

S I te propositi nōdū pudet: atq; eadē est mēs
Vt bona sūma putes aliena uiuere quadra:
S ipotes illa pati: quæ nec sarmentus iniquas
C æsaris ad mensas: nec uilis galba tulisset.
Q uāuis iurato metuā tibi credere testi
V entre nihil noui frugalius: hoc tamen ipsum
D efecisse puta: quod inani sufficit aluo:
N ulla crepido uacat: nusq; pons: & tegetis pars
D imidia breuior: tanti ne iniuria cenæ:
T am ieiuna fames: cum possis honestius illic
E t tremere: & sordes farris mordere canini.
P rimo fige loco: quod tu discumbere iussus
M ercedem solidam ueterum capis officiorum
F ructus aicitia magnæ cibis: imputat hunc rex
E t quis rarum tamen inputat: ergo duos post
S i libuit menses neglectum adhibere clientem
T ercia ne uacuo cassaret culcitra lecto
V na simus ait: uotorum summa: quid ultra
Q uæris: habet trebius ppter quod rūpere sōnū

in superbas & contumeliosas mensas diuitum: qui olim centum quadratum sportulam comitibus dabant & clientibus: postea rectā cœnam dare cœperunt edicto Domitiani qd scribit Trāquillus Mar. Centum melli iam ualere quadrantes: alibi Cum uocor ad cœnam non iam uenalis ut aŕe. hoc conqueritur. Iuuenalis hic fremit: quod ea cœna dititum plena esset contumeliis & iniuriæ in pauperem clientem struaturam & solum ita concipio: nihil noui frugalius uentre o Trebi quasi. d. potes eē contentus paucissimis rebus: tamē esto q hoc ipsum quo indiges deficiat: quare non mendicas: hoc dico si te nō dum pudet propositi & insatuti tui: Et si potes pati ad mensas diuitum: quæ nec Sarmentus nec Galba scurra tu

lisset. quis tibi iurati q. f. nō pudeat & possis ferre nō ausi credere: ac si dicat scio certe te ipsū spēte tua pudere. Sarmētus: scurra seruus Cæsaris: cuius meminit Plutarchus i Antonii. Geminius iqt Plutarchus dixit aicis Antōii uinū acidū ifūdi. sarmentū romæ phalerū potare. Horatius sarmentū scurre pugnā: melliq; cicerri Musa ueli memores. Galba itē scurra Mar. Ille suo felix casare galba uetus alibi Qui galbā salibus tuis & ipsū posses uicere restiū caballū. Nusq; pōs: ubi. f. mēdices. Mar. Errat per urbis pōtes exulet cliuos. Tegetis pars. i. reges mutilata. Mar. de paupere Et reges & cimex & nudi spōda grabati. Sordes farris canini. i. panē sordidū caninū. Mar. Oret caninas pāis ipbi buccas. Varro i rusticā panem hordeaceum canibus dandum putat. quod autem dicat panem caninum: non tam puto ad sordes referri q ad duritiem: Duriciæ enim cybi canes malas firmant: & paulo post dicit Quæ genuinum agitent non admittentia morsum. Discumbere iussus: idest acceprus a diuite ad rectā cœnam. Cassaret culcitra lecto: inuitat inquit non ut tibi proſit: sed ut triclīnium impleatur: nam triclīnia certum numeq; conuiuarum capiebant. Mar. septem signa capit sex sumus adde lupum: ut scilicet impleatur triclīnium: Post duos menses: Mar. rectā uocatus cum currit ad cœnam: Quam tot diebus noctibusq; captauit. Rumpere somnum: Martialis si matutinos facile est tibi numpere somnos Attrita ueniet sportula multa toga.

Ligulas: ligulam partem quandam in calceis scribit esse Festus ad similitudinem lingue exerta. pollux apud grecos scribit glossam idest linguam esse partem in calceo: hanc festinantes dimittebant: plura in comentariis. Mar. diximus de hoc: & dicemus alibi. Turba saluatrix: idest turba diuitum: nam intelligo trebium timuisse: ne oēs diuites iam saluassent quos uolebant: ita ut nullus restaret cui aut comes esset: aut antecambulo aquo

posset coenam captare. Mar. Deāriis tribus iuitas & mane togatū Obseruare iubet atria basile tua. Deinde harere tuo lateri precedere sella Ad uetulas tecū: plus: minus: ire decem. Succi lana: laua inquit succida cum omnem humorem facile attrahat: sine ullo discrimine tamen tale uinum respue ret. Corybantia insa: num & furem quales sunt corybantes cybele de quibus Ouidius: de his hac est historia Cirbas sacerdos pinne urbis conditor occasio nē rhodiis praeuit ut uulgarent Corybantes

Damones esse: quosdam Minerue & Solis filios & Saturni. alii Iouis & Aliopes & abiisse in samothraciam quae quondam melita dicebatur profectosque baetria uel ex colchis ut non nulli affirmant eisdem cum curetibus Hecates ministris. Sceptus putat Corybantes esse curetes qui ad sacra Cybelis admissi sunt calli & puris: illicque saltant armati: ita apellati a iactatione capitis quod *κορὴ* dicunt greci: hos betarmonas Homerus uocat. Strabo ait eos qui capita saltando iactant furiisque agitantur *κορὴ* *ὑπὸ* *τῆς* *ῥόδου* quidam ab ideis dactylis putauerunt mansisse corybantas. hi in phrygia tatum & troade fuerunt ut Sceptus scribit: alii in creta quoque dixerunt. Diodorus uero scribit corybantum Iasioris & Cybele filium his nomen dedisse qui una cum Dardano deorum matris sacra in phrygiam attulit. Saguntum: hispanie terram mittebat: unde pocula fiebant saguntina. Marialis Ficta saguntino cymbia malo luto. alibi: Septenaria sinthesis sagunti.

Capillato consule: idest antiquissimo consule: nam antiqui intonsi dicebantur. Ouidius: Et caput intonsum nomen habebat auos. Vnam calcaram bellis socialibus: & hoc quod sequitur primi excogitauimus in interpretationem huius loci: ut multa alia: sed Eidentinus surripit & pro suis recitat: uinum opimianum intelligit Luuenalis: nam Lucio opimio consule: cum Gracchus tribunus plebis interemptus est: Temperies quadam fuit quae coctura dicitur tanta uini fertilitate & praestantia: ut quae eo anno diffusa sunt in ducentessimum fuerint seruata: redacta in speciem mellis ut Plinius scribit: id uinum a Mariale multis epigrammatis celebratum: idem uinum celebrat Cicero & anitianum: anno autem opinii Liuius Drusus autor fuit belli socialis: quo socii italici nominis romani a patribus defecerunt: idem bellum dictum marsicum quoniam defectionis initium a marsis sumptum est: Drusus senatus inuisus incertum a quo domi occisus est: hic laborauit Comitiali morbo: uinumque opimianum diffusum est tempore bellog: socialium. i. belli marsici autores Plutarchus: Liuius: Strabo: & Plinius.

Tenet uinū: potat uinū opimianū. Cardiacum: amico cardiaci cordis dolore laborant: quo morbo si perierit cor creari non potest ut scribit Plinius: iis eisdem autore medetur uinum opimianum: propterea dicebat Caius Celsus praetor Chium uinum in domum suam illatum fuisse tum primum cum sibi cardiaco medicus dedisset: & hoc a nobis acceptum dissimulat Eidentinus.

Debat: & ligulas dimittere sollicitus ne
Tota saluatrix iam turba peregerit orbem
Syderibus dubiis: aut illo tempore quo se
Frigida circumagunt pigri farracea bootae.
Qualis coena tamen: uinum quod succida nollet
Lana pati: de conuiuia corybanta uidebis
Iurgia proludunt: sed mox & pocula torques
Sautius: & rubra deterges uulnera mappa:
Inter uos quotiens libertorumque cohortem
Pugna saguntina feruet commissa lagena.
Ipse capillato diffusum consule potat:
Calcaramque tenet bellis socialibus uinam:
Cardiaco nunquam cyathum missurus amico.

De albanis montibus:uinū albanū intelligit predulce & ex predulcibus uis ut scribit Plinius. Mar. hoc de Cæsareis mitis uindemia cellis misit Iulco quæ sibi monte placet. De setinis: inā Setinū primā laudē obtinuit iter uina iudicio Augusti ut scribit Plinius Silius ipsius mēsis seposita Lyzi setia. meminit item Strabo: plura diximus in cōmētariis Mar. Thraſea heluidiusq; bibebant: Heluidius priscus autore Tacito ex patre qui ordinē

Cras bibet albanis aliquid de montibus: aut. de
Setinis: cuius patriam: titulumq; senectus
Deleuit multa ueteris fuligine testæ
Quale coronati thraſea heluidiusq; solebant
Brutorum & cassi natalibus: ipse capaces
Heliadum crustas & inæquales berillos
Viro tenet phialas: tibi non cōmittitur aurum
Vel si quando datur: custos affixus ibidem
Qui nuneret gēmas: umguesq; obseruet acutos
Da ueniam: præclara illic laudatur hiaspis
Nam uiro ut multi gemmas ad pocula transfert
A digitis: quas in uagine fronte solebat
Ponere zelotypo iuuenis prælatus hyarbæ

primipilarem duxit in-
genium illustre altiori-
bus studiis accōmoda-
uit secutus dogmata
stoicorū: gener a Peto
thraſea patuino dele-
ctus est: qui ex eius mo-
ribus nihil tā sūpsit q̄
libertatis studiū. Thra-
ſea pereunte coniura-
tione pisoniana uel sto-
lilitate Neronis qui eū
interfecit quod tristi-
oris uultus erat ut Trā-
quillus scribit: ipse in
exilium est missus:
Galba uero ad imperiū
euecto: reuersus Helui-
dius Marcellum delato-
rem thraſee ſoceri accu-
ſauit: ii ergo duo He-
luidius & Thraſea Bru-
torum æmulī fuerunt

i tuenda libertate: hæc Cornelius tacitus de Thraſea: frustra Cassi admonuisti si gliscere & uigere brutorū æmulos paſſurus es. cum autē dies natalis celebrabatur: antiqui corōati futilibus coronis optima hauriebant uina: sed. historia hæc inserta est a Iuuenale: nō tam ut bonū designaret uinum q̄ in Domitiani inuidiā: qui ut scribit Tranquillus Iuniū rusti- cum necari iussit: quoniam Peti thraſee & Heluidii laudes ediderat: appellabatq; eos san- ctissimos: preterea eadem de cā philosophos oēs ab urbe expulit & Heluidiū Heluidii fi- liū sustulit. Brutorū: antiqui. s. qui reges eiecit: & alterius qui interfecit Cæsare uterq; li- bertatis studio. Viro tenet phialas: phiale uasa potoria ex eo genere auri fiebant quod electū appellant. i. ubi quinta argenti portio est quod scribit Plinius ex eo calicē sacra- uit Helena in templo Minerue lyndiæ. erant autem phiale ppter emblemata tante estima- tionis: ut una duarū uncia: uenierit uiginti: quā pytheas fecit. in cuius emblemata erant Ulixes & Dionedus palladiū furripientes. electū item notissimū ē: qd succinū appellamus id fuit ex populis. Mar. de phiala ex electo: Vera minus flauo radiant electra metallo.

Vera electra: idest fucinum quod fuit ex populis minus lucet hac phiala. in- serebatur autem berillus potissimum qui cryſtalli coloris est sed crassioris. de hoc. Marcialis. Et felix niueum pustula uincit ebur. hoc genus lapilli inferi poculis scri- bit Strabo in indis maxime. Inæquales berillos: nam in sexangularem polie- bantur figuram ut percussu angulorum color excitaretur: legatur igitur hic lo- cus mea quidem sententia hac structura. Viro tenet phialas appositio: capaces idest amplas crustis. Eliadum: electri scilicet metalli. & berillos inæquales & ita ex preſlit ex quibus rebus constaret phiala ex electo scilicet berillis insertis: Qui nu- meret gemmas: de gemmaris poculis intelligit: nam aureis calicibus gemmas inferere smaragdos præcipue excogitarunt q scythici dicunt. Plinius. nec hoc fuit satis turba gemmarum potamus & smaragdis teximus calices. Mar. Gemmatum scythicis ut luceat ignibus aurum. Aspice quot digitos exiit iste calix: Numeret gemmas: infer- tas scilicet in calice: Iarbe: hoc ex Virgilio: Stellatus iaspide fulgens ensis. sed ex ea historia omnē intelligit antiquitatem: ut suorum temporum molliciem accuset.

Tu beneuentani: calices uitrei Vatini dicti sunt non tam q̄ unus ut puto Vatinius fuerit opifex eorum q̄ in eius æternam contumeliam: nam Vatinius temporibus Neronis cum olim uitrearius fuisset facetiis scurrilibus & bonorum ciuium criminatione ad summas opes peruenit quod ab aliis prætermisum: nos ex historia Cornelii Taciti obseruamus: & Eidentinus præceptoris calliditate instructus pro sua recitat. Sed inuento nostro inuidens per ignorantiam subdit pro opifice uasorum nō meminisse me legisse non audis stultissime quod tibi recitavi ex Cornelio quod ait Surrine Alumnus: quid illud est nisi quod fuerit tutor uitrearius: & furum tuum & ignorantiam perdidisti inpuidentissime Plagiarius: nam tu putas alumnus tabernæ surrine dici Vatiniū. quoniam futuri sit educatus Cornelius de Nerone: apud beneuentū interim confedit ubi gladiatorum munus a Vatiniō celebre edebatur. Vatinius iter fedissimam eius aule ostenta fuit Surrine alumnus: corpore detorto. Facetis scurrilibus. primo inter contumelias assūptus: de hinc optimi cuiusq̄ criminatione: eo usq̄ ualuit: ut gratia: pecunia: cui nocendi: inter maximos emineret. Mar. alludens ad distortum corpus uilia tutoris calices monumēta uatini Accipe: sed noster longior ille fuit. Vitro rupto: nam uitrum ruptū sulphuratis permutabatur. Martialis:

Qui pallentia sulphurata fractis permutat uitreis. alibi. Quæ sulphurato nolit emptam ramento Vatiniorum proxeneta fractorum Papinius. Quiq̄ comminutis permutat uitreis gregale sulphur. Decocta: refrigerare docuit Nero. qui allata sibi pallusti aqua ingemiscens: quod proprio careret uiuentio. hac est inquit decocta Neronis. niuibz autem percolata & attenuata gravior erat. Plinius. decoquunt alias quas mox & illas hyemant. plura in Martialem diximus. Cluosa: larina: nam in latina sepeliebantur mortui: quorum hunc umbram esse timeres. Gelida: calidaq̄ minister. huic ministro negotium erat miscere calidam & gelidam urceis: quos ministratorios appellabant de quibus Martialis. Frigida non deerit: non deerit calda petenti: Sed tu morosa ludere parce siti.

Tu beneuentani tutoris nomen habentem:
 Siccabis calicem uasorum quatuor. ac iam
 Quassatum: & rupto poscentem sulphura uitro
 Si stomachus domini feruet uinoq̄ ciboq̄
 Frigidior geticis petitur decocta pruinis.
 Non eadem uobis poni modo uina querebar
 Vos aliam potatis aquam: tibi pocula cursor
 Gætulus dabit: aut nigri manus osses mauri
 Et cui per mediam nolis occurrere noctem
 Cluosa ueheris dum per monumenta latina
 Flos alia ante ipsum precio maiore paratus
 Quā fuit & tullii census pugnacis: & anci.
 Et ne te teneam romanorum omnia regum
 Friuola: quod cum ita sit tu getulum ganymedē
 Respice cum sities: nescit tot milibus emptus
 Pauperibus miscere puer: sed forma: sed ætas
 Digna supercilio: quando ad te peruenit ille:
 Quādo uocatus adest calida: gelidaq̄ minister:
 Quippe indignatur ueteri parere clienti
 Quiq̄ aliquid poscas: & qd̄ se stante recumbas.
 Maxima quæq̄ domus seruis est plena superbis
 Ecce alius quāto porrexit murmure panem
 Vix fractum: solida iam mucida frustra farina.
 Quæ genuinum agitent non admittēt morsū.

Siligine: Plinius ex siligine laudatissimus panis pistunarium quoque opera laudatissima præcellit in Italia. sicampana pisis nate miscetur. Artocopi: Artocopus ab ἀρτοῦ dicitur quod significat panem & κόπῳ laborem inde omnes artocopum pro pistore acceperunt. ego uero pro genere panis intelligo nam cum Plinius ostrearios artolaganos. speusicos: furnaceos: parthicos multosque præterea nominasset: addit multa esse præterea

eorum nomina. hæc sententia mihi probatur: ut Iuuenalis scilicet derideat & delicias & excogitatas panis appellaciones. Penula: uestis erat super tunica: ea scorrea fiebat idest ex pellibus aduersus imbres. Martialis Ad subitias nunquam scorrea desit aquas: Vario: Non querenda est homini penula qui habet uirtutem imbri oppositam: eadem ex lana appula tenebatur ut scribit Plinius: fiebat item penula gausapina: quæ hyeme sumebatur uillosa & candida. Squilla: inter pisces testatos numeratur: estque ex genere locustarum quod Plinius ostendit. Cicero Squillam parvam dixit ad huius differentiationem: quæ magnam designat Iuuenalis. Cauda: nam in Squilla & locusta cauda potissimum expetitur. fuisse autem laute gula uel luidas in

Sed tener: & niueus: mollique siligine factus
Seruatur domino: dextram cohibere memento
Salua sit artocopi reuerentia: singe tamen te
Improbulum: superest illic qui ponere cogat.
Vix tu consueris audax conuiuia canistris
Impleri. panisque tui nouisse colorem.
Scilicet hoc fuerat propter quod sæpe relicta
Coniuge per montem aduersum gelidasque cucurrit
Aesquias. si emeret sæua cum gradie uernus
Iupiter: & multo stilaret penula nimbo.
Aspice quæ longo distendat pectore lancem
Que fertur domino squilla: & quibus undique septa
Asparagis: qua despiciat conuiuia cauda.
Cum uenit excelsis manibus sublata ministri.
Sed tibi dimidio constrictus gammarus ouo
Ponitur exigua feralis cæna patella:
Ipsæ uenefrano piscem perfundit: at hic qui
Pallidus offertur misero tibi caulis olebit
Laternam: illud. n. uestris datur alueolis: quod
Canna micipsarum prora subuexit acuta:

dicat qui scribit Apitium eo potissimum cibi genere bona consumpsisse & eius auaritia in lybiâ nauigasse græci καὶ πῶσι ἄστρο squillas Plinius interpretatur ex Aristotele eam dictionem accipiens nam ubi Aristoteles scribit genera piscium crusta operta ut locustæ & carides more quadrupedum retro migantium coeunt. Plinius ita ait reliqua mollium ut canes coeunt inter Locustæ & Squillæ.

Asparagis: scilicet altilibus: nam duplex est ut Plinius scribit Siluestris. i. qui sponte nascitur & altilis qui cultu excrescit. Plinius siluestres fecerat ut quisque demederet palli: Ecce altiles spectant asparagi: paulo post Heu pedita gula. Camarus: inter locustas uilis saporis: propterea opponitur Squille eiusdem generis: ad helespontum & circa taxum magna copia prouenit ut scribit Aristoteles. Mar. Concolor in nostra càmare lance rubes. Dimidio ouo: nam dimidiatis ouis & falfameta & quidam pisces condiebantur in cæna pauperis. Martialis. Diuisis cibum latebis ouis. alibi. Secta coronabunt rutatas oua lacertos. Canna micipsarum: idest mundarum: nam post sipliacem Masinissa illic regnauit: tum Micipsa qui Circam urbem amplissimam reddidit. ut scribit Strabo. Canna: nam india si Mela & Plinio autoribus credimus. Cannæ sunt arboreæ magnitudinis. quæq; internodia lembi & nauiculæ uicem prestant Sissaminum ut puto oleum designat: quod ut scribit Plinius cybis sedum: & lucernis exile est inuenit Strabo in usu ægyptii die aplyce illud erat.

Cum bochore:Bochoris rex aegypti fuit & Numidia ut scribunt Diodorus & Solinus.& Tacitus aegyptium regem fuisse ostendit. sed hic pro omnibus numidis & mauris ponit qui scilicet more patrio sissamino oleo fetido in balneis utebantur. Liuius Bocchar ea tempestate rex maurorum erat: hi uersus ut dixi nihil reprehensionis continent, sed tantum Sissaminum oleum designant: quod dabatur clientibus. Quem misit corsica:

nam pisces quibusdam in locis palmam opri-
nent ut Coratinus in aegypto: faber gadibus: helops rhodi: Salmo in aquitania: mulus ad corsicam insulam quae in ligustico mari est: a graecis Cyrenus dicta: longa sex millibus passuum: distans a uadis uolateranis sexaginta: incolas habet feroces ruculæta effigie: unde seruorum gregem ducebant olim romani paruo pretio: hæc ex Plinio & Strabone. Taurominium: colonia in sicilia ad promontorium drepanum anteanaxos dicebatur. Plinius acutissimis rupibus ut refert Appianus hinc addit Iuuenalis rupes. Macello: foro piscario cuius rationem quære a Varrone Hortensius quidem & Lucius philippus piscinarum studio tenebantur ut est apud Varronem:

Pliniū Macrobiū. sed hic gulā nō ullarū aut piscinarū luxū carpit. Prouicia: mare prouicia externæ ut siciliæ & aphrycæ & britaniæ. Læsitæporibus Caesaris: Lenas item Neronis & Claudii tēporibus dānatus ē autore Tacito q̄ puiciā sardiniā cui presuerat spoliasset: hic pauato captatore ponētur Aurelia p̄ orbam: iduæ: cui multa mitterē munerā: utriq; nomē ē tēporis: Iuuenalis. ut Gallita & pactius. Muræa: murenæ āguillis similes: lauræ oli gulæ hēbāt: a freto siculo missæ. illic. n. adeo saginā: ut ī sūmū pelagus emergāt: & fluitēt. idē plote dicta a graecis ἀπλω qd ē nauigo: Fluræ a latīs a fluēdo: nā torrefacta pelle sole mergi iteq; nō possūt. capiūteq; manu: autores Varro & Macrobius: eadē est eius obiturgatio ī gulā. q̄s neget īq̄ idomitā ut ait Cecilius Et uallatā gulā apud illos fuisse. q̄ ex tā lōginquo mari īstrumēta luxuriæ cōpararent: murenarū uiuaria ut Plinius autor est priuātū excogitauit curius: q̄ triūphalibus cœnis Caesaris dictatoris septē millia murenarū appēdit. & Hortensius murenā in piscina mortuā fleuisse dicit: Antonia drusi murenā: quā diligebat: in aures adidit. Baulis: quo multi conueniebant eius rei fama: excogitatum quoq; est damnatos homines inter murenas proici ut eorum morsu perirent. Siculo: nam illic capiebatur ubi regium a messana oppido siciliæ despicitur. Colubre: uulgus existimat serpentes & angues cum anguillis coire. Plinius id tantum de murenis refert. Cloaca: nam tota urbs pensilis erat. cloacis corruatis. vii. annibus a. Magrippa fordes urbis in tiberim deferentibus. Ipsi pauca uelim: ut ante: his licet ipsū admoneas.

P ropter quod romæ cū boccare nemo lauatur
Q uod tutos etiam facit a serpentibus atris.
M ulus erit domino: quem misit corsica: uel quem
T aurominitæ rupes: quando omne peractū est:
E t iam defecit nostrum mare: dum gula sauit:
R etibus assiduis penitus scrutante macello
P roxima: nec patitur tyrrhenum crescere piscem
I nstruit ergo focum prouincia: sumitur illinc
Q uod captator emat lenas: aurelia uendat.
V ironi muræa datur: quæ maxima uenit
G urgite de siculo: nam dum se continet auster
D um sedet: & madidas siccant in carcere pēnas
C ontemnūt mediam temeraria lina charibdym
V os anguilla manet longe cognata colubræ
A ut glacie aspersus maculis tiberinus: & ipse
V ernula riparum pinguis torrente cloaca
E t solitus mediæ criptam penetrare suburæ.
I psi pauca uelim faciem si præbeat aurem
N emo petit: modicis quæ mittebantur amicis

A seneca:hunc diuitem & liberalē fuisse Cornelius scribit:pisonē quoq; a galba ado-
pratū exercuisse largitiones in amicos & ignotos quoq; idem tradit. Cocta:huiusmēnit
Hora. fuit itē Aurelius Cocta réporibus Neronis cui princeps annuā pecuniā instituit : quis
hitas opes per luxū dissipasset addit Fidétius ut aliqd nostris scriptis quæ recitat iſceret
Cocram clunicum fuisse cuius meminerit Martialis ab oppido hispanie clunia cum apud

illū legatur Sote clunici
.i. medici: nisi clunicū
uelimus intelligere ple-
nis clunibus: q̄lis ē Fidē-
tinus. Ut cœnes ciuili-
liter: idest communi-
bus epulis : eadem est
expostulatio Martialis
in ponticum .Cur sine
te cœno cum tecum pō-
rice cœnē. Sportula q̄
non sit proſit edamus
idem. Pauper amicis:
Mar. Pauper amicicia
cū sis lupe non es aīca:

Iecur anseris: farrili-
bus in magnam ampli-
tudinem creſcit: lacte
mulso cum exemplum
est augetur: docuit Api-
tius ſaginare anſeres:
Fico carica & ſacie ex-
tinguere: incertum Sci-
pione Merellus fuerit.
an .M. ſeſſeus eadem
atare: qui iecur anſeris
oprimi ſaporis eſſe do-
cuerit uerba ſunt Var-
ronis & a Plinio reci-
tata. Altilis: gallina
altilis: deliacorum in uē-
to in tantum uenit lu-
xū. ut lata lege ſumptu-
aria a Fannio & edictū
ſit ne qd uoluerit appo-
nereſ mēſis: prater gal-
linā: quæ altilis nō eſt.

Ferro meleagri .i. par-
ſui aroloq; Mar. Aetolo
de ſue diues edat: alibi.

A ſeneca : quæ piſo bonus: quæ cocta ſolebat
L argiri: nanq; & titulis : & taſcibus olim
M aior habebatur donandi gloria : ſolum
P oſcimus: ut cœnes ciuilitate: hoc face : & eſto
E ſto ut nunc multi diues tibi. pauper amicis:
A nſeris ante ipſum magni iecur: anſeribus par
A ltilis : & flauī dignus ferro meleagri
F umat aper: poſt hunc raduntur tubera : ſi uer
T unc erit: & facient optata tonitrua cœnas
M aiores: tibi habe frumentum aledius inquit
O libya: diſiunge boues: dum tubera mittas .
S tructorem interea: ne qua indignatio deſit :
S altantem ſpectas: & chironomunta uolāti
C ultello: donec peragat dictata magiſtri
O mnia : nec minimo ſane diſcrimine refert
Q uo geſtu lepores: & quo gallina ſecetur .
D uceris planta: uelut iſtus ab hercule cacus
E t ponere foris: ſi quid tentaueris unq̄
H iſceret: t̄q̄ habeas tria nomina: quādo p̄pinat
V iro tibi: ſumitq; tuis contacta labellis
P ocula : quis ueſtrum temerarius uſq; adeo : q̄s
P erditus ut dicat regi bibe: plurima ſunt quæ
N on audent homines pertuſa dicere lena .
Q uadraginta tibi ſi quis deus: aut ſimilis dijs
E t melior fatiſ donaret homuncio: quatus
E x nihilo fieres quatus uironis amicus:

Qui diomedeis metuēdus ſetiger alis Aetola cecidit cuſpide: nalis erat. Tubera: i aphryca
autore Plinio laudatiſſia ſūt: pueniūtq; magna copia ſi autūno iſbres & tonitrua fuerit :
tenerrima aut ſūt: uerno tēpore & gratioſa: ut idē ſcribit Arilius: ut ex aīq; codicis fide
legāus p̄guloſo hic ponit cuius ēr meminit Mar. Tāq̄ hēas tria nomia .i. ſi uelles loq̄ q̄ſi
tu quoq; unus ēes ex nobilibus: q̄i inuat q̄ tātū his q nobiles ſūt loq̄ liceat: nobilitas .n.
cognomē agnomē & noīe deſignabat ut Caius Iulius Cæſar. Poſſidōius ſcribit cognomē
& agnomē mulieribus nō datū fuiſſe: ut ita cōiūgas. ſi qd tēraueris hiſcere t̄q̄ tu quoq; no-
bilis ſis & hēas tria noīa ut nobiles duceris plāta & ponere foris. Quo geſtu Lepores:
nā i ſecādis altilibus ars erat: Plinius cū de ſaginādis ſcribit: hic artes iqt cuſſag: ut ſpe-
ctentur clunes diuidantur intergora: & a pede uno dilacerate tota reſpoſitoria occupent .

Da trebio: alter Trebius fuit comes Luculli proconsulis in betica. Vos estis fra-
tres: tempora notat quibus diuites etiam erant captatores alienæ hereditatis ut Mar. in
Gargilianum. Munera quod senibus uiduisq;igentia mittis. Vis te munificum gargiliæ
uocem. Fieri dominus & rex: id est si uis ut hic te colat. Carum amicum: capta-
toribus: Mychale: urbs ionie ut scribunt Herodotus & Strabo ubi est panionius My-

chale hic nomen pro-
prium ē uxoris Trebii
non concubinæ: nec
meretricis. Sensus est
cum non habeas pecu-
niam non offendes ca-
ptatores si filios habe-
bis. Dulcior illo iu-
rone scilicet captatore:

Pueros tres: tergemini
nos uno partu toridem
enim potest parere: su-
pra: prodigiū est. Tho-
raca: Thorax indumen-
tū pectoris. nā ὄσπερ
græcæ: latine pectus di-
citur. id erat uiride in
puero. Papinius de gla-
ucia. Semper ad annos
texa legens modo pu-
niceo uelabat amictu:
Nunc herbas imitante
linu. Ancipites in-
ter fungos tutissimi
sunt: qui rubent. Terti-
um genus de quo hic
loquitur Suiili dicun-
tur: uenenis accommo-
dati. Familiasq; intere-
merunt & tota cōuiuia
aliquando Anneum se-
renum præfectum ui-
gilum. Neronis: & tri-

D a trebio: pone ad trebium: uis frater ab illis
I libus: o nūmi uobis hunc prestat honorem:
V os estis fratres: dominus tamē & domini rex
S i uis tu fieri: nullus tibi paruulus aula
L uferit æneas: nec filia dulcior illo.
I ocundum & carum sterilis facit uxor amicū
S ed tua nunc michale pariet licet: & pueros tres
I n gremium patris fundat: simul ipse loquaci
G audebit nido: uiridem thoraca iubebit
A fferri: minimasq; nuces: axemq; rogatum
A d mensam: quotiens parascitus uenerit infans:
V ilibus ancipites fungi ponentur amicis
B oletus domino: sed quales claudius edit.
A nte illum uxoris: post quem nil amplius edit.
V irro sibi & reliquis uirronibus illa iubebit
P oma dari: quorum solo pascaris odore
Q ualia perpetuus phæacu autumnus habebat:
C redere quæ possis surrepta sororibus afris.

bunos & centuriones: tanta est uoluptas ancipitis cybi ut scribit Plinius id est pericu-
loſi. Martialis Sunt tibi boleti: fungos ego sumo fuillos. Boletus: optimus quidem
est cybus autore Plinio. sed immenso exemplo in crimen adductus: locuste artificio: dato
ueneno Claudio imperatori Tacitus scribit uenenum infusum delectabili cybo. Martialis
Boletum qualem Claudius edit edas. Poma. cytea ut puto intelligit: quæ massylia
& medica dicuntur: nam Martialis de his idem scribit aut coreyrei sunt hæc de frondi-
bus horti: Aut hæc massyli poma draconis erant. hæc sunt poma ut docet Macrobius
quæ nunc in delitiis habemus melangola appellantes. Pheacum: alcinous phe-
cum rex hortos. habuit perpetuis fructibus uirentes Homeri testimonio: nam ut
ille scribit pirum piro succedebat: Eidentinus iam se alterum zoilum proficitur
qui uersum Homeri a nobis acceptum recitat & paulo post insaniens addit ut nos
in odysseam scripsimus. cum nec charactheres quidem græcarum litterarum agnos-
cat. Sed zoili est æmulus nec imprudentia: nec miseria inferiore. qui Homerum
tanq; cenſor redarguebat: in quem elurientem facete Ptolomaus Miror inquit cum
Homerus mortuus quem reprehendis: tot interpretes sustentet: tu qui illius cenſor es: te
ipſū alere nequeas: pheaces a pheace Neptūo & corey filio dicti sūt ut scribit Diodorus

Scabie mali: hunc locum a nobis acceptū Eidentinus inuertit: nec intelligit quis præ-
ceptorē suū adhibuerit etiam consiliariū. de pomo militari loquitur Iuuenalis: nā poma
ferebantur in aggeribus castrorū: qd Plinius de tuburibus & zinzis scribens ostendit.
Sextus inquit Papinius quē consule uidimus nouissimis Augusti tēporibus. utraq; attulit
in castrorum aggeribus sata: tum idem reprehendēs molliem militū q poma ī aggeribus

sererent: ex stomacho
addit: Sed aggeribus
precipue decora: quo-
niam & in tecta syluæ
iam scandunt: ita & eū
morem notauit & Clie-
tem trebium tyroni la-
borioso cōparat. Qui
parma: periphrasis est
tyronis: nam tyro par-
ma & galea utebatur.

A capella hirsuta: Fi-
dentinus mille fabulas
hic confingit: quas om-
nes probat præter meā
sentētiā quam surri-
puit: non tamen audet
palam aduersari: cum
non intelligat nec ipse
nec eius præceptor:
aitq; capellam esse pro-
prium nomen uel lorū
significari: uel tentoriū
dici: deniq; fertur præ-
ceps miser magno uen-
tris crepitu: quo præmi-
tur. A capella hirsu-
ta: nos ex saga cilicio
exponimus: nam saga
militum uiliora ex pilis
hircinis texebantur.

Virgilius Nec minus in

terea barbas incanaq; menta. Cyniphi tondent hirci setasq; comantis. usū in castrorum
& miseris uelamina nautis. Columella de capro ita scribit. Sit nitido atq; longissimo pilo:
nam & ipse tondetur: usum in castrorum. & miseris eaq. Plinius: In cilicia & syria ca-
præ uillo consili uestiuntur. idem Varro: hoc sagum est: quod Martialis Bardiacum dixit
uerbo externo. Laxi bardiacus quod euocat: & Iuuenalis in ultima. Bardiacus calceus: ut
nos emendauius: Quintus tamen poeta qui Homero successit in operis consu-
mationem ludos in funere achillis describens iaculationem appellat ἀργάνειο
ἀπὸ τοῦ ἀργός idest a Capra hi sunt uersus ἀργάνειον ἄρα πολλὸν ὑπερβα-
λεῖν ἀπρίων τὰς ἀρσάλας λαοὶ δὲ μάλα χονόου ἀρπάζοντο κοῦρον ὑπερβα-
λεῖν. Etruscum aurum: bulla aurea gestabatur a nobilibus allata ab etruria
a Tarquinio: ut docet Macrobius: eodem autore datum est libertinis ut bullam
gestarent non auream sed ex corio. Plinius: Vnde mos bullæ durauit: ut eorum
qui equo meruissent. filii id insigne haberent. Cæteri lorum Macrobius: ut
libertinorum filii: qui ex iusta dumtaxat matre familias nati fuissent togam
prætextam & lorum in collo pro bulla decorum gestarent. Sensus est quis
est aut natus liber dignus bulla aurea: aut libertine conditionis: ut possit
gestare lorum: qui possit ferre superbiam huius mensæ & contumelias ac si
dicat nemo ferret nisi idem seruus sit. Altilis minor: idest mutilata a uirone.

Quandoq. i. paulatim in tā feruilem animū delaberis: ut sis passurus uerbera capite raso
more ferui: quod genus pulsationis norat. Mar. hoc. i. caput Salamandra notet aut faua
nouacula nudet: Vt digna speculo fiat imago tuo. i. pulsatiōe speculi: quo ancillā uerbe-
rauerat. uideant Fidentinus & praeceptor q̄ peruerse hūc locū legāt accipientes iteroga-
tiue. Quandoq: & nescio qd ex historia iculcātes: tā temere q̄ nō necessario. nā quādoq;
nunq̄ interrogatiue legi-
tur. praeerea si de liber-
tate interpretant: quo
pacto sequitur Nec du-
ra timebis flagra pati:
id enim tantum in ser-
uum: non in manumif-
sū conuenit: sed leuita-
rem explosam & stulti-
tiam nimis infector:

Domitius Calderinus
Veronensis In Sextā
Satyram Ad Iulianum
Medicem.

Qredo pudici-
tiam: adulte-
ria: quae lege
prohibuerat
Domitianus: tora saty-
ra infectatur: & legem
irridens quae contem-
nebatur. & notans tem-
pora sua: monet autem
postumū urisidum: qui
de uxore ducenda co-
gitabat. omnē uitae for-
tem connubio preferē-
dam esse: repetitq; sa-
culorum origine: osten-
dit nullum uitium ape-
riuisse prius mortales: q̄
adulteria. Saturno: Io-
ues tres fuerunt: duo
rheologi nati i arcadia:

alter filius ætheris: & Proserpiæ frater: alter filius cali & pater Mineræ: terrius Saturni
filius q̄ cū Iano regno pulsus a Ioue latio iperauit: ætate aurea: ut Hesiodus primus do-
cuit. Homerus uero si Platoni credimus Sæculū aureū designauit i cyclopibus quos scri-
bit post diluuiū. mōtiū cacumia tenuisse i spelūcisq; uictitasse fructibus spōte nascētibus
Præberet spelūca domos: Homerus de ætate aurea. i celsis hitates mōtibus atra. Et pe-
cus & domos: ut de Polyphemo scribit Homē. Cyclope: quē ut dixi aurea ætate fuisse
designat. Cynthia: Propertii aīca pprio noīe hostia dicebat: ait aut uxore illā rusticā nā
nō fuisse similē Cynthiae: quoniā hac luxu uestiū & margaritas oblectabatur: ut saepe con-
querit Propertius Quid iuuat ornato pcedere uita capillo. & alibi Matrōa icedit celsus. i.
dura nepotū. Lesbīa: pprio noīe Clodia dicta ē. Turbauit: alludit ad uerbū Catulli cō-
querētis depassere mortuo. Catullus Tua nūc opera mee puellæ fīdo turgiduli rubēt ocel-
li. Mar. Nō q̄les teneri plorauit aīca Catulli. Rupto robore: ad carnē Vergilianū alludit
Gēs q; uix trūcis: & duro robore nata qs neq; mos neq; cultus erat. Nullos parētes: q̄. d.
ex quo homines ex parētibus nasci cœperunt & coniugia sunt: adulteria cōmittuntur.

P ræbebis quandoq; caput: nec dura timebis
F lagra pati: his epulis: & tali dignus amico.

I unii Iuuenalis Aquinatis Satyra Sexta

Qredo pudicitia saturno rege moratam
In terris: uisq; diu cū frigida paruas
P ræberet spelunca domos: ignemq; laremq;
E t pecus: & dominos cōmuni clauderet umbra:
S iluestrē montana thorū cum sterneret uxor
F rondibus: & culmo uicinarūq; ferarum
P ellibus: haud similis tibi cynthia: nec tibi cuius
T urbauit nitidos extinctus passer ocellos:
S ed potanda ferens infantibus ubera magnis:
E t saepe horridior glandem ructante marito.
Q uippe aliter tunc orbe nouo: cæloq; recenti
V iuebant homines: qui rupto robore nati
C ompositiq; luto nullos habuere parentes.
M ulta pudicitiae ueteris uestigia forsan
A ut aliqua extiterant & sub ioue: sed ioue nōdū
B arbato: nondum græcis iurare paratis
P er caput alterius: cum furem nemo timeret.

Caulibus ac pomis: expōit uictū argēteæ atatis: quæ initio aureæ cōiūcta: hortis p ma-
cello utebat: Aperto horto: nā ut Plinius scribit Sæua latrocinatio coegit prefigere as-
pectus horrorum. Fidētinus hoc a nobis accepit: sed a sua opinione stulta nō discedēs q̄
olī cōceperat præceptoris cōsilio ita repetit: & nemo uiueret aperto horto ppter bestias.
uide q̄ cōueniat hic sēsus cū uerbis a nobis ex Plinio recitatis: quæ ipse iherēdo cōfūdīt:

nos itelligimus & q̄sq;
uiueret aperto horto:
nā ut diximus postea
sæua latrocinatio coe-
git & cætera: ut scribit
Plinius: ante igitur ui-
uebant apertis hortis:

Comite: ex uersu He-
siodi est: q̄ scribit pūdo-
rē & iustitiā in calum
fugisse atate: Aenea:

Postume: postumus
fictū nomē apud Mar-
Mar. non dicam licet
usq; me rogetis. Qui sit
postumus in meis libel-
lis. Ferrea: Hesiodus
scribit atatem heroicā:
qua: Heroes claruerūt
ante ferream fuisse qd̄
pretermiserunt nostri.

Digito pignus: annu-
lus ferreus itatī pactæ
uxori mitebat ut scri-
bit Plinius. Sed hic au-
reus erat ut puto. Ae-
mylius ponsidem mil-
uius dictus ē quē Scau-
rus æmylius in censura
fecit & struxit. Peri-
turi cista latini: latinus
Domitiani Mimus ut
scribit Trāquillus uxo-
rem summittebat his:
quorum delationem
apud imperatorem ti-
mebat. hic ponitur pro
eo cuius uxor mœcha
esset. Perituri: epithe-
ton latini: qui semper
timebat se periturum
delationibus apud Do-
mitianum: non quod
postumus fuerit adul-
ter Thymeles. sed ut
dixi per latinum quē
summittere uxorem

Caulibus: aut pomis: & aperto uiueret horto
P aulatim deinde ad superos astrea recessit
H ac comite: atq; duæ pariter fugere sorores:
A ntiquum & uetus est alienum posthume lectū
C oncutere: atq; sacri genium contemnere fulcri.
O mne aliud crimen mox ferrea protulit atas:
V iderunt primos argentea sæcula mœchos:
C onuentum tamen & pactum: & spōsalia nostra
T empestas parasiamq; a tonfore magistro
P ecteris: & digito pignus fortasse dedisti.
C erte sanus eras: uxorem posthume ducis.
D ic qua tiphone: quibus exagitare colubris:
F erre potes dominam saluis tot restibus ullam
C um pateant altæ: caligantesq; fenestræ:
C um tibi uicinum se præbeat æmilius pons:
A ut si de multis nullus placet exitus: illud
N on ne putas melius: q̄ tecum pusio dormit:
P usio qui noctu non litigat: exigit a te
N ulla iacens illic munuscula: nec quæritur q̄
E t lateri parcas: nec quātū iussit anheles.
S ed placet urfidio lex iulia: tollere dulcem
C ogitat hæredem cariturus turture magno
M ulorumq; iubis & captatore macello.
Q uid fieri non posse putes: si iungitur ulla
V rfidio: si mœchorum notissimus olim
S ulta maritali iam porrigit ora capistro:
Q uem totiens texit perituri cista latini:
Q uid q̄ & antiquis uxor de moribus illi
Q uæritur: o medici mediam pertōdite uenam.
D elitias hominis trapeium limen adora

ad placandos alios quos timebat notissimū erat: simpliciter ostēdit postumū esse adulter.
Mediā uenā: media fronte prominentem. nam furentes emissio inde sanguine leuant.

Iuencam auratam : cornibus auratis quod primus Homerus docuit in odyſſea accerſito Fabro a Neſtore qui aurum cornibus uictimæ infunderet. idem ſeruatum fuiſſe teſtat Pliniuſ: qd' zoilus quoq; noſter a nobis acceptum recitat : mutilatum & imperfectum :

Iunoni : Virgilius . Iunoni ante omnes & cætera : colebatur item Iuno iugis inuico iugario non iugulario ut eſt apud Liuium quod ſcribit Feſtus : ita appellatam q̃ nubentes

coniungeret. hîc ſuſpicatus eſt Seruius ex Varionis teſtimonio nubentes ſub iugum mitti ſolitos fuiſſe. Cereris uittas : alii de uirginibus intellexerunt & ſacerdotibus Cereris. ſed non placet : poterant enim nominare uirgines ueſtales : quarum pudicitia eſt notior : de matronis mea ſententia intelligit : quæ anniuerſarium Cereris celebrabant nam ſolis matronis id licebat. ait Iuuenalis : inter matronas nullam eſſe pudicam : quis olim habitæ ſint pudiciſſimæ : ut illud Valerii ad pudicitiam te cuſtode matronalis ſtola cenſetur . in pretio eſt. Ouidiuſ Eſte procul uitta tenues inſigne pudoris : præterea ſubmouimus

omnes : Quas ſtola contingit ſumptaq; uitta uetat : Liuius : Sacrum anniuerſarium Cereris intermiſſum eſt : quia nec lugentibus facere id fas eſt : nec ulla illa tempeſtate matrona luctus expers fuerat . Pauca adeo : c. u. c. d. periphrasiſ eſt matronarum id eſt pauca : ſunt matronæ : Eidentiuſ clunicuſ cum hoc a nobis accipiat : ut ſurtum diſſimulet longam uerborum ſeriem de pudicitia ex Valerio recitat : ſed tam imperite : ut cum perueniat ad ea pauca uerba quæ nos protulimus in argumentum pudicitie matronaliſ : te cuſtode matronaliſ ſtola cenſetur. ille hæc omittat miſer & rudis . Non timeat oſcula : nam occurrentes affines oſculabantur ueteri inſtituto quod ſcribit Plutarchuſ in quaſtionibus : Et uiri amicos cum mane ſalutabant . Tiberiuſ uero quotidiaſ oſcula edicto prohibuit quod poſtea abrogatum eſt . Hiberine : pro muliere quæ in urbe agat accipitur hoc loco . Gabiis : ubi eruditi ſunt Romuluſ & Remuſ ſi Dionyſio credimus . de hoc alibi plura . Fideniſ : Fidene liberi iuris erant ante urbem conditam : nec enim albæ parebant ut etiam antennæ : Colatiæ : Lauinuſ : Fidenateſ : uenerunt autem in dicionem quamuiſ aliquando tentauerint hoſtem perterrefacere nouo comento : nam furiali habitu in aciem proceſſerunt ut ſcribit Floruſ : Porticibuſ : de porticu Pompei & ilidiſ intelligit : quo mulieres conueniebant : Martialiſ Cur nec pompeia lentuſ ſpariatur in umbra : Nec petit inachidoſ limina : ne futuar : idem apud Ouidiuſ de porticu liuia . Cuneis : nam ſpectatores ſuiſ ordinibuſ ſpectabant qui appellabantur cunei Tranquilluſ qui quagenas teſſeras in ſinguloſ cuneoſ equeſtreſ : ac ſenatoriſ ordinis pronuntiauit :

P ronus : & auratam iunoni cæde iuuenam :

S i tibi contigerit capitiſ matrona pudici .

P auca adeo cereriſ uittas contingere dignæ :

Q uatum non timeat pater oſcula : neſte coronâ .

P oſtibuſ : & denſoſ per limina neſte corimboſ .

V nuſ iberinæ uir ſufficit : ociuſ illud

E xtorquebiſ ut hæc oculo contenta ſit uno .

M agna tamen fama eſt cuiuſdam rure paterno

V iuentiſ : uiuat gabiſ ut uixit in agro :

V iuat fideniſ : & agello cedo paterno :

Q uiſ tamē affirmat : nil actū in motib; : aut in

S pelunciſ : adeo ſenuerunt iupiter : & marſ :

P orticibuſ ne tibi monſtratur fœmina uoto

D igna tuo cuneiſ an habent ſpectacula totiſ

Q uod ſecuruſ ames : quodq; ide excerptere poſſiſ :

Chironomon ladam: ego hunc locum præter alios: sententiam interpretabor: quis Fidentinus clunicus tentauerit: hoc nobis quoque præcipere (sed tamen suâ opinionē nō intelligit quam maxime probat: meā uero cōfundit quam male recitat: Ego Fidentine clūice ut discas: qui putasti subitum miserabile longū dici de membro uirili saltatoris & ladam esse nomē proprium mulieris tempore Iuuenalis: te aliter docui: sed male accepisti: Audi

C hironomon ladam: molli saltante batillo
T ufcia uestica non imperat: appula ganit.
S icut i amplexu: subitum & miserabile lōgum
A ttendit thymele: thymele tunc rustica discit.
A st alia quotiens aulaa recondita cessant:
E t uacuo clausoq; sonat fora sola theatros:
A tq; a plebeiis longe magalesia: tristes
P ersonam: thyrsusq; tenent: & subligar acci.

iter: sed præceptorem tuum postea consule: cum quo multis annis & summa familiaritate delirare didicisti: Chironomia significat manu gestulationem a χίρ quod est manus & νόμος lex: sunt .n. motus quidam prescripti: quibus saltantes manibus utuntur. qd præferim in græcorum usu fuit. hoc eruditionis genus laudabatur apud illos quod scribit Fabius. Iuuenalis uero

allaturus causas quare mulieres sunt impudicæ: id fieri ait spectaculis lasciuissimorum ludorum: quos. i. edebat Domitianus: primū omnium mollem saltationem exhiberi solitam ostendit: nam olim pyrrhica & saltatio amata sola in theatro exercebatur: integris urbis moribus. Sed postea gaditani modi & molliſſimæ græcorum saltationes receptæ fuerunt per luxū tempore: illi autē eas i plura distinguunt genera: ut ἐκὰς Τερπιάδος & ὠρεμὰς Τερπιάδος χείρῳ κυρία quæ manuū gestu fit & ἑρμὰς Τερπιάδος quæ pedum ἐλὰς Τερπιάδος quæ calci bus ad humerū iactis a mulieribus fiebat: in chironomia autē alii gestus dicebātur subiti: alii miserales: alii lōgi: ueluti i dityrānicis alius χείρῳ καὶ ταῖς ἀλυσίῃς Alius ἐξ ὀλῶν πᾶς πᾶσι ψῖς alius οἰκῆς χίρῳ καὶ δαίσεως κοῦς. Lada: nomen proprium saltationis ē quæ chironomia representabatur: & Titius ut autor est Cicero saltationis nomen est: ait igitur: mīmo aliquo saltante ladam saltationē per Chironomiā spectantes mulieres emolliri & corrumpi. Ladam chironomon. i. lada saltationē: quæ chironomia fit: Bathyllus: puer amatus ab Anacreonte. ut scribit Horatius. Bathylli item populi septentrionales ut scribit Ptolomeus. Bathyllus item uirga ferrea ut est apud Plinium quis porphyrio a pud Horatium aliter sit interpretatus. hic pro molli saltatore. Tucia: uirgo uestalis quæ hausta aqua cribro ex tyberi suspectam pudicitiam probauit. Tucia id est mulier quæ tē sit altera Tucia. Non imperat uestica: non abstinet pruritu libidinis. Subitum miserabile longū. i. thymele (hæc ponitur pro quacūq; muliere quæ saltationibus oblectatur ut ante diximus) attēdit & obseruat singulos gestus Chironomiæ: & subitos: & miserales: & longos: hæc erant nomina gestuum: tanq; discat: hæc accepimus ex Iulio polluce: quo autore hunc locū ita intelleximus. Thymele tunc rustica discit: per irrisiōnem legendū q̄si. d. obseruat singulos motus saltationum: atq; ita discit. Subligar: indumentum athletæ ad uirilia tegenda & compescendam libidinem: quod in olympico certamine olī sumptum est ut scribit Thucydides Athenienses uero eodē autore nudis corporibus ūcti oleo primi in gymnasio se exercuerunt. Alia inquit quotiens ludi cessant theatrales & ludi circenses longe sunt a plebeiis: id est quotiens ludi circenses perfecti sunt: & ab his discesserunt plebei. nam plebs ludis circensibus in primis oblectabatur & sacrum populare a Martiale appellatur quod gratum sit populo. alibi Iuuenalis: Nam si deficeret mœstam attonitamq; uideres hanc urbem. Megalesia: dicti autē γᾶλᾶ quod significat magnam: nam magnæ matri erant dicati a Marco Iunio Bruto ut scribit Liuius: Quid garrunt non nulli quod discedentibus plebei nobiles manerent immo discedentibus plebei cessabant ludi: quia in plebis gratiam exhibebantur:

Vrbicus: Pompeius apud Tacitum: Vrbicus infans apud Martialem. Hic minus exo-

diarius: nā exodia ut ante dictū est attellanis fabulis erant inserta ridicula continentia:
Helia: pro muliere paupere hic ponit: nā helioꝝ familia pauperrima fuit: adeo ut. xvii:
Helii eodē tempore domūculā eadā habitauerint: unū tantū habentes agꝝ: ueientanum
& locum spectandi ī circo: ex eadē familia Helia fuit quæ fauere narcisso studuit præfer-

ri Agrippinæ & Lolie
paulinæ In Claudii im-
peratoris matrimoniū
autores sunt Valerius
Porphyrio: Cornelius
Tacitus. Fibula: ute-
bā Comœdi & Citha-
rœdi: nō tam ut uelaret
pudenda: q̄ ut a coitu
comprimerentur ne eo
raucescerent: sed muli-
eres inueterū nitentes
hos ad coitum magno
pretio conducebant:
Martialis. Dic mihi sim-
pliciter Comœdis & Ci-
tharœdis Fibula quid
prestat: carius ut futu-
ant: Hispula: epistola
Plinii nota mulier: nā
eius fratris filia Plinio

Vrbicus exodio risum mouet attellanæ
Gestibus autonoes: hunc diligit elia pauper:
Soluitur his magno comœdi fibula: sunt quæ
Chrysgonum cantare uetent: his pulla tragædo
Gaudet: an expectas ut quintilianus ametur:
Accipis uxorem de qua citharœdus echion
Aut glaphirus fiat pater: ambrosiusq; choraules
Longa per angustos figamus pulpita uicos.
Ornetur postes: & grandi ianua lauro:
Vt testudineo tibi lentule conopeo.
Nobilis euryalū aut mirmilonē exprimat infans

nupserat integris moribus & pudicitia femina. Plinius. Nec aliud decet manibus tuis e-
ducaram: tuis præceptis institutam. quæ nihil ī contubernio tuo uiderit: nisi sanctū ho-
nestumq; ponitur igitur hispula ut supra Tucia: pro muliere quæ pudica uenerit in spe-
ctacula: sed illic corrumpebatur: qđ autem amarent comœdos. Mar. Comœdi tres sūt sed
amat tua paula luperce quattuor. Echion: citharœdus tebanus unde thebæ echionie. is
fuit socius Cadmi ut scribit Ouidius: hic p citharœdo tantū. Glaphyrus: Citharœdi no-
men ē apud Mar. Plaudere nec cano plaudere nec Glaphyro. alibi. Plus hūit glaphyrus
Plus philomelus habet. Choraules: choraule a græcis: a nostris Tibicines appellantur
Χορὸς .n. chorū significat & αὐλὸς tibiā magna olim estimatione & mēsis p̄cipū
grati. Tranquillus de Galba: Cano inquit choraule mire placenti super cœnā denarios
quinq; donauit: Idem Plutarchus in Galba: in hoc genere claruerunt Ismenias: Dionysi-
odoros Nicomachus: Ambrosia autem dapes principum dicebātur quibus exhilarandis
quoniam adhibebatur choraules: Ambrosius appellatur a Iuuenale: Quā turpiter errat
præceptor Eidentini q̄ puenliter insanit bone deus: ait enī choraulem accipi pro proprio
nomine: Idq; affirmat Tranquilli testimonio in Nerone: qui scribit eum uouisse se p̄di-
turum. hoc est se exhibiturum hydraulem & choraule & utricularium hic inuertens legit
periturum idest necaturum choraulem quem accipit pro nomie proprio. Conopeum:
uelum erat quo in agypro ad arcēdos culices utebantur: ut scribunt Herodotus & Por-
phyrio Ego uero puto designari opus topiarium: idest cum serpentibus & textis ramis
cubiculi camerati species. effingitur ut ex Plinio discimus: tu ornas inquit fores
ramis in speciem Topiarii: ut tibi nascatur filius uel mirmillo uel retiarius quasi
dicat ut tibi sit adulter in tanto apparatu gladiator: nam post citharœdos. Iam ait
gladiatorem amari a mulieribus: Lentulus bardiacus: lanista fuit Plutarchi
testimonio nobilissimus. hic pro quocunq; lanista accipitur: tu inquit o postume
Lentulus eris bardiacus paulo post & habebis familiam gladiatorum: nam tibi
nascuntur retiarii & mirmilones: Eurialus: nomen retiarii: Mirmillo:
is dicitur qui pugnat aduersus retiarium: in cuius Galea piscis effigies in-
erat ut scribit Festus: & Tranquillus multis in locis ostendit.

Nupta senatori : Fabritio ueientono ! Canopo: canopus gubernator Menelai nomē loco dedit : ibi fossa est ut scribit Strabo nocte dieq; plena cymbarum. in quibus mulieres impudenter canunt & lasciuunt: ut docuimus apud Syllium . Papinius Cume therapnāi lasciuia tota canopi . Ludes : scilicet circētes quibus tota urbs tenetur hoc autē dicit in inuidiam Domitiani : ut etiam paridem taxet . Sergiolus iam radere guttur: ego

Nupta senatori comitata est hippia ludum
 Ad pharon : & nilum famosaq; mœnia lagi
 Prodigia : & mores urbis. clamante canopo.
 Immemor illa domus: & coniugis: atq; sororis
 Nil patriæ indulsit: plorantesq; improba natos
 Vtq; magis stupeas: paridem: ludosq; reliquit
 Sed q̄q̄ in magnis opibus: plumaq; paterna
 Et segmentatis dormisset paruula cunis:
 Contempsit pelagus : famam cōtempserat olim :
 Cuius apud molles minima ē iactura carhedras
 Tyrthenos igitur fluctus: lateq; sonantem
 Pertulit ionium constanti pectore: quamuis
 Mutandum totiens esset mare: iusta pericli
 Si ratio ē: & honesta timent pauidoq; gelantur
 Pectore: nec tremulis possunt insistere plantis.
 Fortē animum præstāt rebus quas turpit audēt
 Si iubeat coniunx durum est conscendere nauē
 Tunc sentina grauis: tunc summus uertitur aer
 Quæ moechum seq̄t stomacho ualet: illa maritū
 Conuomit: hec inter nautas & prandet: & errat
 Per pupim: & duros gaudet tractare rudentes.
 Quæ tamen exarsit forma: qua capta iuuetā ē
 Hippia: quid uidit propter quod ludia dici
 Sustinuit: nam sergiolus iam radere guttur
 Cœperat: & secto requiem sperare lacerto.
 Præterea multa in faciem deforma. sicut
 Attritus galea: mediisq; in naribus ingens
 Gibbus: & acre malum semper stillantis ocelli :
 Sed gladiator erat: facit hoc illos hiacynthos:
 Hoc pueris : patriæq; hoc prætulit illa sorori:
 Atq; uiro ferrum ē qd' amant : hic sergius idem
 Accepta rude cœpisset ueiento uideri.
 Quid priuata domus: quid fecerit hippia curas?

ita intelligo Sergiolum
 exuisse omnem formā
 cum barba ad guttur
 iam peruenisset atq;
 illic raderetur : tunc
 enim os plane erat ui
 tile : Sed tamen ut in
 quit uidentur Narcis
 si & Iacynthi quia sūt
 gladiatores quod affer
 tur a non nullis de ra
 fitationis tempore ex
 Aulo gellio ita non cō
 uenit ita ut sit contra
 rium . Requiem :
 idest missionem quam
 gladiatores impetrare
 solebant membro ali
 quo mutilato: Martialis
 Nuper cum myrino pe
 teretur missio laso :
 Ferrum: idest gladia
 turam Tranquillus de
 Nerōe exhibuit ad fer
 rum idest ad gladiatu
 ram . Ferrum est qd'
 amant : quasi dicat hos
 amant non quia for
 mosi sint aut diuites
 aut nobiles : sed tan
 tum quoniam sunt gla
 diatores: perdit enim
 nonnulla hoc genus di
 ligunt . Sergiolus: di
 ctus infergii eius mo
 numentum : qui & ipse
 autore Valerio matro
 nam promissis pecu
 niis corrumpere ten
 tauerat damnatus a
 Metello celere :

Respice riuales diuorū: a messalina est exemplū de ipudicitia: de qua hæc Plinius. Ca-
teris satietas incoitu: hōi ppe nulla: Messalina Claudii cæsaris cōiunx regalē existimans
palam certamē elegit nobilissimā ex pstitutis ancillā mercenariæ stipis eāq; die ac nocte
superauit quīro & uicesio cōcubitu: Tacitus: lā messalia facilitate adulterioꝝ i fastidiū
ueria ad icognitas libidines pfluebat: de hoc plura paulo post dicemus: Tegetē: fornicē

meretriciū: Vna ācilla:
quā elegerat i certamē
libidinis. Flauo crīe:
nam matronis nigri
crines dabant: ut nigri
calcei nobilibus ut di-
ximus copiosius in cō-
mētiis. Mar. Triu-
lū: mā cellā meretriciæ
īscriptæ erant suis no-
minibus. Mar. Intrasti
quātiens īscriptā limia
cellæ. Generose britā-
nice. Britānicus & Octa-
uia nati sūt ex Claudia
Messalina Britānicum
noīnat in Claudii deri-
uatiōē: q; eū filiū i deli-
tiis hēbat: sæpeq; suis
gestabat manibus: &
plebi inter spectacula
frequenter commenda-
bat. Britānice: q; sin-
tantis delitiis es. Fœ-
da. Mar. de Leda mere-
trice: qd' spurce mori-
ens lucerna lede. Hip-
pomenes: ut Plinius
scribit caro ē in fronte
pulli equini caricæ ma-
gnitudine colore ni-
gro: quod statim adito
partu deuorat: alioquī
partum ad ubera non
admittit: id ad amoris
beneficium īnascitur.
est itē Hippomenes
uirus stillans ex ingui-
ne equæ: est præerea
frutex ut scribit The-
ocritus in cantatione
bucolica: quo equæ in-
saniunt i πικρόν equum
κίε viā furorem: de-
stillāte nunc intelligit
cum addat priuigno:
Virgilius de hoc: qd' sæ-
pe male legere nouer-
at. Aristoteles de hip-
pōne ait de eo ābigi quā alii stillās ex igne equæ: alii īnatū frōri pulli eq̄ni tradiderūt:

Oprima: ostendit nullā diligi propter pudicitia. sed aut magnitudine dotis aut forma:

R espice riuales diuorum: claudius audi
Q uæ tulerit: dormire uirum cum senserat uxor
A uia palatino tegetem præferre cubili
S ume e nocturnos meretrix augusta cucullos
L inquebat comite ancilla non amplius una
E t nigrum flauo crinem abscondente gale o
I ntrauit calidum ueteri centone lupanar.
E t cellā uacuam: atq; suam tunc nuda papillis
C onstitit auratis titulum mentita lyciscæ:
O stenditq; tuum generose britānice uentrem.
E xcepit blanda intrantes: atq; æra poposcit.
M ox lenone suas iam dimittente puellas
T ristis abit: sed quod potuit tātū ultima cellā
C lausit adhuc ardens rigida tentigine uuluæ.
E t lassata uiris nondum satiata recessit:
O bscuris que genis turpis: fumoq; lucernæ.
F oeda lupanaris tulit ad puluinar odorem.
H ippomanes: carnēq; loquar: costumq; uenenū
P riuignoq; datum: faciunt grauiora coactæ
I mperio sexus: minimumq; libidine peccat
O ptima sed quare censoria teste marito?
B is quingenta dedit: tanti uocat ille pudicam
N ec pharetris ueneris macer: aut lāpade feruet.
I nde faces ardent: ueniunt a dote sagittæ:
L ibertas emitur: coram licet īnuat atq;
R escribat: uidua est locuplex: quæ nupsit auaro
C ur desiderio bibulæ sertorius ardet:
S i uerum excutias facies: non uxor amatur.
T res rugæ subeant: & si cutis arida laxet.
F iant obscuri dentes: oculiq; minores.

34
Mercator iasō: Iasōnē posuit p oī negociatore q nauigat: Et casa candida. i. niuibus
conspersa. idiriū hyemis seuientis: Inepie multi hoc loco ambages fingunt & cōgerūt: cū
simpliciter dicat hyeme ipediente nauigationē negotiatoris: maritū ab uxore cogi nauiga-
re i externas nationes ut emat ornamenta. Crystallia: crystallū ex glacie cōcreari puta-
uit antiquitas κρυστῶν uā gelu significat. ex eo pocula fiebant maxio luxu. de qbus Plinius

in ultimo scribit Myr-
rina item ex humore
condensato sub terrā
conflabantur. primus
Pompeius id poculorū
genus attulit Petrosius
unū centum fester-
tis emit Crystallum ē
ex aegypto. Mart. quom-
tibi niliacus porret cry-
stalla cataplas. Ada-
mas notissimus: Ada-
mas diu non nisi regi-
bus & iis admodum
paucis cognitus fuit:
In athiopibus tantum
nāci putabatur inter
delubrum Mercurii &
isulam meroem ut scri-
bit Plinius idem tanti
pretii ut gaudium diui-
tiarum diceretur: Cum
igitur Iuuenalis uelit
ostendere adamantem
regibus tantum in usu
fuisse: ut scribit Plinius
& locum designare un-
de mittebatur ait ada-

Collige sarcinulas dicet libertus: & exi
Iam grauis es nobis: & saepe emungeris: texi
Otius: & propera: sicco uenit altera naso.
Interea calet & regnat: poscitq; maritum
Pastores & ouem canus sinam: ulmosq; falernas
Quantulum in hoc: pueros oēs: ergastula tota
Quodq; domi non est: & habet uicinus ematur.
Mense quidem brumæ: cum iam mercator iason
Clausus: & armatis obstat casa candida nautis:
Grandia tolluntur cristallina: maxima rursus
Myrina: deinde adamas notissimus. & beronicis
In digito factus preciosior: hunc dedit olim
Barbarus incestæ: dedit hunc agrippa sorori.
Observāt ubi festa mero pede sabbata reges.
Et uetus indulget senibus clementia porcis.
Nulla ne de tantis gregibus tibi digna uidetur?
Sit formosa. decens: diues: fecunda: uenustos

mantē peti q notissimus ē: hoc ē qd genus lapidis notissimū ē. gestatiōe berenicū reginæ:
eag: utraq; fratri nuplit: nā Prolomeus berenicē Prolomei & Aristonis filiā duxit: cuius
crines i calū relati putāt persuasione ēt cononis mathematici: id Callimachus scripsit car-
mie elegia eo: qd ad uerbū interpretatus ē Catullus: altera Berenice Herodis filia nuplit A-
grippe fratri. fuerūt itē alie: quas unus meminit Plinius i ultio. Barbarus: Prolomeus.

Dedit sorori incestæ: quæ ei nupserat. Catullus ex Callimacho. Ar tu nō orba luxi deser-
ta cubile: Sed fratris cari flebile discidiū. Dedit hunc: id est hoc genus lapilli scilicet
adamantem: nam quod consingunt non nulli de quodam adamante & uanitatis sue te-
stes afferunt grauissimos auctores cū nihil de eo scribant: me ab hac sentētia nō deterret:

Hunc non hunc intelligas. quem sibi afferri iubent uxores a maritis. quo modo. n. oēs
unum cum adamantem petere potuissent: sed hunc expone id est hoc genus lapilli quasi
dicat talis lapillus a reginis tantum solet gestari: qualis fuerunt duæ berenices & Plinius
ut diximus ait adamas diu non nisi regibus & iis admodum paucis cognitus. Sabbata
mero pede: reges nudis pedibus incedunt ut scribit Diodorus. Sabbatum lingua est iu-
deorum: significatq; quietem: nam dux iudeorum Moyses cuius meminit Strabo. Tacitus
& Trogus. montem Sinai occupauit: in quem uenerat per deserta arabie magna fame. &
siti: tandē inuento frumēto & aqua septimo die recreati sunt: unde sabbatū. i. diem qetis
dixerunt: qui in omne æuum ieiunio a Moise sancitus est ut tradit Trogus. Apion uero
scribit sabbatum appellatum: quoniam iudei labore fessi eo die dolores plenis correpi
sunt a sabo quod splenem significat sabbatum deduci. Fideiūtinus uero cum hoc a nobis
acciperet Appianū dixit p apio quoniā. i. & neutrū legit. & quæ a nobis accipit ita cōfū-
dit: ut plane ubiq; ignoratiā suā & praeceptoris scelus pdat. alibi plura de hoc dicemus.

Porticibus dispōat auos: nā imagēs maiōꝝ ī atrijs dispōebāt quæ ad funus alicuius gētilis p̄ferebāt. Sabina: nā sabina bellū īter Romlū & Tatiū diremerūt notī illa historia: & hæc laudat a castitate ut patauia a frugalitate autor plinius ī epistolis. Cornelia mater: hæc oli habebat īsignis pudicitia: Scipiōis africani filia: nuplit Cornelio Gracco: cui genuit. C. & Tiberiū graccos ad utriusq; filii eloquētiā plurimū cōtulit preceptis suis: ut scribit Quītiliāus. his sublati per seditionē populārē misēnū pre dolore cōcescit: ex hac exēplo utitur Iu. superbiæ marrōag; quoniā ut scribit Plu. ei gratissimū fuit facta Scipiōis patris cōmēorate & iactare. Malo ue. alludit ad carmē Horatii quo colaudat apulas & sabias: Siphacē: uicit Scipio ī castris ūa cū Astrubale numidag; regē eadē nocte cū prius cōuictus aicitia per nuptias abaliēatus ēēt scribūt Liuius & Silius

Parce: Amphio uxorē niobē hūit quæ q̄tuordecī filiis fœcūda thebanas mulieres Latonæ sacrificātes redarguit: iussitq; sibi exhiberi sacra: quoniā ēēt atēponēda Latōæ. Diana & Apollo iūria matris cōmoti: niobes filios cōfixerūt ad unū sagittis quo dolore mater in sypilū saxū uersa ē. Gellius de nūo filioꝝ niobes uariās refert snias. Iu. hāc īserit fabulā. ut mulierū superbiā redarguat.

Scrofa al. quæ peperit triginta porcos Aenæ quōꝝ simulacra posita sūt ī publico ab Aenæ iuxta albā. ī loco q̄ tuguriū dicebat. & mater scrofa sigulis ānis ostēdebat a sacerdotibus ex adyto autores sūt Var. de Diōysius. Rācidius: mulieres quæ blāde uideri uolebat la ydis scorti atiq̄ssimi emulationē uerba græca usurpabāt: qbus ēēt īculcabāt obscēa. id at carpit Iu. iāu p̄serti ut ēēt. M. ī geliā: cū tibi nō ephesus aut sit rhodos

Porticibus disponat auos intactior omni
 Crinibus effulis bellum dirimente sabina:
 Rara uis in terris: nigroq; simillima cigno.
 Quis feret uxorem: cui constant omnia: malo
 Malo uenustinam: q̄ te cornelia mater
 Grachorum: si cum magnis uirtutibus affers
 Grāde supcilium: & numeras cum dote triūphos
 Tolle tuum precor hānibalē: uictumq; syphacē
 In castris: & cum tota cartagine migra.
 Parce precor pæan: & tu depone sagittas:
 Nil pueri faciunt: ipsam configite matrem
 Amphion clamat: sed pæan cōtrahit arcum.
 Extulit ergo gregem natorum: ipsum q; parentē
 Dum sibi nobilior latonæ gente uidetur:
 Atq; eadem scropha niobe fœcundior alba:
 Quæ tāti grauitas: quæ forma ut se tibi semper
 Imputet: huius. n. rari summiq; uoluptas
 Nulla boni: quotiens animo corrupta superbo
 Plus aloes: q̄ mellis habet: quis deditus autem
 Vsq; adeo est: ut non illam quam laudibus effert
 Horreat: inq; dies septennis hoderit horis.
 Quædā parca quidē: sed nō toleranda maritis.
 Nam quid rancidius: quā q; se non putat ulla
 Formosam: nisi quæ de thusca græcula facta ē:
 De sulmonēsi mera cecropis: omnia græce.
 Cum sit turpe magis nostris nescire latine:
 Hoc sermone pauent: hoc iram: gaudia: curas:
 Hoc cuncta effundunt aīmi secreta: quid ultra?
 Concumbunt græce: dones tamen ista puellis
 Tune etiam quam sextus & octogesimus annus
 Pulsat adhuc græce: non est hic sermo pudicus
 In uetula: quotiens lascium interuenit illud
 ἰ δὴ καὶ ψυχῇ modo sub lodice relictis.
 Veris in turba: quod. n. non excitet inguen

Vox blāda: & nequā digitos hēt: ut tamē oēs
S ubsidāt pennā: dicas hēc mollius hōemo:
Q uāq̄ & carposoro facies tua cōputat ānos:
S i tibi legitimus pactā iunctāq; tabellis.
N on es amaturus: ducendi nulla uidetur
C ausa: nec ē quare coenā: & muscaria pdas.
L abente offitio: crudis donāda: nec illud
Q uod prima pro nocte datur: cū lāce beata
D acicus: & scripto radiat germanicus auro
S i tibi simplicitas uxor: deditus uni
E st animus: submitte caput ceruice parata
F erre iugū: nullā iuenies quæ parcat amāti
A rdeat ipsa licet: tormētis gaudet amātis
E t spoliis: igitur longe minus utilis illi
V xor: q̄squis erit bonus optādusq; maritus.
N il unq̄ iuita donabis coniuge: uendes
H ac obitante nihil: nihil hēc si uolet emetur
H ac dabit affectus: ille excludetur amicus
I am senior: cuius barbam tua ianua uidit
T estandi cum sit lenonibus: atq; lanistis
L ibertas: & iuris idem contingit arenæ
N on unus rualis tibi dictabitur hāeres
P one crucē seruo: meruit quo crimīe seruus
S uppliciū: quis testis adelt: q̄s detulit: audi
N ulla unq̄ de morte hominis cōtactio loga ē
O clemēs: ita seruus homo ē: nil fecerit elto.
H oc uolo: sic iubeo: sit pro ratione uoluntas:
I mpat ergo uiro: sed mox hēc regna reliqt
P ermutatq; domos: & flāmea conterit: inde
A duolat: & spreti repetit uestigia lecti.
O rnatus pulo ante fores pendentia linqt
V ela domus: & adhuc uirides ī limine ramos
S ic crescit numerus: sic fiunt octo mariti
Q uīq; p autūnos: titulo res digna sepulchri.
D esperāda tibi salua concordia sociu:
I lla docet spoliis nudi gaudere mariti.
N il rude: nil simplex rescribere: decipit illa
C ustodes: aut are domat: tunc corpore sano
A duocat archigenē: onerosaq; pallia iactat.
A bditus interea latet: & secretus adulter.
I mpatiēsq; more pauet: & praputia ducit,

Hōemo: comēdo & magi
stro psalteria. Papius huc ī
trāt faciles hōemi puellā. Car
pophorus: notus carnū. M.
fortissius: hic uero cōcedus
fuit. Si t. arguentū bipartitū
quo ostēdit uxore nō ducē
dā ēē aut inqt es amaturus
eā: aut nō: si nō amabis q̄re
uis frustra cōsūere nuptias
& inire ipēfā temere: si ama
bis multis afficeris incōmo
dis & eris seruus. Dacicus:
Domiciāus q̄ dacos uicit: &
Germanicus idē Domicianus
q̄a germāia denicēta sedatis
seditiōibus Lu. An. germāi
cus ē appellatus. ī assētario
nē āt tēpog: īperatores ī po
pulis effigebāt. Si t. f. id
ē si oīno simplicit̄ uis amare
uxorē. Rualis. d. i. dictabit
tibi scribēti. testamētū noīa
eoz: a qbus amat ut scribas
eos hāeres. Ita f. h. ē. ne
gat seruū ēē hōinē īsolētia
& superbia sua q̄ affert ex
Machro. de seruis nō cōuēit
hic. n. loq̄ simplicit̄. Octo m.
ad octauū usq; maritū lice
bat uxori nubere: prāterea
negabat Mar. Fūera post se
prē nuptiis tibi galba uiroz.
Pitērine: alibi īscriptis tu
mulo seprē celebrata uiroz
se fecisse cloe. Sic. e. n. lic
peruēit ad numēz octo ma
ritoz cōcessū. Decipit c. nā
adhībēbāt custodes: ut āt
docet filiā admittēre adulte
rū custodū oculis deceptis:
uel certe his corruptis pecu
nia. Dōat. i. docet corrupē
re pecūia: si mīus alit pōt fa
llere. Aduocat ar. hēc ē. ūa
uia fallēdi oculos custodū:
archigenē p quocūq; medi
co. Mar. uxore carideme tuā
fcis ipse finisq; a medico fu
tul. Pallia o. i. uult ostētare
uestes q̄s iduūt agroti Mar.
zoilus agrotat faciūt hanc
stragula febrē: q̄. f. ille mor
bū simulās uolebat ostētare
Abditus: ad illud dōat are:
fcit. n. corruptis pecūia cust
odibus hēre rē cū medico si
aliter non potest.

Manilia: hæc meretrix fuit quæ ut Gellius scribit ab hostilio mæcio ædile curuli accusata quibuslibet ex domo eius nocturno lapide ictus esset provocavit ad. tri. pl. Illūq; ē re criminata. q; uī i domū irrumpere voluisset & eū lapidibus depulisset hic pro muliere litigiosa ex eo nomine accipitur. Celsus: Cornelius celsus reponibus angustii floruit: librorūq; edidit de re militari: re rustica: medicina: rōe dicēdi: huius tamē rethoricē multis i locis dānat Quīti. & i fine scribit eū fuisse mediocri i gēio: & tamē dignū pposito suo ut oīa scīf se putet. hic p rhetore acutissimo accipit. Per se. i. nō adhibito pragmatico. nā pragmatici libellos litigantibus dictabāt. Endromydas: nūc reprehēdit gymnasiū mulierū: nā cū solis uiris & iis qdē molliissimis exerceri i gymnasio datū ēēt: mulieres easdem artes exercebāt: endromys uestis quæ i gymnasio sumebat uerbo græco ita dēa. tamē ex gallia texta aliquando mittebat parui qdē pretii: sed tamē i usu luxuriosos Mar. pauperis ē mūs. sed nō ē pauperis usus. pollux uero apud græcos ait endromyde ēē genus calciamēti quo curretes utebāt i stadiō a Ἀπολλος qd. cursū significat. Ceromæguērū palestritas: de quo i cōmēntariis Mar. satis diximus: hic p palæstra Mar. i philenē & putri lutulēra de palæstra. Vulnere pa. exercebāt tyrōes ad palū ut scribit Vegetius: exercebāt itē i gymnasio Mar. Aut nudi stipitis ictus hebes. Implet nū. nihil omittit ex legitima exercitatioe. Florali tu. nā i floralibus de quibus Ouidius nudabāt ut scribit Vale: Vere ha. hoc irridēdo dicit: fortasse iqt exerceat ad palū ut ita gladiatū discat quā aliquādo exhibebūt i hæra uero certamē. Fidētius uero multa a nobis accepta cōfūdīt nec itelligit: q; uis p suis recitet. Dimidiū te. hoc ē qd ait Virg. Hernicos uēisse i bellū crure sinistro nudo hoc ē scēreō & altero testōi quo mutatus est uersus euripidis ex meleagro: q; duces i aciē de scēdēres eo arma tæ genere describit: ut docet Machro. hoc ait ut inuidiosa ostēdat uxore omē armos: genus hūisse. Ocreas: utriusq; cruris tegimē q; iuenerūt cares. Cyclas: uestis mulieris i rotunditate formata cuius meminit Plau. Mōstratos: dictatos a magistro gladiatorum: Dēso libro. i. uolumē uestiū nā succiētæ ludebāt. Mar. Harpasto quoq; subligata ludit. Ne pres: noīat tris cēsores sed i iudicio aduersus mulieres citat eos: neptes hoc est ex posteris: ut mulieres de mulieribus iudicēt. Lepidus: de lepido itelligit q; bis cōsul fuit & cēsor cū Flacco

S cilicet expectas: ut tradat mater honestos.
A ut alios mores q; quos habet: utile porro
F iliolam turpi uetulae producere turpem.
N ulla fere causa est: in qua non scemina litem
M ouerit: accusat manilia si rea non est.
C omponunt ipsæ per se formantq; libellos:
P rincipium atq; locos cesso dictare paratæ
E ndromydas tyrias: & scemineum cario ma.
Q uis nescit: aut quis non uidit uulnera pali
Q uem cauat assiduus sudibus scutoq; laceffit:
A tq; omnes implet numeros dignissima prorsus
F loralis matrona tuba: nisi si quid in illo
P ectore plus agitat: ueræq; paratur arenæ.
Q uem præstare potest mulier galeata pudorē
Q uæ fugit a sexu: uires amat: hæc tamen ipsa.
V ir nolet fieri: nam quantula nostra uoluptas?
Q uale decus rerum: si coniugis auctio fiat
B alteus: & manicæ: & cristæ: crurisq; sinistri
D imidium tegmen: uel si diuersa mouebis
P rælia. tum foelix ocreas uendente puella
H æ sunt quæ tenui sudat i cyclade: quarum
D elitias & panniculus bombicinus urit
A spice quo fremitu monstratos perferat ictus:
E t quanto galeæ curuetur pondere: quanta
P oplicibus sedeat: q; denso fascia libro
E t rude scaphium positis cūsumitur armis.
D icite uos neptes lepidi cæci ue metelli
G urgitis aut fabii: quæ ludia sumpserit unquā

36
Fabius gurgēs ab ptolemæo legatus idē cēfor Metellus cæcus q̄ elephāros priō bello pūlico
stēdit & oculos amisit: cū palladiū raperet ex ade uestā bis cōsul dēator magist̄ equū cēfor:
Asili: gladiatoris ppriū ē ut heridāus & burias apud pedianū quis Fidērius præceptoris do
cūia istructus scribat asiliū gladiatorē bene ī olympico cucurrisse quodā Dio. tradit: cū nec
gladiatores ūq̄ ī olympo fuerit nec magis currat ī certamiē q̄ Fl. mouet cū icedit uētris mole

Hos habitus: quando ad palū gemit uxor asili:
Semper habet lites: alternaq; iurgia lectus
In quo nupta iacet: minimū dormitur in illo:
Tunc grauis illa uiro: tunc orba tigride peior:
Tunc simulat gemitus occulti conscia facti.
Aut odit pueros: aut ficta pellice plorat
Vberibus semper lachrymis: semperq; paratis
Instracione sua: atq; expectantibus illam
Quo iubeat manare modo: tu credis amorem:
Tu tibi tunc curruca places: fletumq; labellis.
Exorbes. quæ scripta: & quas lecturæ tabellas
Si tibi zelotype retegantur scrinia mœchæ.
Sed iacet in serui complexibus: aut equitis: dic.
Dic aliquem sodes: dic quintiliane colorem.
Hæremus: dic ipsa: olim conuenerat inquit:
Vt faceres tu quod uelles: nec non ego possem
Indulgere mihi: clames licet. & mare calo
Confundas: homo sum nihil est audacius illis
Deprensus: iram atq; animos: a crimine sumunt.
Vnde hæc mōstra tamē: uel de quo fōte requiris
Præstabat castas humilis fortuna latinas
Quondam: nec uiciis contingi parua sinebat
Testa labor: somniq; breues: & uellere tusco
Vexatæ duræq; manus: ac proximus urbi
Hanibal: & stantes collina turre mariti.
Nunc patimur longe pacis mala sæuior armis.
Luxuria incubuit: uictumq; ulciscitur orbem.
Nullum crimen abest: facinusq; libidinis: ex quo
Paupertas romana perit: hinc fluxit ad histros

oppressus. Sēsus ē. ne uxo
rē qdē gladiatoris arma a
liquādo gladiatoria ī gym
nasio tractasse. Tygride
or. tigris amissis catulis in
præcipuā seuitiā excide
scir. Papi. Citius me tigris
abactis fatibus: orbariq;
uelit audire leōes. et ut Pl.
scribit: tūc note ē celerita
tis. Flaccus dū sœua relictis
mat̄ ī aduerso catulis uēat
amāo. Curruca: apud solū
Iu. ē. Auicula: Plī. præmi
sit Aristo. appellat hypola
ida. hæc oua cuculi fouet:
nā cuculus ī aliēo nido fe
rificat: curuce idē dicūt ui
ri: q̄ uxores ab aliis posses
sas āplectūt & fouēt. ut cu
ruca oua cuculi sua ēē exil
tiat. Zelotype: q̄ simulat
zelotypiā tui. Sed iacet:
nūc accusat ipudētes & ar
gutas defēctiōes mulierū.

Hæreus. i. nos uiri nesci
mus defēdere tā tēpē cām.

Hō tū: mulier sū. Tusco
uellere: facere lanā est ser
uare pudicitia: qd̄ fec̄ Pēo
lope: quæ lāificio & tela p
cos elusit. Vellere tū: nā ī
uico tusco lāificiū exerce
bat: qd̄ idicat Mar. & ī eo
dē serica texebāt. Tusco:
igī ex uico tusco. Colia t
nā pxiō Hanibale placuit
sēatuitur scribit Linius cō
sules ī collinā & exqlinā
portā pōere castra: Sylius
de ro. re ī eadē trepidatiōe
Hæc tūc roma fuit: Post te
cui uerrere mores. Si sta
bar fatis potius carago
maneres. Vlscit orbē:
sumit uindictam & sup

pliciū luxuria de romanis: q̄a uicerunt totū orbē: q̄si dicat melius fuisset nō superatū fuisse
orbē: ne luxuria urbē occuparet. Istros: istri ex littore illyrico occurrūt dōiti oī a tubitāo
ab his missi sūt istriōis ī urbē si Pōpeio crediū. ut idē apparet eos molliter uixisse. quāuis
Linius & Tacitus istrionem ex etruria accitū fuisse cōtendāt & ea uoce ludionem significari:

Sybaris: a crotō: acis euerſa ē ſeptuaginta diebus: amiſitq; opes igētes ppē luxū ut docet Strabo: eiuſdē nōis fluuius ut ſcribit Herodo. Fidētius labiſ miter & prāceps ferē. nā cū iudicat luxuriā nō fuiſſe illam ab aliis populis i urbē: ſed ex urbe alio fluxiſſe. hic reperit paupertas fluxit cū reperēdū ſit. Hic ē rhodos hic miletos: q̄ti. d alia gētes urbis exēplo luxuriāt.

Rhodos. i. luxuria rhodia ex urbe. ro. ē nata rhodios felices fuiſſe ſcribit Home. Pīdarus ex fabula ait auro pluuiſſe

i eā iſulā quo tēpore nata ē Pallas ex capite Iouis: auctor Strabo. Miletos: urbs iōie cōdita a Neleo nobilitate cū epheso certat. Tarētū: tarētini ut Strā. & Plu. i pyrrō docēt: oībus delitiis afluētes itra paucos annos factū iperiū amiſerūt.

Madidū: nā illic cōiuiua celebrabāt & ſolūti potus i qbus ſumebāt corōā. Inguinis & cap. reprehēdit i mulieribus q; ſint fellatrices & ligāt cunnos: qd in philene notat Mar. ūdēas uolat i die puellas. Prātea q; ſint tribades idē mutuo fricēt ſe. Vēus abria. i. mulier ebria uenerē exercēs.

Qua ſa. ſor. a. hoc ē quo pacto poſſit expirare dū occupata ē i lignēdo cūnū nā dū ligat natio rātū reſpirat ore occupato. Collactea: nomē ē mulieris linquēus. Implēt: nō iſtelligo locū i os pudicitia: dea: factū fuiſſe a mulieribus: ſed mulieres iuxta arā mīxiſſe: ut poſtea uiciſſi coiret: poera at alludē ad uerē morē q; cū ſimulacrū dei cōraminabat. perſudēbat urina. ut Trāqllus i Nerone docet: cauillando ait mulieres id agiſſe deā cōtēnētes. Syphōibus: ſyphones tubi dicūt. i. cānā plumbeā unde fluit aqua: hic accipit pro uuluis manantibus urina: quas & Martialis cubos uifcerum appellat. Inq; uices: leſbia mulieres mutuo fricari primo inſtituerunt unde apud

Ariſtophonem λαισζαίν id agere eſt Martialis tribadas appellat a τριπῶ quod eſt frico: ad ſalutandos diuites aicos tu prius uis coire cū uxore: ſed nihil ſpermatis i ea reperis nā ex lūbos: nā ut Plutharcus ſcribit in caſare ad tybiam ſaltabant in his ſacris mulieres multa unde ſumptio nomine eandem tribadem accuſat: conqueriturq; q; cum corona olim daretur his q; ſeruāſſent uirginitatem: & quā ſemel nupſiſſent: nunc proponatur tribadibus.

E t ſybaris colles: hinc ad rhodos: & miletos
A tq; coronatum: petulans: madidumq; tarentū.
P rima peregrinos obſcena pecunia mores
I ntulit & turpi fregerunt ſæcula luxu
D iuitiæ molles: quid. n. uenus ebria curat?
I nguinis: & capitis quæ ſint discrimina neſcit
G randia quæ medius iā noctibus oſtrea mordet
C um perſuſa me: o ſpumant unguenta ſulerno:
C um bibitur concha: cum iam uertigine tectum
A mbulat: & geminis exurgit menſa lucernis:
I nunc & dubita qua ſorbeat aera ſanna
T ullia: quid dicat notæ collactea mauræ
M aura pudicitia: ueterem cum præterit aram
N octibus hic ponunt leſticas: micturiunt hic:
E ffigiemq; deæ longis ſymphonibus implent
I nq; uices equitant: ac luna teſte mouentur.
I nde domos abeunt: tu calcas luce reuerſa
C onjugis urinam magnos uiſurus amicos.
N ota bonæ ſecreta deæ: cum tibia lumbos
I ncitat et cornu pariter uinoq; feruntur
A ttonite crinemq; rotant ululante priapo.
M ænades: o quantus tunc illis mentibus ardor
C oncubitus que uox ſaltante libidine: quantus
I lle meri ueteris per crura madentia torrens.
L enonum ancillas poſita laufela corona

Prouocat: & tollit pendentis premia coxæ.
 Ipse medulline frictum crisantis adorat.
 Palma inter dominas uirtus natalibus æquat.
 Nil ibi per ludum simulabitur: omnia fient
 Ad uerum: quibus incendi iam frigidus æuo.
 Laumedontiades: & nestoris hernia possit
 Tunc prurigo moræ impatiens: tum fæia simplex
 Itoto pariter repetitus clamor ab antro.
 Iam fas est admitte uiros: dormitat adulter
 Illa iubet sumpto iuuenem properare cucullo.
 Si nihil est seruis incurritur: abstuleris spem
 Seruorum: ueniet conductus aquarius: hic si
 Quærit: & defunt homines: mora nulla per ipsa
 Quo minus imposito clunem summittat a fello.
 Atq; utinam ritus ueteres: & publica saltem
 His intacta malis agerentur sacra: sed omnes
 Nouerunt mauri: atq; indi: quæ psalteria penem
 Maiorem quàm sint duo cæsaris anticatones.
 Illic testiculi sibi conscius unde fugit mus
 Intulerit: ubi uelari pictura iubetur
 Quæcunq; alterius sexus imitata figura est.
 Et q's tunc hominū contemptor numinis: autq's
 Symptuium ridere numæ: nigrumq; catinum:
 Et uaticano fragiles de monte patellas
 Ausus erat: sed nunc ad quas nō claudius aras:
 Audio quid ueteres olim moneatis amici.
 pone seram. cohibe: sed quis custodiet ipsos
 Custodes: cauta est: & ab illis incipit uxor.
 Iamq; eadem sumis: pariter minimisq; libido:
 Nec melior pedibus silicē quæ conterit atrum
 Quā q' lōgorum uehitur ceruice syrorum.
 Ut spectet ludos conducit oculina uestem:
 Conducit comites: sellam: ceruical: amicas:
 Nutricem: & flauam cui det mandata puellā.
 Hæc tamen argenti superest quodcunq; paterni
 Læuib; athleticis. ac uasa nouissima donat.
 Multis res angusta domi est: sed nulla pudorem
 Paupertatis habet: nec se metitur ad illum
 Que dedit hæc: posuitq; modū: tamē utile qd sit
 Prospiciunt aliquando uiri: frigisq; famemq;

34
 Pēdētis coxæ: nā q' succū
 bit sublimi coxa tribadem
 incumbētē excipit. Ado
 rat: adorare est flectere
 genua: tribas autem flectit
 genua dum incūbit. Oīa
 ad uerū .i. uera luxuria li
 bidināt. Dormitat adulē:
 uerba sūt domine cōqrētis
 adulēt; nimīū cessare. Sa
 cra pu. i. sacra bōa dea q' p
 populo fiūt ut scribit Cice
 ro & nos ī cōmētariis Trā
 qlli docuīus. Anticatōes:
 Cæsar duos libros adidit:
 ī Catonē uticēse: cū ī illius
 laudē Cicero libellū scrip
 sisset hog' meminī Trāq
 lus ī Cæsare & Plurharcus
 quāuis significare uidea
 tur unū tantū fuisse anti
 catonē. Duo anticatōes:
 idēst pugillares membrani
 plicati in teretem formam
 anticatones cæsaris con
 tinentes Vlulante Priapo
 in bacchanalibus porcum
 mactant in sequenti die
 Baccho sacrificant: sed pro
 uerētis ficulneis e collo
 pendentibus statuas cu
 bitales e neruis compa
 ctas famina per pagos
 circumferunt mentula pa
 ri magnitudine cum reli
 quo corpore: quam fæ
 minæ sequuntur bacchum
 canentes: quem ritum trā
 didit Melampus amphi
 tryonis filius. Flauam
 puellam: impudicam fla
 uis crinibus. Quis cu
 stodiat ipsos custodes:
 Martialis Sed positis cu
 stodibus ingens: turba
 futurorum est ingeniosus
 homo es. Vasa nouissima:
 post quæ nihil restat:
 Simpuuium: uas a sumē
 do dictum ut iquit Varro:

Formica: ad æmulationē Horacii .exēplo magni nobis ē formica laboris. Nūmus :denarius argenteus: nā mī primū pecus īsigne fuit: uēd' pecūia dicta. dēarii bigæ & q̄drigæ uēd' bigatæ & q̄drigati apud Liu. uēd' legūē. dēarius dictus q̄ decē libras aris ualeret. Sūt q̄s eu. Mar. cur rātū eunuchos heāt tua gelia q̄irs & ceta. Ma tū: q̄ creuerūt ad legitimā soītē. Balnea. nām illie bene mētulati deligebāt. Mar. oculis deuorātibus draucos. Tōdēq̄: nā q̄ iam uiri erant

Mar. sepe. Si gaudet cātū hoc notat ī mulieribus q̄ citharædos perditē amēt: quorū certāina īstituit. Dōi Irianus: ut scribit trāquil- us: uictores q̄ corōa quer- na dōbāt: ut in cōmēariis Marcialis dixiūs. cātui .i. ci- tharædo: cānere cū cithara docuit āphīdō: uel ut alii ai- ūt Lius autore plinio: Sar- dōyces ī usu Africāi olim fuerūt & claudi Cæsaris cā- dorē pre se ferūt ī sardā lapillo ut scribit Plinius Ptolæus a sardōyce mōte idyæ deriuat. Tibroines au- tē & citharædos gēmis uti prius docuit Ilmēias cho- raules & Dionysiodorus æqualis eius & æmulus & nicōachus eodē tēpore Au- tor Pli. Hedymeles nōē fi- q̄ū citharædi nā ἡδύ signi- ficat dulce & ἡλός cātū. Prætoribus .i. ludis q̄bus .i. presūt prætores. Cū far- re & uino Fidētinus ubiq̄ occurrit hic surripit: illic confūdīt mea: mox sua im- miscet q̄bus oīa cōtāinat ut ī superioribus & ī his qu- e sequūt. far dabat ī sacra- iani ut ē apud Ouidium mulier p adultero caro farre sacrificat: nā legitīa matronia farrace dicebāt ut scribit Diōysius. Iā au- tē & ueste sacra facit: quo- niā hec duo numina gēra- tiōi presidere putāt. Pollio nōē citharædi. Mar. here de theatro Polliōe cātate: Quercū ca. i. corōa ex qu- ercu quæ dabat īcertāine Capitolio Citharædis a Do- mitiāo: Mar. O cui tarpeias licuit cōtingere quercus & ali-

Formica tandem quidam expauere magistra.
Prodiga non sentit pereuntem foemina censum
At uelu exhausta recidiuus pullulet arca
Nummus: & epleno semper tollatur aceruo.
Non unq̄ reputant quanti iā gaudia constet.
Sunt quas eunuchi inbelles: ac mollia semper
Oscula delectent: & desperatio barbæ:
Et quod abortiuo non est opus: illa uoluptas
Summa tamen: quod iā calida matura iuuēta
Inguina traduntur medicis: iam pectine nigro:
Ergo expectatos ac iussos crescere primum
Testiculos: postq̄ cœperunt esse bilibres
Tonsoris damno tantum rapit heliodorus
Conspicius lunge: cunctisq̄ notabilis intrat
Balnea: nec dubiæ custodem uitis & horti
Prouocat a domina factus spado: dormiat ille
Cum domina: sed tu iā durum posthumes: iāq̄
Tondendū eunuchō bromiū committere noli
Si gaudet cantu: nullius fibula durat
Vocem uendentis prætoribus: organa semper
In manibus: densi radiant testudine tota
Sardonices crispo numerantur pectine chordæ:
Quo tener hidimeles opā dedit: hunc tēet: hoc se
Solatur: gratoq̄ indulget basia plectro.
Quædam de numero lamiarum ac nominis alti
Cum farre & uino ianum uestamq̄ rogabat.
An capitolinam deberet pollio quercum
Sperare: & fidibus promittere. quid faceret plus
Aegrotante uiro: medicis quid tristibus erga
Filiolum: stetit ante aram: nec turpe putauit
Pro cithara uelare caput: dictataq̄ uerba
Protulit ut mos est: & aperta palluit agna.
Dic mihi nunc quæso: dic atiq̄ssime diuum:

bi: quid p tarpeie frōdis hōre pōt. Celare ca. sacrificare: Nā uelato capite sacrificabāt siue ex-
istituto anee: siue ut scribit. Plu: nē pares hōres mortalibus exhiberēt q̄bus caput aperius

Pater hoc uerbū ē ex ritu nā pater dicebat in sacris q̄ti deus deos: idē gemius & Iunōius: 38
 autor Machro. Varicosus: uarices sūt uenæ eminetes: & obrorte ī cruribus mulieri raro acci-
 dūt ut scribit Pli. tumescūt nō nūq̄ ī his q̄ diu steterūt. Inde illud uatinii ī Cicronē uaricosū
 cū gloriaret̄ humeris italiæ se reportatū ēē ab exilio: uē ergo tibi uarices: Appius scribit Ma-
 riū passū ēē: sibi extrahi uarices: q̄bus utroq̄ crure laborabat Plutarchus atq̄ tāū crus ei

R espondes his iane pater: magna oia cæli:
 N on est ut uideo: non est quid agatur apud uos.
 H æc de comœdis te consulit: illa tragœdum
 C ōmendare uolet: uaricosus fiet arulpex.
 S ed cantet potius: q̄ totam peruolet urbem
 A udax. & cœtus possit q̄ ferre uirorum.
 C umq̄ paludatis ducibus præsente marito
 I psa loqui recta facie: strictisq̄ mamillis.
 H æc eadem nouit: quid toto fiat in orbe:
 Q uid ferēs: quid thraces agant: secreta noueræ:
 E t pueri: quis amet: quis decipiatur adulter.
 D icet quis uiduam prægnaŋtem fecerit: & quo
 M ēse: q̄bus uerbis concubūt quæq̄: modis quot:
 I nstantem regi armenio: parthoq̄ cometem
 P tima uidet. famam: rumoresq̄: illa recentes
 E xcipit: ad portas: quosdam facit isse niphatem
 I n populos: magnoq̄ illic cuncta arua teneri
 D iluuiō: nutare urbes: subsidere terras
 Q uocunq̄: in triuio: cuiunq̄: est obuia narrat.
 N ec tamen id uicium magis intolerabile: q̄ q̄p
 V icinos humiles rapere: & concidere lorīs
 E xorata solet: nam si latratibus alti
 R umpuntur somni: fustes hoc ocus inquit
 A fferre: atq̄ illis dominum iubet ante feriri:
 D einde canem: grauis occurſu: teterrima uultu.
 B alnea nocte subit: conchas & castra moueri
 N octe iubet: magno gaudet sudare tumultu:
 C um lassata graui ceciderunt brachia massa:
 C allidus & cristæ digitos impressit aliptes:
 A csumum dominæ femur exclamare coegit.
 C onuiuæ miseri interea somnoq̄ fameq̄
 V rgentur: tandem illa uenit rubicundula totum
 O enophorum sitiens: plena quod tenditur urna

sanatū fuisse scribit. Vari-
 cosus: stado dum consulit
 extra diu. Seres: de his sa-
 tis multa dixiūs ī cōmēta-
 riis Silii. Nyphates mōs ē
 ī armēia iter eos: q̄ gordiei
 appel lāt: ut scribit Strabo
 eiūs dē noīs fluius Lucāus
 Armēiusq̄: tenēs uoluētē
 faxa nyphatē. Populos:
 ut circios tapiros amardos.

Sudare: elicere sudorem:
 Magno tu. i. tumultuosis
 exercitationibus q̄ magno
 fiunt strepitu & robore.

Lassata bra. de halteribus
 itelligit: nā halteres pōdera
 erāt: q̄bus ābabus māibus
 cōprehensīs & salières ute-
 bant: & q̄ uolebāt sudare
 āteq̄ lauaret. Aristot. saltās
 pōderibus susēptis inicit.
 præterea cur plus psilichal-
 tes tenens q̄ non tenens.
 Mar. Quid itulto pereunt
 fortes halteræ lacerti. Gra-
 ui massa. i. graui pondere
 halteris. Alipres. i. uictor
 nā ūgebat q̄ uolebāt lau-
 ri. Callidus: uaser & astu-
 rus: nā dū ūgit mulierē fe-
 mora presertī tractat & il-
 lic digitos īprimit dēiq̄ cū
 pulsat ūctā: femur presertī
 & nates cædit. Ita turpitu-
 dinē mulierum notat: dū
 ūgunē. Exclamare: resōa-
 re ut illud Mar. de phileni
 uncti uerbere uapulāt ma-
 gistrī. Admotū pe. Mar. pe-
 des uocat seruos discubē-
 res ad pedes: multis ī locis
 q̄ uolebāt uōere ī balneis
 uinū pessimū hauriebāt: q̄
 le. s. serui bibūt: q̄d appel-
 labāt τροπὴν nā τροπή
 significat eersionem q̄. s.
 perturbabat stomachū: id
 uerbum apud Martialem
 bibit ergo tropi ut uomat:

Ad motū pe. i. quod uinū mensa feruor: admoueri solet: nā pessimū ē. Sestarius al. i. duo sestates: nā sestates & quicūq; erāt uasa uaria a mēsurā sic dicta. Bibit & uo. Mar. nec cōnat prius aut recūbit: atq; septē uōuit meri deūces. Peritā: perit Dido si Vic. credius discessu Aeneā: sed grauior hystoria hēt eā peritū cū sotii hortaret ut nuberet hiarbe q nuptias pe- tierat sub denūtiatiōe belli i media pyra testificās se ad uirg. p. ficiat: hoc ē Sicheū cōiugē iā mortuū. autor Trogus. Ma-

ronē: Vir. quod nomen sū prū ē a marōe Apollinis fa- cerdote. hismarii euāthei fi- lio cuius mēinit Home. Lu- na: Menādar fabulā cōpo- suit quā thesala iscribit ē q hūc morē retulit. Aera fati. Tibul. cātus & e curru lunā deducere tēptat: & fa- ceret si nō ara repulsa so- nēt. Impōit si. ego hūc lo- cū ita iēpretor q mulieres: quā sapiētes uideri uole- bāt nouā quoq; iēstuebāt sectā & habitū & sacra sua hēbāt peculiaria. ipōit fiē .i. mulier quā sapiēs uidet uult: perscribit modū & le- gē docēs qd sit hōestū: nā quā uolūt sapiētes & do- cta uideri tunicā succictā ad mediū crus sumēt. .i. hī tū peculiaris sectā. Toga: at oratoris ut scribit Plori- us ad talos demitti debet.

Maclat por. Syluāo more ueteri & aegypto: nā aegyp- tii quoq; autore Herodoto porcū rātū maclāt Baccho & Dianæ syluag. patēti ut Syluāus ē: alius q Pan & la- tinis rātū notus ut uerisi- milis sit q fabulose scrip- sit pbus. Siluāi numē i ita- lia primū iēstitutum fuisse: porcū ita maclabāt uetes latini i spōsalior: cōiuncti- ōe: ut scribit Var. accepto

ab erruria more. Lauat qua. ut delitias aspernari uideat intēra litteris: nā pauperes & iculti publicis balneis quadrāte lauabanē. Syluano: ut uideat seq syluas ut philosophi & poetæ solent. Enthymema: enthymema cōmētū aut cōmētationē dixerūt latini ut scribit Fabius: alii iēfectū syllogismū. maxie urget aduersariū: nunq; ferme nisi per iērogationem: quā expugnantibus constet ut illud. Antoniū priuatū ferre nō potuisti hunc iēperatorē fereris. Quādam ex libris: ut Mar sit non doctissima coniunx. Artem palamonis: apte in so- lentem mulierem dicit dare operam Palamoni: nam remius Palamon grammaticus tantæ superbæ fuit: ut litteras secum natas diceret & secum morituras: appellaretq; Marcum Var- ronem porcum litterarum: is uincenrinus fuit temporibus Tiberii & Claudii: imperatoris tante prodigalitatē ut demum coactus sit colere uitē ut scribit Tranquillus nomen tantum fertile reddidit ut tradit Plinius i diuisiōe patriū oratiōis Aristarchū ē secutus Fabio autore.

A d motum pedibus: de quo sestarius alter
D uicitur ante cybum ravidam facturus orexim
D um redit & terram luto ferit intestino:
M armoribus riui properat: aut lata falerno
P eluis olet: nam sic tanq; alta in dolia longus
D eciderit serpens: bibit & uomit: ergo maritus
N auseat: atq; oculis bilem substringit opertis.
I lla tamen grauior: quæ cū discumbere cœpit.
L audat uirgilium: peritura ignoscit elissæ.
C ommittit uates: & comparat inde maronē
A tq; alia parte in trutina suspendit homerum
C edunt grāmatici: uincuntur rhetores: omnis
T urba tacet: nec causidicus: nec præco loquet:
A ltera nec mulier: uerborum tanta cadit uis
T ot pariter pelues: & tintinabula dicas
P ulsari iam nemo tubas: atq; æra fatiget.
V na laboranti poterit succurrere lunæ.
I mponit finem sapiens & rebus honestis.
N am si docta nimis cupit: & facunda uideri
C rure tenus medio tunicas succingere debet.
C ædere siluano porcum: quadrante lauari
N on habeat matrona tibi quæ iuncta recumbit
D icendi genus: aut curtum sermone rotato
T orqueat enthymema: nec historias sciat oēs:
S ed quædam ex libris & non intelligit: odi
H anc ego quæ repetit: uoluitq; palæmonis artē:

37
Aīce opicæ: quā. s. appellat opicā. i. barbarā & agrestē: ut āte dīxiūs opici mures: Eīdē iūs qđ
illic negauit hic tādē a nobis doctus fatet. Soloecissimus: Mar. iocās i hoc gēus mulierū. s. ape
soloecismū mēula nostra facit. Virides ge. i. smaragdus Plī. Magnos ele. pceros unionēs
quos mulieres autore Plī. bīos & tnos auribus & digitis suspēdebāt & a strepitu idē dicebāt
crotola nā κροῦσ significat pulso. Popeana: popeana dicebāt pāis offe oblītā lacte asinae

Seruata semper lege: & ratione loquendi:
Ignosq; mihi tenet antiquaria uersus.
Nec curanda uiris opicæ castigat amicæ
Verba: soloecismum liceat fecisse marito.
Nil non permittit mulier sibi: turpe putat nil
Cum uirides gemmas collo circumdedit: & cum
Auribus extensis magnos cōmisit elenchos.
Intolerabilius nihil est q̄ foemina diues
Interea foeda aspectu: ridēdaq; multo
Pane tumet facies: aut pīguia popeana
Spirat: & hinc miseri uiscatur labra mariti
Ad mœchum ueniunt lota cute: quādo uideri
Vult formosa domi: mœchis foliata paratur.
Emitur his q̄cqd̄ graciles huc mittitis idi
Tādē aperit uultum: & tectoria prima repōit.
Incipit agnoscī: atq; illo lacte fouetur:
Propter quod secum comites educit asellas:
Euxul hyperboreum si dimittatur ad axem.
Sed quæ mutatis inducitur: atq; fouetur
Tot medicaminibus: coct̄q; siliginis offas
Accipit: & madidæ facies dicetur an ulcus:
Est operæ prærium penitus cognoscere toto
Quid faciāt: agitētq; dies: si nocte maritus
Auersus iacuit: perit libraria: ponunt
Cosmetæ tunicas: tarde uenisse liburnus
Dicitur: & pœnas alieni pendere somni
Cogitur: hic frangit ferulas: rubet ille flagellis.
Hic scutica: sunt quæ tortoribus annua præstet.
Verberat: atq; obiter faciem linit: audit amicas:
Aut latum pictæ uestis consyderat aurum.
Et cædens longi relegit transacta diurni
Et cædit: donec lassus cædentibus exi
Intonat horrendum iam cognitione peracta
Profectura domo sicula non mitior aula.
Nam si constituit: solitoq; decentius optat

a popea uxore Nerōis: quā
id primū docuit: quēadmo
dū cosmiana ūgueta a cos
mio dīciūs & nīcerociana a
nīceroce magistro: Plī. at i
facie erugari & tenerescē
re: & cādorē custodire la
cte asinō putāt. paulopost
popea hoc uxor nerōis pī
cipis iſtituit. Balneæ: quo
que sic solio rēperato asia
rū gregibus ob hoc ēt cōi
tātibus. Domi. i. apud ma
ritū. Foliata p. m. i. se ūgit
foliato cū accedit ad mœ
chos ut placeat foliatum
ūguetū preciosissimū: idē
nardinū fiebat aurore Plī.
ex omphatio balāno: iūco
costo: nardo: amomo: myr
rha: balsamo. Tectoria: te
ctoriā calcē atq; dixerāt q̄
parietes exteriori parte ob
liniūt: & opus tectoriū qđ
extra spētiosū ē & leuiga
tū. Prima te. i. illas offas.
Cosmetæ: acille curātes or
natū dominæ nā κοσμητο
significat orno. Aliēi sō. i.
mariti q dormiūt nec rem
cū ea habuit. Secas: nomē
acille sūprū ab ūa ex cōiti
bus Diāz cuius meminit
Oui. χεκαζω significat ir
roro: nā irrorat dominā se
cōponētē. Sicula au. i. pha
laridesq; priūs i sicilia. ty
rānidem iſtituit ut scribit
Plī. reprehēdit at iſolētiā
mulierū: quæ cū sibi disp
ceat uerberāt acillas: quod
Mar. notauit i lalage cū ui
disset se i speculo. In ho.
duobus i locis adulterioꝝ
erat occasio i hortis. s. & i
tēplo Iſidis dea: de hortis
hīstoria apud Tacitum: de
templo Iſidis carmen ex
tat Ouidiū i libro de arte.

Lenæ ifiacæ : idest lenæ
quæ in templo Ifidis eam
expectat. Virgine pyg-
mea .i. breuior tribus spi-
thamis nam pygmæi intra
tres spithamas habent sta-
turam ut scribit Plinius.
hoc est intra tres dodran-
tes: nam dodrantalis men-
sura est unius spithame:

Grauis est rationibus .i.
affert sumptum. Ecce: su-
perstitionem mulierum
carpit cum aliis religio-
nibus cum in cybeleios sa-
cerdotes & ifidis. Tym-
pana plebeia .i. tympana
ifiaca & alexandrina:

Bucca uestis est unde buc-
cula & subbuccula dicitur
Tranquillus & Horatius
uerbum usurpant. Xe-
rampelinas: xerampeline
dicunt rogæ rase uirides
has supra appellauit galba-
na rasa & Mar. tunicam
prassinam idest uiridem
ἔρπον significat aridū &
ἀμπέλινος significat pam-
pinum unde xerampeline
idest rase tunicæ uirides.

Eat in tunicas: hoc tra-
ctum est ex ritu compitali-
tio: nam pile idest effigies
hominum ueteribus uesti-
bus indutæ suspendeban-
tur in compitis ut manes
contenti illis imaginibus
& simulacris abstinerent
uiuis autor Festus. Hiber-
num fracta: hæc de sacer-
dotibus ifiacis: qui idem
faciebant. Descendat in
amnem: ex ritu ægyptio
hoc fit: nam sacra Ifidis
in ægypto igne & aqua in
primis celebrabantur in
monumentū pristinae nau-
gatiōis Ifidis: q̄i ægyptū
ē delata: autor Eusebius.

Ornari: & pperat: iamq; expectatur ī hortis:
Aut apud ifiacæ potius sacra lenæ.
Componit crinem laceratis ipsa capillis
Nuda humeros phecas infelix: nudisq; mamillis.
Altior hic quare cinctus: taurea punit
Continuo fieri crimen: facinusq; capilli.
Quid phecas admisit: quæ nā ē hic culpa puellæ
Si tibi displicuit nasus tuus: altera læuum
Extendit: pectitq; comas: & uoluit in orbem.
Est in consilio matrona admotaq; lanis
Emerita quæ cassat acu: sententia prima
Huius erit: post hanc ætate: atq; arte minores
Censebunt: tanq̄ famæ discrimen agatur.
Aut animæ: tanti est quærendi cura decoris:
Tor premit ordinibus: tot adhuc cōpagibus altū
Aedificat caput: andromachen a fronte uidebis:
Post minor est. aliam credas: cedo si breue parui
Sortita est lateris spatium breuiorq; uidetur
Virgine pygmæa nullis adiuta cothurnis:
Et leuis erecta consurgit ad oscula planta
Nulla uiri interea cura: nec mentio fiet
Damnorum: uiuit tanquā uicina marito:
Hoc solo propior: q̄ amicos coniugis odit.
Et seruos: grauis est rationibus. ecce furentis
Bellonæ matrisq; deum chorus intrat: & ingens
Semiuir obsceno facies reuerenda minori:
Mollia qui rupta secuit genitalia testa
Iā pridē cui rauca cohors: cui tympana cedūt
Plebeia: & phrygia uestitur bucca tyara.
Grande sonat: metuiq; iubet septēbris: & austri
Aduentum: nisi se centum lustrauerit ouis:
Et xerampelinas uestes donauerit ipsi
Vt qcqd subiti: & magni discriminis instat
In tunicas eat: & totum semel expiet annum.
Hybernum fracta glacie descendet in amnem
Ter matutino tiberi mergetur: & ipsis
Vorticibus tumidum caput abluet: inde superbi
Totum regis agrū: nuda ac tremebunda cruētis

Candida io: Io Inachi argiuor; regis filia a phœnicibus rapta ē ut Herodoto credimus & abducta: i ægyptū Osiris eā duxit uxore quo mortuo regnū tenuit, dictaq; Isis post mortē hīra p dea: eius sacra romā trāslata sūt rēplo iuxta capū martiū erecto sacerdotes linea ueste utētes euagabāt lugēres: mox ad lātitiā cōuersi sacra perficiebāt id erat ī monumētū Ilidis: quæ Orū quoq; filiū sollicitē perq̄rebat amisso marito, uerita ne ei accidisset qđ patri: mulieres

E repet genibus: si candida iusserit io.
 I bit ad ægypti finem: calidaq; petitas
 A meroe portabit aquas ut spargat in ædem
 I sidis: antiquo quæ proxima surgit ouili.
 C redit. nūpius dominæ se uoce moueri:
 E n animā & mentem: cum qua dii nocte loquūt
 E rgo hic præcipuum: sūmūq; meretur honorem
 Q ui græge lanigero circumdatus: & græge caluo
 P langentis populi currit derisor anubis.
 I lle petit ueniam. quotiens non abstinet uxor
 C oncubitu sacris obseruandisq; diebus:
 M agnaq; debetur uiolato pœna caduceo.
 E t mouisse caput uisa est argentea serpens
 I llius lachrymis: meditataq; murmura præstat.
 V t ueniam culpæ non abnuat ansere magno
 S cilicer & tenui pepono corruptus osyris
 C um dedit ille locum cophino: scenoq; relicto
 A rcanam iudæa tremens mendicat in aurem.
 I nterpres legum solimarum & magna sacerdos
 A rboris: ac summi fida internūcia cæli.
 I mplet & illa manum: sed partius ære minuto.
 Q ualiacunq; uoles iudæi somnia uendunt.
 S pondet amatorem tenerum: uel diuitis orbi

hæc sacra frequētabāt: ne-
 phasq; his erat illis diebus
 cōiungi cum uiro. Mero
 em: lege Plinium & Stra-
 bonem de meroe. Linige
 ro: Ouidius. ne fuge linige
 re inenphitica templa iu-
 uenæ Mar. linigeri fugiūt
 calui sistrataq; turba: linige
 ri sacerdotes Ilidis quoni-
 am ueste linea utebantur
 ut Herodotus scribit præ-
 sertim xylina ut autor est
 Plinius: nec aliam induere
 fas erat: calceis item papy-
 raceis calui dicuntur quo-
 niam eodem autore cum a
 libi sacerdotes promittat
 comam ī ægypto eorū ca-
 pita raduntur: imo & ter-
 tio quoq; die totū corpus
 raditur: ne tinea uel aliud
 aliquid sordidum inter sa-
 cra offendar. Anubis lin-
 gua ægyptia Mercurius di-
 citur idē significat canē:
 nā Mercurius capite cani-
 no una cum fide colebat:
 quoniam Diodoro teste
 Isis, canibus usa est ad ma-
 ritum inueniendum, cæs
 propterea in eius sacrorū
 pompa præcedebant: ad-
 dit Diodorus anubim fuisse
 filium Osiridis fratrem
 Macedonis: qui quoniam
 canē insigni animo: usus

est: ea imagine colebatur: hoc loco anubim appellat sacerdotem Ilidis quoniam tanquam
 anubis. i. Mercurius nuntius erat inter mulieres & Isidem. Sacris diebus: dicatis Ilidi nā
 tunc nefas erat mulieribus coire: Propertius. Quæ dea tā cupidos toriēs diuisit amātes; Quæ
 cunq; illa fuit semper amara fuit. Argentea serpens: intelligit de serpente quæ in
 imagine Osiridis in ara Ilidis complectebatur canem & lupum: productio capite ad
 dexteram Osiridis autor est Macrobius, de hoc magis placet intelligas q̄ de dracone
 qui est in uirga Mercurii geminus. Anseres magno: nam & carnibus anserinis ue-
 scebantur sacerdotes ægyptii & bubulis ut scribit Herodotus. Pepono tenui: sui-
 das apud græcos scribit peponum esse placentam latam tenuem rotundam de
 qua nunc intelligit. Sacerdos arboris: alludit ad sacerdotes dodoneas inter
 quas ætate præstabant promēnea: rindarete: nicandra nam ad fagum arborem
 responsa dabant ut Herodorus & Silius scribunt. Quali acunq;: nam somnia
 in templo Osiridis de quo loquitur caprabant ut Strabo scribit uel pro se uel pro aliis.

Comagenus : ex syria tamen aruspices excelluerunt i telinesto urbe caria Comagene uero pars est syria: unde comagenū dixerunt iean anseris maceratū. niuib: qd' medicamēū ē & comageni iuenerunt. Pulmone colūba: cū eo cōuenit qd' dixit aruspice comagenū. i. syriū: nā syri sacras colūbas autumat putātes reginā suā i colūbā cōuersā fuisse q̄si dicat ne quibus quidē suis sacris parcūt. Quod deferat ipse. i. q̄ accuset ipse & obiciat aliis: ex historia ē: nā q̄ filiā barex ad magicam hortati sūt eā postea sunt infectati accusationibus.

Chaldaeis: caue cōiungas deferat chaldaeis sed ita legas: sed maior est fiducia chaldaeis idest plus credūt chaldaeis. i. astrologis q̄ aruspicebus. Quoniā delphis oracula cessāt: hoc ait in irrisiōe omniū oraculorū: nā delphica oracula amplius non dabant q̄a. s. nunq̄ fuerant: qd' Cicero ita scribit Cur isto modo delphis iā oracula nō edunt: nō modo nostra ætate sed iā diu: iā ut nihil possit ēē contempnius. Lucanus: Si luit postq̄ reges timuere fuit: & superos uenere loq: extat Plutarchi libellus: quo disputat: quare si luerunt oracula: Amonis oraculum instituit puella a phœnicibus diuendita: ut ægyptii tradunt pau- famas hamonem pasto- rem autorem fuisse scri- bit; Diodorus amonem regem. Herodorus am- um lingua ægyptia Io- uem significari scribit unde Iuppiter amon.

Magnus ciuis: dānat a strologos: scelera sūpro ex- emplo a Seleuco astrologo cuius cōsilio mors Galbæ dilata ē ab Othōe ut scri- bit Trāquillus: hanc inq̄

operā præstant astrologi ut rebus nefariis cōsulant: Fidētinus stultā prius opinionē de pilōe recitat mox addit a nobis edoctus: qdā uolunt de galba itelligi: ego is sū ita uolo & itēpretor Fidentine: Recte tu quidē in hoc q̄ hanc opinionē ad alios reiecisti: nā ueram sententiā nunq̄ dixisti ex te. Magnus ciuis. i. galba. Obiit: cōsilio. s. Seleuci astrologi. Parua seripho: seri- phus iter duodeci cyclades ē: ubi Perseus educatus capite gorgōis icolas in lapides cōuertit: quoniā his adiutoribus Polydectes rex perpei matrē ad nuptias cogere uoluit Strabo autor graue illic erat exilium, post seriphon est tenos dicata Nepruno: inde emēda carmen Virgili undarum tenos æquorumq̄ regi. Icterice: ictericum morbum regium Celsus & Plinius apppellant quoniam ut ait Celsus regio cubiculi apparatu curatur: Idem arcuatus a colore arcus celestis Varro regium dictum putat quod multo præciosissimo remedio curatur.

T estamentum ingens: calidæ pulmone columbæ
T ractato: armenius uel comagenus aruspex.
P ectora pullorum rimatur: & exta catelli:
I nterdum & pueri: faciet quod deferat ipse
C haldæis: sed maior erit fiducia: quicquid
D ixerit astrologus: credet a fonte relatum
H āmonis: quoniam delphis oracula cessant:
E t genus humanum damnat caligo futuri:
P ræcipuus tamen horum est: qui sæpius exul:
C uius amicitia conducendaq; tabella
M agnus ciuis obit: & formidatus othoni:
I nde fides arti sonuit si dextera ferro
L æuaq; si longo castrorum in carcere mansit
N emo mathematicus geniū indemnatus habebit
S ed qui pene perit: cui uix in cyclada mitti
C ontigit: & parua tandem caruisse seripho:
C onsulit ictericæ lento de funere matris:
A nte tamen de te tanaquil tua: quādo sororem
E fferat & patruos: an sit uicturus adulter
P ost ipsā. quid. n. dare maius numina possunt?
H æc tamen ignorat quid sydus triste minatur
S aturni quo læta uenus se proferat astro.
Q ui mensis damno: quæ dentur tēpora lucro.
I llius occurfus etiam uitare memento.

Ephemeridas: Sépronius asellio scribit eē diaria i qbus sigulos dies acta cōtinēt quā iter, prationē alii hoc loco secuti sūt: sed ex uerbis Plinii planū ē: ephemeridas eē subputationē numeros: i astris: qd quoq; die imieat Pli. crinas massiliēsis arte gemiara ut cautior religiosi, orq; ad sydes: morus ex ephemerida mathēatica cybos dādo horaq; obseruādo eū auctoritate præcessit. Succia: nā hāc māibus tractabāt & tenebāt matrōe ut bene olerēt ut ē apud Mar

In cuius manibus ceu pingua succina tritas
Cernis ephemeridas, quæ nullum consulit: & iā
Consulitur: quæ castra uiro patriamq; petente
Non ibit pariter numeris reuocata thrasylli.
Ad primum lapidem uestari cum placet: hora
Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli
Angulus: inspecta genesi colliria poscit
Aegia licet iaceat capiēdo nulla uidetur
Aprior hora cibo: nisi quam dederit petosiris:
Si mediocris erit spatium lustrabit utrunq;
Metarum & sortes ducet: frontemq; manumq;
Prabebit uati crebrum popisma roganti.
Diuinitibus responsa dabit phryx auguri: & indus
Conductus dabit astrorum mundi q; peritus.
Atq; aliquis senior qui publica fulgura condit.
Plebeium in circo positum est & in aggere fatū
Quæ nudis longum ostendit ceruicibus aurum
Consulit ante phalas: delphinorumq; columnas

Thrasyllus: hic mathematis fuit atate Tiberii principis ut plāe ostēdit Trāqlus. Petosiris: & neceplis celebrantur testimoniō Pli. i. ii. & vii. naturalis hystoria. Petosiris. i. rō astroq; tradita a petosiri id genus medicā instituit crās massiliensis de cybo. i. dādo egroris ex hora astrorum:

Si mediocris erit: si inq; mulieres sūt mediocris cōdiciōis cōsulūt sortilegos q sūt mioris auctoritatis q astrologi: Sortes. i. uēt Numerius suffusius prænestinus eedē pendebāt romæ. hoc genere diuinatiōis humiliores utebāt Cicero qs enī magistratus aut qs illu strior utiē fortibus. Vtrūq; spatiū. i. utrūq; caput pē dētū sortiū. Frontē. i. a dabit ēt metoposcopos q frōte inspecta futura prædicunt: & chiromatas q ex manuū incisuris uaticināe

Poppyisma: nō nulli p coitu acceperūt sed nulla ratiōe cōfirmati. nā græcā $\rho\phi\phi\iota\sigma\mu\alpha$ ē manu tractare adhibito ēt leuiore sono uocis ad māsuefaciēdū ut solemus æquos idomitos: quē sonū quoniā cunnus facit icōitu. Mar dixit fatui poppyisma cūni hic igitur iā i telligit: chiromata diu differt tētēriā suā ut mulierē cōsulētē diu palpet & tractet: nā poppyisma ut dixi ē tractatio manuū. Phryx augur: hoc ait quoniā ut scribit Cicero: Arabes: Cilices: Phryges: cātus aujū notauerūt diligētē & auguria. Publica fulgura: hoc est q habent publicam curam fulgurum: nam cū cadebant fulgura aderant qui locum expiarent: cāsis bidentibus: quem clausum & septum bidental appellabat Persius: Triste iaces lupis euitandumq; bidental. Plebeium i circo positum: in circo Flaminio Gnei Domitii delubro Scope manu Sculpre erant nereides: super delphines: & alia præterea magnum ac Præclarum opus: etiam si totius uitæ fuisset ut scribit Plinius: id appellatur ad columnas delphinorum: iuxta item circum erat colossus bruti callarci in templo: prostabant mulieres ad circum: supra: ad circū iussas pstrare puellas. Phala: alta ædificia dicunt autore Pōpeio: uel turrez lignæ ut scribit Marcellus a phalado qd calū significat apud etruscos: dicit ergo ætephalas. i. ad tēplum Bruti iuxta circū ubi erat colossus altissius. Sēsus ē. pauperes mulieres: & plebeias adire pstrātes ad circū. iuxta. s. delphios Gnei Domitii & colossū bruti: & ab his capere cōsilia. Fatum plebeū. i. respōsa de fato plebeiaz muliez. In circo & aggere. i. i mulieribus pstrātibz ad circū iuxta aggerē q illic erat. Quæ ostendit longum aurum: periphrasis est mulieris prostantis. Consuluit: dat consiliū plebeie interrogāt: qd aut mulieres pstitute darēt respōsa: locus ille idicar Plinii de Nerone: utināq; in feros potius & quoscunq; de suspicionibus suis: deos consulisset q lupanaribus atq; prostitutis: mandasset inquisitiones eas. he scilicet plebeie & pauperes: nunc enim inuehitur in diuites quæ medicamentis abortiua faciebant.

Ad spurcos lacus: ad paludē uel abrēfē: nā illic pueri exponebāt: eos dē lacus gelidos dixit.
Mar. Falso corpore: nā sūt suppositi nec nati ex nobilibus. Auūculus nerōis: caligula fcaē
agrippæ matris Nerōis: q a Cæloia amatorio medicamēto potiōatus ē ut scribit Trāqllus: qd
mox cū ī furorē uertit dato Hippōene: cuius ī ueneficio tātē uires sūt: ut a flūū aris mixturæ
ī effigiē æque olympie ad motos mares æquos ī rabiē coitus ageret. de Hippōene satis multa
āte dixius. Iuno maritū:

nā Iūo ī xviii. Iliados ut
scribit Homerus: accepto a
Venere celso ī tantū amo
rē succēdit Iouē ut falsus
sit se nūq̄ adeo arsisse: sed
hic itelligit totū orbē nō
aliter nutasse ī Iāo Caligula
q eū gbernabat q si Iup
piter uersus eēt ī furorē:
cuius nutroia regūt: ut ita
detrimētū ueneficii mulie
bris aplificet. Senis: nā
ad sexagesimū q̄rū annū
peruenerat. Descēdere: &
Seneca scribit Claudiū pri
mū ascēdisse ī cælum sed
eūdē cōmū deos decreto
deiectū ad īferos Papini
us nōdū itelligit: genitor
de missus ī axē Claudius.
Hæc poscit ferrū. i. hæc po
tio facit ut uiri uersi: ī fu
rorē poscāt arma & ignes.

Mixtos: hoc ait propter
Caligulam: qui equestrē
ordinē & Senatoriū fures
lacerauit: qd factū fuisse
uideri uult Iuuenalis ob
poculū amatorium. Tran
quillus de Caligula nihilo
reuerentior: lenior ue erga
Senatum quosdam sum
mis honoribus functos
ad elledum sibi occur
rere passus est: quosdam
cum clam interemisset:
citauit ut uiuos: præterea
ab eodem. xx. amplius
eqtes tumultu elisos fuis
se scribit: eundem deniq̄
in cunctos senatores sape
fuisse inuectum & ī æque
strē ordinem: Papinius
de caligula. Nec proxi
mus hæres immitis q̄q̄
& furis agitatus abagit.

A n saga uendenti nubat caupone relicto:
Hæ tamen & partus subeunt discrimen: & omnes
N utricis tolerant fortuna urgente labores.
S ed iacet aurato uix ulla puerpera lecto:
T antū artes huius: tantum medicamina possunt
Q uæ steriles facit: atq; homines ī uentre necados
C onducit: gaude infelix: atq; ipse bibendum
P orrige qcquid erit: nam si distendere uel let
E t uexare uerum pueris salientibus esses
A ethiopis fortasse pater: mox decolor hæres
I mpletet tabulas: nunq̄ tibi mane uidendus.
T ranseo suppositos & gaudia uotaq; sæpe
A d spurcos decepta lacus: atq; inde petitos
P ontifices salios: scaurorum nomina falso
C orpore laturos: stat fortuna improba noctu
A rridens nudis infantibus: hos fouet omnes
I nuoluitq; sinu: domibus tunc porrigit altis
S ecretumq; sibi minimū parat: hos amat hic se
I ngerit: atq; suos ridens producit alumnos.
H ic magicos affert cantus: hic thessala uēdit
P hiltia: quibus ualeat mentem uexare mariti:
E t solea pulsare nates: quod discipis unde est:
I nde animi caligo: & magna obliuio rerum
Q uas modo gessisti: tamen hoc tolerabile si non
E t furere incipias: ut auunculus ille neronis
C ui totam tremuli frontem cæsonia pulli
I nfudit: quæ non faciet: quod principis uxor:
A rdebant cuncta: & fracta compage ruebant
N on aliter q̄ si fecisset iuno maritum
I nsanum: minus ergo nocens erit agrippæ.
B oletus: si quidem unius præcordia præssit.
I lle senis: tremulumq; caput descendere suasit
I n cælum: & longam manantia labra saliuam:
H æc poscit ferrum atq; ignes: hæc potio torquet
H æc lacerat mixtos æquitū cū sanguine patres:

Tāti partus eque: legat per epiphonema & cōiugat cū superioribus: ut Fabius illud Vir: Tāte molis erat romanā cōdere gēte: Tāti. i. tāta; uiriū ē. Partus eque. i. Hippōenes qd nā scit i frōre pulli eqni. Quātū: hoc referat ad īsequētia: nā hic ordit reprehēlionē i matres: quā exigua mercede cōducta filios ueneficiis necāt. ut uacue nubāt adulteris. qū cōstat una uenefica īterrogatiue. q̄si. d. minia mercede iuēit ēt mat quā uenenet filiū. Nemo repugnet:

T anti partus eque q̄ti una uenefica constat.
O derunt natos de pelice: nemo repugnet.
N emo uetet iam: iā prauignū occidere phas est
V os ego populi moneo: quis amplior res est
C ustodite animas: & nulli credite mensa:
L iuida materno feruent adipata ueneno.
M ordeat ante aliquis quicquid porrexerit illa
Q uā peperit: tumidus prægustet pocula papas.
F ingimus hac: altum satyra sumēte cothurnum
S cilicet egressi: & finem legemq; priorum.
G rande sophocleo carmen bacchamur hyatu
M ontibus ignotum rutulis: æloq; latino
N os ut uani: sed clamant pontia feci:
C onfiteor: puerisq; meis achonita parauit:
Q uā deprahensa patēt: facinus tamē ipsa pegi
T u ne duos una sæuissima imperia coena:
T u ne duos: si septem forte fuissent.
C redamus tragicis quicquid de cholchide torua
D icitur: & progne: nil contra conor: & ille
G randia monstra suis audebāt temporibus: sed
N on propter nummos: minor admiratio sumis.
D ebetur monstis: quotiens facit ira nocentem
N unc sexum: rabie iecur incendente feruntur
P racipites: ut saxa iugis abrupta quibus: mons
S ubtrahitur: cliuoq; latus pendente: recedit.
I llam ego non tuleri: quā cōputat: & scelus īgēs
S ana facit: spectant subeuntem fata mariti
A lcestem: & similis si permutatio detur
M orte uiri: cupiant animam seruare catellā:
O ccurent tibi multæ bellides: atq; eriphillæ:

i. ego permiseri ut habeāt odio filios natos ex cōcubina uiri. Iā: cū. i. filii ueneno necēt. Est fas: ego putaueri fas ut occidāt priuignū & filiis. i. abstineant.

Adipata. i. mactee: nam mactee erāt partes carniū adipe condite apta ueneficiis: iude scribit Trāqllus nullas fuisse mactees uenenatas ab īperatore. Eīgūs uidemur figere. Pōtia: nomen mulieris apud Tacitū: quā īterfecta ē ab Octauio sagitta: dum uiro necato ei nubere nollet. Pōtia itē duos filios ueneno substituit ut adultero nuberet: huius mēinit Mar. ī gallā O māt q̄ nec pōtia deterior: de hac extat epigramma qd circūfert quod scelus fateē. Acōita: uenena occisā ut scribit Plinius: quibus Calpurnius uxores dormiētes necauit nā tactis fāminibus feminini generis aconitū mortē celerē affert. Credāus: sēsus ē quā scribunt tragici de mulieribus quæ necauerūt filios: ut de Medea: fabulosa qdē sūt: sed tamē esto quæ uera fuerit: nulla ī eiusmodi fabulis mater figit: quæ mercede & pecūia corrupta filiū necauerit: sed propter iram aut alium aliquem dolorem. Illamq; cōputat: id est quā certo consilio non peturbato animo descendit ad scelus ut temporibus nostris:

Specant: scilicet quotidie in theatro dum representatur. Alceste. Fa-

bulam de Alceste quā p uiro mori uoluit. Belides. i. quā uiros necauerit ut Belides fecerūt: sēsus est. cum spectentur fabulæ ī theatro earum quæ pro uiris uoluerunt mori: ut Alcestis: & quæ necarunt ut Belidum & Clytemnestre. nulla tamen Alcestem sed Belides imitatur:

Si atrides: si maritus: ut Agamemnon Clytemnestra. Pōtica medicamina. i. aridotū quod Mi-
thridates rex pōti cōtra uenena quottidie sumebat. ex sale: rura: nuce: fico cōditū: ex a rōanis
mētus Scylla f. Lucullo Pōpeio: extrema clade ut Gellius scribit: uenena suplit uolētissima:
sed cū nō p̄ficerēt Gladio se trāsfixit: huius cōpositionē scrip̄ā iuēit Pōpeius i eius scrinio:
Inglaus erat una: Fici due sicca potissimo: ruta folia. xx. salis granum in unum contusa &
deuorata ieiuno.

Domitius Calderinus Ve-
ronēsis In. VII. Satyram
Ad Iulianū Medicen.

ET spes & rō. hac
satyra ciuū aua-
ritia notat: q̄ po-
etis nihil dabāt:
cū tamē p̄iceps contigis-
ser q̄ studiis fuzbāt: idem
fēlus ē. Mar. i epigramate:
quo cō iurāt nō ēē mece-
natē tēporibus suis: cū sit
Augustus lega: igit̄ satyra
non per ironiā sed ap̄erto
fēlur: ita laudē Domitia-
nus si Quītilianū & Mar.
sequimur eūdē ip̄eratore ita
laudantes uel certe Nerua
q̄d magis placet: ex cuius
p̄cipatu poetis. Mar. quo-
q̄ cōgratula ē. cōtigit aul-
niā proce: mitissius aule
Nerua licet toto nūc Heli-
cone frui: tōra igit̄ obiur-
gatio ē auaritiā ciuium &
laus principis. Solus. i.
nullus ciuis sed solus ip̄e-
rator. Camena: antiqui
dixerūt Carmenas & Cal-
menas ut neuus: nos elisa
littera Camenas. Bal-
neolum gabiis: cogitabāt
inquit poetā de conducē-
do Balneolo & Furno: nam qui pauperes sunt tremere dicuntur: Mar. Et tremere & sordes
farris mordere canini: qui autem frigebant Horatii emulatione dicuntur cogitare de furno
& balneolo conducendo: ut illic caleant: Horatius. Nec qui frigus collegit furnos & bal-
nea laudat: ut fortunatam plene p̄stantia uitam. balneolum autem gabiis dicit ut ostē-
dat id conduci propter frigus. nam gabii ut scribit Horatius inter loca frigida nume-
rabātur. P̄acones: hoc est extrema desperationis & difficultatis uiuendi subire
scilicet munus p̄aconis Martialis p̄aconem iubeas uel architectum. Macharā: apud
ut p̄ansam acontion ut autor est Machrobis non conuenit autem cum p̄acone: de
quo hic loquitur: si expenas Macharā idest ensis. placet accipias pro nomine pro-
prio p̄aconis tempore Iuuenalis: ut Gellianus & Eulogus p̄acones sunt apud Mar-
tiale. Ames uictum & nomen: idest non te pudeat quarere uictum & appellari
p̄aconem. Macharā: idest p̄aconis a Machara qui in eo munere tunc
p̄stabat. Vendas commissa: idest quæ data tibi sunt a dominis ut uendas.

M ane clytemnestram nullus non uicus habebit.
H oc tantum refert: q̄ tindaris illa bipennem
I nsulsam & fatuam læua dextraq̄ tenebat.
A t nunc res agitur tenui pulmone rubetā.
S ed tamen & ferro si prægustaret atrides
P ontica ter uicti cautus medicamina regis.

Iunii iuuenalis aquinatis satyra septima

ET spes & ratio studiorum in casare tantum
S olus. n. tristes hac tenpestate camenas
R espexit: cum iam celebres notiq̄ poetæ
B alneolum gabiis: romæ conducere fūnos
T entarent: nec fœdum alii: nec turpe putarent.
P ræcones fieri cum desertis aganippes
V allibus exuriens migraret in atria clio
N am si pieria quadrans tibi nullus in arca
O stendatur: ames nomen uictumq̄ macharæ
E tuendas potius cōmissa quod auctio uendit

Tripodas : mentas postea inuenta sunt monopodia luxu asiatico ut scribit Lilius.
Armara : maiora repositoria librorum : Alcinoem bacchi : Bacchus & Faustus
poetarum sunt nomina : tragœdias temporibus Iuuenalis scribentium : sed inepte ut bassus
apud Mar. Alcinoem : idest tragœdiam scriptam de Alcinoe .quæ una ex pleiadibus
ex Neptuno peperit Ireum patrem orionis ut scribit Hyginus: a quo Irea oppidum fuit

agri thebani ut scribit
Strabo . Therea : regem
daulidis idest tragœdiam
de Tereo & philomela .

Dicas subiudice : ua-
nitatem testimoniorum
carpit : in quo norat in
primis asiaticos : qui ut
scribit Cicero testimonia
murabant . Equitesq;
bythini altera : idest gal-
logracia . Nudo talo :
cum equites dixisset : qui
in bello operam solēt præ-
stare . statim addit eos etiā
inutiles esse bello : quod
notat ex more illorum :
quibusdam enim græco-
rum institutum fuit olim
prodire in bellum altero
crure seminudo . quod Ma-
crobius docet euripidis &
antiquorum testimoniis :
& Virgilius in Hernicos
transtulit . Vestigia nuda
sinistri instituere pedis .

Traducit : ridendos
præbet & tradit nobis
Martialis Desine si pudor
est miseram traducere cal-
uam . Papinius . Ego inquit
traducor . Nudo talo :
molli corpore & pene in-
ermi : ex armaturæ enim
genere corporis molli-
tiem notat . Altera gal-
lia : idest gallogracia nam
qui ad paphlagoniam con-
federunt olim : duce Leo-
norio diuisi in tris gentes
eiusdem tamen linguæ
erant . Si qua : hinc
est initium Saryre . Te-
lesine : ad Telefinum scri-
bit etiam Martialis . Quod

S tantibus oenophorū : tripodes : armaria : cistas
A lcione : bacchi thebas : & terea fausti .
H oc fatius q̄ si dicas sub iudice uidi
Q uod non uidisti : faciant equites asiani
Q uāq̄ capadoces faciant : eqtesq; bytini
A ltera quos ludo traducit gallia talo .
N emo tamen studiis indignum ferre laborem
C ogetur post hac : nescit quicunq; canoris
E loquium uocale modis : laurumq; momordit .
H oc agite o iuuenes circumspicit : & stimulat nos
M ateriamq; sibi ducis indulgentia quærit .
S i qua aliunde putas rerum spectanda tuarum
P ræsidia . atq; ideo croceæ membrana tabellæ
I mpletur : lignorum aliquid posse otius : & quæ
C omponis dona ueneris telefine marito :
A ut claude : & positus tinea ptunde libellos .
F range miser calamos : uigilataq; prælia dele .
Q ui facis in parua sublimia carmina cæla
V t dignus uenias æderis : & imagine macra
S pes nulla ulterior : didicit nam diues auarus
T antum admirari : tantum laudare disertos .
V t pueri iuuenis auem : sed defluit ætas
E t pelagi patiens : & cassidis atq; ligonis :
T edia tunc subeunt animos : tunc seq; suamq;
T erficorem odia facundia : & nuda senectus .
A ccipe nunc artes : ne quid tibi conferat iste
Q uem colis : & musarum : & apolinis æde relictæ .
I pse fecit uersus : atq; cædit homero *umi*
P ropter mille annos . aut si dulcedie famæ

mihī non credis ueteri Telefine sodali ? Croceæ tabelle : nam libri citro cuius
color croceus est seruabantur . Tinea : Ouidius roditur & tinea carpitur ore liber;
rum post mortem : Lucius uero actius poeta uiuens eam sibi posuit ut scribit Plinius .
Relicta æde : hoc ē cōtēpto iudicio alior; qđ solebat fieri i æde musar; ut scribit Porphyrio :

Sollicitas:admittūt unūquenq; ea cura:qua solēt admitti in urbē tēpore belli. In extrema parte sedētes:hoc Nero iſtituit ut.ſ. Iuueues eſſēt diſpoſiti qui pluſuū genera cōdiſcerēt & ſi bi applauderēt recitāri. Nemo regū.ſ. diuinitum. Anabatra.ſ. gradus:imitatio ē Luciliana nā Lucilius integras uoces grācas carmini iſeruit: Pēdēr:ſublimia ſūt:hæc eadem Corneli uſ ſ. n. baſſo domi naſcūt pulchri quidē & iucūdi:quorū tamē hic exitus ē ut cū toto āno .per

oēs dies magna noctū par te unū librū excudit & elu cubrauit rogare ultro & ābi re cogatur ut ſit que dignē rur audire & ne id quidē gratis nā & domū mutu at & auditoriū extruit & ſubſellia cōducit & libel los diſpergit & c. Cōducto tigillo.ſ. i. rignis cōductis a te Poſita ē.ſ. cōſtructa:

Repor tādīs.ſ. i. aliēis & reſe rēdis ad dōiū a quo cōdu xiſti eas. Ambicioſi mali: malitū ābitioſū appellat poetiē qua hoīes uerſat cupidi laudis rātū. Cace thos: imitatio itē Lucullia na.ſ. i. malus mos. In agro .ſ. i. ābitioſo corde multos ſuorū rēporū norat & i priſ papiniū: qui per ambitioē i poetarū certāine cōcerta ueratū quiquatris mēturā. Vēa publica: amulatio Ho ratiū. nec qui circa uilē pa lūq; morabitur orbē. Nō feriat.ſ. nō ſignet metapho ra a ſignātibus pecūiā Ho ratiū. licuit ſēperq; lice bit: ſignatū preſere nota p ducere nomē. Carmē tri uiale quale ſolēt cātare ru ſtici itūis Vergilius: Nū tu itūis doctē ſolebas Stidē ti miſerū ſtipula diſperde re carmē: Cōrigere tyrfū .ſ. cōcipere āno furorē bac chi: nam bacchātes comiſ ſerta & tyrfos manibus ſumere ſolebant i deſt ha ſlas pampinis inuolutas ut ſcribit Diodorus: & bacchari poetarū dicuntur quom furorē cōcepro ſcri bunt Papinius .Hæc ego

S uccenſus retices maculonus cōmodat aedas:
A c longe ferrata domus ſeruire iubentur:
I n qua ſollicitas mutatur ianua portas.
S cit dare libertos extrema in parte ſedentes
O rdinis. & magnas comitum diſponere uoces
N emo dabit regum quanti ſubſellia conſtent
E tquæ conducto pendent anabathra tigillo.
Q uaq; reportandis poſita ē orchestra cathedris.
N os tamē hoc agimus: tenuiq; in puluere ſulcos
D ucinus: & littus tenui uerſamus aratro
N am ſi diſcedas: laqueo tenet ambitioſi
C onſuetudo mali: tenet inſanabile multos
S cribendi cachetos: & agro i corde ſeneſcit:
S ed uatem egregium: cui non ſit publica uena.
Q ui nihil expoſitum ſoleat deducere: nec qui
C ōmuni feriat carmen triuiale moneta
H unc qualem neſcio monſtrare: & ſentio tantū
A nxietate carens: animus facit omnis acerbi
I mpatiēſ: cupidus ſiluarum aptuſq; bibēdis
F ontibus aonidum: neq; cantare ſub antro
P ierio: thirſum ue poteſt contingere ſana
P aupertas: atq; æris inops nocteq; dieq;
C orpus eget: ſatur eſt cū dicit horacius heu ohe.
Q uis locus ingenio: niſi cum ſe carmine ſolo
V exant: & dominis cyrræ: niſeq; feruntur
P ectora ueſtra duas non admittentia uoces
M agne mentis opus. nec de lodice paranda
A ttonitæ: curruſ: & equoſ: facieſq; deorum

naſcentes letuſ baccharuſ ad aras. Dominis Cyrræ & niſe i deſt apolline cyrreo & bac tho nyſeo. cyrra urbs uetuiſta erat: ante quam erat chryſſea planities: unde erat aſcenſus in delp hoſ Srrabo ſcribit inde cyrreum apollinem dicimus delp hicum: Nyſa in parnaſo. & arabia felici ut ſcribit Diodorus: ubi educatuſ eſt bacchuſ:

Aspicere: ingenio sibi representare? Currus: quos excogitauit Virgilius in iuturna & tutno. Caderent omnes a crinibus hydri: idest nihil profecisset allecto suis colubris: quibus bellum latinum suscitauit: ut est apud Virgilium: idest Virgilius non potuisset canere illud bellum: Buccina: alludit ad carmen Virgilii de allecto: Cornuq; recuruo tartaream intendit uocem: qua protinus omne cōtremuit nemus. Nihil generet: idest Virgilius non potuisset excitare illud bellum latinum si necessaria defuissent: Subrenus lappa: poeta eius temporū pauperrimus. Atreus: fenerator: ut apud Marti. Claudius. Quintille: ut illud Martialis Pauper amicitia cū sis lupe non es amica. Vix possum iam diu stomachum cohibere toriens occurrunt Fidentini Clunici ineptia: quas etiam refutare pudet: ne ulla ex parte me mouere uideantur: ut hoc loco quod ait de Caluo poeta itelligēdū esse: & de Numitore fratre romuli, Domitum Hanno pœnus primus docuit leonem domari. ut scribit Plinius. Capiant plus: per Ironiam legendum est: Lucanus: pro quo

A spicere: & qualis rutulum cōfundat erinnys
 N am si uirgilio puer: & tolerabile desit
 H ospitium: caderent omnes a crinibus hydri
 S urda nihil gēeret graue buccia: poscius ut sit
 N on minor antiquo rubrenus lapa choturno
 C uius & albiolos & lanam pignorat atreus.
 N ō habet isœlix numitor: quod mittat amico:
 Q uintilla quod donet habet: nec defuit illi
 V nde emeret multa pascendum carne leonem
 I am domitum: constat leuiori bellua sumptu
 N i mirum & capiunt plus intestina poetæ.
 C ontentus fama iaceat lucanus in ortis
 M armoreis: & sarano: tenuiq; salino.
 G loria quantalibet: quid erit si gloria tātū est:

cunq; poeta diuite ponitur qui tantum scribar carmen ad laudem. Lucanum diuitem fuisse scribit Tacitus qui tradit Melam eius patrem procuratore negotiorum Imperatoris ingentis opes fuisse consecutum: quaq; auaritia Nero passus est eum falso crimine damnari: occurrit igitur tacita obiectioni: possent enim dicere ciues potam contentum esse debere laude: nec aliquid præterea querere. Ita est inquit: si sunt diuites ut Lucanus: Sed Sarano & Saleio basso sit q̄ta uis gloria: quid tamen facient si nihil præter gloriam habebunt: cum sint pauperes: nam Saranus nomen est poetæ temporum Iuuenalis: ut Vmber Bassus: Clunius: apud Martialem & Saleius bassus. floruit temporibus Vespasiani: ut docet Cornelius de rhetoribus Cornelius. Securus sit inquit aper: & Saleius & quisq; alius studium poetice & carminum gloriam fouet: Eiusdem meminit Quintilianus. Vehemens inquit: & poëti cum ingenium & Salei bassi præfuit: nec ipsum senectus maturauit: Claruit in primis gratia Imperatoris: Codex meus & Manilii auditoris mei certissime fidei & summa uetustatis Saleio habent: ut multis hætenus ostendi: pro quo alii habent Salino: in quo ineptissimus sensus est. Nam Salinum nunq̄ noīatur a poetis. nisi intenui mensa: quo modo autem conuenit hortis marmoreis & tenui Salino Sarrano: idest uitreo. Præterea quo pacto bene enuntiatur hic uersus absolute: Gloria q̄ta libet & cætera. Melius nos coniungimus: Gloria sit quātaliber Sarano & tenui idest pauperi Saleio. quid erit & cætera. nunc me mouent aut Fidentini eiulatus: aut eius præceptoris nomen quod interponit: Facile enim patior utrunq; eorum dissentire, cum male sentiant.

Curritur: Statius Papinius Neapolitanus ut ipse in syluis de se scribit: quis alter Statius fuerit Tolofanus ut tradit Eusebius: ex certamine poetarum a Domitiano instituto coronatus est in quinquatriis Mineræ: inde ita scribit ad Domitianum: Qualis sub collibus albæ. Cum modo germanicas acies modo dæda Sonantem prælia: Palladio tua me manus induit auro. Idem ad Septimium: Hinc mea carmina regina bellorum Virago castræo per ancauit auro.

Cum tu sodalis dulce periculum. Connixus omni peccore colleres. & ad uxorem. Ter me nitidis albana ferētē dæa comis sacroq; iduit Cæsaris auro Visceribus complexa tuis eū honorē cū isolē ter iactaret: aliis poetis erat iuvis. Iuuenaliqu; per indignationem eum notat & Paridem panthilominum: Cuius gratia non carminis merito Papinium coronatum fuisse innuit ab his uersibus totum satyricum opus inchoauit: Sed occultaui diu, mox cum magno successu audire, rur eos huic satyræ inseruit. Dicit autem hæc in Papinium ex stomacho: uel ille uersus satis indicat. Haud tamen inuideas uati quem pulpita pascūt. Nisi uendat agauem. carmē thebanū Paridi Pantomimo: nō qd

ille alieno carmine uellet uideri doctus, sed hoc ait ut ostēdat eū Paridis gratiæ seruire: cui spe mercedis dat carmen & oēm tribuit operā: huius Paridis apud Marti. ē epithaphiō Vrbis delitiæ salesq; Nili. & cætera. Alter Paris tēporibus Nerōis fuit: quē ille interfecit rāq; eiusdem artis anulum: erat enim histrio. Honorem militiæ: idest tribunatum. Semestri pro Caluissio ita rogat. hūc rogo semestri tribūatu splēdiore & sibi & auunculo suo facias hinc Iuuenalis anulum tribunum semestrem dixit: Camerinos: nobiles sed non gratos principi: qualis fuit Supplitius Camerinus qui de proconsulatu aphrycæ accusatus est apud Neronem: Sed tamen absolutus ut Cornelius scribit: Bareas: idest nobiles non de Pelopeia uxore thyestis. Haud tamen inuideas uati: hoc ex stomacho ait in Papinium qui canens & recitans carmina uictum quærebat. in quo ait non esse ei inuidendum notans illius impudentiam & turpem quæstum. Pascunt: Nam Papinius accepit prædium a Domitiano in Albano. quod iactat. Ast ego dardaniæ quis sub collibus albæ Rus proprium magniq; ducis mihi munere currens Vnda domi. Fabius Lentulus: de his ante dictum est. Vinum toto decembri: hoc dicit propter saturnalia: quæ mense decembri celebrabantur: Magna licentia poculorum: Papinius in saturnalibus: Et multo grauidus mero decēber. Sēsus igit est: utile fuisse multis uio abstinuisse etiā eo tēpore quo omnes idulget. i. i saturnalibus: toto decēbri. i. totis saturnalibus. Fidētiū post fabulas suas rādē nostrā refert opionē: cui iuitus assentitur.

Curritur ad uocem iocundam: & carmen amicæ
Thebaïdos: lætam fecit cum statius urbem
Promisitq; diem. tanta dulcedine captos
Afficit ille animos: tantaq; libidine uulgi
Auditur: sed cum fregit subsellia uersu:
Esurit: intactam paridi nisi uendat agauem.
Ille & militiæ multis largitur honorem:
Semestri uatum digitos circumligat auro.
Quod nō dāt pcceres: dabit hystrio: tu camerinos:
Et bareas: tu nobilium magna atria curas.
Præfectos pelopea fecit: philomena tribunos.
Haud tamē inuideas uati: quem pulpita pascūt.
Quis tibi mecenas: q̄s nunc erit aut proculcius?
Aut fabius: quis cocta ites: quis lentulus alter?
Tunc par ingenio precium: tunc utile multis
Pallere: & uinum toto nescire decembri.
Vester porro labor fœcundior historiarum

Olei plus, si longiorem lucubrationem: unde orationes Demosthenis dicta sunt lucerna
 olere: quoniam noctu hæ erant lucubrate: Sed genus ignauum: pponit obiectionem
 & ei respondet, posses inquit dicere historicos nihil lucrari: quoniam non prodeunt in forū
 & agunt negotium sed semper in umbra sunt. Iuuenalis uero ostendit homines eiusdem in-
 stituti & artis: non plus lucrari si in negotiis uersentur q̄ qui in umbra fuerunt antiquorū

S criptores: petit hic tēporis plus atq; olei plus.
 N anq; oblita modis millesima pagina surgit
 O mnibus: & crescit multa damnosa papyro
 S ic ingens rerū numerus iubet: atq; operum lex.
 Q uæ tamē ide segetes: terræ q̄s fructus apertæ?
 Q uis dabit historico: q̄tum daret acta legenti?
 S ed genus: ignauū: quod tecto gaudet: & ūbra.
 D ic igitur quid caufidicis ciuilia ptæstent
 O fficia: & magno comites in fasce libelli?
 I psi magna sonant: sed tūc cum creditor audit
 P racipue: uel si tetigit latus acrior illo
 Q ui uenit ad dubium grandi cum codice nomē:
 T unc immensa caui ispirant mendacia folles.
 C onspuiturq; sinus: ueram deprendere messem
 S i libet: hinc centum patrimonia caufidicorū:
 P arte alia solum rus sati pone lacertæ.
 C onfedere duces: surgis tu pallidus aiax
 D icturus dubia pro libertate bubulco
 I udice: rumpe miser tensum iecur: ut tibi lasso

tēporibus. Caufidici in-
 quit, qui exercēt eloquē-
 tiam in foro: cētum: non
 habēt tantum diuitiarū:
 ut omnia eorū bōa possit
 cōparari etiam cum exi-
 guo rure Attici sati equi-
 tis romani: quem ditissi-
 mū fuisse scribit Corne-
 lius nepos: eloquētem te-
 statur Cicero: appellatū
 satum ostēdit Suetonius
 Cecilius inquit Epirota
 Tusculi natus: Libertus
 Attici sati equitis rōani:
 ad quem sunt Ciceronis
 epistolæ: quod idem dele-
 ctatus sit ocio: & umbra
 ostendit Cicero ad eum
 scribēs: te inquit ocium:
 me uero negotium dele-
 ctat. ditior igitur olim in
 ocio & ūbra fuit atticus
 eques & eius etiā mīma
 uilla plus ualuit q̄ patri-
 monia centū caufidicorū
 qui nunc in negotiis uer-
 santur: & ita ostendit cul-
 pa tēporū hoc accidere.
 nō desidia hominum ut
 pauperes sint. Credi-

tor qui pecuniā credidit debitori. Creditor itē cuius pecunia aliud aliquid agit ut hoc loco
 & apud Ciceronē: res agitur per eosdem creditores, & cetera Creditor .i. qui cōduxit pa-
 tronum pecunia sua. Qui uenit ad dubium nomē: in foro erāt caufidici: qui ad subsellia
 uocē tantū clientibus accomodabant, & pragmatici qui his suppeditabāt iura ut Cicero:
 & Fabius scribunt: quorum erat maior dignitas & fame discrimen: de pragmatico igit
 nunc loquitur submonente & incitāte caufidicum ad clamorē suppeditata lege. Acrior:
 idest uehementior illo creditore idest qui magis urget caufidicum. Cum grandi co-
 dice: scilicet legū. Pone solū rus lacertæ hoc ē solū rus exigū: quasi dicat nō cōferas
 omnes uillas sed unum tantū rus & id breue: nam lacerta est breuis mensura terræ. ante:
 Vnius sese dominum fecisse lacertæ. Sati: idest attici sati equitis romani qui elo-
 gentiam nunq̄ exercuit in foro: quod Fidentinus præceptorem secutus multa hoc
 loco recenscat deliramenta & cōfingat fabulas nec miror nec moueor. Illud uero ridico
 quod ait præptori suo placere satam esse proprium aurigæ id ne a libris sibyllinis
 acceptum putes: ostendi multis Iuuenalem meum in cuius margine id scriptum est: sine
 ulla auctoritate ut multa alia in eiusmodi codicibus reperiūtur. Confedere duces: hemy-
 stichio est Ouidii: sumprum de certamine Aiakis & Vlixis ī iudicio armorum. Dubia pro
 libertate: tanq̄ ageres causam de conditione tua. Bubulco iudice: hoc est apud iu-
 dicem rudem, hoc dicit quoniam multi īperatoz idulgētia asciti fuerāt in decurias iudiciū
 externi & barbari hoīes: q̄d Fidentinus somniat de Vespasiano: Bone deus q̄ ridiculū est

Scalarum: scalarum gemoniarum dicebantur in quas damnati trahi solebant. Traquillus. Nemo punitorum non in gemonias abiectus uncoque tractus gloriae scalarum erat: cum patronus eum dānabat. Sēsus ē: esto qui uiceris & dānaueris reū ad gemonias: quod precium uocis erit tibi. Alii putant scalarum fuisse forulos & armaria caudiciorum quarum palmas foliis ornabatur quomodo illi uicissim causam. Cicero Correptimus scalarum: haec legi in margine mei Iuuenalis antiqui.

Vt tibi lasso. i. esto qui tibi lasso post multos labores. Fignantur uirides palmarum scalarum. i. detur uictoria de reo damnato ad scalarum: in quas optinueris eum abiciendum. Quod uocis pretium. i. quod premii tibi erit. Exigua munera caudiciorum. Deridet Mar. in Sabello longo epigrammate. Salsamēta his mittebāt ut ille & lucāica uentre eum falisco. Hic Iuue. siccus petasculus. Pelamidum: pelamides thynni sunt intra annum tempus: cum limbum erunt: nam τῆλος significat limbum. unde pelamides. Haec iālica coctae particularumque confectione in genera cyborum dispariebantur ut scribit Plinius.

Epimenia: facta dicuntur menstrua: sed placet magis legas epimenida: nam epimenidum scyllae genus est proximum bulbis: quod

Plinius scribit esse gratum cybis & Theophrastus angustiore folio ac minus asperum: ab usu ita appellatum: in aphryca praestabant Columella. Et quae sicca legitur getulis obruta glebis. Mittuntur autem bulbi caudicibus: Mar. Cum bulbis coctis quoque caseo quoque. Epimenida aphrodisiacae: appositio est ueteres bulbi qui apud aphrodisiacam epimenida sunt: Si quater egisti. i. si apud quatuor decurias iudicum causam egeris & tum demum datus sit unus aureus: Partes cudent. i. discedunt a lite: quam componunt arbitrio pragmaticorum. quos adeunt tanquam peritiores iuris.

Aemilio dabitur: Idem apud Marti. est qui ait caudicibus ut conduceretur statuas ostendisse Mar. Tam graue percussis iudicibus ara resultant. Caudicibus medio cum faber aprat equo: Sedens bellatore equo: Describit statuam equestrem quam ostendunt caudicibus ut conduceretur: Lusca: nam in alterum latus & oculum incumbunt Equites in hastam proueniunt. Pedites: caudicibus: alter poera cuius meminerunt Ouidius & Mar. Conturbat: id est multa obit negotia Mar. Conturbabit atlas. alibi. Conturbator aper uilius esurio. Deficit: inopia perit: nihil. n. lucrabat: Marti. Parua rogas magnos: sed non dant haec quoque magni: Ut leuius pudeat iam matho magna roga: Hic est exitus. i. haec causa est quare conduceretur Trogilius de quo Marti. Vri Trogilius male dicitur hemytriteo: Noui hominis mores. Esurit atque sitit Rhinocerote: rhinoceros uas significat: quo in balneis utebatur ex cornu Rhinocerotis: de quo diximus in comitariis Marti. inferioris conditionis homines per rhinocerote utebantur gutto ex cornu Tauri: Turba lutulenta. i. multitudinis comitum qui eum per lutum sunt comitati & lauati una: Fidei Cluniceus: lutulenta exponit per peditum quasi in eo posset opes ostendere Trogilius qui peditones multos haberet comites. Logo asserere: de asseribus arte est dictum. Empturus pueros. i. tanquam uelit emere pueros qui in sepris uidebantur. quo quod se diuites iactabant accedebant tanquam omnia empturi: quod in mamurra dedit Mar. In sepris mamurra diu: multumque uagatus Hic ubi roma suas aurea uexat opes.

Fignantur uirides scalarum gloria palmarum.

Quod uocis precium: siccus petasculus: & uas

Pelamidum: aut ueteres afrorum epimenia bulbi.

Aut uinum thyberi deuotum quinque lagenae:

Si quater egisti: si contigit aureus unus

Inde cadunt partes in foedere pragmaticorum.

Aemilio dabitur quantum petet: & melius nos

Emimus: huius enim stat currus aeneus alii

Quadriuges in uestulis: atque ipse feroci

Bellatore sedens curuatum hastile minatur

Eminus: & statua meditat praelia lusca.

Sic pedito conturbat: matho deficit: exitus hic est

Tongilli: magno cum rhinocerote lauari

Qui solet: & uexat lutulenta balnea turba.

Perque forum iuuenes logo premit asserere medos

Empturus pueros: argentum: mirina: uillas:

Spondet. prabet auctoritatem quod possit emere. Stalaria purpura: antiqui. Stalan pro latum dixerunt ut Pompeius scribit. & Alitem pro lite ut Fabius tradit: unde stala latu nauigiū dictū est: purpura stalaria non a nauigio ut ego sentio dicitur: sed ē periphrasis lati clau: ut legas purpura stalaria. i. latus clauus purpureus quē gestat. Tyrio filo. i. lana tyria. Sed finem impensæ: eos carpit qui ut diuites uiderentur & ita cōduceretur fenore

S pondet enim tyrio stalaria purpura filo.
E t tamen hoc ipsis est utile purpura uendit
C ausidicum: uedunt amethystina. conuenit illis
E t strepitu & facie maioris uiuere census.
S ed finem impensæ non seruat prodiga roma.
V t redeant ueteres: ciceroni nemo ducentos
N unc dederit nummos: nisi fulserit anulus igens
R espicit hoc primum qui litigat: an tibi serui
O cto: decem comites: post te an sit sella: togati
A nte pedes ideo conducta paulus agebat.
S ardonice. atq; ideo pluris q̄ coffus agebat.
Q uam basilus. rara in tenui facundia panno.
Q uando licet flentem basilo deducere matrem.
Q uis benedicentem basilum ferat: accipiat te
G allia uel potius nutricula causidicorum
A ffrica: si placuit mercedem imponere linguæ.
D eclamare doces o ferrea pectora uesti:
C um perimit sauos classis numerosa tyrannos:
N ā quacūq; sedēs modo legerat: hæc eadē stans
P erferet: atq; eadem cātabat uersibus iisdem.
O ccidit miseros cambre repetita magistros.
Q uis color: & qd̄ sit causæ gēus: atq; ubi sūma
Q uæstio: quæ ueniant diuersa parte sagittæ.
N osse uolunt omnes: mercedem soluere nemo:
M ercedē appellas: quid enim scio: culpa docētis
S cilicet arguitur: q̄ laua in parte mamillæ

uestes & comites cōducebant. in quo Mar: Saufellum deridet. Cinctum togatis & post & ate Saufellum. Octo serui: nā hic eat sustus nūerus his qui gestabant. Catullus: octo hoies parare rectos ad lecticā: Paulus: causidicus. cuius meit Mar: tia. Gratus sic tibi Paule sit decēber. Declamare doces: erāt qui declamare docerēt pposita controuersia ex historia aur oratione. Cicero ad præturā usq; græce declamauit latie scior. Vectius: pro præceptore quocūq; declamationū hic ponit. nā ut scribit Pl. Vectius ualens adulterio Messaline Claudii Cæsaris nobilitatus: pariterq; eloquentiæ affectator fuit: Classis: pars populi erat ut apud Liuium. Classis itē numerus discipulorū qui in classem distributi ut scribit Quintilianus ordinem dicēdi secūdū ingenti uires seruabant: ea nobis inquit ingens palmarū contentio. ducere uero classem multo pulcherrimum: nam uictor classi præponebat: eratq; triginta diebus in imperio: deinde certaminis erat potestas: Vecti: le-

gas generi uo casu. ut dicat o q̄ paties est Vectius in eo munere. Occidit miseros Cambre: Cornelius de declamationibus ita scribit. Declamationes aut ex historiis trahebant: sicut sane nonnullæ usq; adhuc: aut ex ueritate: ac res si qua forte recēs accidisset: itaq; locorū ēr appellatiōibus additis pponi solebāt & sic certe collectæ editeq; se hēnti Cābre igitur īscriptio ē declamationis a loco. nā cābre oppidū est in thuerania Troadis ut scibit Pl. & e pxiā regiō ē Lesbos. ī qua Mitylenē occuparūt tyrāni ut autor ē Strabo. Nigellus & Magarogilus: Alceus poeta: eos carmie ē īlectatus ūde aureū plectrū hūisse dicit auctore Fabio. de tyrānis eiectis cābre dclamatio sæpe erat repetēda a magris: hæc placet sentētia ut cōueniat cū eo qd̄ dixit: Cū perimit sauos classis nūerosa tyrannos. qd̄ alii a Cābro Scythas rege cuius meinit Diodorus. Cābrē declamationē deducūt: nulla ex parte accōmodatū ē.

Arcadico iuueni .i. asinino: nā in arcadia optimi & maximi asini sunt: ut scribūt Varro & Plinius. & in italia reatini. Axius senator quatringentis asinum emit: Mecenas pullo asinino uesci docuit: sed eo mortuo desitū est: A cannis: canna in Apulia nobiles bullo romanorū: ut scribit Plini: Canna itē locro: oppidulū in Asia ut Strabo tradit. A canis: deliberauit enī Hānibal an duceret exercitum ad urbem uictis romanis ad cannas Maar-
 bale praefecto equitū su-
 adente & hortāte: polli-
 cēteq; ei coenā in capito-
 lio die quiti. lata respō-
 dit Hannibal res est: sed
 uia maior q̄ ut capere a-
 nimo possim. Circum-
 agat. i. reducat Silius:
 Conclantem & uana mi-
 nātē Circūagit castrisq;
 ducem succedere cogit.

A tempestate: nam du-
 plici tempestate cū esset
 ad tertiu lapidē a pugna
 est reuocatus ut apud Li-
 uiū & alios scriptores ē:
 uolentem tertio pgredi
 reduxit Iuno ut Syllius
 cecinit. Ast alii sex: ex
 hoc autem ostendit non
 esse subeundum munus
 docēdi: quoniā sophistae
 qui se rhetoribus praesta-
 re conēdunt iam magis
 audiuntur q̄ rhetores: nā
 falsis argumētationibus
 malas causas docent de-
 fendere. Sophistae apud
 graecos rhetores dicūtur:
 Sophistae item erant qui
 falsis argumentis: malas
 causas ueri docebant: in

eos scripsit Iocrates perpetuā orationē: quae inscribit *κατὰ τὸν δόξιν* iā ergo iquit
 uero rhetori non est locus. sed sophystae tantū sunt in pretio: Fusa uenena. s. a Medea. i.
 si accusaretur Medea: q̄ fuso bitumine uenenato: cuius meminerunt Pli. & Diodorus:
 Creontem regem cum Iasone qui eius filiam Creusam: ut alii scribunt glaucam relicta Me-
 dea duxerat: & totā domū cōbussit: uix euadente Iasone. Sophistae docēt qua arte possit
 defendi ut absoluat. Raptore relicto: cū aufugit a Iasone: incēsa domo Creōtis: Silēt:
 defendūt & absoluunt. Malus ingratusq; maritus. i. Iason censetur maritus malus &
 ingratus & arte sophistae: dānatur: tāq̄ malus maritus erga Medeam: cū ipsa debeat puniri
 quoniā ipsa reliquit Iasonem combusta domo & necatis filiis. Et mortaria quae iam sa-
 nant: idest iam arte sophistarum iudicantur uenena pdesse idest tantum abest ut Medea
 damnetur q̄ magicem exercuerit in Elone restituendo ad iuentam: ut iam ars magica sa-
 lutaris habeatur arti fitio sophistae. Chryfogonus: citharædus de quo ante: Sunt quae
 Chryfogonum cantare uerent. Pollio: alter citharædus. supra. An capitolinam deberet
 roedi inquit quales sunt Chryfogonus & Pollio. maiore mercedem cōsequuntur sua disci-
 plina q̄ rhetores. Theodorus: gadareus rhetor fuit: de quo Suetonius in Tyberio. Sana ac
 lenra crudelitas: ne in puero quidem latuit q̄ Theodorus Gadareus rhetorice praeceptor &
 cetera. Eiusdem meminit Fabius. hic dicebat rhetoricen esse artem sed non uirtutem.

N il salit arcadico iuueni: cuius mihi sexta
 Q uaq; die miserum dirus caput hānibal implet.
 Q uicquid idest de quo deliberat: an petat urbē
 A cannis: an post nymbos & fulmina cautus
 C ircumagat madidas a tempestate cohortes
 Q uantū uis stipulare: & p̄tinus accipe quod do-
 V t totiens illum pater audiat: ast alii sex
 E t plures uno cū clamant ore sophistae:
 E t ueras agitant lites raptore relicto:
 F usa uenena silet: malus ingratusq; maritus:
 E t quae iam ueteres sanāt mortaria cacos.
 E rgo sibi dabit ipse rudem si nostra mouebunt
 C onsilia: & uitae diuersum iter ingreditur
 A d pugnam qui rhetorica descendit ab umbra
 S ummula ne pereat: qua uilis tessera uenit
 F rumentum quippe haec merces lautissima: tenta
 C hryfogonus quanti doceat: uel pollio q̄ti
 L auctorum pueros artem scindens theodori.

Scindens. i. lacerans & deridens: nā Pollio inquit deridet artem rhetoricē cum plus ipse lucretur disciplina sua. Scindere. i. aliquādo conuiciis lacerare. Pli. Hic nāq; est manurra Catulli ueronensis Carminibus proscissus. Fidentinus autem exponit scindēs. i. diuidens lectiones more praeceptorum nam hic rudissimus accipit Pollionem & Chryfogonum pro rhetoribus. eadem. s. ipse rhetorice imbutus. Solem argentem: aut argentem solem dicit i-

B alnea sexcentis: & pluris porticus in qua
G estetur dominus quotiens pluit: an ne serenū
E xpectet: spargatq; luto iuuenta recenti:
H ic potius. nanq; hic mūdā nitet ungula mulā
P arte alia longis numidarum fulta columnis
S urgat: & argentem rapiat cœnatio solem.
Q uanticunq; domus: ueniet qui fercula docte
C omponit: ueniet: qui pulmentaria condit.
H os inter sumptus sessertia quintiliano
V t multum duo sufficient: res nulla minoris
C onstabit patri: q̄ filius unde igitur tot
Q uintilianus habet saltus: exempla nouorum
F atorum transi: felix: & pulcher: & acer:
F elix: & sapiens: & nobilis: & generosus
A ppositam nigræ lunam subtexit alutæ.
F elix orator quoq;: maximus & iaculator:
E t si perfrixit cantat bene. distat enim quæ
S ydera te excipiant modo primos incipientem
E dere uagitus: & adhuc a matre rubentem.
S i fortuna uolet: fies de consule rhetor:
S i uolet hæc eadem fies de rhetore consul.
V entidius quid enī? quid tulius? an ne aliud q̄
S ydus: & occulti miranda potentia fati?

trare i cœnationē: ppter lapides speculares oppo-
sitos: quorū luxū infectat
Plinius: nā his sol ita ar-
ceretur ut quis itus luceat
nō admodum caleat: aut
certe situm cœnationis
describit quæ Columellæ
præcepto ita ædificatur:
ut æstate hibernū oriētē
spectet: & hoc placet: ut
exponas argentem .i. hi-
bernū. Quintiliano. i.
si ita parci sunt romani
erga præceptores quo pa-
cto Quintilianus est locu-
pletatus: nam hic romæ
rhetoricen professus est
.xx. annis ut ipse scribit:
primusq; mercedem pu-
blicā eo nomine meruit:
ut tradit Eusebius: ex hi-
spania a galba ductus.
Nigræ lunam subtexit
alutæ: nobiles lūaris cal-
ceis utebātur more arca-
dum: Euandro ducē: quasi
ipsi hi essent qui genus
recta lica soli ab illis de-
ducerēt: autor est Plutar.
i quæstionibus: ex cuius
auctoritate plura de eo
diximus in cōmentariis
Marti. pars autem calcei
excavata operiebat co-
rio quod appellarunt li-
gulam: nā spetiem ligulæ
hēbat: & græce ὑπόσπονδον
.i. ligua dicitur ut scribit

Pollux: nigros fuisse calceos i nobilibus scribit Horatius! Nā ut quisq; in sanus nigris me-
diū ipeditit crus pellibus? Subtexit .i. operuit ligula apposita. Papinius. Primaq; patritia
clausit uestigia Luna: pudet & piget iſectari Fidentinū hoc loco: q̄ alutā scribit eē geus terræ:
nec quid mētiatur satis intelligit: Fies rhetor de consule. Idem scribit Cornelius. Magna
inquit professorum atq; doctorum profluxit copia: adeoq; floruit: ut nonnulli ex infima
fortuna in ordinem senatorium atq; ad summos honores processerint. In eundem ferme
sensum Pli. De cōsule: ut Silus nouariensis qui post ædilitatē factus est rhetor Vent-
idius ex capriua asculana natus: ductusq; i triūphū a Strabone Cnei Pōpei patre primo re-
darius: deinde mulio demū cōsul primus de partibus triūphauit: tanta admiratione hominū:
ut portentum dicerent iactato uersu: Mulos qui fricabat cōsul factus est. Massurius scribit
eum bis in triumphum ductum esse: autores sunt Plinius: Cicero. Gallius. Valerius.

Seruis Tullio nato ex captiua. Captiuis triumphos: ut Ventidio parthicum triūphū qui olim captiuus fuit Strabonis Cnei Pōpei patris. Pœnituit multos: Fidentinus hūc totum locum peruertit ut alia omnia. Nos ita exponimus. Iuuenalis ab exemplo ostendit quīs aliquis instituerit munus docendi: tamen eum debere desistere quod & Thrasymachus & Secundus rhetores fecerunt: cum paruam assequerentur mercedem. Thrasymachus:

Cartaginensis rhetor in bythinia fuit: qui primus periodon qua Cicerō abūtū & cōprehēsiōnē interpretatur & mēbrum repperit. discipulus Platonis & Hocratis rhetoris: arē generis deliberatiui perdiscipit: cū cœpisset rhetoricen profiteri desistit ob mercedē exiguā. Secundus: Carinas Athēis eruditus: rhetoricē cœpit illic p̄fiteri. Sed ob paupertatem deseruit munus: peruenitq; romam & atria Neronis: moxq; Orthonis coluit: unde est locupletatus: Tacitus. missis i eas puicias Atto & Secundo Carinate ille libertus erat cuiq; flagitio promptus hic grācia doctū eruditus: animū nō bonis artibus ibuerat Plutarchus. Item meminit. Secundus iquit rhetor qui Orthonis epistolas legerat hęc narrabat.

Exitus: idest finis consiliorum nam tandem destitit: alibi Exitus hic est Tongilii idest hoc consilium Tongilii & finis consiliorum ut scilicet conducatur: non autem exitus idest mors ut Fidentinus per ignorantiam secutus præceptorem interpretatur

Inopem: notat secundum qui athenis erat inops. sed in urbe malis artibus locupletatus. Nil præter: hic uersus referendus est ad perpetuum crimen athenarum non autē ad Secūdū. Præter cicutas: præter uenenū ut dedistis Socrati: quē falso crimine accusatū ueneno substulerunt. In urna perpetuum uer: nam intra herbas odoratas condebantur more Pythagoreorum: foliis oleæ nigre populi & myrthi qualem urnā uoluit habere Varro ut est apud Plinium. Rufum. multi hoc nomine apud Tacitum leguntur: sed de Verginio & paulo post: nam Verginius studia iuuenum eloquentia Musonius præceptis sapientiæ fouebat: posses suspicari dictum de Satrio rufo cum in nonnullis codicibus plinia eloquentia seculi nostri. Rufus inquit Iuuenalis qui tantum sibi in eloquentia tribuit: ut Ciceronem audeat tanq̄ superfluentem & loquacem accusare a discipulis suis contenditur. Allobroga. hoc est gallica loquacitatis & tumoris. Sed potissimum dixit quo allobrogum populorum gallia legati de Catilinaria coniuratione non nihil egerunt: fuisse præter Rufum qui superfluentem Ciceronem dicerent autor est Cornelius. Brutus appellabat eum elumbem & mollem. Caluus attritum & exanguem. Enceladi: hic grammaticus fuit eiusdem nominis: L. Enceladus libertus Augusti.

Seruis regna dabunt: captiuis fata triumphos:
Felix ille tamen: coruo quoq; rarior albo.
Pœnituit multos uanæ sterilisq; cathedræ:
Sicut thrasymachi probat exitus: atq; secundi
Carinatis: & hunc inopem uidistis athenæ
Nil præter gelidas ausæ conferre cicutas.
Dii maiorem umbris tenuē: & sine pōdere terrā
Spirantesq; crocos: & in urna ppetuum uer:
Qui præceptorem sancti uoluere parentis
Esse loco: metuens uirgæ iam grandis achiles
Cantabat patriis in montibus: & cui non tunc
Eliceret risum citarœdi cauda magistri:
Sed rufum atq; alios cædit sua quæq; iuuentus:
Rufum qui tociens ciceronem allobroga dixit
Quis gremio enceladi: doctiq; palæmonis affert:
Quantū grāmaticus meruit labor: & tamē ex hoc
Quodcūq; est (minus ē aut qua rhetoris æra)

Tegetis hibernæ niueiq; cadurci: Cadurci populi galliæ sunt apud quos lini præstantia palmâ opriet i culcitris ob præcipuū cādore: autor ē Pli. inde Iuvena. cadurcū culcitrā ap-
pellat: nō aliter iqr Palamō & grāmaticus patit aliqd d'trahi d' merced' sua q̄ si eēt iſtitor
extrēæ supellectilis ut culcitræ & lodicis. Supra cū uoluit oſtēdere curā extrēæ supellecti-
lis ait: nec d' lodice parāda. Hibernā tegetē: uocat apparatū lecti quo frigus arceſ. Fidēti-

D iſcipuli cuſtos præmordet acanetus ipſe:
E t qui diſpenſat: franget ſibi: cede palæmon
E t patere inde aliquid decreſcere: nō aliter quā
I nſtitor hibernæ tegetis: niueiq; cadurci
D ū modo nō pereat mediæ quod noctis ab hora
S ediſti: qua nemo faber: qua nemo ſedebat
Q ui docet obliquo lanam deducere ferro.
D ū modo non pereat totidem olfeciffe lucernas:
Q uot ſtabant pueri: cum totus decolor eſſet
F laccus: & hæreret nigro fuligo maroni.
R ara tamen merces: quæ cognitione tribuni
N on egeat: ſed uos ſæuas inponite leges:
V t præceptori uerborum regula conſtet:
V t legat hiftorias: auctores nouerit omnes
T āquā ūgues: & digitosq; ſuos. ut forte rogatus
D ū petit aut thermas: aut phœbi balnea: dicat
N utricem anchisæ: nomen: patriamq; nouercæ
A nchemoli: dicat quot aceſtes uixerit annos.
Q uot ſiculus phrygibus uini donauerit urnas.
E xigite ut mores teneros ceu pollice ducat.
V t ſi quis cara uultum facit: exigite ut ſit
E t pater ipſius coetus: ne turpia ludant:
N e faciant uicibus. non eſt leue tot puerorum
O bſeruare manus: oculos q; infine trementes:
H æc inquit curas: & cum ſe uerterit annus
A ccipe uictori populus quod poſtulat aurum.

nus cū hac legiſſet i ſcri-
ptis noſtris: ſua tērauit e-
mēdare: Sed tā ſepte ut
nec illa nec noſtra itegro
ſeſu illic appareāt. Phœ-
bi balnea: quæ erāt in ur-
be Phœbus libertus. cu-
ius meit Cornelius. Fere-
bāt iqr Veſpaſianū tanq̄
ſōno cōniueret a Phœbo
liberto iſcrepitū uel bal-
nea Phœbi Cumas itelli-
git: ubi Phœbus colebat.
Mar. Phœbi uada appel-
lat. Nutricē Anchisæ:
eiufmōi quaſtiōes perob-
ſcure a grāmaticis exige-
bāt. Inde Trāquillus ſcri-
bit Tiberiū ſolitū eē ſati-
gare grāmaticos quaren-
do: quæ fuerit mater He-
cubæ: qđ Achilli nomen
iter uirgīes & cætā: An-
chemoli: Alii iterprætāt
de Archemoro filio Ly-
curgi qui deſertus ab Hy-
pſipyle nutrice: morſu ā-
guis extāctus ē. Sed non
placet Superflūū. n. erat
quærere de nouerca Ar-
chemori: cū nullā habue-
rit aut certe ſi Hypſipylē
tāq̄ nouercā iterprætatur
nō cōuēit: nā nomē Hyp-
ſipyles notiffimū eſt: Iu-
uena. uero res præſus iſco-
gnitas p̄pōit: de Anche-
molo igit itelligo: de quo
Verg. Hic Strhelenū petit
& rheti de gente uerulta

Anchemolū thalāos auſū iſceſtare nouercæ: cuius nouerca nomē noſtri iſcognitū fatēē: quis
Abienus iābicis uerſibus græcā eſſe dicat Caſperia noīe: Pollice. i. tāq̄ digito: ſumptū ē de
Perſio: & præmit ratiōe anīus uīciq; laborat Artificemq; tuo ducit ſub pollice uultū. Tre-
mētis oculos: nā cū ad uirilitatē perueniūt hirquit halli dicūt pueri ut ſcribit Pōpeius. quo-
niā eā λοῦσθ. i. germinat hirquis. i. extremis oculis: āgulis. Tremētibz. ſ. i. libidie. Qđ
uictori populus: hiftorias & fabulas hoc loco nōnulli ſomniāt: ego puto cōiungēdū cum eo
qđ dixit. Rara tamē merces quæ cognitione tribuni Nō egeat. ut dicat. nullā hēbis mercedē
poſt tot labores niſi per litem & quā iuſſerit dari tribunus populi iudex. Victori. i. tibi
uictori litis. Populus. i. tribunus iudex. Poſtulat: iubet dari tibi: Fidētinus it præceps imo
iā dudū totus corruit miſer. Hic neſcio quæ ſōnia per crapulā refert de ludis circēſibus.

Stemmata: libertini locupletis alūnus incertum an filius Iuuenalis: cū male audiret de ignobilitate sua: satyrā orsus est in eos qui sola maiorū auctoritate efferruntur: & hic nactus occasionē eorum norat: scelera: ad ponticū uero scribit quē

docet quid sit uera nobilitas. Stemmata græcelatine coronæ dicuntur. unde latini idem uerbum acceperunt pro statuis maiorum qui coronā aliquādo meruissent. in artibus expressi cæram uultus aurore singulis adsponebantur armariis: & in gentiliū funus adducebantur. Stemmata eodem statua erant: sed tantum eorum aurore qui coronā in bello meruissent. hæc solæ lineis designabantur ut quasi pictæ uiderentur ad aliarum differētiā. Plinius: Stemmata lineis discurrebant ad imagines pietas. Vultus pictos. i. Stemmata maiore: nā ut ait Plinius. erant imagines cæreæ pictæ. Aemilianos. i. triumphales uiros quales

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Octaua.

Stemmata qd faciūt: qd prodest pōrice lōgo
Sāguine censerī: pictosq; ostendere uultus
Maiorū: & stantes in curribus æmilanos.

Et curios iam dimidios: nasumq; minorem
Coruini: & galbam auriculis: nasoq; carentem:
Quis fructus generis tabula iactare capaci
Famosos equitum cum dictatore magistros:
Si coram lepidis male uiuitur: effigies quo
Tot bellatorum: si luditur alea pernox:
Ante numantinos si dormire incipis ortus
Luciferi: quo signa duces: & castra mouebant
Cur allobrogicis: & magna gaudeat ara
Natus in herculeo fabius lare: si cupidus: si

fuerunt Paulus Aemilius Macedonicus: cui data est uestis a senatu triūphalis ludis circensibus. Scipio Aemilianus qui carthaginē & numantiā deleuit. Curios: de curio ante dictū est. Nasum minore: laus stemmatis est a uetustate. Coruini. i. messale coruini de quo ante est dictum. Galbā. i. Sergiū Galbā consularē & oratorē. tabula capaci. i. amplo armario: ita cōiūge quis fructus generis est famulos. i. ifames hoīes. Iactare. i. ostētare. Magistros qualis fuit Lepidus. qui autore Valerio tanta idolis fuit: ut ei ex senatus cōsulto posita sit statua bullata cū prætexta: quoniā puer progressus in acie hostē iteremisset. Effigies quo. i. ad quē usum habes tot statuas maiore: si nō emularis eorū uirtutes. Si ante numantinos. i. ante statuas triūphaliū qualis fuit Scipio numantinus ludis tota nocte alea. ut ita cōiūgem legas. si luditur alea pernox ante numantinos: & si incipis dormire ortu luciferi. i. si tandem ad auroram is dormitum uersatus tota nocte in alea: quo tempore illi ibant in aciem: q̄ rīduli sunt: qui coniungunt ortus numantinos luciferi: & de Astrologia disputant hoc loco: non tam a nobis est ostendendū q̄ ab omnibus facile cognosci potest. & tamen Fidentinus opinionem nostram sequi noluit: tarditate ingenii impeditus. Fabius. Q. Fabius maioribus indignus: adeo ut Pompeius prætor Virbinus paternis bonis ei interdixerit: per hunc omnes intelligit qui a maioribus degenerarant. Fuit item Fabius ualens cuius meminit Tacitus. Allobrogicis: idest cur uendiceret sibi titulos maiorum: nam Fabius ut scribit Valerius uictoria gallica cognomen Allobrogis & sibi & posteris peperit. Magna ara. i. cur habeat hoc decus familie nā fabia gens habebat sacra herculis hereditaria quæ ipsa colebat ut scribit Liuius. magna autē dicit uel propter arā Herculis maxīmā cuius meit Plinius & Vergilius & Ouidius uel certe quoniā autore Plutarcho in quæstionibus duæ erant in templo Herculis aræ: maior ex qua uiri gustabant: minor ex qua foeminae

Agna: alludit ad cognomē auitū: nā Fabius dictus est ouicula ab oue: quia haberet leui-
tate & grauitate ouis ut scribit Plutarchus. q. d. si nō ouicula ē alludens. i. ad cognomē sed
plane agna mollior. Catinensi. i. siculo nā catane Aetnei i. eudii cineribus electis pumici-
bus olim onerabatur: pumices tamē qui ī usu erāt corporū leuigādo: laudatiōes erāt ī Melo
& Cifiro: & colis insulis ut scribit Plī. Traducit: ridiculos facit: Cossus. i. talis qualis

Vanus: & euganea quātumuis mollior agna.
S i tenerum attritus catinensi pumice lumbum
S quallentes producit auos: emptorq; ueneni
F rangenda miseram funestat imagine gentem
Tota licet ueteres exornent undiq; cæra
A tria: nobilitas est sola atq; unica uirtus
P aulus: uel cossus: uel drusus moribus esto:
H os ante effigies maiorum pone tuorum
P rocedant ipsas illi te consule uirgas.
p rima mihi debes animi bona: sanctus haberi
I usticiæq; tenax factis dictisq; mereris?
A gnosco procerem: salue gatulice: seu tu
S yllanus quocunq; alio de sanguine rarus
C iuis: & egregius patriæ contingis ouanti
E xclamare libet populus quod clamat osiri
I nuento: quis. n. generosum dixerit hunc: qui
I ndignus genere: & preclaro nomine tātum
I nsignis: nanum cuiusdam atlanta uocamus.
A ethiopem: cygnum: paruam extortamq; puellā
E uropen: canibus pigris: scabiæq; uetusta
L euibus: & siccae lambentibus ora lucernæ
N omen erit pardus: tigris leo: si quid adhuc est
Q uod fremit in terris uiolentus: ergo cauebis?
E t metues ne tu sis creticus: aut camerinus.
H is ego quem monui tecū mihi sermo rubelli

fuit Cossus: qui Larrem
Tolūniū manu sua iterfe-
cit ducē hostiū: unde spo-
lia opima ī capitolū re-
portauit: altera post ro-
mulū. Vel Drusum. i.
imitare Drusi mores: dru-
so: generis autor a Drau-
so hostiū ducē iterfecto
cognomē ī familia ppa-
gauit. Idē dicit ex gallia
rettulisse aurū quod ī ob-
sidiōe capitolii hostibus
datū fuerat: nā qd de Ca-
millo scribunt nonnulli:
nō ē una annaliū fides.

Sillanus: ad historiā su-
orū rēporū alludit: nā ut
scribit Tacitus. Sillāus su-
per claritudinē Iuliae fa-
milie suæ. Octauū quoq;
iter auos noīabar. & ali-
bi. Sillanus iquit eximia
nobilitate. Quod cla-
mat Osiris: apta similitu-
do: nā cū inciderit in bo-
nū ciuē: ait se ita latari:
ut sacerdotes solent cum
Osiridē iuenerit: quē ma-
natibus lachrymis pau-
lo ante querebant. quasi
& ipse dicat si optimum
ciuē iuenerit se tādē īci-
disse ī eum: quem lugens
iamdudum requiebat.

Nanū cuiusdā: sensus
est. nō si te aliquis appel-
let aphyricanū propterea
es aphyricanus: aut si Sil-

lanū dicites Sillanus: nā id cōgnomē posset esse tibi īpositū in ludibriū & a contrario: ut
æthiopē aliquando cygnū dicius: & nanū Atlātē. Ne tu sis creticus. i. ne tu eadē irriliōe
appelleris uel creticus uel camerinus: Creticus ex familia Merelli cretici qui a Creta deuicta
creticus est dictus Scribūt hoc Liuius & Ouidius. His ego quem monui. i. cuius causa hac
scripsi: nā a pōtico ad quē scribit discedit: & Rubelliū Placū alloquit: mox ad ponticū re-
dibit: cū dicet paulo post hac satis ad iuuenem: qui Rubelliū Plancū & Pōticū eundē esse
putarunt ut Fidentinus & alii sua stultitia decepti sunt. Rubelli Plance: codices mēdosi
habēt blāde pro plance: de hoc ita scribit Tacitus ī Nerone: omniū ore Rubellius Plancus
celebraē: cuius nobilitas per matrē erat ex Iulia familia: ipse placita maiore colebat habitu
seuero casta & secreta domo q̄toq; metu occultior tāto plus fame adeptus: non magis autē
ī hūc qui rēporibus Nerōis fuerat q̄ sub eius persōa ī omnes: qui efferuēt nobilitate iuehiē.

Sanguine Iuli: nā per matrē erat ex Iulia familia: Cecropides: nō dicit hoc quia sit Atheniensis Rubellius. sed quoniā: cū Athēis familia: de nobilitate certaret: Alij dicebāt se a Cecrope oriūdas: & ex his cecropides dicebāt. Alij ab Alcmaone: ūde alcmaonii. Alii ab Eritheo: unde erithide. Sed cecropide genere prastabant. Ego cecropides: ego inq̃ prasto genere ut cecropide Athēis prastabāt. De gēte togata. i. ex cliētibus & plabeis: qui rogati comites sunt. Bataui do

miti. f. a Domitāo: nā eos puer domuit Domitiāus ut ostēdit Tacitus. Syllius At puer auricomus iā formidate batauo. Hermetrūco: hermis græce latine Mercurium significat: mos Athenis erat ut Thucydides & Demosthenes docēt: ut his qui uel triūphum duxissent uel præclarū aliquid gessissent: modo bini: mō terni: mō plures pmeritoz dignitate Mercurii darēt: expressi marmore ubi solū caput emiebat: reliquo corpore non efficto sed rudi: atq; ita supra fores dispōebāt: apte igit Iulie. cū q se cecropidē dixit: cū iutlis sit ciuis patriæ. statux Mercurii trūce & sine mēbris comparat: quis nō derideat hoc loco Fidētinū & eius præceptorem qui Ormū legit pro Liberto Cæsaris: de prauato uersu: ut nullum fēlū afferat. Hermetrux Mercurii cuius corpus trūcū est in præmiis maiorz tuoz. Teucroz proles: qui iactas te ab Iulo oriūdum. Corithe & Hirpini: Hirpinus nomē equi ē & Corita equa nobilissima ut Atlas durius Astur eq apud Sylliū in certamibus. Maiorū: & Mar. Hirpini eq meminit. Hirpini ueteres qui bene nouit auos. nomen hūit ab hirpinis popu-

lis Sānitū ūde uenerat: hirpus illos lingua lupū significat ut Strabo docet. & Corita a Corito oppido Etruriæ. Syllius. Hos patriæ fauor hos accēdit nobiles nomē atiq stabuli. Epiredia: epirediū ut scribit Fabius currū significat cōposito uerbo præpositiōe græca & dictiōe gallica: Gellius refert quosdā fēlisse: totū eē barbag. Molā nepotis: nepos pprui nomē ē & quo Mar. Bisuicie nepos is pistrinū hēbat qd quom iōiū ore eēt: eius meit Iu-

B lande: tumes alto drusorum sanguine tanq̃
F eceris ipsa aliquid propter quod nobilis esses.
V t te concipet: quæ sanguine fulget iuli:
N on quæ uentoso conducta sub aere textit:
V os humiles inquis uulgi pars ultima nostri:
Q uorū nemo queat patriam monstrare parētis.
A st ego cecropides: uiuas & originis huius
G audia longa feras: tamen ima plebe quiritem
F acundum inuenies: solet hic defendere causas
N obilis indocti: ueniet de plebe togata:
Q ui iuris nodos: & legum ænigmata soluat.
H ic petit euphraten iuuenis domitiq; bataui
C ultodes aquilas armis industrius. at tu
N il nisi cecropides: truncoq; simillimus herma:
N ullo quippe alio uincis discrimine: q̃
I lli marmoreum caput est. tua uiuit imago.
D ic mihi teucrorum proles animalia muta
Q uis generosa putet nisi fortia mente uolucrem
S ic laudamus equū. facili qui plurima palma
F eruet: & exultat rauco uictoria circo:
N obilis hic quocunq; uenit de gramine: cuius
C lara fuga atē alios: & primus i æquore puluis.
S ed uenale pecus corithæ: posteritas &
H irpini: si rara iugo uictoria sedit.
N il ibi maiorum respectus: gratia nulla
V mbrarum dominos precibus mutare iubentur
E xiguus: tritoq; trahunt epiredia collo
S egnipedes: digniq; molam uersare nepotis.

Quibus omnia debes: ex quibus totus pēdes & nihil habes ex te laudādū : Hæc satis ad iuuenē: absoluta quā fecit ad Rubelliū digressionē: ad ponticū redit : Phalaris: sæuissimus tyrānus qui ī sicilia primus tyrānidē exercuit: Paurolam filium sæpe cōmonefaciens ne eundem principatum optaret: ad sæuitiā natus quā matri somniū porrēdit: nā uisa est facem parere Cū pragnās esset: Taurū a Perillo æneū fabricatū habuit in uoluptatē cū illic iclusi

Ergo ut miremur te non tua: primū aliquid da :
Quod possim titulis incidere præter honores:
Quos illis damus & dedimus qbus omnia debes.
Hæc satis ad iuuenē: quē uobis fama superbum
Tradidit inflatum: plenūq; nerone propinquo.
Rarus .n. ferme sensus communis in illa
Fortuna. sed te censeri laude tuorum
Pontice noluerim : sic ut nihil ipse futuræ
Laudis agas : miser ē aliorum icumbere famæ:
Ne collapsa ruant subductis tecta columnis .
Stratus humi palmes uiduas desiderat ulmos
Esto bonus miles: tutor bonus : arbiter idem
Integer ambigue si quando citabere testis
Incertæq; rei phaleris licet īpetit ut sis
Falsus: & admoto dictet periuria tauro.
Summum crede nephas animā præferre pudori
Et propter uitā uiuendi perdere causas.
Dignus morte perit: coenet licet ostrea centum
Gaurana: & colmi toto mergatur ahenō.
Expectata diu tandem prouincia: cum te
Rectorem accipiet : pone iræ frena: modumq;
Pone & auaritiæ: miserere inopum sociorum .
Ossa uides regum uacuis exusta medullis .
Respice quid moneāt leges: quid curia mandet .
Præmia quanta bonos maneāt: q̄ fulmine iusto
Et capito & tutor ruerint damnante senatu
Pirata ciliicum: sed quid damnatio confert ?

homines qui puniebātur
ngemiscēdo: per machiæ
meatus: delinita uoce ca/
nere uiderētur. Dignus
morte perit : hoc est qui
ppter scelera dignus est
morte: perit omniū : &
causas uiuendi perdidit :

Gaurana .i. baiana a
Gauro monte proximo
bais & isula eiūsdē noīs
Papinius. Gaurus naua/
libus apra . Expectata
diu: i auaros præfectos p
uinciarum iuehitur dum
monet ponticū qualē se
debeat præstare . Ossa
uides regū .i. tu uides iā
reges ipsos spoliatos &
exhaustos usq; ad medul
las a præfectis puniti ag:

Capito : Capitoīs meit
Horatius in sermonibus.
Alterius qui dictus ē Cos
sutianus Capito memit
Tacitus : is fuit gener
Tigillini loceri præcibus
ascitus in ordinē senato/
riū: dānatus quoniā Cili
ciā prouīciam cui præfu/
erat: spoliauerat. Tacitus
quæ obliterari non sine
bat Capito Cossutianus
præter animū ad flagitiū
præcipit iniquus Thra/
lee: q̄ auctoritate eius cō
cidisset: iuuātis ciliū le/
gatos dū Capitonē repe/
tundæ: interrogāt: Tutor
item gallus ordinē ī exer
citu rōano gessit: de quo

hæc Tacitus: Cerealis postero die coloniā treuiros: īgressus est: audio milite eruendā ciuita/
ris: hanc esse clasticā: hanc tutoris patriā & alibi sæpe eiūsdē meit. Pirata ciliicū .i. qui fu/
erant tanq̄ piratæ iter ciliicas quos spoliauerunt pirata a πῆροδ quod est transeo .q.d. pirata
inter piratas: nā ciliices piratæ facti sunt ut scribit Strabo . Triphonis & regū qui successē/
rūt ignauia sed spe porissimū lucri cū captos hoīes pro mācipiis ad Delon uederēt: inde .n.
multi romā serui adhibebātur: pompeius ciliicas uictos ex parte reduxit solos : urbē Cili/
ciā quā Pōpeiopolim appellauit . Quid dānatio: his tribus uersibus publicorū iudiciorū
carpit auaritiā: uelata tamen reprehensione: nā puīcialibus accusantibus præsidē suū repe/
tundæ: sæpenumero præside dānato. pecuniæ restituendā prouīcialibus: principū auaritia

in publicū arariū inferebātur: quod scribit Pli. factum esse in dānatione Marii prisci: de quo antea damnatus inani iudicio. & paulo post uictrix prouincia ploras. Damnatio. i. præfectos. Quid confert. s. fotiis quibus non restituitur pecunia. Cherippe: Cherippū ponit pro Cilice qui obtinuit factū suū dānādū. Circūspice preconē: tu iquit o Cherippe uēdentem pannos præfecti damnati: qui tibi debentur. sed id agit ut pecunia inferatur in arariū nō restituat tibi. nā quod alter fur. s. præfectus tibi reliquit. hoc ē quod extorsisti ex præfecto damnato: alter fur. i. arariū publicū eripit.

Pansa. i. fur qualis fuit Pansa: sed pro arario hic ponitur. Nacta: fur notissimus uersu horatia no: Horatius. non quo fraudatis imūdu Nacta lucernis: sed hic accipit pro præfecto qui spolia uit prouiciā. Iam tace. s. posteaq̃ res peruenit ad ararium. q. d. non potes accusare iudices ne la cessas principē. Naulū: metaphora est a mercato ribus: qui cum nauigant si minus q̃tum cupiūt lucrari possunt: student ut saltē recuperēt ex mercibus diuenditis q̃tum pro uectura nauali soluerūt: idē ē prouerbiū i eū qui cū multa amiserit reliqua etiā uelit perdere. Amētia iquit est uelle perdere uitam post bona: Naulū i rē tybia ē: ut scibit Philemon quā non inflatur

sed pulsatur ut cythara: autor Pollux. Non idem gemitus. i. nō erat tātus dolor olim spoliatis q̃tus nūc: quoniā tūc erant diuites. Ebur phidiacū. i. statua eburnea sculpta a phidia: qui claruit ebore præsertim celando: de Parrhasio & Myrone & polycleto alibi dictum est. Polycleti: is formā humanā supra uerum expressit: sed deorum auctoritatē nō expleuit in quo claruerunt Phidias & Alcámenes. Dolobella: dolobellæ cuiusdam meit Tarusq̃e reperit dā: accusante. M. Scauro ut scribit Pedianus. Alterū Dolobellā accusauit Caesar: sed nō dānauit. Antonius: nec de Antonio cuius meit Tacitus: nec de M. Antonio Pedianus. hūc Antonii cēfores sexsēnio q̃ hāc dicerēt senatu mouerūt: causasq̃ subscripsē: fuisse: non succedente. Q. Ario accusante Cicerone patrono siculorum damnatus est re perundarum. plura apud Pedianum & nos in .ii. satyra: Occulta pace spolia. i. opes quare uera erāt spolia bellica occultata sub nomine magistratū. Corinthus uncta: molliissima dicitur ob multas opes & emporium asiaticorum quod illic erat: ibi ut inquit Strabo mercatores bona sensim cōsumebant: iactato prouerbio: nō omniū est Corinthū nauigare: erat & rēplum Veneris locupletissimum: in quo supra ducentas puellas prostabant dex.

P raconem chærippe tuis circumspice pannis.
C um pansa eripiat: qcqd tibi nata reliquit.
I amq; tace: furor est post oīa perdere naulum.
N on idem gemitus olim: nec uulnus erat par
D amnorum sociis florentibus: & modo uictis:
P lena domus tunc oīs: & ingens stabat acerus
N ummorum. spartana chlamys. conchyliā choa
E t cum parthasii tabulis: signisq; mironis
P hidiacum uiuebat ebur: nec non policleti
M ultus ubiq; labor raræ sine mentore mensæ.
I nde dolobella est: atq; hinc antonius: inde
S acrilegus uerres: referebant nauibus altis
O culta spolia: & plures de pace triumphos.
N ūc sociis iuga pauca boū: & grex paruus equarū
E t pater armenti capto eripietur agello:
I psi deinde lares: si quod spectabile signum
S i quis in ædícula deus unicus: hæc & n. sunt
P ro summis nam sunt hec maxima: despicias tu
F orfirā imbelles rhodios: unctamq; corinthus.

Resinata .i. expilata Plinius De resina : pudetq; confiteri iam maximum honorem eius in euellendis uirorum corpori pilis Martialis. Resina ueneto nec refecare luto: Gallicus axis. i. gallia nā i his locis Orthonis Vitellii & Vespasiani tēporibus: tumultus armos fuerūt. Messoribus istis: aphros itelligit :ūde annona i urbē mittebat. Vacatē Scene. i. nō sunt irritādī aphri ne arma aduersus nos moueāt: qui ibelles sumus & i ludis desidemus: eoz la-

D espicias merito. quid enim resinata iuuentus
C ruraq; totius facient tibi laeua gentis?
H orrida uitanda est hispania: gallicus axis
I llyricumq; latus: parce & messoribus illis :
Q ui saturant urbem: circo scānaq; uocantem.
Q uanta autē inde feres tā diræ præmiaculpæ?
C um tenues nuper marius discinxerit afros.
C urandum in primis ne magna iniuria fiat
F ortibus & miseris: tollas licet oē quod usq; est
A uri: atq; argenti : scutum: gladiumq; relinques
E t iacula: & galeam: spoliatis arma supersunt.
Q uod modo proposui non est sententia: uerum
C redite me uobis folium recitare sibyllæ
S i tibi sancta cohors comitum. si nemo tribunal
V endit acersecomes. si nullū in coniuge crimen :
N ec per conuentus: nec cuncta per oppida curuis
V nguibus ire parat nummos raptura celano:
T unc licet a pico numeres genus: altaq; si te
N omina delectant: omnem titanida pugnam
I nter maiores ipsūq; promethea pones.
D e quocunq; uoles proauum tibi sumito libro:
Q uod si præcipitem rapit ambitus : atq; libido :
S i frangis uirgas sociorum in sanguine : si te
D electant hebetes lasso lictore secures.
I ncipit ipsorum cōtra te stare parentum
N obilitas claramq; facem præferre pudendis.
O mne animi uicium tanto conspectius in se
C rimen habet: q̄to maior qui peccat habetur.
Q uo mihi te solitum falsas signare tabellas
I n templis : quæ fecit auus: statuamq; parentis
A nte triumphalem: quo: si nocturnus adulter
T empora santonico uelas adoperta cucullo :

boribus uictū percipien
tes: alii de sabinis itelle
xerūt: sed ridiculū id esse
ostēdit: quod statī addit.
Cū tenuis nuper Marius
discinxerit aphros. Res
linques iacula & galeam:
quibus poterant se ulci
sci. Credite me uobis:
coniūgendū est cū supe
rioribus: nam ex iniuriis
illatis fociis uaticiatu e
orū defectionē ab iperio
romano: Acersecomes:
Acersecomes nomē a Iu
uenale fictū ita ut barba
rū itelligatur. nā Libertū
intelligit ut Syrum. Ca
padocē. Armeniū. Liber
ti enī apud puñciaum
præfectos tātū gratia ua
lebāt aliquando: ut res
æquas & iniquas pretio
uēderēt: ut Statius apud
.Q. Cicerōis fratē. Ne
mo acersecomes. i. nullus
libertus barbarus gratio
sus apd te. Tribunal. i.
sentētiās & iudicia tua:
Vēdit. s. partibus litigā
ribus. In cōiuge crimē:
nā uxores præfectorū a
uaritia saepe notatæ sūt.
Mar. Gētibus i libiycis u
xor tua galle male audit
Immodice fœdo crimie
auaritiæ. Celēo. i. ran
q̄ altera celeno harpyia.
In sāguie sociorū. i. si te
delectat crudelitas: Se
cures hebetes. i. hebetate
sanguie cesorū. Stare cō
tra te. i. nobilitas tua tibi
nocet: nam facit ut faci
lius tua scelera cognoscā
tur. Cōspectus crimē. i.
omne scelus tanto a plu
ribus uidet & acculatur

q̄to est nobilior & illustrior qui peccat nā nobilitas facit ut a pluribus cognoscā. Quæ
fecit auus: non de Rubellio intelligit de quo iam est dictum: sed de omnibus posteris.

Præter maiorum cineres: reprehensio est eorum qui a claris maioribus oriundi a d turpia aliquando ministeria descenderunt ut multi temporibus Neronis: qui aurigare didicerunt in principis gratiam qui eodem tenebatur studio: & quis in Neronis tempora excrescere uideatur. tamen per hæc ostendit omnem nobilitatem scenicis artibus & ministeriis contaminatam esse: Damasippus: nomen fictum ab equorum studio. Cineres maiorum. i. in uia flaminia & latina ubi sunt sepulchra eius maiores: Sufflamine: dicitur quod opponitur rore ne exeat aut recurrat. alibi a similitudine sufflaminis dixit pro ambitu: nec res atteritur longo sufflamine litis. Sed luna uidet. i. non deberet id minus uereri in occulto quam in publico. Hordeum iumentis lassis: hordea prius data sunt iumentis ut scribit Plinius. postea ex his factus panis: denique excoctura prisana. More numæ: qui docuit molam infundere: ut scribit Dionysius & alii. Sed dum peruiigiles: popina loca erant desidie & luxurie apparatus: nam ungebatur illic genio indulgenter: multorumque opes absquebatur: Salustius in historiis obicit iuuentuti romanæ quod popinas frequenter: Lucilius: idem infestatur: Marcius Silius: deridet: qui multa tertulia in selariolis popinis consumpsit: Idem capit nunc in hominibus suos: temporis: Iuuenalis:

Sufflamine:

Instaurare. i. repetere: Peruiigiles id est noctu dieque patentes: propter multitudinem confluentem: Syrophenix: nomen proprium est unguentarii: ita fictum quod ex Syria & phenicia unguenta mittebantur: & Nicototes unguentarius: cuius meminit Laberius Syrus fuit: Vdus. i. profluens undique. Amomum: id est pixidibus Amomi & unguenti. Currit: uenit ut excipiat nobilem uenientem: quæ salutat blandiens ei. Idumea: Idumea in Syria ut scribit Plinius. A meridie terminata Arabia: Septentrione uero phenicia a qua Libanus ea diuidit. Idumeam portam appellat: per quam triumpharunt Vespasianus & Titus de iudeis: & fortasse arcum triumphalem Titus intelligit iuxta quem erant popinæ. Cyane nomen proprium mulieris popinariæ eiusdem nominis in Sicilia nympa conuersa in fontem: de qua Ouidius: alia fluminis: alia Menandri. Filia mater Cauni & Biblidis. Succinta: nam ministrat aduenientibus. Venali lagena. i. uino uenali ut ostendat illic homines & ungi & potare. Inscripta lintea. i. sudaria thermagæ: nam erant ita appellata a uaria textura. qua inscripta uidebantur Catullus Sudariumque setabum cathagraphonque linon. i. inscriptum linteam:

Præter maiorum cineres: atque ossa uolucris
Carpento rapitur pinguis damasippus: & ipse
Ipse rotam stringit multo sufflamine consul.
Nocte quidem: sed luna uidet: sed sidera testes
Intendunt oculos: finitum tempus honoris
Cum fuerit clara damasippus luce flagellum
Sumet: & occursum nusquam trepidabit amici
Iam senis: ac uirga prior innuet: atque manipulos
Soluet: & infundet iumentis hordea lassis:
Interea dum lanatas: torumque iuuenum
More numæ cedit iouis ante altaria: iurat
Solam hyponam & facies olida ad præsepia pictas.
Sed cum peruiigiles placet instaurare popinas
Obuius assiduo syrophoenix udus amomo
Currit idumææ syrophoenix incola portæ.
Hospitis affectu dominum regemque salutat.
Et cum uenali cyane succincta lagena.
Defensor culpæ dicet mihi: fecimus & nos
Hec iuuenes. esto: desisti nempe: nec ultra
Fouisti errorem: breue sit quod turpiter audes.
Quædam cum prima rescentur crimina barba.
Indulge ueniam pueris: damasippus ad illos
Thermarum calices: inscriptaque lintea uadit

Armeniaeq; nā armenia īfesta fuit Neroni uario tumultu donec Tyrīdarem illius regem in urbē accersīuit ut est apud Trāquillū : Finitima est capadocia: sortita nomē ab Armeno Iasonis comite. Rheno atq; Istro .i. teutonibus & barauis populis qui in Rheno sunt & saepe arma mouent. Istro .i. dacis coercēdis qui Istrum accolunt: & īfensi sunt nomini romano. Sandapilae: sandapila feretrū populare & uilissimog; hominū ut in Domitiano

ostēdit Trāquillus. Ergastula tuscani serui uī cū fodiebāt agros: Volesos brutos: de quibus ex Dionysio satis recitatum est: nā .ii. eo autore cum Tacio manserunt in urbe: ex fabiis Valerius Volesus Talus cognomīe tyrannus. peiora super sūt: lōge īquit & maiora dicenda sunt de nobilibus: & ita in his histronica dānat. Sifario: sifariū nōnulli ex nostris mercedem dixerunt esse quā datur histriōnt: Sed id nulla pbat̃ur auctori- tate. Sifar Homerus tene autē appellauit & grāci alii rugolam curē: Festus scribit sifariū esse genus ueli minutum: ego uero accipio pro nomine proprio Pātomini qui scenā preesset ut Stephanionē: legimus: Piladē appellē.

Phasma: inscriptio est fabula Catulli non uero nensis ut ego sentio: sed alterius paulo supra tempora Iuuenalis. Phasma autē significat aliquādo portentum ut saepe Herodorus scribit. Tale īquit phasma apparuit in grācia: in ea fabula igitur

Maturus bello armenia: syriaeq; tuendis
Amnibus: & rheno atq; istro praestare neronem
Securum ualet haec aetas. mitte hostia caesar
Mitte: sed in magnam legatum quare popina:
Inuenies aliquo cum percussore iacensem
Permixtum nautis: aut furibus: aut fugitiuis:
Inter carnifices: & fabros sandapilarum:
Et resupinati cessantia tympana galli.
Aequa ubi libertas: communia pocula. lectus
Non alius cuiq; nec mensa remotior ulli
Quid facias talem sortitus pontice seruum
Nempe & lucanos: aut tusca ergastula mittas
At uos troiugenae uobis ignoscitis. & quae
Turpia cerdoni uolusos brutosq; decebunt.
Quid si nunq̃ adeo foedis: adeoq; pudendis
Vtimur exemplis: ut non peiora supersint:
Consumptis opibus uocem damasippe locasti
Siphario: clamosum ageres ut phasma catulli
Laureorum uelox: & iam benelentulus egit.
Iudice me dignus uera cruce: nec tamen ipsi
Ignoscas populo: populi frons durior huius
Qui sedet: & spectat triscuria patriciorum.
Planipedes audit fabios: ridere potest qui

mōstra representabātur quibus agendis clamore opus erat. alibi de eadē fabula: mīmū agit ille Urbani qualē fugitiuus Scuria Catulli: Tu īqt o nobilis locasti uocē Sifatio Pātomino ut phasma Catulli ageres. In margīe uero codicis mei antiquissimi ita est Catullū ītelligit qui mimos scripsit ut Laberius. Laureolū: Fabulā & Leotem scripsit Neuius poeta ī carcerē: in qua ītroducebatur Laureolus. qui ob scelus cruce pendeat. Domitianus ita uoluit hanc fabulam agi aliquādo ut alias: ut qui ageret uera cruce penderet nō fabulosa. Mar. de dānato. Nō falsa pēdens ī cruce Laureolus. Lētulus autē ciuis nobilis eā pro histriōe egit: ita tamē ut nō pepēderit uera cruce cū debuerit: ut ait Iuue. quoniā histriōicā exercebat:

Triscuria. i. nec ignoscendū est populo qui potest spectare scurrilitatē patriciorū. Triscuria: uerbū āti quū est & scurrilitatem significat īgentem: nā tris pro superlatiuo grāci & latini utebant: qd̃ Strabo affirmat de grācis cū expōat apd̃ Homē: o terq; quaterq; beati .i. maxie quod & Virg. est imitatus: nec ignoro Macrobiū aliter sentire. Planipedes. i. recitātes comēdias planipedias quae uilissimae erāt ut scribit Donatus: argumento & actiōe.

Alapas mamercoꝝ .i. qui potest ridere & spectare mamercoꝝ nobiles imitantes latinū mī-
mū qui ut risum prouocaret pāniculū alteꝝ mīmū alapis cedebat: rāq̃ suspectū sibi q̃ rē ha-
beret cū Thymeles uxore: Mar. O q̃ dignus eras alapis Mariæ latini: Te successurū credo
ego pāniculo. Quid refert. s. ad excusationē eoꝝ. Nullo cogēte Nerone: nā Nero equites
& senatores ī gladiaturā iussit descēdere ut Tacitus & Trāquillus scribūt: nūc iquit nō est
Nero qui cogat sed spōte
descēdūt ī harenā: Fin-
ge tamen gladios: esto q̃
Nero cogat pposito sup-
plicio mortis nisi descen-
dāt in pulpita & in thea-
trū. Quid satius: hoc est
nonne præstat mori q̃ cō-
scēdere pulpita i. Zelo-
typus Thymeles. i. ut si-
mulās se Zelotypū Thy-
meles more latini cadat
alterum alapis ut āte est
dictū ex hoc refertur ad
id qd̃ ait mamercoꝝ ala-
pas: Collega corynthy
stupidi .i. aut socius Co-
rynthy mīmī plāipedarii
ī agēdis fabulis: Stupi-
diebetis & ignaui & hoc
refertur ad id qd̃ dixe-
rat planipedes audit Fa-
bius. Natus citharædo
principe .i. sub Nerone
de cuius studio citharæ
fatis dictū est. Illud de
decus urbis: hinc omnes
aculei satyræ exerti sunt
qd̃ nobiles turpes & for-
didas artes aliquādo ex-
ercuerūt: insectatur igitur
eos qui uolūt sibi uideri
nobiles & tamē ita sube-
ūt histrionica & artē sce-
nicam ut illic agnosci &

M amercorum alapas: q̃ti sua funera uendant
Q uid refert. uendunt nullo cogente nerone.
N ec dubitant celsi prætoris uendere ludis.
F inge tamē gladios inde: atq; hic pulpita pone:
Q uid satius: mortem sic quisq̃ exhorruit: ut sit
Z elotypus thymeles: stupidi collega corinthy.
R es haud mira tamē: citharædo principe natus
N obilis: hæc ultra: quid erit nisi ludus: & illic
D edecus urbis habes: nec mirmillonis in armis
N ec clypeo gracchū pugnātem: aut falce supina.
D amnat enim tales habitus: & damnat: & odit
N ec galea frontē abscondit: mouet ecce tridentem
P ostq̃ uibrata pendentia retia dextra
N equicquā effudit: nudum ad spectacula uultū
E rigit: & tota fugit agnoscendus arena.
C redamus tunica: de faucibus aurea cum se
P orrigat: & longo iactetur spira galero.
E rgo ignominiam grauiorem pertulit omni
V ulnere: cum graccho iussus pugnare secutor
L ibera si dentur populo suffragia: quis tam
P erditus ut dubitet senecam præferre neroni.
C uius supplitio non debuit una parari
S imia: nec serpens unus: nec culeus unus:

spectari latentur. cū itaq; descēdūt in gladiaturā nobiles ut ait: & ī gladiatoribus alter sit
Mirmillo qui galea utitur recto ore: alter retiarius qui galerum habet nudo uultu: nolūt esse
mirmillones inquit ne tegāt faciem: sed retiarii: ut agnoscantur. Gracchū .i. nobilē ciuē.

Falce supina: nā falx qua utebātur mirmillones supina dicebatur: ut est apud Trāquillū
incalligula. Tridentem. i. fuscina quā habet ut retiarius. Effudit. i. emisit aduersus mirm-
millonē ut eū caperet. Credamus tunice: nā retiarii tunicati erāt & iduebāt galerū: ita ta-
mē ut nultus nō tegeretur. Suetonius pileū iquit uel galerū sumebat: & alibi retiarii. tuni-
cati quiq; Secutor: nō propriū est ut quidā autumāt: sed Mirmillonē significat: qui retia-
riū postq̃ ab eo captus nō ē: īsequit. Trāquillus. Retiarii tunicati quiq; nūero gregarij dimi-
cates: sine certamine ullo: totidē secutoribus succubuerāt. Ignominia grauiorē. i. secutor
explosus ē & derisus a spectatoribus: qui nobilē retiariū īperitū per totā harenā īsequebat.

Libera si dēt: exit ī apertā īperatoris reprehensionē: cū dicat Senecā qui iussu Nerōis īter-
ēptus ē quis ignobilibus parētibus eēt natus āteponēdū Nerōi: qui nobilitatē uicijs perdi-
dit. Non debuit una parari simia: nā simia serpente & gallinaceo ut Cicero scribit īfuti
culeo parricide puniebantur: non una simia quasi dicat qui plura parricidia commisit:

Dis autoribus .i. deis ita uolentibus. quos ita uoluisse ostēdit Homerus: qui itroduct in principio Odysseæ Iouē dicētem se monuisse Aegistū: per Mercuriū nunciū ut nece Agamēnonis abstineret: & Clytemnestra uxore aliena: quoniā si id cōmitteret: Orestes filius aliquando ulcisceretur: & ita accidisse. Electræ sororis: ut Nero. s. interfecit Antoniā Claudii filiā nuptias recusantē & Britannicū fratrem locustæ ueneficio: Sparthani coniugii

.i. Hermiones uxoris suæ Sparthanz: ut Nero iter fecit Pompeiā uxore istu calcis cum grauida esset.

Miscuit: non dedit bibenda uenena Orestes aliquidibus affinibus: ut Nero Burro aliisq; necessariis & amicis. Nunq̄ cātauit: more. s. citharœdi: quod Nero fecit Neapoli & in Achaia Tranquillus & Tacitus autores. Troica non scripsit. i. nō cecinit captiuitatem Ilii Orestes ut Nero: qui ardente urbe captiuitatē Ilii cecinit ut scribit Trāquillus q̄. d. non icendit urbem Orestes ut Nero. Virginius: defecerūt a Nerone Iunius uindex p̄rator ī gallia & Galba in hispania cum exercitu. Virginius itē Rufus. exercitū germanicū in gallia habebat & per tumultū mi-

P ar agamēnonidæ crimen: sed causa facit rem
D isimilem: quippe ille deis auctoribus ultor
P atris erat cæsi media inter pocula: sed nec
E lectræ iugulo se polluit: aut spartani
S anguine coniugii: nullis aconita propinquis
M iscuit. in scæna nūq̄ cantauit orestes.
T roica non scripsit: quid .n. uirginus armis
D ebuit ulcisci magis: aut cum uindice galba.
Q uid nero tam sæua: crudaq; tyrannide fecit.
H æc̄opera: atq; hæ sunt generosi principis artes
G audentis fœdo peregrina ad pulpita saltu
P rostitui: graiæq; apium meruisse coronæ.
M aiorum effigies habeant insignia uocis:
A nte pedes domiti longum tu pone thyestæ
S yrma: uel antigones: seu personā menalippes.

litarem cum Rufus negaret se assensurum Galbæ ad iperū: aut alicui qui non esset electus a senatu: uindex qui Galbæ fauebat. manus cum eo cōseruit: sibiq; mortē consciiuit inter uiginti gallorum millia cæsa: inde Virginius militariibus uotis ad imperiū eligebatur quod recusauit: descendens tandem in partes Galbæ: hoc distichon inscriptum est eius tumulo. Hic situs est Rufus pulso qui uindice quodā: Imperiū assenuit: nō sibi: sed patriæ. ait igitur Virginius & Galbam & uindicem meritō descendiūse a Nerone propter eius scelera. Fœdo saltu: sordida & turpi histrionica saltatione. Peregrina ad pulpita: hoc dānat q̄ Nero nō tantū Romæ: sed etiā in Peloponesso & externis natiōibus: pro citharœdo in certaminibus palmæ & uictoriæ gloriabatur: nā ut scribit Trāquillus ī achia cū sacra ad Nemeā argiui celebraret. ciuitates omnes citharœdog; coronas ad ipsum misere: quæ erant ex Appio. Plinius de appio ronos ipsi ī achia coronare uictores sacri certaminis Nemeæ. Ante pedes domiti. i. hæc erūt in signa Nerōis & spolia quæ poterūt collocari iter imagēs Domitii & eius maiog;. Longū syrma Thyeste: Syrma uestē tragicā quā. s. usus ē Nero: dicta a Syro quod est trahomā trahebatur a tibicine. Horatius. Traxitq; uagus per pulpita uestē. Nero autem recitauit tragœdias Canacē parturientē. Orestē parricidā. Oedipodē excacatū. Hercule ītanū. Syrma itē ut scribit Pausanias locus iuxta Thebas dicebatur: per quē tracta est Antigōe ad tumulū Polynicis: qd̄ nōnulli p̄ seriæ oratiōis dixerūt accipi hoc loco iēptissimum est: nō. n. Iuuenalis loquitur de oratiōe uel de tragœdia: sed de habitu histrionico: quo Nero usus est. Pone inquit Syrma Thyeste uel Antigones .i. qua usus est ī recitadis fabulis Thyeste uel Antigones. Menalippe: soror fuit Antiopes reginæ amazonum: sed de hac nunc non itelligit: Menalippe itē amata a Neptūno filium Betum peperit. cōiecta ī uinacula obruto pene fœtu abusus in stabulo in quo peperit: de hac Accius poeta scripsit: meminerunt Strabo & Varro ī secūdo de re rustica. de huius tragœdia itelligit Iuuenalis:

Citharā: qua usus est & delatā sibi a iudicibus adorauit: iussitq; ferri ad statū Augusti.
Colosso marmoreo: alludit ad Colossū Neronis mire magnitudinis quem fabricauit
Zenodorus accitus e gallia: huius meminerūt Plinius & Trāquillus. Vt bracator; pueri. i.
posteri gallorū qui in Italiā uenerunt & incēderunt urbem notissima historia. Senonum:
Senones finitimi remis inter treuiros uel suauitate uini allecti: quod illuc Arontē Tyrenū

primum detulisse scribit
Plutarchus: uel suadēte
Licone eluetio: qui ob ar
tē fabrile romā cōmora
tus: sicū sicca olei & uini
primitias in patriam redi
ēs attulerat: tradit Pli.
in italiā allecti: urbe incē
sa: capitolium obsederūt.

Tunica: periphrasis est
supplicii: quo afficiebant
peditores: nā ducebāt ad
suppliciū induti tunica:
quā molestā dixerūt: ad
eius tunica qua utimur
in otio differentiā. Mart.
de Murio: Tunica pre
sente molesta. Nouus
Arpinas. i. ignobilis Ci
cero quē ignobilē fuisse
scripserūt nonnulli: ipse
uero & Eusebius testatur
eum ortum regio genere:
quod & Silius canit de
autore eius gentis: Regia
pgenies. pater fuit eque
stri ordinis quod & saepe
ipse iactat & Eusebius fa
reretur: uetustas tamē qua
splēdor generis decide
rat: obtinuit ut ignobilis
diceretur. Municipalis

eques. i. natus ī municipio Arpio patre equestris ordinis. Octauius Leucade: Leucadē āte
Ambraciū finū ī cōtinēte oli fuisse: scribūt Ouidius & Strabo: sed corynthii eā ī insulā for
mā redegerūt appellarūtq; Leucadē a petra albicāte: quā ī pelagus illic prēditur: Alcmeo
nides uero scribit Alizeū & Leucadiū fuisse filios Icari. & a Leucadio dictā esse Leucadē:
ponit autē pro bello quod gessit Augustus aduersus Antonium & Cleopatram in proximo
Abstulit. i. reportauit. Patrē patriā. i. quīs Octauius pater patriā dictus sit post bella ci
uilia & eadē multos tamē id Roma dedit ei in assentionē tanq; tyrāno: nō spē & certo
iudicio ut Ciceroni quem patrē patriā dixit ob patriā liberatā. Arpinas alius: Marius de
quo nunc loquitur obscuro genere natus: patre Manlio & matre Fulcinia ad septimū cōsu
latum peruenit: triūphūq; gessit de Iugurta & Cymbris: eūdē fuisse aratorē annales quidē
non tradiderūt. Sed hoc dixit Iuuenalis quoniam Marius autore Plutarcho: uitā egit mu
nicipilē in uilla agri Arpinatis prima atate: militauit autem primū sub Scipione in hispa
nia ad numantiam nullis ordinibus: quod indicat dum ait cum fuisse inter fabros: nam
fabri castra sequebantur: nullius rei participes. nisi operis castrorū muniēdorū. Volscos:
Volsci metropolim habent Suessam: oppida Arpinū. Aquinū. Frabarerium. Frusinonem
& alia. Frangebāt uertice uitem. i. pulsabatur uite a centurione in castris: nā centurionū
gestamē fuisse uitē lariatā ad puniēdos milites testatur. Plinius. Centurionū in manu uitis
Lucanus: lariatā longo gerit ordine uitē. Silius. Plutarchus. Mar. & nos plura illic diximus.

E t de marmoreo citharam suspende colosso.
Q uid catilina tuis natalibus: atq; cethegi
I nueniet qs q̄ sublimius: arma tamen uos
N octurna: & flāmas domibus tēplisq; parastis
V t bracatorum pueri senonumq; minores.
A usi quod liceat tunica punire molesta.
S ed uigilat consul: uexillaq; uestra coercet.
H ic nouus arpinas ignobilis: & modo romā
M unicipalis eques galeatum ponit ubiq;
P rasidium attonitis: & in omni gente laborat.
T antum igitur muros intra toga contulit illi
N ominis: & tituli. quātum non leucade: quātū
T hessaliæ campis octauius abstulit udo
C ædibus assiduus gladio: sed roma parentem
R oma patrem patriæ ciceronem libera dixit.
A rpinas alius uolscorum in monte solebat
P oscere mercedes alieno lassus aratro.
N odosam post hæc frangebatur uertice uitem
S ilentus pigra muniret castra dolabra.

Cymbros excipit: Cymbri fabulosi ferme sunt lōga Plutarchi disputatiōe: eosdē dictos fuisse cymerios scribit Diodorus: qui ad tercētū milia ī italiā irruerūt qua ī trepidatione populus romāus Mariū secūdo cōsulē elegit: quīs paulo āte primū gessisset: nec lege creati possent: ut uēiētibus barbaris occurreret: quartūq; cōsul creatus: cū Lucatatio Catulo magna strage illos deleuit: & cū orta ēēt cōtētio utri cōsuli uictoria deberet legatosq; parmensium

iudicio Mario decreta est cū triūpho: Solus pregit. q. d. aliis cessantibus & excluso Catulo Lucatatio.

Lauro secūda. i. secūdo triūpho nā priore gesserat d. Iugurta: Collega: ipse Marius collega Lucatitii. Plebei & decioꝝ animā. i. decii quīs ignobiles essent. (nam ut scribit Valerius. Decius primus detulit consulatū in domum suā: ut nē opem patriæ tulerūt nam pater Decius in bello latino se deuouit pro rei publice salute. carmine quod extare scribit Plinius. filius patris exemplū securus ī bello aduersus etruscos. Umbros. samnites. gallos se quoq; deuouit. Sufficiūt diis infernis. i. potuerunt placare morte suā iferos quīs plebei essent.

Ultimus regū bonorū: nā seruio successit Tarquinus pessimus. Proditā ex actis. regibus. Titus & Tiberius Iunii cōsulis Bruti filii. Marcus & Manlius Gellii uxoris Bruti fratres. L. & M. Aquilii Colatini sororis filii: cū apud aquilios conuenissent de reducē

Hic tamen & cimbros: & sūma pericula rerum
Excipit: & solus trepidatē protegit urbem
Atq; ideo postquā ad cimbros: strageq; uolabant.
Qui nūquā attigerāt maiora cadauera corui:
Nobilis ornatu lauro collega secunda.
Plebeie deciorum animā: plebeia fuerunt
Nomina: pro totis legionibus hi tamen: & pro
Omnibus auxiliis: atq; omni plebe latina
Sufficiunt diis infernis: terræq; parenti.
Pluris enim decii: q̄ qui seruantur ab illis.
Ancilla natus trabeam: & diadema quirini
Et fasces meruit regum ultimus ille bonorum.
Prodita laxabant portarum claustra tyrannis
Exulibus iuuenes ipsius consulis: & quos
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret.
Quod miraretur cum coclite mutius: & quæ
Imperii finem tiberinum uirgo natauit.
Occulta ad patres produxit crimina seruus
Matronis lugendus: at illos uerba iustis
Afficiunt pœnis: & legum prima securis.
Malo pater tibi sit ter sites: dummodo tu sis
Acidæ similis: uulcaniaq; arma capeffas:
Quam te ther sitæ similem producat achilles.

dis regibus comētati sunt. Videx Cecinēsis aquilioꝝ seruus ad Publiū Valeriū rē detulit: a quo deprehēsi iuuenes pœnas dederūt Bruto filius nō parcēte: quoꝝ suppliciū cōstātissime iussit & īspectauit autores Plutarchus & Dionysius. Cloelia: iter. xx. obli des porfene dara est: qua duce reliquæ uirgīes deceptis custodibus ad suos enatarūt: idē statuā equestre prima meruit. Lucius tamē Piso ī analibus scribit statuā equestre cōtra Iouis statoris adē: fuisse publiciæ Valerii cōsulis filia. quæ sola ad suos redierit: reliquis uirgini bus quæ obli des erant interemptis Luttii Tarquiniū insidiis. Cocles: eodem bello statuā meruit equestrem: cū īpetū hostilē sustineret: & in ponte soluendo quādā difficultas fuisset: institutum est ne ferro & clauis deiceps pōs cōpigeret: idē appellatus sublicius. q̄ totus ex sublicis esset: nā publica lōgiore perticā ut apd Catonē significat: autor Pli. Prima securis. i. primū suppliciū q̄ ī cōsulatu primo post exactos reges fuit ī filios. Securis prima legū. i. cōsulatus primus qui fuit inter leges exactis regibus. Vulcania: quæ fabricauit Vulcanus ut scribit Homerus longo carmine. Ther sites: quem pugno Achilles interemit ut scribit Quintus.

Tamē ut repetas: qđ sequitur ex stomacho dictū est ī cōsolationē eius ignobilitatis: affir-
 mat. n. romanos omnes eē pari cōditiōe ignobiles: cū aut a Romulo pastore duxerit genus.
 aut a sceleratissimis homibus. q ad Asyllū Romulī cōfugerāt. Asyllū: nō. tātū locū signifi-
 cat quēcūq; sed replū solū: cui ius darū erat: ne quis īde diuelli posset ullo crimine: id Cadmū
 ferūt. istituisse: cū ad Thebas cōdēdas multitudinē desyderaret: īde fabula est nata homies
 e terra genitos: in grācia
 templū dianę ephessę id
 iuris habuit: qđ Alexan-
 der ad stadiū prulit. An-
 tonius āplificauit: Augu-
 stus subtilit: cū scelera-
 torū multitudo ppterea
 augeri uideret. Virgilius
 Romulū ait retulisse asyl-
 lū. i. ad grēcōz imitatōnē
 fecisse ab a particula ne-
 gatiua & cōlōcō diripio
 Asyllū dictū est: quia ne
 mo inde poterat diuelli.

Domitius Calderinus
 Veronētis In Nonā Saty-
 rā Ad Iulianū Medicen.

Cire uelim: Sui
 tēporis homies
 insectas, qui cū
 barbati essent

E t tamen ut longe repetas longeq; reuoluas
 N omen ab infami gentem deducis asyllo.
 M aiorum primus quisquis fuit: ille tuorum
 A ut pastor fuit: aut aliud quod dicere: nolo.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Nona.

Cire uelim quare totiens mihi neuole tristis
 Occurras frōte obducta: ceu marsya uictus.
 Q uid tibi cum uultu: qualem deprēsus habebat
 R auola: dū rhodopes uda terit inguina barba.
 N os colaphū incutimus lābenti crustula seruo.
 N on erat hac facie miserabilior crepereius
 P ollio: qui triplicem usuram pręstare paratus

& hērent uxorē: draucōz
 & mēulatorum cōmercio
 pro se & uxore utebantur: Neuolumq; draucum ex eo solitum facere questum alloquitur: &
 quasi per dialogum introducit auaritiā accusantem eorum quibus operam prestabat:
 deniq; huic dat ferme omnes partes in cinadis barbatis exagitandis & deridendis. Mar-
 sia: signum erat in foro ad quod litigantes uadimonia faciebant ut Porphyrio in Horatio
 suspicatur. Marsie item meminit Plinius: quem ait coronari solitum a filia Angusti. Fuit
 item Marsia fabula notus: qui nyseis hominibus iudicibus ut scribit Diodorus cum
 Apolline certauit: & superatus est: quoniam cum Apollo in certamine deficeret: addidit
 uocem oris & cantum: id cum obiiceret Marsias: quod .s. artem mulice non cantu esset con-
 tendendum: respondit ipsum quoq; uti ore quo .s. tibiam inflabat: uictus excoriatus est:
 cōuersus ī Marsiā flumen: quis Strabo ad historiā hoc referēs: scribat id factū esse: quoniā
 ad Marsię ripas arundines nascātur apre tibiis. Rauola: hunc sui tēporis cūniligū notat.
 Rhodopes: Rhodope ī thracia est a nomīe regine mōs: rhodope itē meretricula ut scribit
 Plinius: cum serua Aesopi: quę tātum quātum fecit in āgypto ut tūmulo suo Pyramidē ex-
 traxerit: eā Sappho doricā appellat ī carminibus: cuius amore captū fuisse scribit Carallem
 fratrē: cum Lesbium uinum negotiator ad Naucrātē comportaret: eiūsdē mētē Herodotus:
 ille tamē gręcę scribit rhodopis Strabo ī ultimo rhodope. Sappho. Arsit iops frater mere-
 tricis uictus amore: hic ponitur pro altera meretrice temporum Iuuenalis. cuius cunnū
 ligebat Rabula sed aliquādo deprēsus erubuit: & cōtraxit frōtē qualem nunc habebat
 Neuolus. Nos colaphū incutimus: Crustulū opus dulciariū ē. ut Porphyrio ī Horatiū iter-
 pratur hoc ait ex stomacho: nos īquit Cadimus seruos si lābunt crustula nostrā: nū sunt
 mellita & tamē uidemus Rabulā & alios ligere cūnos. & id ferius tēporibus nostris. Cre-
 pereius Pollio: Pollionē nepotē & luxuriosū insectas ut Horatius meuiū. hic. n. cōsumpris opi-
 bus: mutuo & in fœnus pecuniā quærere cogebat: qđ non agebat sine magno pudore &
 cōtrāctiōe frōtis ob pristinā fortunā: a qua ob gulā erat defectus. Creperi galli meit Tac-
 tus in gubernaculis nauis Agrippię. Polliōis itē Mar. An Polliōis dulce currit ad quartum.

55

Agebas uernā equitē. i. quīs eīsses īter uernas & seruos : tamē nō mīore hilaritate uiuebas :
q̄ si eques diues fuīsses. Calidi uisci .i. pilotri & dropacis: nam ea remedia sunt ad pilos
euellendos: tenacia ut uiscus. uariis fiunt generibus ut docet Plinius. meges maingo pilotri
uīū excoluit: quo pueros uenales leuigabat. Fruticante pilo. i. fruticis instar subnascente:
nā fruticare dicūtur pili cū duriores subnascūtur. Ad fanū isidis: de hoc āre dictū est.

ut .i. illic conducereris a
marrōis futui uolētibus :

Ganymedē pacis: pacis
tēplū Vespasianus extru
xit iuxta forū: i quo Syl
lam pietā a Nichomacho
cū admiratiōe spectabāt:
& Venerē īcerti auctoris:
& Ganymedē mira ueri
tate exprellum. Palatia
marris aduectā .i. Cybe
les. aduectā ex pergamo.

Quo non prostat :
hōc dicit quia nomīauit
tēplum Cereris ubi solēt
esse rātum castæ marrōā.

Aufidio: Aufidius Chi
us. multi aufidii fuerunt:
sed hic adulteriis nobilis
& matronarum omnium
corruptor. Notatus est ēē
a Mar. procuratorē uultu
qui proferat ipso. Acrior
hoc Chius non erit Aufi
dus. Maritos: erat enī
Draucus: Vtile & hoc
multis: Verba Neuoli dra
uci respōdētis sub cuius
pērsōna tota satyra exur
git. Munimenta togā:
lacernas quibus tegitur
mihi toga. Textoris gal
li: nā galli uiliores uestes
& grossiores texebant:
Strabo gallis lanā asperā
esse scribit: unde sagula
texūtur. Mar. me pinguis
gallia uestit. alibi. Accipe
sequanica pingue textri
cis aluminā. Tenue argē
tum. i. exigūū ut ligulam.

Venā secundā: nā pri
mā uenā optimū argētū
pulsulatū dicebat. La
bello spumanti: nā qui ap
petit labra mouet spumā
tia. & Mar. de appetente
draucū: oculis deuoranti

Circuit: & fatuos non inuenit: unde repente
Tot rugæ: certe modico contentus agebas
Vernā equitem: conuiua ioco mordente facetus:
Et salibus uehemens intra pomeria natis.
Omnia nunc cōtra: uultus grauis: horrida sicca
Sylua comæ: nullus tota nitor in cute: qualem
Prestabit calidi circumlita fascia uisci.
Sed fruticante pilo neglecta & squallida crura.
Quid macies agri ueteris: quem tempore longo
Torret quarta dies: olimq; domestica febris.
Deprendas animi tormenta latentis in agro
Corpore: deprendas & gaudia sumit utrunq;
Inde habitum facies: igitur flexisse uideris
Propositum: & uitæ contrarius ire priori.
Nuper enim ut repeto phanū isidis: & ganymedē
Pacis: & aduectæ secreta palatia matris.
Et cererē: (nam quo nō prostat fœmina tēplo.)
Notior aufidio mœchus celebrare solebas.
Quod taceo: atq; ipsos etiam inclinare maritos.
Vtile & hoc multis uitæ genus: at mihi nullum
Inde opere pretium: pingues aliquādo lacernas
Munimenta togæ duri crassiq; coloris.
Et male percussas textoris pectine galli
Accipimus tenue argentum: uenā q; secundā.
Fata regunt homines: fatum est & partibus illis
Quas sinus abscondit: nam si tibi sydera cessant
Nil faciet longi mensura incognita nerui.
Quamuis te nudum spumanti uiro labello
Viderit: & blandæ assidue densæ q; tabellæ
Solicitent: *ἡθοὺς γλαυκοῖς εὐδραῖ κινεῖται*
Quod tamen ulterius monstrū: q̄ mollis avarus:

bus draucos. *ἡθοὺς γλαυκοῖς εὐδραῖ κινεῖται* .i. suauē moribus hōiem cinēdū. & dū
hæc uerba græce īserit ostēdit eorū hominū mollitiē: effœmiati. n. erat græcis uerbis blāditi.

Hæc tribui uerba sunt Vironis cōputantis cum Drauco. Sed tu sane: Ironice hoc dicit Draucus ut ostēdat sibi nullā fuisse uoluptatē: cū ille eēt hispīdus: Vos hūili affeclā: q. d. qd possūt sperare cliētes a uobis o diuites cū nihil dōētis draucis q uestræ seruiūt uoluptati. Indulgebitis. i. dabitis ne aliqd clientī. Nec parati donare morbo. i. cū nolitis libidini uestræ aliquid dare: hoc est draucis. En cui: per irrisiōnē exagitat barbatum cinādū: allo-

quitur. n. draucū tāq̃ eius amicū: cū nihil iquit de cīdus tuus o drauce nec tu debes ei mittere munerā muliebria tāq̃ amicā: nā mos erat ut die natali umbella: electra: & huiusmodi dona ab amicis fœminis mitterēt. En iquit ironice o drauce cui mittas & cæta. Umbella: uelū erat ad arcēdū solē ī usū præferti mulieribus. Mar. Umbellā luscā Ligde feras dominæ. Succia: itē hoc est electra mulierum erant delitiæ. Ouidius ea a nuribus latinis gestari dicit & Plinius de succinis: ī his iquit usus est aliquis ī medicīa: sed nō ob hoc fœminis placēt quæ falerni uini colorē hēbāt præstabāt aliis. Fœmineis kalēd: s. i. Martiis. nā tūc dabātur dona mulieribus: quod ī Vespasiano scribit Trāquillus: & Tibullus: ad Neerā: Et uada nūc certa discurrūt undiq̃ pōpa: Horatius. Martiis celebs quid agā kalēdis. & sæpe apud Martia.

Dic passer: passer loci ppriū est: Mar. nō mollis sinuessa feruidiq̃ fluctus passeris aut superbus an-

xur. potes & referre ad diuitē quē appeller passerē ob salacitatē. Tot miluos ītra: tā lōgū tractu agroge: in quo uolātes milui lassant. amulatio est persii. Diues arat curibus q̃tū non miluus oberrat. Ager tripholinus. Fidentinus a Tripholio deducit & a ~~trōstipā~~ quod est quatuor. sed iā pudeat Fidentinū stultitiæ suæ quē piget toriens eludere: nos institutos comentarios absoluiamus: ager tripholinus in campania est. Plinius Vina trebellica appellatūt ad Quartū a Neapoli lapidem & iuxta Capuam: Caulina mox tripholina. Cumis: de Miseno potes intelligere quod cumis proximum est promontorium uel de Gauro monte quod placet: nam colles in campania Massici Gaurani Surrentini uini præstantia & copia sunt nobilitati. Exhausti clientis: exhausti drauci sanguine in opera tibi p:æstanda. Melius ne: idest posset ne uiliore pretio Cibeletius sacerdos scortum alere cum puero lenone. Collusore Catello: plane designat meretricem: nam Catellus in delitiis scortorum erat. Martialis. Os & labra tibi lingit Nanera Catellus.

Hæc tribui: deinde illa dedi: mox plura tulisti.
Computat atq; cauet: ponatur calculus: ad sint
Cum tabula pueri: numera sestertia quinq;
Omnibus in rebus numerentur deinde labores.
An facile & prouum est agere intra uiscera penem
Legitimum: atq; illic hesternæ occurrere cœnæ?
Seruus erit minus ille miser: qui foderit agrum
Quā dominum: sed tu sane & tenerum puerū te
Et pulchrum & dignum cyatho: cæloq; putabas.
Vos humili affeclā uos indulgebitis unq;
Cultori: iam nec morbo donare parati
En cui tu uiridē umbellam: cui succina mittas
Grandia: natalis quotiēs redit: aut madidū uer
Incipit: & strata positus longaq; cathedra
Munera fœmineis tractas secreta kalendis.
Dic passer: cui tot montes: tot prælia seruas
Appulla tot miluos intra tua pascua lassos?
Tetripholinus ager fœcundis uitibus implet
Suspectumq; iugum cumis. & gaurus inanis.
Nam quis plura linit uicturo dolia musto?
Quantum erat exhausti lumbos donare clientis
Lugeribus paucis? melios nec hic rusticus ifans
Cum matre & casulis: & cum lusore catello
Cimbala pulsantis legatus fiet amici?
Improbis es cum possis ait: sed pensio clamat

Appellaturget me ut alterū reperī quia solus nō potest seruire. Vt Polyphemi lata acies: arguta metaphora non in igitur iquit unicus puer mihi satis ē q̄ fuit unus oculus Polyphemi: nam si alterum habuisset: nō euasisset Vlyxes: duo Polyphemi fuerūt: alter qui cū argonautis nauigauit: Ilari filius teste Apollonio. coniunx sororis Herculis: alter in Sicilia filius Neptūni: cui post quinq; socios absumptos effossus est oculus ab Vlyxe adusto stipite. euasit autē ut apud Homerū narrat. pendens sub utero arietis: quē postremū exeūtem retinuit Polyphemus: & est allocutus in cōsolationem caritatis. Verum ut dissimules: alterā operam exhibeat diuiti qui cū molis sit & operā uxori præstare nequeat: draucum submittit loco suo: de eā ibecillitate eorū hominū Mart. ad Gallā. Difficile est uero nubere Gallā uiro. Dissimules. i. similes te nō intelligere q̄tū de beas mihi pro opera drauci. Famā: dedimus filio lum quo pōdis ostēdere te uirū esse & maritū: cū sis mulier & ciācus. Caducū: lex Papia appellauit legatū relictū sub cōditione: qua deficiēte uel uiuo uel mortuo testatore. id cadat & perueniat uel ad testatōrē uiuū uel ad substitutum eo mortuo.

Posces sed appellat puer unicus: ut polyphemi
Lata acies per quam solers euasit ulyxes.
Alter emendus erit: nanq; hic nō sufficit: abo
Pascendi: quid agam bruma spirāte: quid oro:
Quid dicam scapulis seruorum mēse decembri
Et pedibus: durate atq; expectate cicadas:
Verum ut dissimules: ut mittas cætera: q̄to
Metiris præcio: quod ni tibi deditus essem
Deuotusq; cliens uxor tua uirgo maneret:
Scis certe quibus ista modis: q̄ saepe rogaris
Et quæ pollicitus: fugientem læpe puellam
Amplexu rapui: tabulas quoq; ruperat: & iam
Signabat: tota uix hæc ergo nocte redemi
Teplorante foris. testis mihi lectulus: & tu
Ad quem peruenit lecti sonus: & dominæ uox
Instabile ac dirimi cœptum: & iam pene solutū
Coniugiū: in multis domibus seruauit adulter.
Quo te circūagas: quæ prima aut ultima ponas
Nullū ergo meritū est igrate ac perfide nullum
Quod tibi filiulus: uel filia nascitur ex me:
Tollis enim & libris actorum spargere gaudes
Argumenta uiri: foribus suspende coronas
Iā pater es: dedimus qd̄ famæ opponere possis
Iura parentis habes: propter me scriberis hæres:
Legatū omne capis: nec non & dulce caducum.
Commoda præterea iunguntur multa caducis:
Si numerum: si tres impleuero: iusta doloris
Ne uole causa tui: contra tamen ille quid affert:
Negligit. atq; alium bipedem sibi quærit asellū.
Hæc soli commissā tibi celare memento:
Et tacitus nostras intra te fige quærelas.
Nam res mortifera est inimicus pumice læuis.
Qui modo secretum commiserat: ardet & odit
Tanq̄ prodiderim quicquid scio: sumere ferrum
Fuste aperire caput: candelam apponere ualuis

Si tres impleuero: nam qui ius habebāt trium liberorū ut scribit Appianus telleram frumētū triplicem accipiebat. Idem in petitione magistratū non habētibus filios eo numero iteponēbātur. ut inuit Plinius. in epistola: horū habuit rationē lex Iulia ut refert Gellius.
Apponere candelā ualuis. i. podici: hoc supplicii genus notauit Catullus. Ah tum te miserum maliq; fati Quē attractis pedibus parente porta percurrēt raphaniq; mulgilesq; parentem portam dixit Catullus podicem: ut ualuum Iuuenalis.

Nec cōtēnas aut despicias: hoc est & ueneficiū potes timere si offēdis diuitē. nā iter tātas opes nunq̄ deest copia ueneni qua utūtur diuites ī eos quos oderūt. Vt curia Martis .i. itaq̄ xgeri tecū de re capitali quēadmodū agitur ī curia Martis Athenis: nā iudiciū capitis autore Plinio primum cōstitutū est Athenis in Araopago. i. in curia Martis: O Corydon: uerba Iuuenalis respondentis

Neuolo qui perierat ut taceret Hemyltichio Virgilii. q. d. o stulte. Archimagirus: magister coquorum. & coquus iter seruos erat. oli uero cōducebat ut ex Macello ut scribit Plinius. Baltha. i. hēnas & flagra quibus aliquando celi sunt. Pro populo faciēs: Lauferā suoz: temporū ebriā notat: alii aliter sunt īterpretati: ego uero ītelligo pro populo. i. in sacris bonæ deæ: ī quibus teste Plutarcho multa bacchanalibus similia iter se peragebant mulieres. ea appellat Tranquillus ceremonias publicas: ut in comētariis Trāquilii exposuimus. & Cicero. Clodii Appii filiū credo te audisse: cū ueste muliebri deprehēsu domi Gaii Caesaris: cū sacrificiū pro populo fieret. i. in sacris bonæ deæ. Fidētius hoc ex scriptis nostris recitat. sed īperfectū ut dissimulet furtū aut certe qd scribat nō ītelligit. Farre. i. pane nā farre uixerūt romani tertiū ānis ut scribit Verrius aurore Plinio

Qui digito scalpunt .i. molles. quod Plutarchus ostēdit cū scribat Cicero nem solitū dicere se non posse suspicari aliqd de Casare: quem uideret caput uno digito scalpente ex quo .i. coniciebat: eū esse hōiem mollē. Erucis .i. herbis ad salacitatē Veneris incitandam: ut scribūt Varro & Apitius:

Non dubitat: nec contemnas aut despicias quod
His opibus nunq̄ cara est annona ueneni.
Ergo occulta teges: ut curia martis athenis.
Ocorydon corydon secretum: diuitis ullum
Esse putas: serui ut taceant: iumenta loquētur
Et canis: & postes: & marmora: claude fenestras:
Vela tegant rimas: iunge hostia tollito lumen
Emedio: clament omnes: prope nemo recumbat
Quod tamen ad cantum galli facit ille secundi.
Proximus ante diem caupo sciet: audiet & quæ
Finxerunt pariter librarius archimagiri
Carptores: quid. n. dubitant componere crimen
In dominos: quotiens rumoribus ulciscuntur
Balthea: nec deerit qui te per compita quærat
Nolentem: & miseram uinosus inebriet aurem.
Illos ergo roges qcqd. paulo ante petebas
Anobis: taceant illi: sed prodere malunt
Arcanum: q̄ subrepti potare falerni:
Pro populo faciens quantū laufella bibebat.
Viuendum est recte cum ppter plurima: tūc his
Præcipue causis: ut linguas mancipiorum
Contemnas: nā lingua mali pars maxima serui.
Deterior tamen hic: qui liber non erit illis
Quorum animas & farre suo custodit & ære.
Idcirco ut possis linguam contemnere serui
Vtile consilium mihi: sed cōmune dedisti.
Nūc mihi quod suades post dānū tēporis & spes
Deceptas: festinat. n. decurrere uelox
Flosculus: angustæ miseræq; brāuissima uita
Portio: dum bibimus: dū sarta unguēta: puellas
Poscimus: obrepit non intellecta senectus
Ne trepida: nunquā pathicus tibi deerit amicus
Stantibus & saluis his collibus: undiq; ad illos
Conueniunt: & carpentis: & nauibus omnes
Qui digito scalpunt uno caput: altera maior
Spes supest: tu tantum erucis imprime dentem.

Fœlicibus:respōdet Neuolus ppone iquit hæc præcepta his qui possunt aliquid sperare.
O parui nostriq; lares.. uotū quod sequitur Neuoli optantis opes iroducitur a Iuuenale
per irrisiōē:ut ostēdat eū nescire uiuere cōtentū paruo. & propterea exercere turpes artes:
quasi inuat uitiosum hominē a sapiēte i hoc differre quod hic multa cōcupiscat: ille paucis
sit cōtētus. Parui:loquitur ex affectu nā ei parui uidebātur. Quæ fabritius:hoc est supra

H æ exempla para fœlicibus:at mea clotho
E t lachesis gaudent:si pascitur inguine uēter
O parui nostriq; lares.quos thure minuto
A ut farre:& tenui soleo exornare corona:
Q uādo ego figā aliqd:quo sit mihi tuta senectus
A tegete & baculo: uiginti millia fœnus
P ignoribus positis:argenti uascula puri:
S ed quæ fabritius censor notet:& duo fortes
D e grege medorum:qui me ceruice locata
S ecurum iubeant clamoso insistere circo:
S it mihi præterea curuus cælator:& alter
Q ui multas facies pingat cito:sufficient hæc
Q uādo ego pauper ero:uotū miserabile:nec spes
H is saltem:nam cum pro me fortuna rogatur
A ffigit caras illa de naue petitas:
Q uæ sículos cantus effugit remige surdo.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Decima.

O Mnibus in terris quæ sunt agadibus usq;
Aurorā & gāgē pauci dignoscere possunt
Vera bona: atq; illis multū diuersa rēota
E rroris nebula. quid.n.ratione timemus

sit auribus sociorum omnium iussitq; se ad malum. alligari: apertis auribus: imperans
ut si forte uel nutu uel clamoribus rogaret se solui: non parerent cum illuc applicuisset
nauis innuens uincula dissolui iubebat: uictus suauitate carminis quod sirenes orse
sunt & Cicero est interpretatus. O decus Argolicum quin puppim flectis Vlyxe.

Domitius Calderinus Veronensis In Decimam Satyram Ad Iulianum Medicen.

O Mnibus: Ignoratiā hominū accusat qui per iprudētiā ea sape a diis oprant: quæ
pernitiosa sunt docetq; quid homiēm in uita expetere oporteat. A gadibus.i.
ab Occidēte gades pheretides Erithram dixit. Insula est extra colūnas herculeas
ad hostiū Betis erūpētis i Oceanū:stadiis cētū lōga opibus insignis: nā supra quī
gēros ætate Strabonis nt ille refert illic inuēti sunt equestris cēlus:pascuor; fertilitate præ
stat idcirco Gerionis armenta illic fuisse finxerūt. Gangem: Indiæ fluuiū:alii incerto ortu
esse dixerūt: alii in scythicis mōtibus habere fontes:in eū decē & nouem amnes influūt.

decē pōdo: nā Fabritius
Licinus cēsor senatu mo
uit Rufinū qui bis cōsul
fuerat & dictator: quoni
am decem pondo argēti
facti habebat: scribit
Luius & Gellius. addit
Plinius eū statuisse ut ne
bellici quidē iperatores
pluſq; paterā & salinū ar
gētū haberēt. De gre
ge mœsoꝝ: mœsi duplex
ē misia altera troadi phry
gia finitima:ducta origi
ne ex europa ut scribit
Plinius: nā inde Misi bri
ges & thyni profecti Mi
siam Phrygiam: Bithiniā
tenuerunt: altera europa
cuius meminit Ptoleme
us iuxta Pannoniā: De
grege mœsoꝝ. i. de grege
seruoꝝ: ex mœsia. Pū
gat cito:uelocitate pingē
di nemo āteuiuit Nichoma
chum Aristegni filium &
discipulū. Votū misera
bile: iroducit eū ingemi
scētē huic uoto: ut magis
irrideat. Atfigit caras:
Carmē est i. xii. Odyſſeæ
apud Homerū: ubi Vly
xes a Circe admonitus:
ne pareretur se allici can
tu sirenū præter quas e
rat nauigaturus. carā imi

Balena maior delphinæ apte cōparit magnitudinē census duabus immanibus Belluis ut ostēdat in his esse temeritatē & iperū fortunæ. Balena britānica: in Britannico Oceano Balena expressit: quis inater aliquādo i nostra maria ut scribit Plinius. Cassius longinus: iuris cōsultus: cui Drusillā collocatā iperator Caligula abduxit: interfectus est a Nerone quoniam Cassii percussoris Cæaris imaginē i stēmate suo haberet: sed per Lōginū diuites omnes snblatos a Nerone intelligit:

Plantius itē Lateranus i cōiuratiōe neroniana deprehēsus a Nerone iussus ēmori: ut Tacitus scribit. Tacitus: proximā necē Planitii Laterani cōsulis designati Nero adiūgit & cæca. Idem Senecā præceptorē quem Fenius Rufus & Tigillinus post mortē Buri uariis criminatōibus a dorti sunt: quā si augēre opes euectas ultra priuatū modū. & hortog amoenitate ac uillarū magnificētia: principē sub graditē ad necē cōpulit.

Cœnacula: numero multitudinis dicuntur suprema tabulata domus: quoniam ut Varro scribit maiores aliquādo illic cœnare instituerūt: eā partē locabāt iquilinis qui pauperes sunt. Rarus miles. i. rarus Centurio & Tribunus nuntius ab iperatore necis: Venit i cœnacula. i. ad iquilinos & pauperes. q. d. paucis inquilinis immittitur percussor.

Alter: Democritū itelligit Argistrati icertum an Damisippi. an Atenodori filium Thrax fuit ex Abdera urbe ut Laertius scribit. Flebat alter: receptū est ut Diogenē itelligamus: sed nulla extat historia: græci ad Heracitū hoc referūt quē fleuisse cōstat. Pli. uero i vii. ita scribit. Exit hic animi tenor i rigore quēdā toruitatemq; naturæ duram & inflexibilem affectusq;

humanos adimit quales ἀνάντης græci uocant & multos eius generis experti. quodq; mirum sit autorem maximæ sapientiæ. Diogenem Cynicum Pyrrhonem Heraclitum: De lachrymis uero Heracliti extat etiam epigramma græcum Solinus idem quod Plinius:

A ut cupimus: quid tā dextro pede cōcipis ut te
C onatus non poeniteat: uotiq; peracti:
E uertere domos totas optantibus ipsis
D ii faciles. nocitura toga: nocitura petuntur
M ilitia & torrens dicendi copia: multis
E t sua mortifera est facundia: uiribus ille
C onfusus periit admirandisq; lacertis
S ed plures nimia congesta pecunia cura
S trangulat: & cūcta exupans patrimonia cēsus
Q uanto delphinis balena britānica maior.
T emporibus diris igitur iussuq; neronis
L onginum & magnos senecæ prediuitis hortos
C lausit: & egregias lateranorum obsidet ædes
T ota cohors: rarus uenit in cœnacula miles:
P auca licet portes argenti uascula puri:
N octe iter ingressus gladium contumq; timebis
E t mota ad lunam trepidabis arundinis ūbram
C antabit uacuis coram latrone uiator.
P rima fere uota: & cūctis notissima tēplis
D iuitiæ crescant ut opes ut maxima toto
N ostra sit arca foro. sed nulla aconita bibūtur
F ietilibus: tunc illa time cum pocula sumes
G ēmata: & lato setinum ardebit in auro.
I am ne igitur laudas: quod de sapientibus alter
R idebat: quotiens a limine mouerat unum
P rotulerat q; pedem: flebat contrarius alter:
S ed facilis cuius rigidi censura cachini:
M irandum est unde ille oculis suffecerit humor
P erpetuo risu pulmonem agitare solebat:
D emocritus: q̄q̄ non esset urbibus illis

58

Prætexta: describit prætorē presidētē ludis circensibus habitu triūphali & deridet. Togæ pictæ. i. triūphalis quæ pēdet ex humeris prætoris. Seruus publicus tener hāc. i. adiuvat eū ad sustinēdā coronā: nā a tergo triūphātis seruus erat qui sustētabat coronā: Plini. & cū corona ex auro etrusco sustineretur a tergo. ānulus tamē ī digito ferreus erat: aqua forrūa triūphātis: & serui coronā sustinētis. Da nūc & uolucrē: triūphalia hęc erāt ornāmēta: autē

P rætexta: & trabeæ. fasces: lectica: tribunal.
Q uid si uidisset prætorem incurribus altis
E xtantem: & medio sublimem in puluere circi
I n tunica iouis: & pictæ sarrana ferentem
E x humeris aulæ togæ. magnæq; coronæ.
T antum orbem q̄to ceruix non sufficit ulla.
Q uippe tenet sudans hanc publicus: & sibi cōsul
N e placeat curru seruus portatur eodem.
D a nunc & uolucrum septro quæ surgit eburno:
I llic cornicines: hinc præcedentia longi
A gminis officia: & niueos ad frena quirites:
D e fossa in oculis: quos sportula fecit amicos:
T unc quoq; materiam risus inuenit in omnes
O ccursus hominum: cuius prudentia monstrat
S ummos posse uiros: & magna exēpla daturos
V eruecum in patria crassoq; sub aere nasci.
R idebat curas: nec non & gaudia uulgi:
I nterdum & lachrymas: cū fortunæ ipse minaci
M andaret laqueum: mediūq; ostenderet unguē.
E rgo superuacua: aut pernicioſa petuntur
P ropter quæ fas est genua incārare deorum
Q uosdam præcipitat subiecta potencia magnæ
I nuidiæ: mergit longa atq; insignis honorum
P agina: descendunt statuæ: restemq; sequuntur.
I pſas deinde rotas bigarum impacta securis
C ædit: & immeritis franguntur crura caballis.
I am stridunt ignes: iam foliis atq; caminis
A rdet adoratum populo caput: & crepat īgens
S eianus: deinde ex fatie toto orbe secunda
F iunt urceoli: pelues: sartago patellæ
P one domi lauros: duc in capitolia magnum

gemonias: statuisq; dissectis: id agit Tiberius Senex datis ex capreis ad Senatum litteris. Pone domi: introducit populum īsultantem Seiano damnato quoniam timebat: nam ut refert Tranquillus: Tiberius notos omnes & familiares Seiani perſequebatur.

corōa sella curulis eburnea: Scipio eburneus extātē aquila ī capite: toga picta & palmata tunica Liuius scribit. Da. i. adde. Cornicēs: sunt qui præcedebāt triūphantes. qd Polybius & Plutarchus in æmilio scribunt.

Magna exēpla: & hoc pēdet ex stōacho superioris satyræ: qua ignobilitatē suā est turatus. Si inqt Democritus fuit tāra prudētia natus ī Thracia inter lactifagos & agrestes: possunt & alii quis obscura patria magni uiri esse. Fas est: dū īquit permittūt se rogari & cōcedūt etiā pernicioſa aliquando. Fas est: licet mortalibus. Incārare. i. rogare deos: ī genibus putabāt ut īquit Plinius inesse relligionē quādā: nā ī his uest quādā uitalitas ppter ea supplices genua āplectebant. Quosdam præcipitat: nimis etiā honores hoies īquit aliquādo perdiderūt: quod exēplo Seiani probat. hic. n. præfectus pretorii ut scribit Philo & tradit Eusebius. temporibus Tiberii tātum ualuit autoritate: apud p̄cipē ut eius imagies aureæ passim colerētur ut scribit Trāquillus. natalisq; eius dies publice celebraret: & collega fuerit p̄cipi ī quito consulatū: sed cū res nouas ī eū moliretur per cōiurationē: oppressus est: tractus unco & abiectus in

Nunq̃ amaui: hoc dicit ne uideretur familiaris Seiani. In dicibus: indices sunt qui con-
 scii sceleris accusant socios. Nursia: non pro fortuna accipio quod nusq̃ legi: sed pro dea
 tuscorum: cuius meminit Liuius in. vii. ab urbe Liuius. Volsiniis quoq; clauos indices nu-
 meri annorum fixos in templo Nursia Errusce deæ. comparere diligens taliū monumētōrū
 autor Cincius affirmat: M. Horatius consul ex lege & cæsa. ut etiā Velleda numen quorūdā
 germanorum ut autor est Cornelius. Pannum &
 circenses: codex meus an-
 tiquissimus habet pānū
 & ita est legendū. est au-
 tem irrisio populi qui lu-
 dis circēsis occupaba-
 tur: quorū spectacula au-
 xerat Domitianus. & Iu-
 uenalis alibi. Pliniusq;
 ad Caluissū deridet: pro-
 positus erat pannus quē
 aurigæ uictōres tollebat
 auratus & purpureus: e-
 rat græcorū illic certatiū:
 uiridis aliorū: qui ergo
 fauorē & plausum capra-
 bant solebant donare tu-
 nicam propterea ita scri-
 bit Plinius de spectatori-
 bus: pāno pannū amāt:
 hoc est applaudūt alicui
 ut ille assequatur pannū
 & sibi detur tunica: pau-
 lo post tāta autoritas in
 una uiliūssima tūica. Ad
 Martis aram. i. ad forum
 iuxta ædem Martis. ulto-
 ris. q. d. in uos ibat accu-
 satus. Male defensus:
 Ajax sibi mortē cōsciuit:
 superatus ī iudicio armo-
 rum ab Ulixē. multi autē
 temporibus Tiberii cum
 uocaretur in ius sibi mor-
 tem cōsciuerūt: nihil du-
 bitātes de dānatiōe futu-
 ra: uel hauserunt uenenū
 in media curia ut scribit
 Tranquillus. quā historiā
 hoc loco designat. Ne
 qs neget: hoc est ne qs ex
 feruis accuset nos. q̃ nō
 calcauerimus Seianum &
 simus illius amici: hoc au-
 tē dicit quod nulli delatori apud Tiberium fides est abrogata ut scribit Tranquillus. Ru-
 pe caprearum. i. Tiberii qui delectatus est secessu caprearum: & illic sedebat cū grege chal-
 dæo per gregem chaldæum Thrasylum mathematicum chaldæum intelligit: cuius monitis
 & auctoritate Tiberius multa uel agit uel neglexit: multorum autem distulit supplicia: cū
 idem ei longiorem uitam polliceretur. sperans sibi liberum fore aliquando eos punire.

C retatumq; bouem: seianus ducitur unco
 S pectadus. gaudent omnes quæ labra: quis illi
 V ultus erat: nunq̃ si quid mihi credis amaui
 H ūc hominē. sed quo cecidit sub crimē: quis nā
 D elator: quibus indiciis: quo teste probauit:
 N il horum: uerbosa & grandis epistola uenit
 A capreis. bene habet: nil plus īterrogo. sed quid
 T urba tremēs: sequitur fortunā ut semper: & odit
 D amnatos. idem populus si nursia thusco
 F auisset: & oppressa foret secunda senectus
 P rincipis: hac ipsa seianum diceret hora
 A ugustum iam pridem ex quo suffragia nulli
 V endimus: effugit curas: nam qui dabat olim
 I mperium: fasces: legiones: omnia: nunc se
 C ontinet: atq; duas tantum res anxius optat
 P an & circenses. perituros audio multos:
 N il dubium: magna est fornacula: pallidulus mi
 B rutidius meus ad martis fuit obuius aram:
 Q uam timeo uictus ne pœnas exigit aiax
 V t male defensus: curramus præcipites: &
 D um iacet in ripa calcemus cæsaris hostem:
 S ed uideāt serui: ne quis neget: & pavidū in ius
 C eruice astricta dominum trahat. hi sermones
 T unc de seiano secreta hæc murmura uulgi.
 V is ne saluari sicut seianus: habere
 T antundem: atq; illi sællas donare curules:
 I llum exercitibus præponere: tutor haberi
 P rincipis angusta caprearum in rupe sedentis
 C um grege chaldæo: uis certæ pila cohortis:

Castra domestica. i. castra prætoria quibus præfuit Seianus. De mēſura uis dicere. i. eſſe ædilis: nā ædiles præſunt mēſuris & minini ſunt magistratuum: adoleſcentesq; prima commendatione ædiles creabantur: Ulubrā: uicus de quo Horatius. Quod petis hic eſt: Eſt ulubris: animus ſi te non deficit æquus. Vaſa minora frangere: hoc erat ædilis officiū Perſius. Latio quod honore ſupinus Fregetit eminas areti ædilis iniquas. Quid craffos. i.

E gregios equites: & caſtra domeſtica quid: ni
H æc cupias: & qui nolunt occidere quēquam
P oſſe uolunt: ſed quæ præclara & p̄ſpera tātī.
V t rebus lætis par ſit mēſura malorum:
H uius qui trahitur prætextam ſumere mauiſ:
A n fidenarum gabiorumq; eſſe poteſtas:
E t de mēſura uis dicere uaſa minora
F rangere pannofus uacuis ædilis ulubris:
E rgo quid optandum foret ignoraffe fateris
S eianum: nam qui nimios optabat honores:
E t nimias poſcebat opes: numeroſa parabat
E xcelfæ turris tabulata: unde altior eſſet
C aſus: & impulſa præceps immane ruina
Q uid craffos: quid pompeios euertit: & illum
A d ſua qui domitos deduxit flagra quirites:
S ūmus nempe locus nulla non arce petitus
M agnaq; numinibz uota exaudita malignis
A d generum cæreris ſine cade & uulnere pauci
D eſcendunt reges: & ſicca morte tyranni.
E loquium ac famam demotheſis. aut ciceronis
I ncipit optare: & totis quinquatribus optat.
Q uisquis adhuc uno partā colit aſſe mineruam
Q uem ſequitur cuſtos anguſtæ uernula capſæ:
E loquio ſed uterque perit orator: utrunque
L argus & exundans læto dedit ingenii fons.
I ngenio manus eſt: & ceruix caſa: nec umquam
S anguine cauſidici maduerunt roſtra puſilli.
O fortunatam natam me conſule romam.
A ntoni gladios potuit contemnere: ſi ſic
O mnia dixiſſet: ridenda poemata malo
Q uam te conſpicue diuina philippica famæ

M. Craffum & omnes ſi miles Craffo: non autem patrē & filium: Hos tres nominat. quoniā olim rei publice ſperitū iter ſe diuiſerāt. Quinquatribus: Quinquatria dies ſacri Mineruæ: qui diebus quīq; celebrabātur: ut Ouidius docet: ita appellata quoniā in quinq; diebus poſt idus fiebāt. dies. n. poſt idus ater erat: inde quīquatria quaſi quinq; ab atro die: ea celebrabat Domitianus quot ānis ī albo ubi erat oratorū & poetaz certamē: d' ora toribus Palphurius Suſſa corōatus eſt: tradebātur autē præcepta eloquētiæ tunc Romæ: exigua mercede & uix ternis denariis: nam tanti conſtabat ut ſcribit Plinius: ut eſſes diſertiſſimus: utrunq; designat hoc loco Iuuenalis: Mineruā partā. i. in cuius ludis quinquatribus ut poſſit certare adeptus eſt. Vno aſſe: exigua mercede. Caſa: iuſtu. ſ. Antonii ex proſcriptione a Popilio lenate Piceno quē in cauſa capitis Cicero defenderat. O fortunatā: uerus quem oppreſſa conſolatione Catullinæ: Cicero cecinit: in quo deriſus eſt propter ineptum carmen & arrogantiam.

Philippica: Demotheſes in Philippum regem multis actionibus: quæ extant inuectus eſt Cicero cum in Antonium ſcriberet Demotheſenem

imitatus dicendi libertate & eloquentia: æmulationem inſcriptione faſſus eſt: nam appellauit Philippicas orationes in quibus ut ad Atticum ſcribit Demotheſes enititur.

Proxima a prima. i. secūda: nā illic accerrime accusat Antoniū & eum maxime cōmonet.
Sāuus exitus: nā Demosthenes cū ob suspitionē corruptiōis ab areopagitis dānatus esset
effracto carcere aufugit: pertulitq; exiliū ī agina: deīde cū bene de patria sentiret & loque-
retur: publico decreto reductus est naui lōga: sed cū audiret Antipatrū & Craterū aduer-
diuersæ factionis p̄cipes: una cū Hyperide oratore & aliis fugit: qui omnes a populo dā-

Tyrio trageo: & Hype-
rydis līgua ē abscissa: &
Demosthenes cū in cala-
bria thraciæ peruenisset
ī tēplo Neprūni accepto
nūcio dānatiōis: cū spa-
tiū ad scribēdū petiisset:
uenenū e calamo hausit.
Alius Demosthenes īpe-
rator fuit: qui mortē sibi
cōsciuit in Sicilia ut scri-
bit Iustinus. Ad rhetor-
ia mīstrūmo ad Hæū rhe-
torē post mortē patris se
cōtulit: allectus oratiōe
quā hūerat Callistratus
ad populum. Ardentis
malle: fuit. n. Machæ Ro-
picius & ita cognominatus
ē a faciēdis ēsibus. Sū-
mo ī arcu: nam arcus dā-
bāt triumphalibus uiris:
& ut puto norat tēpora
Domitiani qui gloriā ar-
cū supra quem decebat
affectauit: nā hūit quide
cū ut scribit Tranquillus.

Ste. ro. fi. i. caprifici: nā
enata caprificus solet
findere marmora & de-
lere titulos. Mir. Marmo-
ra messale findit Capri-
ficus. Aphryca: duplici
mauritania ab occidēte
terminatur. nō cōtēus li-
bia Hānibal hispaniā a
patre & Asdrubale domi-
cā petiit. Aethio. po. q
sūt ī Libya. Sūt itē athi-
opes hesperii: athiopes dari-
thiæ. Alios elephā. nā
in mauritaniæ saltibus
sūt elephāti ut scribit Plin.

hos autē nominat quoniā Hānibal elephātibz in bello usus est.
Pirenæum: mōtem inter hispaniā & galliā latere uergenti in hispaniā ferrili & frugifero
altero ad galliam sterili.

Natura opposuit alpes: nam alpes dedit italiæ pro muris
natura aduersus impetum barbarorum ut Plinius scribit: & ut idem est auctor libro
.xxxvii. prodigii loco habitum est: cum Hānibal eas superauit. Montem rupit aceto
adhibito incēdio & infuso aceto ut scribit Liuius. Sed Polybius tāq; fabulosum omittit.

V olueris a prima quæ proxima: sāuus & illum
E xitus enpuit: quem mirabantur athenæ
T orrentem: & plene moderantem frena theatri.
D us ille aduersis genitus fatiq; sinistro:
Q uem pater ardentis massæ fuligine lippus
A carbone: & forcipibus: gladioq; parante
I ncude: & luteo uulcano ad rhetora misit.
B ellorum exuuiæ truncis affixa trophæis
L orica: & fracta de casside buccula pendens:
E t curtum temone iugum: uictaq; turemis
A mplustræ. & summo tristis captiuus in arcu:
H umanis maiora bonis creduntur. ad hæc se
R omanus grauiq; ac barbarus induperator
E rexit. causas discriminis: atq; laboris
I nde habuit: tanto maior famæ sitis est: q
V irtutis: (quis enim uirtutē amplectitur ipsam
P ræmia si tollas?) patriam tamen obruit olim
G loria paucorum: & laudis: tituliq; cupido
H æsuri saxi cinerum custodibus: ad quæ
D iscutienda ualent sterilis mala robora ficus.
Q uādoq; dē data sunt ipsis quoq; fata sepulchris.
E xpēde hānibalem: quot libras in duce summo
I nuenies: hic est quem non capit africa mauro
P erfusa oceano: nilq; admota repenti.
R ursus ad æthiopū populos: aliosq; elephantos:
A dditur imperiis hispania pirenæum
T ransilit: opposuit natura alpemq; niuemq;
D iduxit scopulos: & montem rupit aceto.
I am tenet italiā: tamen ultra pergere tendit:

Quali tabella: notat deformitatem: nam deformes in risum aliquando pingebantur: ut Bupalus & Arctemus. Hipponactē poetā ephesiū effinxerūt: ob deformitatē oris ut derideretur. Belua: elephas. nam ut scribit Liuius elephanto uetus est: qui unus superfuerat ut altius extaret ī aquis palustribus: Ducē luscū: Hānibalē carētē altero oculo: quē amiserat ī trālitu alpiū apēnini. In exiliū fugit: ut alii scribūt statī post cladē acceptā a Scipione descēdit ad littus: nauigauitq; ad Antiochū regem syriā: alii scribūt eum multo post fugisse: & dānatū exilio a suis: ab Antiocho fugit ad Prusiā regē bithyniā pro quo bellū gessit aduersus Eumenē. Iugulare: assentiēdo romanis: qui Hānibalem reposcebant per flaminium legatū quod cū Hānibal audi uissit hausto uenēo sibi mortē conscuit. Vltor anulus: uenenū quod gerebat ī anulō. Vltor. s. romano: I demēs: honesta ihibitio est per per missionē. Pelleo: pella colonia est ī macedonia & metropolis: ubi milites recēsebātur & alebantur equit ut scribit Strabo. Alexādro & Philippo regibus claruit ut scribit Pli. Philippus Pelleus etiā dictus: Lucanus. Pellei proles uesana Philippi. Pelleus item Alexandrinus significat ab

A etum inquit nihil est: nisi poeno milite portas
F rangimus: & media uexillum pono suburra.
O qualis facies: & quali digna tabella:
C um gætula ducem portaret belua luscum.
E xitus ergo quis est: o gloria: uincitur idem
N empe & ī exiliū præceps abit. atq; ibi magnus
M irandusq; cliens sedet ad prætoria regis.
D onec bithinio libeat uigilare tyranno:
F inem animæ: quæ res humanas miscuit olim:
N on gladii: non saxa dabunt: non tela: sed ille
C annarum uindex: ac tanti sanguinis ultor
A nnulus: i demens & sæuas curre per alpis:
V r pueris placeas: & declamatio fias.
V nus pellæo iuueni non sufficit orbis:
A estuat infælix angusto limite mundi:
V t gyaræ clausus scopulis: paruaq; seripho
C um tamen a figulis munitā intrauerit urbem:
S arcophago contentus erit: mors sola fatetur

Alexādria urbe cōdita ab Alexandro. Sarcophago. i. tumulo ex sarcophago lapide: qui ut scribit Plinius in alio troadis fissili uena scinditur: corporaq; defunctorum condita in eo absumi constat intra quadagesimum diem: exceptis dentibus: Murianus autor est: quæ illata sunt una cum cadauere fieri lapidea dicitur a σαρκός quod significat carmen: & σῆψος quod est edo: an hoc genere lapidis conditus sit Alexander uiderunt alii: Strabo certe in ultimo scribit in aurea urna eum prius fuisse conditum. ut sarcophagum hoc loco accipias pro simplici urna. Urbem munitam a figulis: Babylonem intelligit in assyria conditā a Semiramide ex lateribus & Asphalte. id est genus bituminis ut Trogius interpretatur: scribit Diodorus ī. iiii. secutus Ctesia & Clitarchū scriptores Alexandri: ex omni regno conuenisse homines ad urbem condendam de cuius magnitudine idem est autor: scribunt Trogius & Strabo in xvi. ueneno illic perit Alexander: quod Antipater dedit per Iolam ministrum. conscio ut nonnulli tradiderunt Aristotele: Olympias mater cum sexto post anno id rescuisset Iolæ mortui cineres dissipauit: uenenū fuit aqua frigidissima quæ manat ex nonacrina rupe Archadiæ: nec cōtineri potest ullo uase nisi muli ungula Plutarchus nomen prætermitit ueneni: Pausanias & Plinius & Herodotus id nominant. Fidentinus quom hęc in cōmentariis nostris legeret piguit hominem ignauum ea transcribere: & ut breuius scriberet ait. de morte Alexandri: Herodotus & alii scribunt: O stultum hominem ego dico stygem uenenum aperte ab Herodoto nominari. Tu uero me eo teste uti puras de Alexandri morte: de qua nihil tradidit

Athos: macedoniæ mons: Thracius aliquando dictus propter fines proximos, diuulsus a continenti imperio Xerxis: non tam necessaria expeditione q̄ in eius potentie monumē- rum ut Herodotus autor est: in longitudinem patet mille & quingentis passibus: circuduxit classem Xerxes ad radices facta fouea ut Herodotus tradit. Suppositumq; rotis: hoc dicit propter pontem quem struxit Xerxes ad Athon & Sexton in Abido: per quem utrunq;

torū exercitum traiecit: ut etiam Trogus Herodo- rum secutus scribit: mon- tes inquit in planum de- ducebat in conuexa ual- lium aquabat: quædam maria pontibus sterne- bat. Defecisse amnes: exhaustos fuisse qđ He- rodotus tradit lacum .i. .xxx. stadiorū fuisse ex- haustum Chidorum: Ono- chorū: & A ppidanum thessaliæ fluuios exhau- stos. Trogus ut non im- merito proditum sit flu- mina ab exercitu eius sic- cata. Solstratus: hoc no- mine sacerdos Veneris apud Tacitū & Soltra- ti Gnidii qui Pharium e- rexit: ut scribunt Plinius & Strabo. & Solstratus teste Plinio qui signa ex- are & alia materia facie- bat: & Solstratus uates est qui per furorē multa præ-

dixit græcis. nam bacchis museus Solstratus atheniensis Xerxis aduentum prædixerunt carminibus prodigia canentes quæ apparerent anteq̄ uenirent: horum testimonio sape uti- tur Herodotus: eorumq; uersus tanq̄ responsa apollinea recitat uaticinium bacchis impe- trauit ab Apolline: cum ab eo amaretur ut planum sit de ea scribere Ouidium. Hæc tantum clario bacchis aurata deo. Madidis Solstratus alis. i. furens & ebrius. q. d. non modo quæ tradunt in historiis. sed etiam prodigia quæ prædixit Solstratus furone concitus & madi- dus credimus. Fidentinus insanit hoc loco ut ubiq; & cum alia a nobis didicerit hanc non probat sententiam: & de Soltrato sacerdote intelligendum clamar: qui multa prædixerit Vespasiano. O ineptum hominem: o temeritatem non ferendam: uide quo uecordiæ eum deduxit præceptor: quo modo de Vespasiano possumus intelligere: cū hæc omnia de Xerxe scribat Iuuenalis: altos defecisse amnes & reliqua omnia. Salamine relicta: Salamin ante arhenas insula est dubiorum finium: nam & Megarici & athenienses de eius possessione sape disceparūt: uicti autē sūt megarici uersu homerico: quo atheniēses docuerūt Aiace cū atheniēsis naues misisset ad bellū troianū ex Salamie quis uersus nō extet i omibus co- dicibus homericis ut scribit Fabius: illic superatus est Xerxes a Themistocle: postq̄ pugna suadente Mardonio duce diffugit uenitq; ad pōtē quadragesimoquinto die quē ad Abidon struxerat ut scribit Herodotus: & inde i Asiā traiecit exercitū. Salamin præterea i cyprio est

Salamie relicta. i. post pugna ad Salaminē. Barbarus: nō ad ignominia hoc dicit: sed est perpetuū cognomē apđ græcos qui uolētes Xersē significare barbarū dicūt sape hoc apđ Thucydidē & Herodotū. Solitus seuire: idē hæc Themistocles apđ Herodotū i octauo. Dii inquit uoluerunt hominem insanum imperare. toti asiæ & Europæ qui tanti sacra facit q̄ri profana: deorū simulacra incēdit & deiecit mare *εὐεργιστὸν* .i. flagellis diuerberauit. Tales poenas: qualibus docuimus affectos fuisse: Hannibalem: Alexandrum: & Xersē.

Quātula sunt hominū corpuscula: creditur olim
Velificatus athos: & quicquid græcia mendax
Audet in historia: cum stratum classibus iisdem
Suppositūq; rotis solidum mare: credimus altos
Defecisse amnes: epotaq; flumina mædo
Prandente: & madidis cantat quæ solstratus alis.
Ille tamen qualis rediit salamine relicta:
In corum atq; eorum solitus seuire flagellis
Barbarus æolio nunq̄ hæc in carcere passos.
Ipsum compedibus: qui iunxerat ennosigæum
Mitius id sane: quod non & stigmatē dignum
Credidit: huic quisq̄ uellet seruire deorum?
Sed qualis rediit: nempe una naue cruentis
Fuctibus: ac tarda per densa cadauera prora
Has totiens optata exegit gloria poenas

Da spatium uitæ: alterum uotum confutat & ostendit in longitudine uitæ quam multi expetunt: non felicitatem sed infelicitatem summam esse. Tabraca: condita est in libya a tyriis. Silius. Tabraca tum tyrium vulgus. in libya autem simia multæ sunt: & Possidonius scribit cum ex gadibus in italiam nauigaret se in libyæ oram delatarum esse: uidisseq; syluam iuxta mare simiis plenam: quarum aliæ arboribus insi-

Da spatium uitæ: multos da iupiter annos.
Hoc recto uultu: solum hoc & pallidus optas:
Sed q̄ continuis: & quantis longa senectus
Plena malis: deformē & tetrū ante omnia uultū
Dissimilemq; sui: deformem pro cute pellem:
Pendentesq; genas: & tales aspice rugas:
Qualis umbriferos ubi pandit tabrata saltus:
In uetula scalpit iam mater simia bucca.
Plurima sunt iuuenū discrimina: pulchrior ille
Hoc: atq; ille alio: multum hic robustior illo.
Vna senum facies: cum uoce trementia membra.
Et iam leue caput: madidiq; infantia nasi.
Frangendus misero gingiua panis inermi:
Vsq; adeo grauis uxori: natisq; sibiq;
Vt captatori moueat fastidia cosso.
Non eadem uini atq; cybi torpente palato
Gaudia. nam coitus iam longa obliuio: uel si
Coneris: iacet exiguus cum ramice neruus:
Et quamuis tota palpetur nocte iacebit
An ne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
Canicies: quid q̄ merito suspecta libido est
Quæ uenerē affectat sine uiribus: aspice partis
Nunc damnū alterius: nā quæ cātante uoluptas:
Sit licet eximius citharædus: sit ue seleucus:
Et quibus aurata mos est fulgere lacerna.

debant: aliæ humi: aliæ carulos & ubera habebant pendentia: aliæ caluæ erant: & herniosæ.

Simia: Ennius: Simia q̄ similis turpissima bestia nobis. Leue caput: expilatum propter caluitiem & canitiem. Studiosius autem senectutem describit Iuuenalis suæ ætatis tedio: nam erat prope octogenarius. Captatori cosso: Cossi ut Festo placet dicuntur natura rugosi a similitudine uermiū ligno editorum: hic proprium nomen est captatoris auarissimi: de quo ante dictum est. Ramice: Ramicem Marcellus putat esse pulmonem adductus uerbis plauti qui ramicem iquit rupi dū tussim expuo: diligentius scribit Celsus: ramices esse partes intestinorum: quibus diffractis herniosi senes fiunt: quod & uerba Plauti indicat: eius morbi duo sunt genera: ente-rocellæ. s. & hydrocellæ.

Suspecta libido: nam eos qui nequibant præstare operam in coeundo. irrumatores esse suspicabantur. Mar: Summa petas. i. os. illic mentula uiuet anus. i. illic mentula anilis poterit arri-

gere: propterea de sene paulo post dicit: cum describet felatricē quā irrumat: tantū artificis ualet halitus oris. Alterius partis. i. auriū. Sit ue Seleucus: Seleucus grammaticus fuit ætate Tiberii: de quo scribit Trāquillus: hoc loco nomē propriū est tibicinis: quod ifequēs quoq; uersus apertius indicat: nā tibicines uariata ueste iduti & ornati gēmis: quod ilituit Hismias tibicen Dionysiodorus & Nichomachus eiusdem artis amuli: per theatrum uagabantur canendo. Horatius. Luxuriemq; addidit arti Tibicē: traxitq; uagus per pulpita uestem. Scribūt præterea Plin. & Valerius in secūdo. Decurrere aurata palla: ira codex antiquus habet: palla uestis proprie dicebatur arte phrygionum distincta. Plautus pallam ad phrygionem fert confecto prandio: ita appellari putat. Varro: quoniam palam gestaretur:

Decurrere: nā tibi cē uagabatur per theatrū: ut Hor. Vagū dixit. Selencus: optius tibi cē
& Choraules qualis fuit Canus tēporibus Galbæ: idē q̄nepri sūt qui de Seleuco grāmatico
legūt: cū loquat̄ hic de citharædis tātū & tibicinibus hac uoluptate: quæ auribus percipiē i
theatro ubi grāmatici nō disputāt nec clamāt ut Fidētinus putat: qui nō mō domi: sed i cō-
pitis onnibus & popinis quotidie per ebrietatē uociferat̄. Themison: notus est carmine

Mar. qui sororē p uxore:
hic p medico accipit. nā
Themison medicus apud
Herodotū: & apd Pli. Af
clepiadis discipulus ut
scribit Basilus: iter per
cultores Cæsaris ab Ap
piano recenset. Basilus
itē latrociniis infamis a
cuius nomīe spoliatorē
puiciā Basilū appellat:
Basilū itē ate memit: quā
do licet Basilo: Irus: mē
dicus ithacēsis ab ifācia
ameus dictus teste Ho
mero: quē Vlyxes domū
reuerſus sub habitu mē
dici pugnis pstrauit. per
Irum Iuuenalis itelligit
pauperē tutorē. Fidentī
nus Irū ait fuisse iter p
cos Penelopes & uorato
rē qd̄ i illo quidē falsum
est: in ipso autē uerū: nā
Fidentini uita tota in uo
racitate posita ē. Quot
Maura exorbeat. i. quot
uiros fellat: ut in philenū
lingentem. Mar. Vnde
nas uorat in die puellas.
Supra Maura nūerata est
iter tribades. Amillus:
in eundem. Mar. Præclu
sis foribus grandes præ
cidis Amille. Possideat
nunc. Cynnamum ton
forem itelligit: de quo
i prima latyra diximus.

Ad pialē: sui temporis
fellatricē notat ut Mar.
gallam: nā cū supra dixe
rit senē libidinolum irru
matorē subdit eū ititu
ere hæredem fellatricem:
nā hæc opponunt fellat
tor. f. & irrumator. Hali
tus oris artificis: d̄scribit
fellatricem. In carcere
fornicis: fuit diu i fūme
nio cum ea ut irrumaret.

Q uid refert magni sedeat qua parte theatri
Q ui uix cornicines exaudiat atq; tubarum
C oncentus: clamore opus est: ut sentiat auris
Q uem dicat uenisse puer: quot nuntiet horas.
P ræterea minimus gelido iam corpore sanguis
F æbre calet sola: circumſilit agmine facto
M orborū omne genus: quorū si nomina quæras:
P rōptius expediat quot amauerit ippia mœchos
Q uot themison ægros autūno occiderit uno.
Q uot basilus socios: quot circumscripserit hircus
P upillos: quot longa uiros exorbeat uno
M aura die: quot discipulos inclinet amillus:
P ercurram citius quot uillas possideat nunc
Q uo tondēte grauis iuueni mihi barba sonabat.
I lle humero: hic lumbis: hic cossa debilis: ambos
P erdidit ille oculos: & luscis inuidet: huius
P allida labra cibum capiunt digitis alienis.
I pse ad conspectum cœnæ diducere rictum
S uetus: hiat tantū: ceu pullus hirundinis ad quē
O re uolat pleno mater ieiuna. sed omni
M embrorum damno maior dementia: quæ nec
N omina seruorum: nec uultum agnoscit amici.
C um quo præterita cœnauit nocte: nec illos
Q uos genuit: quos educit: nam codice sæuo
H æredes uetat esse suos: bona tota feruntur
A d phialem: tantum artificis ualet halitus oris:
Q uod steterat multis in carcere fornicis annis.
V t uigeant sensus animi: ducenda tamen sunt
F unæra natorum: rogos aspiciendus amata
C oniugis: & fratris plenæq; sororibus urnæ.
H æc data pœna diu uiuentibus: ut renouata
S emper clade domus multis in luctibus: inq;
P erpetuo mœrore & nigra ueste senescant.

Rex pilus: Nestor Nelei filius pilon urbē laconia tenuit iperio a patre cōditā: eā appellat Strabo Pilō triphylia: hic tertiā hominū uixit atātē. quod nostri fabulose accipiētes ter-
cētū ānos eū agisse dicūt. sed Plinii in. vii. & Eustathii i primo Iliados itēpretatiōe admo-
nemur ut sērianus eū peruenisse ad nonagesimū ānū: hic in bello troiano Antilochū filiū
amisit itēfectū ab Hectore ut nostri dixerūt: uel a Mennone ut cecinit Quintus: sepultūq;

R ex pilus: magno si quicq̃ credis homero
E xemplum uitae fuit a cornice secundae.
F œlix nimirum qui per tot saecula mortem
D istulit: atq; suos iam dextra computat annos:
Q uicq; nouum totiēs mustū bibit oro parūper
A ttendas uquantum de legibus ipse queratur
F atorum: & nimio de stamine: cum uidet acris
A ntilochi barbā ardētem: nam quærīt ab omni
Q uisquis adest socio: cur hāc in tempora duret
Q uod facinus dignum tā longo admiserit æuo.
H æc eadem pelleus raptum cum luget achillem.
A tq; alius cui fas ithacum lugere natantem.
I ncolumi troia priamus uenisset ad umbras
A ssarici magnis solennibus hectore funus
P ortante: ac reliquis fratrum ceruicibus inter
I liadum lachrymas: ut primos edere planctus
C assandra inciperet: scissaq; polyxena palla:
S i foret extinctus diuerso tempore: quo iam
C œperat audaces paris ædificare carinas.
L onga dies igitur quid contulit: omnia uidit
E uersa: & flammis asiam ferroq; cadentem.
T unc miles tremulus posita tulit arma thyra:
E t ruit ante aram summi iouis: ut uetulus bos:
Q ui domini cultris tenue & miserabile collum
P ræbet ab integro iam fastiditus aratro.

iuxta Patroclū ad Sigeū:
huius mortē eū agerrime
tulisse scribit Properti-
us: Nō ille Antilochi ui-
disset corpus hūari Dice-
ret aut o mors cur mihi
spera uenis: Hora. at nō ter-
euo functus amabile plo-
rauit omnis Anthiochū
senex annos. & Nestor a
pud Homerū i. ii. Odyss-
sea: illic iacet meus carus
filius fortis & clarus An-
tilochus: ut mirer Quirū
poetā testari Nestorē fil-
lii obitū patiēter tulisse.
Laertes absente Vlyxe
filio i agro se macerabat:
quod Homerus ita in. ii.
quē aiūt nōdū i urbē ue-
nisse: sed seorsū dolores
pati: cū ācilla uetula: quæ
panem & uinum ei mini-
strat. & i quītodecimo La-
ertes nūc uiuit: rogat au-
tē assidue Iouē: ut animā
ex mēbris soluat: nā cō-
queritur absente filiū &
Anticlia mater ad Vlyxē
i. xii. de Laerte. Perpetu-
usq; dolor circū præcor-
dia sauit. Cui tua dāt la-
chrymas i comoda. A
Cornice: nam cornici ut
scribit Hesiodus fabulo-
se dicta ē: i nouē nostras
ætates quadruplum eius
ceruis: posuit autē corni-

cē p re uiuacissima. q. d. si nō est affecutus uitā cornicis certe sit secūdo loco post cornicē.
Fœlix nimirū: Irōice. Dextra: ego ita itelligo hoc dici de Nestore: quoniam apud Homē-
iactat robur suū iuuenile: & multis ætē ānis ait se pugnasē cū Pirithoo: Driante: Polyphēo:
& adextrā robore suā ætē actā atātē designabat: Cui fas: imitatio græcorū ē. nā nos dicius
nobis eē fas qd si cōmiserimus dii nō irascāt: græci uero sēuēsi hoc ē fas ē: accipiūt p eo
qd ē decet & par ē. Homerus Penelope iquit luget sēuēsi hoc ē ut fas est & decet: uirū
abserē. Reliquis fratrū: nā quīquaginta erāt Priami filii si Homero & Cicerōi crediūs. Pri-
mos plāctus: itaq; præfica: nam præfice dabāt signū lugēdi aliis uoce sua. Pallā: nā prætexta
palla utebāt ut scribit Pōpēius: qui funus curabāt: Ruit ætē arā: Cicero. Priamū tāta pge-
nie orbatū cū i arā cōfugisset manus hostilis interemir: hic si uiuis filiis icolumi regno occi-
disset astātē ope barbarica: tectis celatis: utrū tādē a bonis an a malis discessisset? Tremu-
lus tu. ar. ut illud Virg. Arma diu senior desueta tremētibus æuo. Circūdat nequicq; hūeris.

Exitus ille utriusque: Hecuba Dimanti filia ut scribit Homerus: mortuo Priamo post matrem
et Polixenā filia ad tumulū Achillis: cū Polydori mortē ulcisceretur & Polimeltorē qui eū
necauerat obsecrasset ifequentibus eā thracibus lapidibus in canē uersa est. Euripides eam
filiam Cissei fuisse scribit: Sed Aechylus Cissia matrē Memnonis fuisse tradit. Solonis:
Solon Tarquinio prisco Romae regnante Athenis clauit legibus promulgatis: cū ex aegypto

reuerteret ad Crēsū lido,
rū regē diuertit: quē om-
niū dirissimū fuisse fabu-
lata ē antiquitas. hic cū So-
lōi per ministros thesau-
ros suos ostēdit: itero
gaut an unq̄ uidisset be-
atiorē: respōdit Solō se
telum uidisse qui & libe-
ros susceperit & uiderit
ex his nepotes: mortuus
honestissimē i bello p pa-
tria dimicās interrogatus
in alterū: respōdit Cleo-
bim & Bithenē: quos pi-
etas i matrē spectata fue-
rit & mors honestissima.
Rursus qd de eo fētimeret
te iquit multosq̄ hominū
regē arbitror qd uero i,
terrogas primū nō affir-
mauero q̄ audiuerō te ui-
tā bēe defūctū eē: postre-
mo captus Crēsus a Cy-
ro: cū i rogū cōiceret ea
i calamitate sentētiā So-
lonis meit: scripta est ab
Herodoto historia i prio.

Exiliū: Marius uictus a
Sylla cū ad Miturnas cō-
fugisset a sene i locis pa-
lustribus occultatus ē: un-
de mox i libyam nauiga-
uit ad opē iplorādā ab
Iemphale rege numidag:
cū autem i carthaginēsi

littorē esset: fretus ueteri familiaritate ad Sextiliū quē audiuit illic prætorem esse accessit:
ille per lictorē monuit ut statim abiret: quoniā erat hostis populi romani: interrogatq̄ quid
uellet renuntiari Sextilio respondit Marius. nuncia te uidisse Caiū Mariū in ruinis car-
thaginis exulem. Carcer: carcerem dixit quoniā minturnenses ciues eum captum in
custodiam fame mulieris dederunt: unde postea eorum iudicio est dimissus. Murmure:

Miturnas olim scribit Strabo amplam urbem fuisse: sed postea redactam ad uicū:
Opimam animam: allusio est ad spolia opima: quae dux duci detrahebat. Prouida
Pompeio: Pompeius ante bellum ciuile neapoli agrotauit Cicero. Pompeio nostro famili-
ari cum agrotasset neapoli melius est factum: Coronati neapolitani fuerunt: nimirū etiā
Puteolani: uulgo ex oppidis publice gratulabantur: ineptum sane negotium & grāculum.
sed tamē fortunatū: urrū igit si tū esset extidus a bonis rebus an a malis discessisset certe
a miseriis: nō cū socero bellū gessisset: deniq̄ nō exercitū amisso in seruos, ferrū & manus
icidisset. Vires: quae susceperunt uota pro eius salute Praxagore suauis ut scribit Plutar-
chus: Vicerūt: pepererūt salutē Pompeio aduersus fatosq̄ seriē qua imissus ei erat morbus.

E xitus ille utriusque hominis. sed torua canino
L atrauit rictu: quae post hunc uixerat uxor.
F estino ad nostros: & regem transeo ponti.
E t crēsū: quem uox iusti facunda solonis
R espicere ad longae iussit spatia ultima uitae.
E xilium & carcer minturnarumque paludes
E t mendicatus uicta carthagine panis
H inc causas habuere: quid illo ciue tulisset
N atura in terris: quid roma beatius unq̄
S i circumducto captiuorum agmine: & omni
B ellorum pompa animam exhalasset opimam:
C um de theutonico uellet descendere curru.
P rouida pompeio dederat campania febres
O ptandas: sed multae urbes: & publica uota
V icerunt: igitur fortuna ipsius & urbis
S eruatum uicto caput abstulit. hoc cruciatus
L entulus: hac poena caruit: ceciditque cethagus
I nteger: & iacuit catilina cadauere toto.
F ormam optat modico pueris maiore puellis
M urmure: ubi ueneris sanum uidet anxia mater
V sq̄ ad delitias uotorum: cur tamen inquit
C orripias: pulchra gaudet latona diana:

Rutile Gibbū: Rutila fuit puella deformis tēpore Iuuenalis ut puto: fuit itē Liuisa Rutila: quæ ad nonagesimū septimū annū peruenit: ut scribit Plinius. Non licet esse uiris. i: non possunt uenire ad uirilitatē: nā fiūt spadones. Nullus ephebū: castrabatur. n. pueri ante quartū decimū annū ephebi. In arce: i pratorio: nā ad uoluptatē & libidinē p̄cipis fiūt spadones: id tamen Domitianus phibuit ut scribit Trāquillus. Strumosum: struma aposte-

Sed uetat optari faciem lucretia : qualem
Ipsa habuit. cuperet rutilæ uirginia gibbum
Accipere: atq; suam rutilæ dare. filius autem
Corporis egregii miseros trepidosq; parentes
Semper habet. rara est adeo concordia formæ
Atq; pudicitia: sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus: ac ueteres imitata sabinas.
Præterea castū ingenium: uultumq; modestum
Sanguine feruentem tribuat natura benigna
Larga manu (quid. n. puero conferre potest plus
Custode & cura natura potentior omni :)
Non licet esse uiros: nam prodiga corruptoris
Improbitas ipsos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia: nullus ephebum
Deformem sæua castrauit in arce tyrannus:
Nec prætextatum rapuit nero loripedem: uel
Strumosum: atq; utero pariter gibboq; tumētē.
Nunc ergo iuuenis specie lætare tui: quem
Maiora expectant discrimina: fiet adulter
Publicus: & pœnas metuet quascunq; mariti
Exigere irati: nec erit fœlicior astro
Martis: ut in laqueos nunq̄ incidat: exigit autem
Interdum iste dolor: plusq̄ lex ulla dolori
Concessit: necat hic ferro: secat ille cruentis
Verberibus: quosdam mœchos: & mugilis intrat.
Sed tuus endimion dilecte fiet adulter
Matronæ: mox cum dederit seruilis nummos
Fiet & illius quem non amat: eruet omnem
Corporis ornatum quid. n. ulla negauerit udis
Inguinibus: siue est hæc ippia: siue catulla.
Deterior totos habet illic fœmina mores.

ma ē uel abscellū ut Cel-
sus interpretat: qđ ex Pi-
tuita in collo presertim e-
rūpit: ūde etiā nomē ac-
cepit. nā ruma ē pars gut-
turis: scrofulam uulgo ap-
pellat. Plusq̄ lex ulla
dolori cōcessit: hoc plus
q̄ per legē ulli dolori lice-
at. Necat hic ferro: æ-
mulatio ē horatiana. Ho-
ratiū de adulteris Hic
se præcipitē tecto dedit:
ille flagellis Ad mōrē cæ-
sus fugiens hic desiluit a-
crē Prædonum i turbam.
Cruētis uerberibus: Lo-
ris cædit mœchū usq; ad
sāguinē: ut casus ē Salu-
stius ab Annio Milōe qđ
scribūt Varro & Gellius.
Mugilis intrat: Mugilis
piscis est: cuius natura ri-
det i metu: nā ut Plinius
scribit capite abscōdito
totū se occultari credit:
ātiqū autē suppliciū ē i
adulteros: qđ a Catullo
accepit Iuue. Catulus. Ah
tū te miserū maliq; fati:
quē attractis pedibus pa-
tēte Porta percurrent ra-
phāq; mugilesq;. hoc Fi-
dētius supra negauerat:
sed nūc tādē edoctus a
nobis accipit. Endimi-
on: nomē cōuēit adultero
nocturno: nā hic dormi-
ens amatus ē a Luna: de
quo plura alibi. Serui-
lia: hic ponit p̄ notissia
mœcha tēpore Iuuenalis:
fuit itē Seruilia filia So-
rani uxor Pollionis de
qua āte dictū ē ex testio-
nio Taciti. Siue oppia:
hoc ē siue sit auara ut fu-

it Catulla: siue sit p̄diga ut fuit Oppia: omnio erit liberalis i adulteris. de Catulla. Mar. O q̄ te fieri Catulla uellē Formosā minus & magis pudicā. Deterior habet illic rotos mores. hoc ē mulier quæ in aliis rebus deterior est præstat se erga adulterum bene moratā & liberalem:

De Bellerophōte: notissima est historia apud Homerū & Hyginū. Concussere se ambæ. i. erexere sese i. ultionē tractū a pugilibus qui inrituri cerramen manus concurrunt. Elige quid nā: historiā a Tacito perscriptā affert i. exemplū ut ostēdat formā obellē: nā Messalina absente Claudio marito Sillio iuueni formoso cōsule designato nupsit. Tacitus. Haud sum ignarus fabulosū uisū iri: paulo post: cōsulē designatū: cū uxore p̄ncipis p̄dicta die: adhibitis qui obsignarēt uelut suscipiēdorū liberorū causa conuenisse: atq; illā audisse auspicū uerba. sacrificatū apud deos dis/cubitu iter cōiuias: oscula: cōplexus: noctē dēiq; aetam licetia coniugali.

Hic. s. Sillius iuuenis cōsul designatus forma: & dignitate praeclēs: ut scribit Tacitus. Raptur miser: uel ad supplicium quo affectus est: uel ad nuptias iussu Messalinæ: Extinguēdus. i. paulo post redeūte ex hostia ad urbē Claudio. Horris: uel Lucullianis: nā illic interfecta est Messalina. uel Messalinæ hortis. Antiquo ritū: nā antiquo ritu instituta est dos. quasi mulier ita uideatur emere uirū ut scribit Varro: Auspex: auspices qui solent praeesse legitimis nuptiis. Cum signatoribus. i. dotaliū tabularum: nam obsignatas fuisse tabulas dotis scribit Trāquilus. Ante lucernas: ante lucernas dixerū antiqui p̄ mediis cōiuiis & lucidis nocturnis. i. in medio cōiuiio nocturno. Plinius Leliā Paulinā se tantū apparasse scribit ut spectaret ad lucernas. Vltius sciet: referēte ei calphurnia hostia etiā hoc dictū est ei matrimoniū Sillii uidit populus senatus & miles: ac ni p̄pere agis: tenet urbē manus.

Imperio Messalinæ: cuius iussu multæ cades

perpetrare fuerunt: ut scribit Tacitus. Nil ergo optabunt hoīes: nō debēt petere & optare aliquid o Iuuenalis cū omnia sint pernitiosa ut ostēdisti. Si cōsiliū uis: respōdet Iuuenas: Pro iocūdis. i. loco eorū: quæ nos petimus ad uoluptatē. Animorū. i. affectuū & elationis.

Sed casto quid forma nocet: quid profuit imo
Hippolyto graue propositū: quid Bellerophōti?
E rubuit nempe hæc ceu fastidita repulsa.
Nec Sthenebœa minus: q̄ cressa excanduit: & se
Concussere ambæ: mulier sæuissima tunc est
Cū stimulos odio pudor admouet: elige quid nā
Suadendum esse putes: cui nubere cæsaris uxor
Destinat: optimus hic & formosissimus idem
Gentis patriciæ rapitur miser extinguendus
Messalinæ oculis dubium sedet illa parato
Fameolo: tyriusq; palam genialis in hortis
Sternitur. & ritu decies centena dabuntur
Antiquo. ueniet cum signatoribus auspex:
Hæc tu secreta: & paucis commissa putas
Non nisi legitime uult nubere. quid placeat dic.
Ni parere uelis: pereundum est ante lucernas:
Si scelus admittas: dabit mora paruula: dū res
Nota urbi & populo contingat principis aures.
Dedecus ille domus sciet ultimus: interea tu
Obsequere imperio: si tanti est uita dierum
Paucorum quicquid leuius meliusq; putaris
Pæbēda ē gladio pulchra hæc & cādida ceruix.
Nil ergo optabunt homines: si consilium uis
Permites ipsis expendere numinibus quid
Conueniat nobis: rebusq; sit utile nostris.
Nam pro iocundis aptissima quæq; dabunt dii.
Carior est illis homo q̄ sibi: nos animorum
Impulsu & cæca: magnaq; cupidine ducti
Coniugium petimus: partumq; uxoris: at illis
Notum qui pueri: qualisq; futura sit uxor?

Attamen ut poscas: Tomacula sunt farcimina porcinis carnibus calis & obuolutis pigui Mar. Tomacula figurate ptulit: meminit autē huius uictimae Iuuen. potiusq̃ aliag: quoniam i nuptiis & re uxoria: cuius paulo ante fecit mentionē: qualisq; futura sit uxor: porcus mactabatur ut Varro i re rustica scribit. Nullū numē habes si sit prudentia: hoc dicitur ad fortunā quā nullū numē. i. nullas uires & potētiās i nos habet si prudentes simus. i. si secūdū uirtutē

uiuimus. Sed nos. s. negligētes uirtutē: & qui im prudentia ferimur. Facimus deā & consecramus te calo. q. d. Fortuna ex i prudentia hominum nata est & censetur: Sardanapali: lege Diodorū & Strabonem: qui de hoc satis multa scribunt.

Domitius Cal. Verō: i. xi. Satyrā Iu. Ad Iul. Med.

Vt tamen & poscas aliquid: uoueaſq; facellis
E xta: & candiduli diuina thomatula porci.
O randum est ut sit mens sana in corpore sano:
F ortem posce animum mortis terrore carentem:
Q ui spatiū uitae extremum inter munera ponat
N aturā: qui ferre queat quoscunq; labores:
N esciat irasci: cupiat nihil: & potiores:
H erculis erumnas credat ſauosq; labores:
E t uenere: & coenis: & plumis sardanapali.
M onstro quod ipse tibi possis dare: semita certe
T ranquillae per uirtutem patet unica uitae
N ullum numen adest: si sit prudentia: sed te
N os facinus fortuna deam: caloq; locamus.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Vndecima.

Atticus eximia si coenat: lautus habetur:
Si rutilus demēs: quid. n. maiore cachino
Excipitur uulgi: q̃ pauper apitius: omnis
C onuictus. thermā: stationes: omne theatrum
D e rutilo: nam dū ualida: ac iuuenilia membra
S ufficiunt galeae: dumq; ardens sanguine fertur
N on cogente quidem: sed nec prohibēte tribuno

hoc est iter epulas quibus uerā uoluptatē diffiniebat Aristippus: ut i Fidētinū potius iuehi uideat Iuuen. q̃ i Epicurū ex cuius sētētia describit mēā. Atticus: gēilitiū nomē ducit ab attico equite romano: & litteris & familiaritate Cicerōis insignis ad hūc. Mar. Attice qui renouas faciūdā noīa gēris. aliog̃ atticog̃ meit Tacitus. hic uero diues erat: Si rutilus: i. rutilū ex rutilog̃ familia hoīem iuehit: qui cū tenuē hēret rē familiārē lautitias parabat mentas: ut omnes iā palā & sētirēt & dicerēt eū i extremā paupertatē delapsurū. & cōsūptis rebus omnibus fore lanistā & gladiatorē. ut idē. s. sibi pararet uictū i quo alludit ad historiā: nam Publius Rutilus unus ex maioribus huius rutuli: collega Cnei Manlii i consulari eruditioē gladiatorog̃ & lanistag̃: tradidit qd̃ Maxius ita scribit. armog̃ tractandos̃ meditatio a Publio Rutilo cōsule Cnei Mālii collega: militibus ē tradita: is. n. nullius ante se imperatoris exēplū secutus: ex ludo. Cai. Aurelii Scauri doctoribus gladiatorog̃ accersitis: uitādī atq; iſē: rēdi iētus: subtiliorē rationē legibus i generauit. Quā pauper Apicius: Apicius hic p̃ omni gulose accipitur. sensus est. nihil magis deridetur q̃ gulosus factus pauper ut erit Rutilus.

Atticus: ex sētia Epicuri frugalē coenam & tranquillū otii mēā perfico quē iueiuerat pollicetur. sed satyrā nō oblitus excēdescit i ngulā eog̃q; mēlas lautius parāt q̃ diuitiarū modus ferat. hāc mēsa frugalitātē & oriū. Mar. Horatius & poetā qui ex Epicuri sētētia agebant ubiq; laudāt & āplectūt: nā Epicurus qui uerā uitā i mētis trāq̃llitate & uirtutis exercitatioē ponebat: talē laudabat mēsa ei uira. s. cōuēiētē: nō igit iuehit i sētā Epicuri Iue. qd̃ Fidētinus Clunicus pura uit: cū tamē ipse ex sētētia Aristippi iā diu uiuat.

Scripturus leges:ueniet in paupertatē & scribet leges gladiatoribus:erit.n.lanista : nā lanista dicebatur qui habebat gladiatores quos mercede locabat edētibz munus: ipse iquit erit lanista:& regulus inter gladiatores:quibus imperabit. Dum iuuenilia mēbra:irridēdo hoc dicit.q.d. properat ad paupertatē: ut cū sit futurus lanista ob inopiā sit saltē iuuenis.

Sufficiūt galea. i. eruditioni armorū. Nō cogēte quidem: Tribunus plebis cū cōsules habebat delectū populi ad

militiā: aut cogebat qui-
rites dare nomia: aut pro
hibebat: ob seditionē &
odiū in patres: quod lon-
ga lectione Liuii explo-
rarissimum est. suspirans
igitur satyrice Iuuenalis
ait Rutilū lanistā habitu
rū multos iuuenes: ad gla-
diaturam qui dabunt nō
mina: tribuno plebis nō
intercedente nec cogēte
ut. s. ostēdat: omnē publi-
cā militiā disciplinā esse
extinctā: & meditationē
armorū refecisse tātū in
gladiatoribus. Matris
imāgie fracta: hoc est ex
historia: ut ego quidē sē-
tio: notat enim homiēm
sui tēporis gulosum: qui
partē statūz maternā uē-
diderat ut cybos emeret
delicatos. Miscellanea:
Miscellus Croronem con-
didit ex oraculo ut scri-
bit Strabo. Miscelli item
ludi erant: quos in gallia
edidit Caius princeps ut
scribit Trāquillus: unde
miscellanea premia: quæ
in miscellis ludis daban-
tur dicta sūt. Sēsus Iue-
nalis est. qui pēdet ex eo
quod dixerat de Rutilo:
qd. s. ppter paupertatē a-
liquādo cogeret: erudire
gladiatores. Sic. i. cū ho-
mines pauperes fiant ex
gula. Ludi ueniunt ad
miscellanea. i. ludi gladi-

torii ab his aperiuntur ad premia ludos: accipiēda ut idē uiuāt. Vētidio: Vētidii ex īfima
sorte euectū ad sūmos magistratus āte est dictū: fuit itē Ventidius: de quo ut puto nunc lo-
quitur: qui pfectus galileorum nationi ut scribit Tacitus: cum Felice fratre Pallantis: qui
preerat Samaritis prouincias spoliāuit. E celo descendit: γυναι σέ αὐτόν: hoc nō de-
scēdit de celo sed a Chilone lacedemonio dictū est cuius rei pōsa pro oraculis accepit anti-
quitas ut scribit Plin. ea tria fuerūt: Cognosce te ipsū: nihil nimis comes aris alieni: atq; li-
tis est miseria: hac cōsecrata sūt delphis aureis litteris: nōnulli laertii uerba ī Chilōe lecta:
apud Pliniū legunt non miseriam: sed sponsionem: Sponsioni inquit comes est iactura:

S cripturus leges:& regia uerba lanistæ.
M ultos porro uides: quos sæpe elusus ad ipsum
C reditur introitum solet expectare macelli:
E t quibus in solo uiuendi causa palato est.
E gregius coenat meliusq; miserrimus horum
E t cito casurus iam perlucēte ruina.
I nterea gustus elementa per omnia quærunt.
N unq̃ animo pretiis obstantibus: interius si
A ttendas: magis illa iuuant quæ pluris emūtur.
E rgo haud difficile est periturā arcessere sumā
L ancibus oppositis: uel matris imagine fracta:
E t quadringentis nummis condire gulosum
F ictile: sic ueniunt ad miscelania ludi.
R efert ergo quis hæc eadem paret: in rutilo nā
L uxuria est: in uentidio laudabile nomen
S umit: & a censu famam trahit. illum ego iure
D espiciam qui scit q̃tum sublimior atlas
O mnibus in libya sit montibus: hic tamen idem
I gnoret quantum ferrata distet ab arca
S acculus: e celo descendit γυναι σέ αὐτόν
F igendum: est memori tractandum pectore siue
C oniugium quæras: uel sacra in parte senatus
E sse uelis. nec enim lorica poscit achillis.
T hersites: in qua se traducebat ulyxes
A ncipitem: ceu tu magno discrimine causam
P rotegere affectas. te consule: dic tibi quis sis

An curtius: Curtius montanus causidicus de quo Cornelius Tacitus. occurrit truci ora-
tione Curtius montanus:& alibi. Censuit Curtius mōtanus. & cæta. & ita cōiūgas ut legas:
tu cogitabis an lis orator uehemēs:an talis quales sunt Curtius & Matho: qui nō sunt ora-
tores sed buccæ:& uentosa uerba. Nec Mullus: Mullus piscis dictus est a colore ut scribit
Fenestella auctore Plinio:ut mendosi codices Pliniani habent:mollior: calciamētor:ut autē

O rator uehemens:an curtius:an matho: buccæ
N oscenda est mensura suæ: spectandaq; rebus
I n summis minimisq;:& cum piscis emetur.
N ec mulum cupias cum sit tibi gobio tantum
I n loculis: quis enim te deficiente crumena
E t crescente gula manet exitus ære paterno
A c rebus meis in uentrem: fœnoris atq;
A rgenti grauis:& pecorum:agrorq; capacem:
T alibus a dominis post cūcta nouissimus exit
A nnulus:& digito mendicat pollio nudo.
N on prematuri cineres:nec funus acerbum
L uxuriæ: sed morte magis metuēda senectus.
H i plerunq; gradus: conducta pecunia romæ:
E t coram dominis consumitur:inde ubi paulum
N escio quid superest: & pallet fœnoris auctor:
Q ui uertere solum baias: & ad hostia currunt
C ædere nanq; foro iam non deterius: q̄
A esquilias a feruenti migrare suburra.
I lle dolor solus patriam fugientibus: illa
M æstitia est caruisse anno circensibus uno.
S anguinis in facie non hæret gutta: morantur
P auci ridiculum: & fugiētem ex urbe pudorem.
E xperiere hodie nunquid pulcherrima uisu
P erfice non præstem uita:nec moribus:& re:
S ed laudem siliquas occultus ganeo: pultes
C oram aliis dictem puero sed in ore placentas.

scribēdū est muleor: cal-
ciamētor: nam mulei cal-
cei fuerūt regū albanor:
prius ut scribit Festus: &
post patritior: Gobio:
pretiū pro Gobiōe pisce:
qui ut scribit Theophra-
stus i regiōe pōti capius
ex glacie: nō ostēdit mo-
tū uitalē: nisi calore pati-
næ:in uenetas mēsas reci-
piē: licet exiguo pretio:
Ganeo: Ganeū locū re-
cōditū:& quasi sub terra
putat Pōpeius ex uerbis
Terētiū:ubi illū quaram:
credo abductū i Ganeū:
ganeones proprie dicti
sūt qui popias gula sectā-
tur. Annulus exir: An-
nulus iligne equestris di-
gnitatis: quē gestare nō
poterāt nisi quarrigenta
sestertia haberent: & eo
cēsu iminuro anulū de-
ponere cogebātur. Mar-
Dū donas Macer anulos
puellis Desiste Macer an-
nulos habere. Exit an-
nulus.i.deponit anulū.
iligne equestre quē apli-
us gestare nō possūt imi-
nuro cēsu. Hi plerūq;
gradus:hoc ē hūc ordinē
sæpe uideas romæ. Ver-
tere solū: uertere solum
ē mutare patriā ob æs ali-
enū. Siliquas: Siliqua
ab ionibus ceratū dicta
est eadē nōnulli per erro-
rē sicū agyptiā dixerūt:
de hac Rutilius. Allue-

scūt siliqua uiridi mollescere sūco: Et gremio pascūt cætera poma suo. Pultes:pulē icōdi-
tū panē fuisse scribit Plinius: qua romani æte panis usū diu uixerūt testimonio etiā Ennii:
ea ignora fuit græciæ: ueteri tamen instituto post panis usum seruatum est ut dies nalis.
pulte fritilla celebraretur: in pristini uictus monumentum: pultes præterea excogitate
sunt multis condimentis. Cato punicā pultem condiri docet caseo:ouo uno: Apicius pultes
iulianas conficit. & pultes tractogalas: nunc Iuuenalis intelligit de rudi illa pulte non de
hac condita. Placentas: luxuriose gulæ esse Cato docet: qui pluribus uerbis &
magna cura confecturam placentæ: quam appellat placentem Semodiale scribit.

Aut minor illo. i. t. q. Aeneas: Alter aquis: nā ut scribit Dionysius cū regnasset Aeneas tres ānos post obitū Latini: quarto & ipse āno bello extinctus ē: nā ruruli i eū omnes cū Me- zērio rege etruscorū iperū fecerūt: praelioq; cōmisso nō pcul a Lauio multis celsis: eius corpus nusq; apparuit. Aliiq; dixerūt eū itari relatū fuisse i deos: alii numico submersū: ubi tēplū ei edificatū ē hac īscriptio ē: patri īdigeri q; fluuii Numici ūdas gubernari: alii id tēplū Anchisæ ab Aenea cōditū putāt.

Tibullus. Cū te uenerāda numici Vnda deum celo miserū īdigeret. Ornata numici nullis obsoniis quæ i macellis uēdūt cō- dira. Piguissius hædu: Mar i cœna frugali. Par- tus i his una pōetur cœ- nula mēsa Hædus i hūi ni raptus ab ore lupi:

Montani asparagi: ad drām asparagorū altitū: q; sūt luxuriose gula. Pli. Siluestres fecerāt natura corudas: ut quisq; deme- reret passim ecce altiles spectātur asparagi: & ra- uenna ternis libris repē- dit. Syluestre asparagum corudi appellat Pli. Ca- to asparagos feri & coli docet: eo loco q; nouitū- mus est eius libri: ut scri- bit Pli. ut ex hoc itelliga- mus Carōis opus: quod i manibus ē perfectū esse: nam præcepta de aspa- gis eo loco legūt quo Pli. scribit. Torto fœno: in quo s; gestātur Idē. Mar.

Signum pirū: a patria dictū ē ut scribit Pli: qd; alii testaceū appellatū a colore. Sytiundē. Mar. & nomē pira quæ ferunt syrorū. eadē lactea dixe- rūt nōn ulli colore autem sūt nigro. Mala æmula picens. i. hæc poma sunt rugosa ut oliuæ picens: quæ cōditæ mēlis appo- nūtur: nō ita sūt salubria: picens oliuæ maxime comēdātur cybis & sunt rugosa. Mar. Nec rugosa,

rum uimen breue picensarum: Plinius in italia inquit picens & sidicina præferūtur: Ma- la æmula. i. certantia rugis. Picens. i. cum oliuis picens. Sicarum frigore: ex ratione na- turali ostēdit ea esse salubria. Vuluæ ex carnibus porcinis fiebat: de qua i cōmētariis. Mar. diximus optimi saporis iudicabatur Horatius. Nil melius turdo: uuluæ nil dulcius ampla.

N am cum sis conuiua mihi promissus habebis
E uandrum: uenies tiryntius: aut minor illo
H ospes: & ipse tamen contigens sanguine cælum
A lter aquis: alter flammis ad sydera missus.
F ercula nunc audi nullis ornata macellis.
D e tiburtino ueniet pinguis agros
H ædulus: & toto grege mollior, inscius herbæ
N ecdum ausus uirgas humilis mordere salicti.
Q ui plus lactis habet: q; sanguinis: & montani
A sparagi: posito quos legit uillica fuso.
G randia præterea tortoq; calentia fœno
O ua adsunt ipsis cum matribus: & seruata
P arte anni quales fuerant in uitibus uuæ.
S ignum syriumq; pirum de corbibus iisdem
A emula picens: & odoris mala recentis:
N ec metuenda tibi siccatum frigore postq;
A utūnum & crudi posuere pericula succi.
H æc olim nostri iam luxuriosa senatus
C œna fuit. curius paruo quæ legerat horto
I pse focus breuib; ponebat holuscula. quæ nūc
S quallidus in magna fastidit compede fossor:
Q ui meminit calidæ sapiat quid uuluæ popinæ.
S icci terga suis rara pendentia crate
M oris erat quondam festis seruare diebus:
E t natalitium cognatis ponere lædum:
A ccedente noua: si quam dabat hostia: carne
C ognatorum aliquis titulo tibi consulis: atq;
C alstrorum imperiis: & dictatoris honore
F unctus ad has æpulas solito maturius ibat.
E rectum domito referens a monte ligonem.

Quom tremieret fabios:lūxū nūc carpit lecti discubitorii:nā Caius Aruilius Pollio pdigi & sagacis ad luxuriæ iſtrumēta īgenii primus temporibus Neronis docuit ſecare putamina teſtudinū ut ſcribit Plinius. ī lāmas & lectos discubitorios ita operiri:ex teſtudinibus aurē nōnulla cherſinā dicūt:de quibus ī cōmētariis.Mar,dixius. Idē.M.Aruilius.lectos operiri docuit argēto mox auro:nēo īquit luue.curabat operire lectos discubitorios lāmis teſtudi-

C um tremarent ante fabios: durumq; catonem:
E t ſcauros:& fabritios:rigidiq; ſeueros
C enſoris mores etiam collega timeret .
N emo inter curas & ſeria duxit habendum
Q ualis in oceano fluctu teſtudo nataret
C larum troiugenis factura:ac nobile fulcrum
S ed nudo latere & paruis frons area lectis
V ile coronati caput oſtendebat aſelli:
A d quod laſciui ludebant ruris alumni.
T ales ergo cybi:qualis domus:atq; ſupellex.
T unc rudis & graias mirari neſcius artes .
V rbibus euerſis præclarum in parte reperta
M agnorum artificum frangebat pocula miles:
V t phaleris gauderet equus:cælaſtaq; caſſis
R omuleæ ſimulacra feræ manſueſcere uiſſæ
I mperii fato geminos ſub rupe quirinos:
A cnudam effigiem clypeo fulgentis & haſta
P endentiſq; dei perituro oſtenderet hoſti .
A rgenti quod erat ſolis fulgebat in armis:
P onebant igitur thuſco farraca catino
O mnia tunc: quibus inuideas ſi liuidulus ſis:
T emplorum quoq; maietas præſentior:& uox
N octe fere media : mediamq; audita per urbem
L ittoſe & oceani gallis uenientibus:& diis
O fficium uatis peragentibus.his monuit nos
H anc rebus latiis curam præſtare ſolebat
F ictilis & nullo uiolatus iuppiter auro.
I lla domi natas:noſtraq; ex arbore menſas
T empora uiderunt.hos lignum ſtabat in uſus.
A nnoſam ſi forte nucem deiecerat eurus.
E t nunc diuitibus cœnandi nulla uoluptas .

nū . Cū cēſores timebant ut.1.oſtēdat luxuriā ir-repſiſſe corruptis & de-prauatis iā moribus pu-blica negligētia. Clarū fulcrū.i.nobilē lectū diſ-cubitoriū. Vile caput aſelli: hoc dicit ut oſtēdat priſcos illos ſeueros ruri ſæpe cœnaſſe:ubi ī limi-ribus agroz ſpectabatur caput aſelli ueteri ſuper-ſtitione:nā etruſca diſci-plia ita icōmoda agroz arceri putabantur. Colu-mella nūc caput arcadici nudū cute fertur aſelli. Tyrrhenus fixiſſe tages ī limite ruris. & apre ait patres pro putaminibus teſtudinū: potuiſſe oſtē-dere caput aſelli:qđ erat ī limite ruris: id. n. cādore teſtudinū putaminibus ſimile eſt: quid rumpitur Fidētinus: a noſtra diſce dēs ſentētia: ait patres ex oſſibus aſinoz operuiſſe lectos: quod qđ ridiculum ſit (cū omnes ītelligant) prætereo. Farraca:cyba-ria ex farre dicta ſūt: quo-ꝝ mētionē facit: ut oſten-dat qđ Verrius ſcribit: tercētum annis romanos farre uictiſſe. Catino tuſco. i. uafe fictili. nā are-tinā olla ex etruſcia ficti-les erāt. Mar. Lautus erat tuſcis Porſena fictilibus.

Et uox audita: uēturis gallis ī italiā ita ſcribit Liuius ī Quīto. eodem a-no .M.Ceditius de plebe nūtiāuit tribunis ſe ī no-ua uia ubi nūc ſacellū eſt

ſupra adē ueſtæ noctis ſilentio audiſſe uocē clariorē hūana: quæ magiſtratibus dici iuberet gallos aduētare. Fictilis Iuppiter: Iouem primū ī urbe fictilē fuiſſe teſtat Plinius. cōſecra-ta ſtatua a Turiano: qui & Herculē fictilē formauit. Hæ enī ut ille ſcribit effigies deū erāt lauda-tiſſime: nec pœnnet nos illorū: qui tales coluere:aurū. n. & argētū: ne diis quidē cōficiēbāt.

Grande ebur: nūc iuehiē i luxū mēsa; citreag; quas mauri romanis dederūt: ex citro ar-
bore quā pluriā apd̄ eos nasci: rāto pretio ut duag; altera quīdecī libris: altera paulo miū-
diuēdita sit a iuba: eā; tamē latitudo nō excedebat quattuor pedes & semipedē; a uenis in-
tercurrētibus & maculis. aliā tigrīa dicebāt: aliā pātherīa: rotūdā erāt & elephātinis denti-
bus sustinebāt: tāq; a diis nato iure ut scribit Plī. ut eodē ebore & numinū ora spectēt. & mē-
sa; pedes: plura de hoc i
Martiale dixiūs. Strabo i
ultio arboris quidē mēit
& mēsa; sed nō noiāuit.

Syēnes: Syēnē i alyp-
to eē scribit Plī. Strabo.
Ptolemeus: & omnes: sed
illud querit quare dicat
porta: ego. Porta syen-
nes: dici existio: quoniā
illic tres erāt cohortes ro-
manorū ad prāsidū ad-
uersus arhiopes: qui fini-
timi sunt: qd̄ scribit Stra-
bo: fuisse autē elephātos
illic iditio ē Elephātis ītu-
la. & urbs quā supra Syē-
nē ē. xvi. millibus pass.
ita apellata ab elephāto-
& multitudine: Herodotus
& Strabo elephātinā ap-
pellāt: Plī. elephātidem!

Et mauri celeres: loca
omnia describit i quibus
fuere elephātes: nunc de
mauris: & idis qui sūt a-
rabicis mīores ut scribit
Plī. Iā nimios: ostendit

luxuriari rōanos exquisitis maxis quibusq; dētibus ad pedes mēsa;: nam elephāti aut se-
necta & casu decidos dētes deponūt qui prāgrādes sūt aut obfessi a uēatoribus eos arbo-
ri īpactos frāgūt: hī autē sūt mīores. Nec tessellā: nā tali & tessera eburnea erāt ut dixiūs
apd̄. Mar. Māubria cultellos: hāc eburnea solita fieri: illa Plinii idignatio ostēdit: qd̄ atti-
ner īquit hāc colligere cū capuli militū ebore ēt fastidito celētur argēro. Sed nec structor:
structor pprie dicitur qui perite obsonia icidit: ad gulam pertiere putabāt: ut obsonia rite
secarētur: qd̄ Plī. ostēdit cū de gallinis scribit: adeo ut iā doctores structor; ludū aperirēt: ut
Tripherus egit tēporibus. Iuu. qui ludū hēbat iuxta suburrā hic tradēs prācepta discēribus
feras & aues & obsonia ex ligno formata hēbat: & ferro cuius acies ebes esset: docebat quo
gestu hāc uel illa se a icideretur: hoc ē qd̄ cōnā quā iciditur apd̄ doctores structor;. VI-
se quā appellat: quoniā. Lulmo & ligno: formata erāt obfōia: ridiculū. n. ē fētre magrūm emis-
se quōtidie has feras: prāterea ait hebeti ferro nā si uerā erāt & icidebātur: nō oportuit
ferri hebes eē: rūpatur Fidētinus qui hāc nō percipit. Pigargus: de genere caprearū est ut
scribit Plī. i. viii. eiusdē generis rupi: caprea; ibices: Strepsicerotes. Et uolucres scy. phasiā
ex pōro allati: quos sagiari docet Columella. Fidētius olim exposuerat grues. sed a nobis e
doctus mutauit fētētia. Phēicopterus: cuius liguā optimi eē saporis Apicius docuit: de hoc
plura i Martiale dixiūs. Cui omis pergula: pergula p loco hic accipitur ubi Tripherus ma-
gister structorum habebat discipulos: ut legimus in Augusto apud Suetonium qui scribit
eum uenisse in pergulam Theogenis mathematici & Suetonius de Crassitio grammatico:
deinde in pergula docuit Tinga Placentinus hanc dictionem perperam enunciabat per-
culā pro pergulā qd̄ iscribit Cicero: repetit Fabius. Plī. eodē uerbo de apelle scribēs usus
est comite Agrippa. Cui omnis pergula debeat cedere. i. peritior omnibus aliis discipulis:

N il rombus: nil damma sapit: putere uidentur
V nguenta atq; rosā: latos nisi sustinet orbes
G rande ebur: & magno sublimis pardus hiatu
D entibus ex illis quos mittit porta syennes
E t mauri celeres: & mauro obscurior indus:
E t quos deposuit nabathæo bellua saltu:
I am nimios capitiq; graues: hinc surgit orexis:
H inc stomacho bilis: nam pes argenteus illis.
A nnulus in digito quod ferreus: ergo superbum
C onuiuiam caueo: qui me sibi comparat: & re
D espicit exiguas: adeo nulla uncia nobis
E st eboris: nec tessellā: nec calculus ex hac
M ateria: quin ipsa manubria cultellorum
O ssea: non tamen his unq obsonia fiunt
R ancidula: haud ideo peior gallina secatur.
S ed nec structor erit cui cadere debeat omnis
P ergula: discipulis tripheri doctoris: apud quem
S umine cū magno lepus: atq; aper: & pygardus:

Orix: inter capreas numeratur a Plinio contrariocq; pilo uestitur & ad os uerso: Auis a phra. i. gallia numidica Horatius. Nō aphra auis nō attagen ionicus. Porphyrio illic recte interpretatur aphra aūē gallinā numidicā: quæ magnitudine alias superat guttis & maculis distincta de hac multa diximus ī Martiale ex Plinii & Columellæ testimonio: Lautissima cœna: quæ est simulacrū & imaginem habet lautissimæ cœnæ: nā hæc aīalia ex ligno erāt ut

dixiū. Cœna ulmea .i. aīalibus, formatis ex ulmo & ligno. Sonat: dū illi uersant aīalia lignea.

Ofella: ofella fiebat ex carnibus suillis: pulmēū pauperiorū ut docet Varro. Nec egebat arte structoria. Calices plebeios: Calices plebei idē dicūtē audaces: quoniā falsa species imitabantur crystallina: uitrei erāt ad circūq; maximū uēdebātur. Mar. Non sumus audaces plebei toreumata uitri Nostra neq; ardenti gēma feritur aqua. Nō phryx aut lycius aut peritus a mangone. i. nō dabo tibi ministrum elegātē quales emūtur a māgonibus: aut phrygiū aut licīū. nam ex oriente formosissimi ministri coeuebātur aut delphici: aut micleni: aut phrygiū: aut licīū atq; id genus: ego īquit nō habeo ministrū elegātē quē emerī sed rusticū & natū ī agro. Fidētiū ex Brothēi præceptoris cōsilio ītelligit: Lycius. i. iūtenis nomīe Lycius: quem scribit Trāquillus Augustū ī ludis exhibuisse nulla alia de causa nisi q̄ erat uocis immensæ intra bipedalem saturā. o ho-

E t scytica uolucres: & phœnicopterus ingens
E t gætulus orix hebeti lautissima ferro
C æditur: & tota sonat ulmea cœna subura.
N ec frustum caprea subducere: nec latus affræ
N ouit auis noster tyrunculus: ac rudis omni
T empore: & exigua frustis imbutus ofellæ.
P lebeios calices: & paucis assibus emptos
P orriget incultus puer: atq; a frigore tutus:
N on phryx aut lycius non a mangone petitus.
Q uisquā erit: & magno: cum poscis: polce latine.
I dem habitus cunctis tonsi: rectiq; capilli:
A tq; hodie tantum propter conuiuia pexi.
P astoris duri est hic filius. ille bubulci
S uspirat longo non uisam tempore matrem
E t casulam: & notos tristis desiderat hædos.
I ngenui uultus pueri: ingenuiq; pudoris.
Q uales esse decet: quos ardens purpura uestit.
N ec pugillares desertin balnea raucus
T esticulos nec uellendas præbuit alas:
C rassa nec opposito pavidus tegit inguise gutto.
H ic ubi uina dabit diffusa in montibus illis:
A quibus ipse uenit: quorum sub uertice lusit.
N aq; una est atq; eadē uini patria: atq; ministri.

mines ifanos & Lucio magis ridendos Augustus illum exhibuit tanquam monstrum. Iuuenalis autem nunc de formosis ministris intelligit: quos ut inquit non habet: quo pacto igitur conuenit monstrum cum eleganti puero: de quo nunc loquitur. Pugillares. i. non habet inguina grandiora quæ ppter libidinis usum excreuerint testiculis in magnitudinem pugni prægrandibus. Raucus: propter coitum: quid si legas. Draucus: nam drauci & in balneis potissimum spectabantur & erant mentulati. Mar. Oculis deuorantibus draucos & alibi sæpe non placet. Nec prebuit halas uellendas. s. pilosas. i. non ei ante atatem orti sunt pili iub halis: qui solent fruticari his qui ante legitimam atatem per libidinem uiri fiunt. Mar. Inde tragus celereq; pili mirandaq; matri barba: nec in clara balnea luce placent. Gutto: uase oleario quo in balneis utebantur. Gelius, gutrum Samium oretenus imprudens inanem: tanquam inesset oleum affer.

Gaditana : de qua distichon extat .Mar. Tam tremulū crissatitā blandū pruriret ipsum Mars turbatorē fecerit hippolytū. Has nugas ita leues uoluptates. Orbē lacedæmonū alii nescio qd fixerūt hoc loco de ludo & saltatiōe: ego uero sētio hoc dictū ē iudiciose ī anulōs senatores. s. & equites: qui anulīs utebāt: nā πρὸς τὴν γὰρ græce latine est sputo leui & crebro irrorare. & πρὸς τὴν δὲ e leui sputo irroratio dicitur: qui autē gestant annulos ut ostēderet crebro induūt & educūt:

qd ut facilius agāt sputo & pytismate reddūt lubricos digitos. Mar. Percutius digitos currunt leuis anulū. Pytismate. i. leui irroratiōe sputi. Orbē lacedæmonū .i. annulū: nā a lacedæmoniis anulog. usus manauit: qd īdicat Pli. his uerbis. hoc in tarquinis maxie miror: quos e græcia fuit origo: unde hic anulog. usus manauit: qd etiā nūc lacedæmoniē ferreo utūt. Lubricatio apto uerbo usus ē cū pytismate: nā lubricare ē lubricū facere humectatiōe: sēsus ē. Sēatores & equites qui anulōs ostēdāt hēāt istos ludos: ego hīc sētiētiā excogitaui. Fidēti nūc ī nrīs qdē scriptis legit. nec autus ē p sua recitare. sed cū antiquas fabulas suas iactaret: deniq; ait quidā de anulīs itelligit. ego ille sū: & hūc sēti. Iuu. eē affirmit. Fortūa. i. diuitibus q possūt frui hac uoluptate. Omnia cū faciāt: cū dēt opē rā adulteriis & alea ēt ipsi. Quid refert. q. d. nihil refert an phonsci uoce: an rudi legāt. Cōtrahat uxor: notat adulteria suog. rēpog. Aurēq; calente: nā rubētes aures ī muliere sūt īdices admisi. si paulo āte adulteri: qd Amōius notauit ī Oda. uio. Fœminā .i. cōsularē

& Triclinio uiri corā ī cubiculo abductā: rursus ī cōuiuū rubēribus auriculis ī comptiore capillo reductā: quod scribit ī suspitionē adulteri. Interea iterū iuehitur ī n. circētes ludos: ī quibus occupata erat tota ciuitas. Megalesiacā mappā. mappam itelligit quæ ueteri instituto a prætore ludorum circensium aurigæ uictori demitti solebat. Tranquillus de Nerone Vniuersorum se oculis ī circo maximo præbuit: aliquo liberto mittente mappam. Mar. Cretaram prætore cū uellet mittere mappam Prætori mappam subripit Hermogenes.

Forsitan expectes ut gaditana canoro
Incipiat prurire choro: plausuq; probatæ
Ad terram tremulo descendant clune puellæ
Irritamentum ueneris languentis: & acres
Diuitis urticæ: maior tamen ipsa uoluptas
Alterius sexus: magis ille extenditur: & mox
Auribus atq; oculis concepta urina paratur.
Non capit has nugas humilis domus: audiat ille
Testarum crepitus cū uerbis nudum olido stans
Fornice mancipiū: quibus abstinet. ille fruatur
Vocibus obscenis: omniq; libidinis arte.
Qui lacedæmonium pitismate lubricat orbem:
Nanq; ibi fortunæ ueniam damus. alea turpis
Turpe & adulteriū mediocribus. hæc eadem illi
Omnia cum faciant hilares: nitidiq; uocantur.
Nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos
Conditor iliados cantabitur: atq; maronis
Alisoni dubiam facientia carmina laudem.
Quid refert tales uersus: qua uoce legantur:
Sed nunc dilatis auerte negotia curis:
Et gratam requiem dona tibi: quando licebit
Per totam cessare diem: non tœnoris ulla
Mentio: nec prima si luce egressa reuerti
Nocte solet tacito bilem tibi contrahat uxor
Humida suspectis referens multicia rugis:
Vexatasq; comas: & uultum: auremq; calentem.
Protinus ante meum quicquid dolet exue limen
Pone domū: & seruos: & quicquid frāgitur illis:
Aut perit: ingratos ante omnia pone sodales.
Interea megalesiacæ spectacula palmæ

68
Similis triumpho: idest habitu similis triumphanti: nam triumphalia gestabat ornamenta in circensibus ut ante est dictum. Predo idest iniustus & iniquus occupator Caballorum idest ornamentorum & insignium triumphalium: quasi dicat qui assumit sibi caballos & triumphalia insignia: cum ei non debeantur sed triumphanti. Colligo: idest coniecto & dignosco. Euentum panni uiridis: idest quisnā iter aurigas sit adepturus

I daum solemne colunt: similisq; triumpho
P redo caballorum: prætor sedet: ac mihi pace
I mmenfæ: nimisq; licet si dicere plebis
T otam hodie romam circus capit. & fragor aurē
P ercutit: euentum uiridis quo colligo panni
N am si deficeret: mœstam: atonitamq; uideres
H anc urbem. ueluti cannarum in puluere uictis
C ōsulibus. spectēt iuueēs quos clamor & audax
S ponsio. quos cultæ decet assedisse puellæ.
N ostra bibat uernum contracta cuticula solem:
E fflugiatq; togam. iam nunc in balnea salua
F ronte licet uadas: q̄q̄ solida hora supersit
A d sextam: facere hoc non possis quinq; diebus
C ontinuis quia sunt talis quoq; tedia uitæ
M agna. uoluptates cōmendat rarior usus.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Duodecim.

Quæ ali coruine diæ mihi dulcior hæc lux,
Qua festus promissa deis animalia cespel
E xpectat: niueam reginæ cædimus agnam.
P ar uellus dabitur pugnanti gorgone maura.
S ed procul extensū petulans quatit hostia funē
T arpeo seruata ioui: frontemq; coruscat.

pannum uiride, premiū scilicet in ludis circensibus ut ante est dictum. Fidentinus mappam cor tinam uiridem intelligit: & pannum uiride aulæ que extendebaturur. de niq; omnia cōfundit aī quitatis ignoratiōe: præ pauca quæ a nobis accipit Audax spōsio: spōsio apud hūc & Marcialē dicit ea cōtētio & altercatio quæ fiebat depositis pignoribus: cum alii alium uictorē fore affirmarēt. Marcialis sed cū spōsio fabulæq; lasse de Scorpo fuerint & incitato: Togam. idest: labores togatorum & comitū

Iam nunc in balnea: idest quis non sit sexta hora potest tamen salua fronte: idest sine pudore accedere ad balnea: ut postea cœnemus: hoc autem ait quoniā sexta tantum hora lauabantur ante luxuriosi aut dissoluti hēbatur: Marcialis i modico sexta nerone calet. Salua fronte: sine pudore:

Domitius Calderinus Veronēsis in: xii. Satyrā Ad Iulianum. Medicen

Quæ ali pro catullo qui fracto naufragio enatauerat: uota se persolutorū diis pollicet: mox i Satyrā exit. reprehēdēs: captores: qui uota solēt nūcupare: nō p amico qui hrēt liberos ut Catullus: sed pro orbo ali quo cuius hæreditatē caprāt propriis nobis iſectatur. Neuū & Iſtrū quoq; uterq; testamē tog: capratiōibus erat locupletatus. Gorgōe. ma. opriuit deprauatus usus: ut hesperides & gorgones eedē cēserēt cū tamē gorgōes aliæ sit duæ. s q̄: iſulas gorgōas habitauit biduū nauigatiōe distātes a cōtinēti cōtra atlārē mōrē ad fies mauritāie: ut xenophō scribit i his fuit medusa quā ut alii perseus ut euēns scribit autore hygio mīerua iterfecit: hesperides uero hortos habuisse dicūt ad lixō libiæ malis aureis ubi. Pli. nihil restare scribit præ oleastros. Maura. i. medusa quæ olī tēuit fies mauritāie. Ver. agidatq; honoriferā tbatæ p. adis arma: Funē. nam uictiā funibus ducebat humeris gestata nō litabat scribit Pli.

Maturus: exigebatur ad hoc ut demississet caudā ad nodos usq; suffraginū: Hispulla: Hi pullam mulierē pinguen suorum temporum notat ut. Mar. spatalē māmofam: huius ante me minit Hispulla tragædo gaudet. Clitumni: hunc in phaliscis eē scribit Plinius cuius aqua pota boues reddit candidos. inde eligebantur uictima mactandæ Ioui capitolino Syllius ad meuania flumiū esse scribit i unibna: & sedet ingentē pascens meuania taurū dona Ioui.

Ver. hinc albos clitumnei greges & maxima taurus uictima. Poetica i qua n ta describūt homerus i ul ze &. Ver. i aniea: Pars dira quidem ed cogni tā multis. i. in quā calamitātē multi nauigātes inci derunt ut. s. abicerēt bo na. Tabella: qui seruati erit ex ualitudine genus morbi tabella pingebāt: quā dicabāt in tēplo asculapii: qui euaserāt nau fragium: tabella picta ca sū exponebāt in templo Neptūni: sed aucta super stitionē ægyptia in quā anrea est inuectus tabel le naufragio: in ifidiis fano pēdebāt. Decide re: dicūtur debitores cū aliquibus rebus datis cū creditore paciscuntur & satisfaciunt: quo uerbo usus ē. Mar. idē uidebat agere catullus rebus eiec tis. Imitatus castora: ca stor idem fiber pōticus dicit: animal ē cauda pi sciū cætera specie lutrā tātī mortus ut dēribus arbores nō secus ac fer ro icidat a uenatoribus petitur ob inguen. ex quo fit medicamētū ca storeū id āputat periculo urgēte ut ita se a uenato ribus redimar qd scribit .Pli. Teneris mecenati bus. i. molli mecenati: nā mecenās mollitie uesti rū notatus ē: & ob id ap pellatus: malacinus ab horatio ut i prima sary ra. diximus.

Quippe ferox uitulus templis maturus & ar: S pargēdusq; mero. quē iā pudet ubera matris D ucere: qui uexat nascenti robora cornu. S i res ampla domi. similisq; affectibus esset: P inguior hispulla traheretur taurus: & ipse M ole piger: nec finitima nutritus in herba. L æta sed ostendens clitūni pascua sāguis I ret: & a grandi ceruix feriēda ministro O breditū trepidantis adhuc: horrēdaq; passi N uper: & incolumem sese mirantis amici. N am preter pelagi casus: & fulguris ictum E uasi densæ cælum abscondere tenebæ N ube una: subitusq; antennas impulit ignis: C um se quisq; illo percussū crederet: & mox A ttonitus nullum conferri posse putaret N aufragium uelis ardentibus: omnia fiunt T alia tam grauius si quando poetica surgit T empestas: genus ecce aliud discriminis audi: E t miserere iterum: q̄q̄ sint cætera sortis E iusdem: pars dira quidem: sed cognita multis E t quam uotiuā testatur phana tabella P lurima. pictores quis nescit ab ifide pasci? A ccidit & nostro similis fortuna catullo: C um plenus fluctu melius foret alueus: & iam A lternū puppis latus euerteribus undas A rboris incerto: nullam prudentia cani R ectoris conferret opē decidere iactu C œpit cumuentis imitatus castora: qui se E unuchum ipse facit cupiens euadere damna T esticuli adeo medicatum intelligit inguen. F undite quæ mea sunt dicebat cuncta catullus: P racipitare uolens etiam pulcherrima: uestē P urpuream teneris quoq; mecenatibus aptā A tq; alias quarum generosi graminis ipsum I nfecit natura pecus: sed & egregius fons

Et beticus aer: Fidentinus & alii boetios quosdam fontes esse dixerunt: totum locum peruerrentes. ego hoc dici intelligo de ueste ex lana betica: hoc est hispana: nam ipecudibus beticis uellus ē rutilum: ex quo nullo alio adhibito colore texebantur uestes idē lacerna betica apud. Mar. ita loquitur non est lana mihi mendax: nec mutor aeno sic placeāt tyrie mea tinxit ouis. Iuu. rationē naturalem addit quare talis illic fiat lana: ex potu scilicet illarū

aquarum: & temperie cœli: Lances: grandiora uasa erant escalia que cētenis libris argenti aliquid quando facte sunt. Drusillanus rotundus lancē habuit quinquagenariā: cum seruus esset Claudii imperatoris: facte preferunt sunt temporibus etiam Domitiani magno ipendio quod supra Inotauri: cū lance beata dacicus in scripto & cetera Parthenio: uel ab artifice sculptore: quē tamē Plinius non nominat inter alios: uel cerre cubicularium Domitiani intelligit: cui tante erant lances. Sitiente pholo: i. quantam pateram debebat hīe pholus ut eius sitim impleret is centarus Herculem hospitio suscepit: ut Diodorus & Theocrisus scribunt: & ei uinū ppinauit quod acceperat a baccho ea ad monitiōe ne aīe Herculis aduēū depmeret: tūc eo odore reliqui centauri ebrii facti aduersus herculem imperum fecerunt.

V iribus occultis: & beticus adiuuat aer.
I lle nec argentum dubitabat mittere lances
P arthenio factas: urnæ cratera capacem:
E t dignum sitiente pholo: uel coniuge fusci
A dde & bascaudas & mille escaria: multum
C alati biberat quo callidus emptor olinthi.
S ed quis nūc alius: qua mūdi parte: quis audet
A rgento præferre caput: rebusq; salutem?
N o propter uitam faciunt patrimonia quidam:
S ed uitio caci propter patrimonia uiuunt.
I actatur rerum utilium pars maxima: sed nec
D amna leuant tunc aduersis urgentibus: illuc
D ecidit ut malum ferro sūmmitter: at se
E xplicat angustum: discriminis ultima quando
P ræsidia afferimus: nauem factura minorem.
I nunc & uentis animam cōmitte dolato
C onfusus ligno: digitis a morte remotus
Q uatuor: aut septem si sit latissima tæda:
M ox cum reticulis: & pane: & uentre lagenæ.
A spice sumendas intempestate secures

Coniuge fusci: coniugem fusci suorum temporum notat æbrium: Bascaudas: Bascauda uas nomine britannico est. Mar. barbara depictis uenit bascauda britannis. Fidentinus ait lapides esse preciosos: mox sententiam nostram inserit tam inepte ut neutram percepisse uideatur: Callidus emptor olynthi: designat poculum aureum: nam Philippus rex nunq dormiuit nisi poculo aureo puluino subdito ut scribit Plinius. Emptor olinthi. emisit olinthum dicit a Iuvenale: nam olinthum ciuitatē thraciæ allexit infocitatem ut est apud Dem esthenē aduersus athenienses datis duobus oppidis ætemōre. s. & poridea Fidentinus hanc sniām nostrā recitat: sed dicit nō conuenire. quoniā s. non percipit & isanit. Multum cellati. s. auri: quod designat de Philippo: per hoc quod diximus. Ut malū ferro sūmmittere. i. ut etiam incideret arboreū nauis. Quādo præsidia ultima afferimus: ultimū præsidium & auxiliū. Nauem minorem: nā incidimus arborem ut idē facimus nauē leuiorē. Reticulis: panes reticulo gestabant apud antiquos Horatius. ut si reticulū panis uenales inter honuū forte uehas humero. sensus ē. cū nauigas parū distas a morte & paulo post cū icideris intempestatem: omniaq; eieceris adeo ut rātū restēt tibi panes & lagena. cogeris icidere arboreū nauis: & facere nauē minorē ut euadas ut agit Catullus qui malum ferro submisit sūmendas. Secures ut scilicet incidas arborem.

Ite igitur pueri: exitum tempestatis in qua extremo periculo laborauerat Catullus scribit sedata inquit tempestate Catullus uestem extendit pro uelo: & alterum minus uelū qd̄ su, perfuerat i prora extēdit atq̄ ita flāte aura ad portū delatus ē. Vectoris Catulli. postq̄ par ce meliora. i. posteaq̄ felicitas est restituta Catullo ut ifatis erat. Inopi arti. i. inopi prelidio .i. uestibus extensis. Velo suo: quod in ea seruatur ad diferētiā ueli maioris: quod solet eē in media nauī & amissū

erat. Lauino nouerca: li: post trigessimū annū ex quo xneas renuerat lauīnum: Alcanius mor tuo patre relicto lauino matri uel nouerca: nam id quoq̄ ambigit Liuius albamq̄ condidit ab alba porca: huius meminit Dionysius & Varro de re rustica: qui tradit Scrofa peperisse triginta porcos in portentū & simula, cra eorum fuisse posita in publicū: de hoc plura alibi diximus: Tandē intrat positas moles: por tum hostiensē describit: ubi Claudius pharum crexit. i. emulatiōē pha ri alexādrine. xi. annorū opere ut ad nocturnos ignes cursū nauigia diri gerēt. cuius meminerunt Tranquillus & Plinius pharū tyrrenā. fuit irem pharus ad capreas cuius memit etiā papin ius tele boūq̄ domos trepidis ubi dulcia nautis lumīa noctuagae tollit pharus amula luna. Lōge itali am: quoniā predūt in longitudinē & pcul ui, dēt distare ab italia. Ci ba baiana: hoc dicit ut ostēdat nauē Catulli tē, pestate ita fuisse fractā ut iā cimba uideret: quae ingressa ē interiorē adi, tū portus. Baiana qua li in larcu Lucino utitur.

Furra. i. molā q̄ fit ex farre. Coronas graciles: lares & publice i cōputis

colebāt tradito ritu a Seruio tullio: quoniā ex lare cōceptus ipse putaba t: nā cū ocrella ma rur sederet ad focū tanaquilis gēnule apparuit i cineribus: uide ea surexit grauida & cū po stea flāma i capite serui cōspecta eēt: cōfirmata ē opinio eū laris eē filiū. & priuati idē erāt i honore corōisq̄ ornabāt. Plin. iā tūc corōe deorū honos erāt & lariū publicorū priuorūq̄.

S ed postq̄ iacuit planum mare: tempora postq̄
P rospera uectoris fatumq; ualētius euro:
E t pelago: postq̄ parce meliora benigna
P ēsa manu ducūt hilares: & staminis albi
L anificae: modica non multo fortior aura
V entus adest: inopi miserabilis arte cucurrit
V estibus extensis: & quod superauerat unum
V elo prora suo: iam deficientibus austris.
S pes uitae cum sole. redit: tum gratus iulo.
A tq; nouercali sedes praelata lauino.
C onspicitur sublimis apex: cui candida nomen
S crophæ dedit: lætis frugibus mirabile lumen.
E t nunq̄ uisus triginta clara māmillis.
T andē intrat positas iclusa per æquora moles
T yrrenaq; pharon: porrectaq; brachia rursus
Q uæ pelago occurrunt medio: longeq; relinquūt
I taliam: non sic igitur mirabere portus:
Q uos natura dedit: sed tronca pupe magister
I nteriora petit baianae peruia cimba:
T unc stagnante sinu gaudent ibi uertice raso
G arrula securi narrare pericula nauæ:
I te igitur pueri linguis animisq; fauentes:
S ertaq; delubris: & farra imponite cultris
A c molles ornate focos: glebamq; uirentem:
I am sequar: & sacro quod præstat rite peracto
I nde domū repetā: graciles ubi parua coronas
A ccipiunt fragili simulacra nitentia cæra.
H ic nostrum placabo iouem: laribusq; paternis
T hura dabo: atq; omnes uiolæ iactabo colores.
C uncta nitent: longos erexit ianua ramos:
E t matutinis operatur festa lucernis.

70

Ne suspecta tibi: nō suspiceris de me propē hoc qđ ueli capere Catullū. nō. n. ē orbus
sed habet tres filios. Impēdat. galli. sacrificat gallinam gallinæ autē ad rē sacrā idnoe
non erant: nisi essēt luteo rostro & pedibus ut ait Plinius. Sterili: nam steriles dicebant
amici captatori qui habebant filios quia nihil erant ei daturi sed filii: Gallita: gallita orba
diues fuit circa tempora poete Cornelius per idem tempus expostulara ad supplicium galli.

Nec suspecta tibi sit hæc coruinæ. catullus
Pro cuius reditu tot pono altaria: paruos
Tres habet hæredes: libet expectare quis ægram
Et claudentē oculos gallinam impendat amico
Tā sterili. uerū hæc nimia est impensa coturnix
Nulla unq̃ pro parte cadet. sentire calorem
Si cœpit locuples: gallica & pactius orbi
Legitime fixis uestitur tota tabellis
Porticus. existunt qui promittūt hecatombem
Quatinus hic non sunt nec uenales elephantes:
Nec latio haud usq̃ sub nostro sydere talis
Belua concipitur: sed furua gente petita
Arboribus rutulis: & turni pascit agro
Cæsaris armentum: nulli seruire paratum
Priuato: siquidem tyrio parere solebant
Hānibali: & nostris ducibus. regiq; molosso:
Horum maiores: & dorso ferre cohortes
Partem aliquā belli: & euntem ī prælia turmā.
Nulla igit̃ mora per nouiū: mora nulla p̃ histrū
Pacuiū: quin illud ebur ducatur ad aras:
Et cadat ante lares gallicæ uictima sacra
Tantis digna deis: & captatoribus horū.
Alter. n. si concedas mactare uouebit
De grege seruorum magna & pulcherima quæq;
Corpora uel pueris: & frontibus ancillarum
Imponet uittas: & si qua est nubilis illi

ta crispinula. postea tuti
us ciuitatis gratiam ob
tinuit consulari matris
monio summissa & apud
Galbam Orbonē Vitel
lium illesa: mox potens
pecunia & orbitate: quæ
bonis malisq; tēporibus
iuxta ualent. Pactius:
hic itē orbus erat diues
de quo Martialis artis
ebur medice nartetia
cernis. habebis munera
que cuperet pactius esse
sua. Fixis: nā qui nūcū
pabat uota pro alicuius
rei euentu: ea libellis scri
pta templorū porticibus
affigebat. quod in Octa
uio scribit Trāquillus ait
enī. eum noluisse nuncu
pare uota in proximum
lustrum quis paratis iā
& scriptis tabellis. Ve
stiretur. Portius:
scilicet tēplotum. Fur
ua gente: segnitiam suo
rum temporum notat:
nam elephanti qui olim
in bellorum usum duce
bantur: nunc a Domiti
ano & aliis imperatori
bus ī uoluptatem & rhe
atrum exhibent: quod
Plinius scribit: tradit enī
ī ludis germanici elephā
tos edidisse quosdā mo
tus icōditos ī spetiē sal
tationis: & sepe hæc in
spēctaculis legunt. Fur
ua genitæ: mauris idis
& ethiopibus: nā ab his
uēiebāt elephāti. Regi
molosso. i. pyrro i cuius
aduētū italiā primū ui

dit elephātos ut. Var. & Plī. scribūt. ccc. Lxxii. āno urbis cōditæ. In prælia turbam: qđ ut
uerisimile uideat. Plī. scribit. xx. elephātos turritos cū sexagenis ppugnatoribus cecisse ī
theatro. Illud ebur. i. elephas. Nouiū & istrū. pacu. duo captatores erāt quos notat. De
is captatorū q. s. rogāt p salute gallie. i. elephas uictima digna ē: quæ mactēt ab his: q uolūt
ēē captatores: gallie q̃ ē ditissima. Alter. s. pacuius de quo ī superioribus satyris diximus.

Iphigenia. i. filia mactanda quemadmodū Iphigenia mactata fuit: pro qua supposita Diana Ceruam & puella translata in tauricam sacerdos Diane puella habita in summo honore ē ut Herodotus scribit. ea Iphianassa a lucrecio dicitur. & ab Homero apud quē Agamēnō sibi tres filias ēē dicit: Chrylothemī laodicē Iphianassā Lucrecius Aulide quo pacto triuiat ad uirginis arā Iphianassēo tēparūt sāguie fede Ductores Danaū. Et si nō sperat: quis nō speret captator deā suppositā ceruam pro filia: Nec cōparo mille rates testa-

mēro .q.d. censeo pluris faciendū testamentū qđ captat amicus meus: qđ salus mille ratiū pro qua mactata ē Iphigēia. Inclusus carcere nassē: nassē iultrumētum ē piscatorium quo pisces egredi u prohibentur. Silius Haud fecus ad uitreas solers piscator ad undas Ore leuē patulo rexēs de uimine nallam Cautius iteriora ligat. uota iquit hec nuncupat captator: ut cum orbus cōualuerit eo merito captus & tanq̃ piscis i nassa conclusus nequeat euadere: quin scribat eū hāredē aliis repudiatus. & Mar. piscē orbo cōparauit: & piscatorē captatori: & piscatorē piscis amare potest.

Quantū rapuit Nero: habebat īfinitas opes: nā Nero publicas & priuatas opes rapuit ut scribit Tranquillus. Fidentinus nassā exponit pro me dico: Oridiculum rapuit: nec quis uerā opinionē i nostris scriptis legerit homo nullius īgeni īfinitē stultitiē: suū uoluit emendare errorē qđ rā-

mē multis i locis facere cōatus ē. sed ita mea suis addidit: ut nō nō intelligat que recte dicit (siqua sunt) aliena esse & male ab ipso recitari. Iam ualeat Fidentinus cum preceptore

Domitius Calderinus Veronensis in. xiii. Satyram. Ad Iul. Medicen.

Exemplo. Caluinū qui abnegata sibi pecunia uahemētē āgebat: ita cōsolādo lenit ut tēpora sua noter. quibus frēq̃nter id accidebat: prima cōsolatio ē eū qui abnegauerit nō ēē liberatū cruciari: quis iudices nō dānauerit: cū cōsciētia ipsa hōinē sceleratū torqueat. Vinā pretoris: nā sortes i urnā cōiecte idānatos ducebant. Vir. Quis fallacis: tamen non est absolutus cruciati. Te mergat: hoc est obruat & cogat in desperationem. Que pateris: altera consolatio a cōmuni scilicet fortuna.

I phigenia domi dabit hanc altaribus: & si
N on sperat tragica furtiua piacula ceruæ:
L audo meum ciuem: nec cōparo testamento
M ille rates: nam si libitinam euaserit æger:
D elebit tabulas inclusus carcere nassæ
P ost meritum sane mirandum: atq; omnia soli
F orsan pacuiuo breuiter dabit: ille superbus
I ncedet uictis riualibus. ergo uide. q̃
G rande operæ pretiū faciat iugulata micenis.
V iuat pacuius quæso: uel nestora totū
P ossideat q̃rum rapuit nero. montibus aurum
E xæquet: nec amet quēq̃. nec ametur ab ullo.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra. xiii.

Exemplo quodcunq; malo cōmittitur: ipsi
Displicet auctori. prima est hec ultio q̃ se
I udice nemo nocens absoluitur: improba quis
G ratia fallacis pretoris uicerit urnam.
Q uid sentire putas omnes caluine recenti
D e scelere & fidei uiolata crimine: sed nec
T am tenuis census tibi contigit: ut mediocris
I acturæ te mergat onus: nec rara uidemus
Q ue pateris: casus hic multis cognitus: ac iam
T ritus & e medio fortunæ ductus aceruo.

41

Sexaginta annos:redarguit leuitatem Caluini:qui cum sit natus sexagesimum annum non didicerit usu rerum ferre tam exiguam calamitatem. Caluin i præterea meminit. Mar. mali poetæ. Fonteio: fōteius capito consul de quo Tacitus: auariciā fontei capitonis adimēdis assignandisq; sue militiæ ordinibus integre mutauerat: nec consularis legati mensura & cetera Plinius inuper Vipsano & fonteio Cons. Tranquillus natus est. C. Cæsar patre suo

& Fonteio capitone consulis. Victrix fortūæ sapientia: eos inquit laudamus qui i aduersis sua prudentia uictores fortunæ casū & temeritatem cōtemnunt. Quæ tam festa: hoc dicit quoniam de scelere diebus festis agere non licebat: proderet furem: ut in ea non audiat aliquid de fure.

Vix sunt totidē quot thebarum portæ: alludit ad septē sapientes quos antiquitas uenerata est. portæ thebarum in boetii septem fuerunt Homerus. & thebana simul nostris cecidere sub armis mœnia: quis septem fuerāt portæ: & Ouidius & septē portas cum duce quanq; suosidem Hesiodus. thebæ præterea i ægypto centū portis nobiles: quas iter miracula refert Plinius. thebæ in Cilicia patria andromaches meminit. thebæ in lucania ut Cato scribit.

Nona ætas: non numerum secutus est nostro rum de ætatibus: qui quattuor tantum esse dixerunt: Sed græcorum qui ad octauam perueniunt. heroicam & deoq; & alias ætates interponentes: ad genera metalorum referre non placet: quæ septem sunt. nō

Ponamus nimios gemitus: flagrantior æquo
Non debet dolor esse uiri. nec uulnere maior.
Tu quis leuium minimā: exiguāq; malorū
Particulam uix ferre potes spumantibus ardens
Visceribus: sacrum tibi quod nō reddat amicus
Depositum: stupet hæc qui iā post terga reliquit
Sexaginta annos fonteio consule natus.
At nihil in melius tot rerum proficis usu
Magna quidem sacris quæ dat præcepta libellis
Victrix fortunæ sapientia: dicimus autem
Nos quoq; felices qui ferre incōmoda uitæ
Nec iactare iugum uita didicere magistra:
Quæ tam festa dies ut cesset proderet furem?
Perfidiam: fraudes: atq; omni ex crimine lucrū
Quæsitum: & partos gladio uel pixide nūmos?
Rari quippe boni: numero uix sunt totidem: quot
Thebarum portæ: uel diuitis hostia nili.
Nona ætas agitur: peioraq; sæcula ferri
Temporibus: quorum sceleri nan inuenit ipsa
Nomen. & a nullo posuit natura metallo.
Nos hominum: diuumq; fidem clamore ciemus
Quanto phesidium laudat uocalis agentem
Sportula. dic senior bulla dignissime. nescis
Quas habeat ueneres aliena pecunia: nescis
Quem tua simplicitas risum uulgo moueat: cū

enī diximus ætatē electri: aut stagni: aut plumbi. Nos hominum diuūq; fidem: hoc est desperati hoīs. q. d. tu clamas quotidie desperato aīo pro deum & hominū fidē: Sportula uocalis: temporum suorum morem notat: nam poetæ & patroni multis dabant cenam & sportulam ut ab his in actionibus laudarentur. Martialis quod tam grande sophos clamat tibi turba rogata. Nō tu pōpōi cœna diserta tua ē. Sportula uocalis. i. homines q accipiūt sportulā a Fessidio ut uocē accomodēt. Fessidiū: malū cauidicū & ambitiosū suorum tēporū notat: phusidii alterius meminit Hora. de quo hic intelligere tēpti sūmi hominis est. Bulla dignissime: id est digna habitu puerili cū habeas animū puerilem.

Exigis: id est nemo est qui te non derideat cum petis ne aliquis peieret: & ne deos offē-
dat. deos enim nullos esse omnes iam credunt. Rubenti: sanguine hostiarum. Puer
iliacus: id est Ganymedes raptus ad locum quem harpagum appellant ab ἀρπάζω qđ
est rapio: inter Cizicenos & priapenos fines: alii tamen ut scribit Strabo ad Dardanum
raptum fuisse tradunt. Paucis numinibus: id est homines putabant deos esse in cālo: cū
pauci esse dicebantur:
sed postea q̄ turbam de-
orum in cālo esse tradi-
tum est: nullos putarūt.

Sicula cum coniuge
pluto: cum Proserpina
quam rapuit in sicilia .i.
nondum homines puta-
bant esse factum deum
maris Neptunnū & Plu-
tonem apud inferos. nec
rotam Ixionis: nec saxū
quod scilicet impender
tantalo ut ait Lucretius:
uel Sisipho quod magis
placet. Prima pars: pri-
mus locus dignitatis.
Ouidius Magna fuit quō-
dam capitis reuerentia
cant: Et Gellius item scri-
bit a lacedemoniis acce-
ptū. Prodigiola fides:
.i. prodigii loco. Tuscis
libellis .i. aruspicina ex
qua prodigia pcurabāt.

Tuscis: quoniam ex e-
truria primum aruspi-
ces uenerunt. Sub ara-
tro: id est puto tanti pro-
digii esse quāti si pisces
reperirentur sub ara-
tro: Mulæ: fœtæ:
mulam inquit Plinius
peperisse in nostris est
annalibus sed in por-
tentum quis Theopha-
stus scribat eam parere
in arcadia. peperit ut
scribit Herodorus sub
expugnatione babyllōis.

E xigis a quoq̄ ne peieret: & putet ullis
E sse aliquod numen templis: aræq; rubenti:
Q uondam hoc indigenæ uiuebat more priusq̄
S umeret agrestem posito diademate falcem
S aturnus fugiens: tunc cum uirguncula iuno
E t priuatus adhuc ipæis iuppiter antris.
N ulla super nubes conuiuia cælicolarum.
N ec puer iliacus formosa nec herculis uxor
A d cyathos: & iam siccato nectare tergens
B rachia uulcanus liparæa nigra taberna
P randebat sibi quisq; deus: nec turba deorum
T alis ut est hodie: contentaq; sydera paucis
N uminibus miserum urgebant atlanta minori
P ondere: nondum aliquis sortitus triste profūdi
I mperiū. aut sicula toruus cū coniuge pluton:
N ec rota: nec furia: nec saxum: aut uulturnis atrii
P œna: sed infernis hilares sine regibus umbræ.
I mprobitas illo fuit admirabilis æuo.
C redebant hoc grande nefas: & morte piandū:
S i iuuenis uetulo non assurrexerat: & si
B arbato cuicunq; puer: licet ipse uideret
P lura domi farra: & maiores glandis acervos.
T am uenerabile erat præcedere quattuor annis:
P rimaq; par adeo sacra lanugo ienectæ:
N unc si depositum non inficietur amicus.
S i reddat ueterem cum tota erugine follem:
P rodigiola fides: & tuscis digna tabellis.
Q uæq; coronata lustrari debeat agna.
E gregium sanctumq; uirum: si cerno bimbri
H oc monstrum puero: & miranti sub aratro
P isci bus inuentis: & fœtæ compero mulæ
S olicitus tanq̄ lapides effuderit imber.

Lōga cōfederit uua: apes ostētū & prodigiū faciūt ut scribit Plinius. uua depēdente uel domibus uel tēplis cōfederūt: tamē ī castris Drusi cōtratio euentu. nā pspere pugnauit ad arbelonē: Lōga uua: dicūt facere uua apes cū cōnexis pedibus pēdēt ī speciē racemi Vir. de apibus īmēsaq; trahi nubes iāq; arbore sūma confluere & densis uua demittere ramis. Columella: Deīde quom examē glomeratū ī pximo frondētis arbusculā ramo confederit:

E xamenq; apium longa confederit uua
C ulmine delubri: tanq; in mare fluxerit amnis
G urgibus miris: & lactis uortice torrens:
I ntercepta decem quereris sestertia fraude
S acilega: quid si bis centum perdidit alter
H oc arcana modo: maiorem tertius illo
S umma: quā patulā uix ceperat āgulus arcæ
T am facile & pronū est superos contēnere testes
S i mortalis idem nemo sciat: aspice quanta
V oce neget: quā sit ficti constantia uultus.
P er solis radios: tarpeiaq; fulmina iurat
E t martis phrameam: & cyrræi spicula uatis
P er calamos uenatricis: pharetramq; puellæ
P erq; tuum pater ægai neptune tridentem:
A ddit & herculeos arcus: hastamq; mineruæ
Q uicquid habent tælorum armamētaria cæli.
S i uero pater est comedam inquit flebile nati
S inciput elixi: pharioq; madentis aceto
S unt qui ī fortunæ iam cassibus omnia ponāt:
E t nullo credunt mundum rectore moueri
N atura uolente uices: & lucis: & anni.
A tq; ideo intrepidi quæcunq; altaria tangunt.
E st alius metuens ne crimē pœna sequatur:
H ic putat esse deos: & peierat: atq; ita secum
D ecernat quodcunq; uolet de corpore nostro
I sis: & irato feriat mea lumina sistro
D ūmodo uel cæcus teneā quos abnego nūmos:
E t ptyfis: & uomica putres: & dimidium crus
S unt tanti: pauper locupletem optare podagrā

animaduertito an totum examē ī speciē unius uua depēdeat. præceptor uero Fidētini: q Plinium ī tercētū locis deprauauit ut ī altera lucubratione ostēdimus: & ita paucos dies edet: hūc locū a pud Pli. inuertit: uā ubi ille de apibus scribēs ait eas ostētū facere uua depēdēt: ipse deprauādo una depēdētē scripsit: qd īficiari nō pōt: nā eius manū ī margine Pliniano multis ostēdimus: Impræssi præterea codices Plinii eo exēplo: ita ut ille inuertit scriptū habet. & tamen nō puduit hominē perditissimi aī mi nullius frōtis: īfinite audaciæ: ut suum errorē dissimularet epistolā in me scribere: qua accusat q; una depēdētē legerit: cū hūc locū Iuu. iter prætarer. tu hoc audes bone pater: tu homo id dignitatis & ætatis tā aperte mētiris: tu qd a nobis didicisti ī malū uertis: sed de te satis multa altera lucubratione: q mihi crede: tuas calūnias: cauillatōes ignoratiā ī lucem pferet: ita & si oēs iā nouerūt. Siciput elixi nari: alludit ad caput uerue cinū qd edebāt elixū aceto madefactū ut āte ē dictū: Aceto phario. i. acetō optio niliaco: nā

egyptiū acētū preferebat cunctis. Mar. Amphora niliaci nō sit tibi uilis aceti. Eset cū uini uiliior illa fuit. Sunt q fortunæ iam lapsibus: ita codex ātiquus hēt: alii iqt putant deos nōn esse. Sed mundum fortunæ & casu gubernari: & hii deos non timentes peierant: Alii item qui putant deos esse peierant: timentes quidem iram deorum: sed tamen ei pecuniam anteponentes: Quæcunq; altaria: iurant per quæcunq; numina etiam si falso iurant: Isis: præsentī numine ferire putabatur periuros. quotiēs per eā Turātes fidē nō seruabāt Mar. Iuro per Syrios tibi tumores. i. per Isidem. Vomica: uomica: apostema est:

Si non eget anticyra .i. si nō est omnino infans: uerba sūt periuri. duplex est anticyra: altera ad sinū maliacū & ceterā montē: altera iuxta chryssā non procul a delphis: ad superiorem nascitur hellebog: purgandā infantiā remedium: de qua intelligit Ouidius Quicquid & i magna nascitur anticyra .in altera hellebog: pręparatur ita ut illic tuto sumi possit ut scribit Plinius. propterea Drusus tribunus eo descendit cum purgatus est. Anticyra olim cyparissus dicebatur ut scribit Paulanias. sed mutauit nomen ab antyciro Herculis socio. Nec archigene: qui. f. est medicus curandā infantiā.

Oliuę pisę. i. oleastri: nā ad pisam in olimpo athlere uictores oleastro coronabantur: quam arborē seuit Hercules primus: nō tā ad coronamēta ut scribit Pindarus q̄ ad arcendos radios solares. Superest. i. abūdā.

Fiducia. i. recta cōsciētia. Mīmū agit: nō exponas facit te mīmū ut nō nulli: sed ille clamat q̄li mīmū recitaret phasma catulli i quo clamore opus est: ut ante diximus. Tu. f. ex altera parte o Caluine. Urbāi: cognomen Catulli ē. Stentora: Stentor in gręcor: exercitu: & uiribus: & magnitudine uocis nobilis fuit ut scribit Homerus: nam tantum clamabat solus q̄tū alii quā quaginta. ppter ea Iuno obiurgatura gręcos magnis uocibus Stentori assimilata est. Graduius homericus: Mars apud Homē: a Diomede uulneratus clamauit q̄rum nouem: uel decem millia uirorum solent cum pugnam ineunt: ut Homerus scribit. Labra: nā

cum Iuppiter irascitur iurare buccas dicitur: & mittere fulmina magna uociferatione: Horatius ut Iuppiter ambas inflatus buccas. Iecur. i. exta nā iecur optinet primum locum i extis. Statuā batilli: uilissimi hominis de qua ate ē dictū. Accipe quę cōtra: hūc totū locū peruerit Fidētinus: nec emēdauit suas sepias ex nostris scriptis cū pollet. Sensus est disputet ex sententiā aut cynicor: aut stoicor: aut epicuri qui. f. oēs opes cōrēpserūt. Qui nec cynicos. i. q̄ ē nō utatur auctoritate cynicor: in te consolando ut. f. doceat opes esse contēnendas cynicor: sententiā: qui eas adeo neglexerūt: ut ne uestē qdē habere uoluerint.

Ne dubitet laudas si non eget anticyra: nec
Archigene. quid enim uelocis gloria plantę
Pręstat: & esuriens pisę ramus oliuę:
Vt sit magna tamen certe lenta ira deorum est.
Si curant igitur cunctos punire nocentes
Quando ad me ueniet: sed & exorabile numen
Fortasse experiat: solet his ignoscere: multi
Cōmittunt eadem diuerso crimina fato.
Ille crucem prętium sceleris tulit: hic diadema:
Sic animum dirę trepidum formidine culpę
Confirmant. tunc te sacra ad delubra uocātem
Pręcedit: trahere imo ac uexare paratus.
Nam cum magna malę superest audacia causę
Creditur a multis fiducia: mimimum agit ille:
Vrbani qualem fugitiuus scurra catulli.
Tu miser exclamas ut stentora uincere possis
Vel potius q̄ tum gradius homericus: audis
Iupiter hac: nec labra moues: cū mittere uocē
Debuēras uel marmoreus: uel aenus aut cur
In carbone tuo charta pia thura soluta
Ponimus: & sectum uituli iecur: albaq; porci
Omenta: ut uideo nullum discriminē habendū ē
Effigies inter uestras: statuamq; batilli.
Accipe quę contra ualeant solatia ferre

Stoica dogmata distantia acynicis sola tunica. i. qui non afferat tibi sententiam stoicorū
qui dixerunt opes esse contemnendas: appellantes diuitem quicūq; calo tegeret ut scribit
Cicero: hii solum tunica distabant acynicis quoniam eiusdem erant sententiæ in opibus
contemnendis: neq; earum uidebantur magis auidi: nisi hac una re quod ipsi habebant
uestem qua carebant cynici. Latum planrariibus horti. i. ex sententia Epicuri qui uixit

E t qui nec cynicos: nec stoica dogmata legit
A cynicis tunica distantia: non epicurum
S uspicit exigui lætū plantaribus horti.
C urentur dubii medicis maioribus agri
T u uenam uel discipulo committe philippi:
S i nullum in terris tam detestabile factum
O stendis. taceo: nec pugnis cedere pectus
T e ueto: nec plana faciem contundere palma:
Q uādo quidem accepto claudēda ē ianua dāno:
E t maiore domus gemitu: maiore tumultu
P languntur nūmi: q̄ funera: nemo dolores
F ingit in occasu: uestem diducere summam
C ontentus uexare oculos humore coacto.
P loratur lachrymis amissa pecunia ueris.
S ed si cuncta uides simili fora plena querela
S i decies lectis diuersa in parte tabellis
V ana superuacui dicunt chirographa ligni:
A rguit ipsorum: quos littera: gemmaq; princeps
S at donicus: oculis quæ custoditur eburnis.
T e nunc delitias extra communia censes
P orendum: quia tu gallinæ filius albæ.
N os uiles pulli nati infælicibus ouis.
R em pateris modicam: & mediocri bile ferēdā:
S i flectas oculos maiora ad crimina: confer
C onductum latronem: incendia sulphure cœpta
A tq; dolo: primos cum ianua colligit ignes.
C onfer & his ueteris qui tollunt grandia templi
P ocula adorandæ rubiginis: & populorum
D ona: uel antiquo positas a rege coronas.
H æc ibi si non sunt minor extat sacrilegus: qui
R adat in aurati femur herculis: & faciem ipsam
N eptuni: qui bracteolam de castore ducat.
A n dubitet solitus totum conflare tonantem?
C onfer & artifices: mercatoremq; ueneni:
E t deducendum corio bouis in mare: cum quo
C lauditur aduersis innoxia simia fati

cōtentus exiguo horto:
nam Epicurus primus i
urbe habere hortos do
cuit. unde hortos magi
ster est appellatus: quod
scribit Plinius. Papinius
deserto senior gargetius
horto. & alibi. quantum
Epicure tibi paruis suf
fecit in hortis. Curent
medicis et cætera. i. non
afferam tibi rationem
philosophicam in tam
exigua iactura: sed si af
ficereris grauiore dolo
retindigeres & elles cu
randus etiam doctiore
consolatore. Vel disci
pulo philippi: etiam ab
imperito medico qualis
est philippus: potes cura
ri. i. dolor tuus etiam ab
imperito cōsolatore pōt
leniri. Taceo. i. non p
hibebo te dolere. Ta
bellis: pugillares intelli
git ligneos quos uanos
appellant debitores: q̄
uis in his manu eorum
scriptum sit de pecunia
his credita. alibi. Debi
tor aut sumptos pergit
non reddere nummos.
Vana superuacui dicens
chirographa ligni. Ra
dat inaurati: nam sole
bant fures. lāmas uel au
reas uel argenteas ex sta
tuis uel lectis discubito
riis unguibus eradere.
Martialis an magis astu
ti de rasa est ungue mini
stri Bratea de fulcro quā
reor esse tuo: ut in co
mentariis Martialis di
ximus: testimonio etiam
Tranquilli de seruo co
crimine damnato.

Custos gallicus: alii anserem exposuerunt: & Eidentinus eundē errorem secutus in suis cōmentariis ita scripsit: sed postea addidit hanc sententiā nostrā quæ uera est: ei tamē nō plane assentitur: sed de anserē affirmat intelligendū esse: o miserum hominem: qui nec in media luce oculis utitur: sed cecus fertur. Custos gallicus: ego Ruriliū gallicū itelligo: pro quo Soteria scribit Papinius: hic apud Domitianū secūdas dignitatis partes optinebat ad eumq; oīa urbis iura ab

aliis magistratibus deferrebant: unde custos urbis est appellatus: Papi-
nius. Dubitaraq; sydera cernit gallicus: Es calo-
dis es germanicæ cordi.
Quis neget erubuit tāto
spoliare ministro Impe-
riū fortuna tuum. paulo
post. Quippe manet: lon-
gūq; auro redeūte mane-
bit: quē penes ī trepide
mitis custodia romæ: Au-
diebat igit gallicus plu-
ra scelera q̄ dixerit ha-
ctenus. Iuuenalis nam
cum reddat iura foro ca-
usæ nōcentū apud eum
agebantur: In meroe:
insula ægypti distans a
Syenne quinq; millibus
stadiorum. Timosthenes
autore Pli. scribit id esse
iter sexaginta dierum: ī-
sula ipsa ut scribit Dio-
dorus: ambit tria millia
stadiorū. patet in latitu-
dinē mille: Incolæ dimi-
dio plus aliis uiuunt: &
fœminæ illic autore Mel-
la: mamillas habēt pares
infantibus urbem con-
didit Cambises a nomie
marris ita appellatam:

Pygmæus: pygmæi mō-
rana indie incolunt ut
scribit Plinius: ternas
Spithamas in longitudi-
nem non excedentes a
gruibus infestantur lo-
cus est in septimo na-
turalis historiæ lege:

Nulla uerba Calui

ni ad Iuuenalem:

Periuri capitis: amici qui in me fuit periurus. Chrysippus:
Solensis uel ut alii scribunt tarsensis fuit. Appoloni filius. subtilitate disputandi
adeo acer ut illud iactatum sit: deos si dialectice uterentur: præceptis Chrysippi
ufuros fuisse. hic ex sententia stoicorum laudabat uacuitatem affectuum. Socrates:
de hoc ante dictum est: Thales: patre Samio natus. primus sapiēs appellatus est: & iter
septem principatū optinuit: cum certamē gymnicum spectaret: siti: astu: ualitudinē periit:

Hæc quota ps sceles: quæ custos gallicus urbis

Vsq; a lucifero: donec lux occidat: audit

Humani generis mores tibi nosce uolenti

Sufficit una domus: paucos consūme dies: &

Dicere te miserum: postq̄ illinc ueneris: aude:

Quis tumidum guttur mirat in albibus? aut qs

In meroe crasso maiorem infante mamillam?

Cæcula quis stupuit germani lumina? flauam

Cæsariem: & madido torquētem cornua cirro?

Nempe quod hæc illis natura est omnibus una.

Ad subitas thracum uolucres. nubemq; sonora

Pygmæus paruis currit bellator in armis:

Mox impar hosti: raptusq; per aera curuis

Vnguibus a fæua fertur grue: si uideas hoc

Genitibus in nostris risu quatere: sed illic

Quantū eadem assidue spectentur prælia ridet

Nemo: ubi tota cohors pede non est altior uno.

Nulla ne periuri capitis: fraudisq; nefandæ

Pœna erit: abreptū crede hūc grauiore cathan:

Perotinus & nostro quid plus uelit ira necari

Arbitrio: manet illa tamen iactura: nec unq̄

Depositum tibi sospes erit. sed corpore trunco

Inuidiosa dabit minimus solatia sanguis.

At uindicta bonum uita iocundius ipsa:

Nempe hoc indocti: quorum præcordia nullis

Interdum: aut leuibus uideas flagrantia causis.

Quantulacunq; adeo est occasio sufficit iræ.

Chrysippus non dicet idem: nec mite thaletis

Hymeto: hymetus mons melle & marmoribus nobilis iuxta athenas. Ani-
mo tortore: idest animo iplo prastante officium tortoris: nam conscientia punit
eum. Ceditius: nomen iudicis est apud Iuvenalem. in ultima etiam satyra: qui
acerbioribus suppliciis reos semper afficere cupiebat: de quo ut ostenderet fa-
ctam mentionem a Tacito Fidentinus affert illius uerba de quodam Cecilio: & in-

I ngenium: dulciq; senex uicinus hymetto:
Q ui partem acceptæ sæuæ inter uincla cicuta
A ccusatori nollet dare: plurima foelix
P aulatim uicia: atq; errores exuit omnes
P rima docens rectum sapientia: quippe minuti
S emper & infirmi est animi exiguiq; uoluptas
V ltrio: continuo sic collige: quod uindicta
N emo magis gaudet q̃ foemina: cur tamē hos tu
E uasisse putes: quos diri conscia facti
M ens habet attonitos: & furdo uerbere cedit:
O ccultum quatiente animo tortore flagellum:
P œna autem uehemens: ac multo sæuior illis:
Q uas & ceditius grauis iuenit: & rhadamāthus:
N octe dieq; suum gestare in pectore testem
S partano cuidam respondit pythia uates.
H aud impunitum quondam fore q̃ dubitaret
D epositum retinere: & fraudem iure tueri
I urando. quærebat. n. quæ numinis esset
M ens: & an hoc illi facinus suaderet apollo.
R eddidit ergo metu nō moribus: & tamen omnē

epre & non necessa-
rio. Sparthano cui
dam: per historiam o-
stendit fieri non pos-
se: ut qui abnegauerit
pecuniam euadat sup-
plicium: cum glaucus
lacedemonius tota pro-
le interierit non solum
quia non reddidit de-
positum: Sed quod
cogitauit aliquando de
eo non redendo. hæc
historia ab uno Hero-
doro perscribitur in se-
xto. adduciturq; in ex-
emplum apud atheni-
enses aleurichide. Glau-
cus inquit epicidis fi-
lius iustitia insignis fu-
it lacedemone: uir mi-
lesius permotus homi-
nis fama ad eum ac-
cessit: & cum patria as-
siduis bellis fluctua-
ret: diuendita dimidia
parte bonorum: pe-
cuniam apud Glaucum
deposuit ut scilicet illic
tuto seruata: aliquando
uel sibi uel suis qui sym-
bola afferrent restitu-
eretur. huius filiis repe-
rentibus post aliquot
annos negauit Glau-
cus se meminisse: sed
tamen melius consyde-

raturum re dilata in quattuor menses iuuenēs abierunt: amissam existimantes
pecuniam. Glaucus delphicum oraculum consuluit: respondit deus: fortasse uti-
lius ad breue tempus uideri: & paulo post iuris iurandi filius qui caret no-
mine pedibusq; & manibus celer ad puniendum: non desistit priusq̃ periuri to-
tam prolem & domum perdat. Sancti autem hominis nepotes perperuo ui-
gent. petiit ueniam Glaucus quod de scelere consulisset: respondit oraculum
tentasse deum & commisisse scelus idem esse: accersitis ergo filiis depositum
restituit: eius tamen domus ita interiit. ut nec lares sub illius nomine: nec
nepotes ulli reperirentur. qui a Glauco oriundi essent. Pythia uates idest
delphicum oraculum græcæ dixit: Cuidam sparthano: idest Glauco lacedemonio:

Probauit ueram:
sensit uerum esse quod
audiuit ex oraculo: nam
perit. Cristam gal-
li: gallorum inquit Plini-
us fibræ gratissimæ sunt
diis. lares præcipue &
penates his placaban-
tur. Quæ non di-
gnior hostia uita: idest
putant uictimas esse di-
gniores uita quàm ipsi sint
& propterea eas non ma-
stant. Natura ma-
lorum: idest scelerato-
rum. Superest con-
stantia: idest abundat
constantia quasi dicat
constantissimi sunt in
scelere peragendo. Fir-
nem posuit sibi: idest
quis unquam cepit peccare
ut postea sua sponte de-
sisteret. Attrita de
fronte: idest perfricata.
nam perfricare fron-
tem est pudorem de-
ponere. Plinius perfri-
cuit frontem & nihil
profeci Martialis & si
perfricuit frontem: po-
suitque pudorem. hoc ait
Iuuenalis ut spem in-
licita Caluino perfidum
illum daturum poe-
nas. quia committeret
alia scelera in quibus
deprehenderetur.

Vocem adyti dignam templo ueramque probauit:
Extinctus tota pariter cum prole domoque:
Et quis longa deductis gente propinquis:
Has pariter poenas peccandi sola uoluptas
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum
Facti crimen habet: cedo si conata peregit:
Perpetua anxietas: nec mensæ tempore cessat
Faucibus ut morbo siccis: interque molares:
Difficili crescente cybo: sed uina misellus
Expuit: albani ueteris prætiosa senectus
Displicet: ostendas melius: densissima ruga
Cogitur in frontem: uelut acri ducta falerno
Nocte breuem si forte indulgit cura soporem:
Et toto uersata thoro iam membra quiescant:
Continuo templum & uiolati numinis aras
Et quod precipuis mentem sudoribus urget.
Te uidet in somnis tua sacra: & maior imago
Humana turbat pauidum: cogitque fateri.
Hi sunt qui trepidant: & ad omnia fulmina pallent
Cum tonat: exanimes quoque primo murmure cæli
Non quasi fortuito: nec uentorum rabie: sed
Iratu cadat in terras: & uindictæ ignis
Illa nihil nocuit. cura grauiore timetur
Proxima tempestas: uelut hoc dilata sereno.
Præterea lateris uigili cum febre: dolorem
Si coepere pati: missum ad sua corpora morbum
Inselto credunt a numine: saxa deorum
Hæc & tela putant: pecudem spondere sacello
Balantem: & laribus cristam permittere galli
Non audent: quid. n. sperare nocentibus agris
Concessum: uel, quæ non dignior hostia uita:
Mobilis & uaria est ferme natura malorum:
Cum scelus admittunt: superest constantia: quod fas
Atque nefas. tamen incipiunt sentire peractis
Criminibus: tamen ad mores natura recurrit
Damnatos: fixa & mutari nescia: nam quis
Peccandi finem posuit sibi: quando recepit
Eiectum semel attrita de fronte ruborem:
Quisnam hominum est: quæ tu cõtētū uideris uno
Fragitio: dabit in laqueum uestigia noster

75

Magnis exulibus: id est magnis ciuibus qui missi sunt in exilium: notat tempora sua i
Tiresia: thebanus: in alia parte fabula notus in morte non satis. Pausanias uero scribit
eum fuisse captiuū græcorum cum filiis polynicis. & cū duceret delphos bibisse ex fore
Thilfusa uide perit: plura de hoc scripsimus i cōmētariis Propertii:

Perfidus: & nigri patietur carceris uncum:
Aut maris ægæi rupem: scopulosq; frequētes:
Exulibus magnis: pœna gaudebis amara
Nominis inuisi: tandemq; fatebere lætus
Nec surdum: nec tiresiam quēq; esse deorum:

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra .xiiii.

Lurima sunt fuscine & fama digna sinistra
Et nitidis maculam: ac rugam figētia rebus:

Quæ monstrant ipsi pueris: traduntq; parentes.
Si damnosa senem iuuat alea: ludit & hæres:
Bullatus: paruq; eadem mouet arma fritillo:
Nec de se melius cuiq; sperare propinquo
Concedit iuuenis: qui radere tubera terræ:
Boletum condire: & eodem iure natantes
Mergere ficedulas didicit nebulone parente:
Et cana monstrante gula: cum septimus annus
Transierit puero nondum omni dente renato
Barbatos licet admoueas mille inde magistros
Hinc totidem: cupiet lauato coenare paratu
Semper: & a magna non degenerare culina.
Mitē animū: & mōres modicis erroribus æquos
Precipit: atq; animos seruorū & corpora nostra
Materia constare putat. paribusq; elementis.
An scuire docet rutilus. qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu: & nullam sirena flagellis

Domitius Calderinus
Veronensis In .xiiii:
Satyram: Ad Iulianum
Medicem.

Lurima: causā
affert hac sa-
tyra quare tot
existat quot

tidie scelerati: & inuehi-
tur in patres ipsos: quo-
rum exemplo ait teneras
liberorum mentes ad ui-
tia formari: Inscrubatur
igitur satyra: De praua
liberorum institutione
ad Fuscinum scribit a-
micum. Et quod ma-
iorum uitio: sequiturq;
minores: non i omibus
codicibus hic uersus ex-
tat: nec puto esse iſeren-
dum. nam argumentum
hoc uersu & altero qui
non apparet comprehen-
debat. sed temere in-
sertus est Satyre: quod
series elocutionis indi-
cat: bene enim sequitur
& fama digna sinistra:
& nitidis maculam atq;
rugam: Damnosa alea:
nam grandis pecuniæ
aceruus aleæ cōmittebat
reporibus Iuu. supra: po-
sita sed ludis arca: & hoc
carpit eo etiā iuidiosius:
quoniā Domitianus quē
sape notat usq; ad repre-
hensionē ea oblectabat.

Eadē arma: eadē iſtru-
menta luforia: Fritillo:

Porphyrio interpretat alueolū hoc est tabulā in qua discurrūt tessere: Varro magida etiā
appellat. Paruo: puero conuenienti. Sperare melius: sperare se fore frugaliore & melio-
rem patre. Ficedulas: ficedula auis inter ganeata obsonia ab Apicio iure conditū igenti
patia. Gula cana. i. patre sene guloso. Renato: rem natalē exprimit. nā ut scribit Ply.
hoīni septio mēse nascūt dēres: murāq; & renascūt homini: cani: leoni: iunēto: rumināti
bus. Barbatos: bonosq; mox studiosos: Persius: barbarū crede magistrū Dicere. Modicis
erroribus. i. pat paulatī ducit filiū per errores qbus sit idōeus & aptus ppē tenerā ætate.
Rutilus: ponit rutilū p quocūq; cadēte quoniā lanista docuit laniatores quos cadebat:

Antiphates: antiphates homines solitos uesci carnibus humanis tradiderunt nostri: & in scythia multa eorū genera fuisse scribunt: & in sicilia cyclopes idē factitalle: in quo miror grauis historiarū autores dissentire: nam Tucydides in septimo historias: Cyclopes fabulosos fuisse scribit Plinius. Itē ī septimo p uera historia tradit eos: & fuisse aliquādo: & comedis homines. In italia lestrigones ad caietā idē fecisse peribentē: teste Homero q

scribit Vlyxē peruenisse domū Antiphatae regis lestrigonum: quem uxor e foro accessiuit: & unū ex sociis milis ab Vlyxē ab eo fuisse absumptū: reliquis terrore diffugiē tibus. Propter duo lin tea: Emulatio ē Catullia na: nam & Catullus ī fu rem iuehitur. linrei hoc est sudarii: quo tergebāt corpora in thermis. In scripta. i. notatis signis ī fronte. Carcere rusti cus. i. in qbus ergastulis uincuntur serui tanq in carcere ad opus rusticū.

Largā: mulieris Moe chae: & adulteriorum in famia notā nomē est tē poribus Iuuenalis. Fuit item largorum familia: quis non nulli codices habeāt Titus largius nō largus: sed hic largā ut dixi nomen proprium est Moechae. Fidentinus praeceptoris consilio lar ge contendit legendum pro aduerbio: quis nunq filias aduerbiorum lege rimus: quā enim fuit fi lia indocte: aut filia tūc aut filia humaniter.

Hac dictante: ego nō intelligo q mater dicta ret quotidie: sed q ipsa exemplo materno iam didicerit scribere ad ad ulteros: & iā scribar tāq mater dictaret. Pusil las caras: ī pugillaribus uitelianis. Cinadis. i.

ipadōibus mollibus. nā mulieres spadōibus seruis utebāt: de quo extāt epigrammata Mar: Sic natā iubet: natā iqt cōparatū ē: ut potius formemur ad scelera & uitia q ad uirtutē: & legas cōiūctim cū inferioribus. Magnis autoribus: idest quos nō pudet quum uideāt eos scelesse: esse autores uiros magnos & quos obseruant. Catillia: hunc ponit pro malo ciue quasi dicat sponte sua mali ciues nascuntur & fiunt: Brutus & auunculus bruti: idest Caro: hoc est non reperientur boni ciues quales fuerunt Brutus & Caro.

Cōparat antiphates trepidi laris: ac polyphemus
Tum foelix quotiens aliquis tortore uocato
Vritur ardenti duo propter lintea ferro.
Quid suadet iuueni laetus stridore cathenae:
Quem mire afficiunt inscripta ergascula: carcer
Rusticus: expectes ut nō sit adultera largae
Filia: quae nunq maternos dicere moechos
Tam cito: nec tanto poterit contexere cursu:
Vt non ter decies respiret: conscia matri
Virgo fuit. caras nunc hac dictante pusillas
Implet: & ad moechos dat eisdem ferre cinadis.
Sic natura iubet: uelocius & citius nos
Corrumpūt uitioꝝ exempla domestica: magnis
Cum subeāt animos auctoribus: unus & alter
Forsitā hac spernāt iuuenes: qbus arte benigna
Et meliore luto finxit praecordia titan.
Sed reliquos fugienda patrum uestigia ducunt:
Et monstrata diu ueteris trahit orbita culpa
Abstineas igitur damnis: huiusce & .n. uel
Vna potens ratio ē: ne crimina nostra sequatur
Ex nobis geniti: quoniam dociles imitandis
Turpibus ac prauis omnes sumus: & catilinam
Quocunq in populo uideas: quocunq sub axe
Sed nec brutus erit: bruti nec auunculus usq
Nil dictu foedum: uisusq hac limina tangat
Intra quae puer ē: procul hinc: procul ide puellae
Lenonum: & cantus pernoctantis parafiti.

M axima debetur puero reuerentia: si quid
 T urpe paras: nec tu pueri contempseris annos:
 S ed peccaturo obsistat tibi filius infans:
 N am si quid dignum cenforis fecerit ira:
 Q uādo quidem & simile tibi se nō corpore tātū
 N ec uultu dederit morum quoq; filius: & cum
 O mnia deterius tua per uestigia peccet
 C orripies nimirum: & castigabis acerbo
 C lamore. aut post hęc tabulas mutare para'bis
 V nde tibi frontem: libertatemq; parentis.
 C um facias peiora senex: uacuumq; cerebro
 I am pridē caput hoc uetosa cucurbita quærat.
 H ospite uenturo cessabit nemo tuorum.
 V erre pauimentum: nitidas ostende columnas:
 A rida cum tota descendat aranea tela:
 H ic lauet argentum: uasa aspera tergeat alter:
 V ox domini fremit instantis: uirgamq; tenētis:
 E rgo miser trepidas ne stercore foeda canino
 A tria displiceant oculis uenientis amici
 N e perfusa luto sit porticus: & tamen uno
 S emodio scobis hęc emendat seruulus unus.
 I llud non agitas: ut sanctam filius omni
 A spiciat sine labe domum: uitioq; carentem
 G ratum est quod patriæ ciuē: populoq; dedisti:
 S i facis ut patriæ sit idoneus: utilis agris:
 V tilis & bellorum: & rebus pacis agendis
 P lurimū. n. itererit qbus artibus: & qbus hūc tu
 M onibus instituas: serpente ciconia pullos
 N utrit: & inuenta per deuia rura lacerta:
 I lli eadem sumptis quærun animalia pennis.
 V ultur iumento & canibus: crucibusq; relictis
 A d foetus properat: partemq; cadaueris affert.
 H ic est ergo cybus magni quoq; uulturis: & se
 P ascentis propria cum iam facit arbore nidos:
 S ed leporē aut capreā famulæ iouis & generosæ
 I n saltu uenantur aues: tunc præda cubili
 P onitur: inde autem cum se natura leuabit
 P rogenies stimulante famæ festinat ad illam
 Q uamprimum prædam rupto gestauerit ouo.

Tabulas mutare para-
 bis. hæc sūt mīa paterne.
 nā patres solēt filiis mi-
 nari deliquētibz: se mu-
 turos testamenta: & ali-
 os scripturos hæredes.

Cucurbita uetosa: cor-
 neū ē uel utreū uasculū
 quo sāguis educit. uetō-
 sū dixit quoniā flammæ
 uetō corpori & carnibus
 admouetur. cucurbitam
 fructum Virgilius appel-
 lat seminofam: Cellus
 idem uas per diminutio-
 nem cucurbitulā dixit.

Caput tuum: idest
 mediam uenam quæ so-
 let expurgari infanienti-
 bus. Vasa aspera: idest
 anaglypta & exsculpta i
 asperitatem. Serpente
 ciconia pullos: per uaria
 exempla ostendit: tales
 esse filios: quales a pa-
 rentibus instituuntur.

Serpente: ægyptiū
 ibyn habent quam co-
 lunt aduersus lepentes:
 de hac ex sententia He-
 rodoti multa diximus in
 commentariis Ouidii in
 ibyn. ciconia item ob
 exitium serpentium tan-
 to in honore habetur
 in thessalia: ut eam occi-
 disse illic sit capitale.

Vulture: cadauēra
 ita sectatur ut triduo an-
 te dicatur uolare eo ubi
 futura sint: autor est Pli-
 nius. Propria arbo-
 re: Atqui non in arbo-
 ribz nidificant uultu-
 res: sed in altissimis ru-
 pibus. Famulæ iouis:
 aquilæ dictæ famulæ Io-
 uis: quoniam fulmine
 nō tanguntur autor Pli-
 nius: & d propterea di-
 cuntur ministrasse Ioui
 in bello giganteo:

Cetronius: hic impensis aedificiorum ingens patrimonium absumpsit: Filius patrem imitatus quod relictum erat sine ullo calculatorum respectu eadem effudit prodigalitate.

Curuo: litore caietæ: inde Strabo caietam appellatam dixit a curuitate littoris quoniam lacedæmones qui formas condiderunt illic curua oia κέριτα appellant: quum alii caietæ a nutrice Anchise dixerint. Græcis: Papinius: Grais effulta metallis Culmina. Aedem

fortunæ: nam fortunam ornauit templo Nero princeps ex marmore phengite is est lapis repertus in cappadocia duritia marmoris ut scribit Plynus: candidus & trans lucens adeo ut foribus a pertis claritas diurna in templo existeret id ē cōplexus domo sua aurea:

Herculis: ædem herculis intelligit conditam a Mortio Philippo ut est apud Ouidium i Fastis: & Sueronium ut in eius commentariis diximus:

Posides: spado liberatus fuit Claudii imperatoris: de quo Sueronium libertorum præcipue suscepit polidem spadonē quem e britannico triumpho inter militares uiros hasta pura donauit: & norat tempora sua: inuehiturq; in opes libertorum. Quidam fortiti iudæos sæpe tumultuantes romæ noue religionis cultu coercuerunt supplicio in prius Claudius & Nero: Inuisi quoq; fuerunt

Domitiano & ad tributum acerbæ coacti: nec tamen deerant qui eorum sacris iniciarentur & illorum seruarent ritus. Iuuenalis in hos inuehitur publico odio ad ductus: & eorum religionem subsanat ac deridet. Metuentem sabbata: idest obseruantem sabbata ieiunio unde iudæi sabbatarii a Martiale dicuntur. Præter nubes & numine cali: nam iudæi ut Tacitus scribit mente sola: unum tantū numen intelligunt profanum qui deorum imagines mortalibus materiis in species hominum effingat solum illud & æternum neq; mutabile neq; interiturum. igitur nulla simulacra urbibus suis nedum templis habent. Fidentinus his a nobis acceptis deliramenta sua anteponit: nubes exponens idest legem obscuram iudæorum:

Præputia ponunt: idest circumciduntur ritu iudæorum: & more ægyptio. nam ægyptii soli ut scribit Herodotus: & qui ab iis didicerunt circumcidebantur: ut puriores essent in deorum cultu. Mosis: ut scribit aduersarius Iosephi orsephus prius dicebatur osiridisq; fuit sacerdos in heliopoli dux iudæis exeuntibus ex ægypto. leges is promulgauit: ne deos colerent ægyptios: ne an malibus abstinerēt quæ in ægypto sacra erant: & ne cum aliquo uersarentur nisi qui eadem sacra coleret.

A edificator erat cetronius: & modo curuo
L itore caietæ: summa nunc tyburis arce:
N unc prænestinis in montibus alta parabat
C ulmina uillarum: græcis longeq; petitis
M armoribus: uincēs fortunæ: ac herculis ædem
V t spado uincebat capitolia nostra posides.
D um sic ergo habitat cetronius imminuit rem:
F regit opes: nec parua tamen mensura relictæ
P artis erat: totam hanc turbauit filius amens
D um meliore nouas attollit marmore uillas
Q uidam fortiti metuentem sabbata patrem
N il præter nubes: & cæli numen adorant:
N ec distare putant humana carne suillam:
Q ua pater abstinuit: mox & præputia ponunt.
R omanos autem soliti contemnere leges
I udaicum ediscunt: & seruant: & metuunt ius
T radidit arcano quodcunq; uolumine mosi
N on monstrare uias: eadem nisi sacra colenti.

77

Quæsitum fontem: hoc dicit ex historia. nam ut scribit Tacitus septimo die iudæorum multitudo: quæ mosem sequebatur penuria aquarum in primis laborabat: sed moyses secutus gregem asinorum agrestium: qui e pastu in rupem nemore opacam concessit cōiectura herbidi foli largas aquarum uenas aperuit: sensus est legibus iudaicis adeo prohibentur a Mose uersari cum aliis: ut ne uia quidem monstraretur ab iis etiam ad fontem illum quo se

Quæsitum ad fontem solos deducere uerpos
Sed pater in causa: cui septima quæq; fuit lux
Ignaua: & partem uitæ non attigit ullam.
Sponsa tamen iuuenes imitantur cætera: solam
Inuitam quoq; auaritiæ exercere iubentur.
Fallit. n. uitium specie uirtutis: & umbra:
Cum sit triste habitu: uultuq; & ueste sæuerum.
Nec dubie tanq̃ frugi laudatur avarus:
Tanq̃ parcus homo: & rerum tutela suarum
Certa magis: q̃ fortunas si seruet easdem:
Hesperidum serpens: aut pōticus: adde q̃ hūc de
Quo loquor: egregiū populus putat: atq; uerēdū
Artifice: quippe his crescunt patrimonia fabris:
Sed crescunt quocunq; modo: maioraq; fiunt
Incute assidua: semperq; ardente camino:
Et pater ergo animi foelicis credit auaros
Qui mirantur opes: hi nulla exempla beati
Pauperis esse putant. iuuenes hortātur ut illā
Ire uiam pergant: & eidem incumbere sectæ.
Sunt quædam uitiorū elementa his p̃tinus illos
Imbuit: & cogit minimas ediscere sordes.
Mox acquirendi docet insatiabile uotū.
Seruorum uētres modio castigat iniquo:
Ipse quoq; esuriens: neq; n. oīa sustinet unq̃
Mucida cærulei panis consumere frustra:
Hæsternum solitus medio seruare minutal
Septembri: necnon differre in tēpora cœnæ
Alterius concham æstiu cum parte lacerti
Signatam: uel dimidio putriq; siluro
Filaq; sectiui numerata includere porri:
Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit:
Sed quo diuitias hæc per tormenta coactas?
Cū furor haud dubius cū sit mǎifesta phrenesis
Vt locuples moriaris egenti uiuere fato.
Interea pleno cum turget sacculus ore.
Crescit amor nummi: q̃tū ipsa pecunia crescit.

darunt sitim: nisi eadem

sacra colētib; i. iudæis:
Draco: historia habet
fuisse flexuosū sinum
maris q̃ abibat hortos
hesperidū ut scribit Pli
nius. Minutal: genus
cōdimenti est: quod ex
rebus minutim concisis
fiebat ut docet Apicius:
uariis generibus & no
minibus inter cætera mi
nutal unum fiebat mari
no pisce: liquamē: oleo:
uino: porris capitatis: co
riādro: & reliquis diceba
tur tarentinum: Apicia
num: marianum: dulce: a
uarietate rerum uarium
dicitur a Martiale. au
tumno intempeltium
erat & sub exitu æstatis:
Fidentinus minutal par
tem & frustū cœnæ ex
ponit: quom ipse tamen
uix tota cœna sit contrē
tus. Conchem: idest
fabā uiridem de qua di
ximus in commentariis
Martialis. Signatam:
custoditam etiam signo
impresso Martialis: hæc
signata mihi quinq; die
bus erunt: idest seruabā
tur. Lacertus: piscis
ex bethica: saxetanus di
citur a patria ubi capi
tur tenuis mensa cybus
& pauperis cum concha
apponebatur Martialis:
Cum saxetani ponatur
cauda lacerti & bene
si cœnas conchis inun
cta tibi. De ponte:
idest mendicus ut a
libi exposuimus.

Qui non habet: hoc est quod scribit Ply. sed a nummo inquit prima est auaricia: origo excogitata fenore: questuosaq; segnicia. hac paulatim exarsit rabie quadā: non iā auaricia sed fames auri. Arbuta: arbutum habere folia similia thamarici scribit Theophrastus: arbuta uero scribit Cato pradia esse in quibus arbores tantum confixa sint. Columella ex nouem generibus pradiorum octauo loco ponit arbutum: nono siluā glandariā. Nocte boues macri: ex ueteri iniuria loquitur de malo uicio. nā ut scribit Hesiodus & reperit Columella: ne si bos quidē amittendus esset uicinus malus est habendus: adeo ut eodem autore multi prae ruerint carere penari- bus: & propter iniurias uicinorum sedes suas p- fugerint iberi: achei: al- bani: aborigines: arca- des: deniq; in suum in- uehitur uicinus: qui nec arborem prolixiorē sta- re: nec inuiolarum semi- narium: Nec pedamen- tum adnexum uineae: nec etiam pecudes negli- gentius pasci sinebat.

Quid nocet: amula- tio horatiana. nam Ho- rarius auarum ita loquē- tem introducit: populus me exhibilat at mihi plaudo ipse domi simu- lac nummos contemplor in arca: Scilicet & morbi: ironia est poetæ respondētis auaro: qua si dicat etiam si fueris diues non poteris care- re aliis incommodis.

Quantum sub ratio: sub Romulo ut inquit Plinius bina iugera sin- gulis satis erant: nulliq; maiorem modum agri at- tribuit populus roma- nus: Dona uero eodem autore imperatorum &

fortium ciuium amplissima habebantur quātum quis uno die plurimum circumarauisset: L. in septimo autore: lata demum est lex ne plus quingentis agri iugeribus a- licui possidere liceret: Vel pyrrhum immanem: idest qui passi essent uulnera praelium conseruit. in quo ceciderunt sex romanorum millia ut Hieronymus historicus tradit. Dionysius uero auctor ē semel tantū pugnātū fuisse cāsalleg: praeliū uulnere Pyrrhi brachio hasta trāsfixo utriq; cecidisse supra quindecim hominū millia: Bina iugera: imo septem iugera accepit Dentatus consul ut scribit Columella: Pyrrho italiae finibus pulso:

Et minus hanc optat qui non habet: ergo parat
Altera uilla tibi: cum rus non sufficit unum
Et proferre libet fines: maiorq; uidetur:
Et melior uicina seges: mercaris & hanc: &
Arbuta: & densa montem qui canet oliua:
Quorum si pratio dominus non uincitur ullo:
Nocte boues macri: lassosq; famelica collo.
Armenta ad uirides huius mittuntur aristas:
Nec prius inde domum q̄ tota noualia sauos
In uentres habeant: ut credas falcibus actum:
Dicere uix possis: q̄ multi talia plorent:
Et quot uenales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones: quæ foedæ buccina famæ?
Quid nocet hoc inquit: tunicā mihi malo lupini:
Quam si me toto laudet uicinia pago.
Exigui rutis paucissima farra secantem
Scilicet & morbis & debilitate carebis:
Et luctum: & curam effugies: & tempora uitæ
Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur:
Si tantum solus culti possideris agri:
Quantum sub tacio populus romanus arabat:
Mox etiam fractis: ætate & punica passis
Proelia uel pyrrhū immanem: gladiosq; molosos:
Tandem pro multis uix iugera bina dabantur
Vulneribus: merces ea sanguinis: atq; laboris

Haud ingrata: propterea quia tantū bina iugera darentur. Tres domini: alludit ad cōmunē habitationē: & ius trium natoꝝ. Nostro nō sufficit horto: idest habemus āpliores hortos nūc q̄ ātiq agros. Plinius: uiridia & piscinas iuuat hēre maiores gratūq; si nō 'aliquē & culinas: hortus in legibus duodecī tabulaz prisca dictiōe harediū dicitur de haredioliū apud Columellā. Marlus: Fidētinus: Marſū poetā intelligit & uestinū: cuius i Nerone me-

N ullis uisa unq̄ meritis minor: haud ingrata
C urta fides patria: saturabat glebula talis
P atrem ipsum: turbāq; casā: qua foeta iacebat
V xor: & infantes ludebant quattuor: unus
V ernula: tres domini: sed magnis fratribus horū
A scrobe: uel sulco redeuntibus altera coena
A mplior: & grandes fumabant pultibus ollā.
N unc modus hic agri nostro non sufficit horto.
I nde fere scelerum causā: nec plura uenena
M iscuit: aut ferro crassatur sapius ullū
H umana mentis uitium q̄ saua cupido
I ndomiti census: nam diues qui fieri uult
E t cito fieri uult: sed quā reuerentia legum?
Q uis metus: aut pudor ē unq̄ properantis auari
V iuite contenti casulis: & collibus istis
O pueri marſus dicebat: & hernicus olim.
V estinusq; senex. panem quāramus aratro
Q ui satis est mensis: laudāt hoc numina ruris:
Q uorum ope & auxilio grata post munus aristā
C ontungunt homines ueteris fastidia quercus.
N il uetitum fecisse uolet: quem non pudet alto
P er glaciem perone tegi: qui sum mouet euros
P ellibus inuersis: peregrina: ignotaq; nobis
A d scelus: atq; nefas quacūq; est purpura ducit.
H ac illi ueteres praecepta minoribus: at nūc
P ost finem autumnī media de nocte supinum
C lamofus iuuenem pater excitat: accipe caras
S cube puer: uigila: causas age: perlege rubras
N aiorum leges: aut uitem posce libello.
S ed caput intactum buxo: naresq; pilosas

minit Tacitus: o stultum hominē & amentio rem futurū: nisi has ineptias suas sententia nostra ad dita emendare cētasset: Nos de Marſo sene ex marſis populis. & V esti no ex uestinis intelligi mus: Nā Marſi: V estini: hernici colendis agris prater ceteros olim intē ri fuerūt: ex frugalitate igit ātiqꝝ & honesto diuitiaz studio sui rēpo ris luxū uituperat & cupiditatem. Introducitq; uerba Marſi senis & V estini ad filios. de Marſis & V estinis populis alibi diximus ex sēcētia Sra bonis. Quoz ope & auxilio: periphrasis est Bac chi & Cereris ex carmie Virgiliāo: quis Macrobi us & Probus per liberū illic solem interpretent: per Cererem Lunam: quasi dicat quum liber & Ceres dederūt nobis panem & uinum agre ferrent si non hac co leremus Virg. caoniam pingui glandem muta uit arista. Perone: Pero ex crudo corio cal ciamētum erat: quo & in bello utebatur Virg. Crudus regit altera pe ro. & in uenationibus aduersus nives ut scri bit Horatius. Post finem autumnī: quia tunc homines uigilare & lucubrare incipiunt. Rubras: idest mi niatas. Nam minium ut etiam Plinius scri bit in uoluminum scri

ptura usurpabat. Posce uitē. i. centurio natū in quo uitis gestabat ut āte ē dictū. Posce: ab iperatore libello supplici: Nares pillosas: nā pillosi hoīes maioris roobris existianē.

Lælius: Læliū ponit pro eo qui militiæ curam suis temporibus habebat. Fac inquit ut Lælius a quo es scribendus centurio: & i militiam: uideat te negligentem cultum corporis, nam ita putabit idoneum militem. Quid suspicatur Fidétiū dūce præceptore tuo Læliū accipi hoc loco pro eo cuius meminit Martialis. nam illo locutius dicebatur & theatri non militiæ curam habebat. Buxo: idest pectine. nam ex buxo fiebat. Martialis: Multi

fido buxus quæ tibi dēte datur. Grandes lassidest grandibus pilis hispidas, nam uirilistas indicium dat ex pilis: cum alibi fruticantibus. Tū sub halis quo tēpore adulti dicuntur hircoli ob fetorem hircinum. Dirue maurorū atteias: idest in mauritaniam extremam: aut ad caput rheni ubi sūt brigantes populi: & illic euerfis oppidis age ingērem prædam quæ scilicet in his locis tunc arma erant romana. Atteias: alii accipiunt lingua maurorum atteias mapalia significare. ego potius intelligo hoc significare mauritaniam ad extremam partem libyæ. Dionysius ad summam libyen habitant atteios undas Alcide qua sunt statua Maurusia plebes.

Castella brigantum: brigantes populi iuxta caput rheni Ptolemæus ad caput rheni tagetiū: brigantiū. Sexagesius annus: nā sexagesimo anno mittebant a militiæ: atemissio non concedebat.

Qd uēdere possis: nūc docet filiū exercere uilissimā etiā negociacio, nē modo faciat lucrum.

Soluūt uētrē: ex re naturali. nā ex timore aliquando soluit uenter.

Ableganda: etiā si ea merces sit quæ fuerit mittēda ultra tyberī: intelligit negociacionē coriorū. nā aialia excoiabant trās tyberī Mar. Vesp. trās tyberīa cutis. Odor lucris: pōt uideri notare ēt auaritiā Vespasiani q̄ reprehēdēti filio q̄ uestigal ēt urina commentus ēēt: pecuniā ex prima pensione admouit ad nares: interrogās an odore offēderet illo negāte. Atq̄ iqt tibi lorio ē. Poetæ. s. ennii. nā q̄ uersus sequitur est ennii. Festinare. i. quid cogit te urgere filium ad auaritiā. Vt aiax. apercultri: periphrasis est nouacula. i. cum cōperit radere barbā. Cæreris: ad aram cæreris nā illic habebat sanctissimū iusiurandū: ubi castis tantū & puris hominibus locus erat.

A nnotet: & grandes miretur lælius alas;
D irue maurorum attegias: castella brigantū
V t locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
A fferat: aut longos castrorum ferre labores
S i piget & trepido soluunt tibi cornua uentrem
C um lituis audita: pares quod uendere possis
P luris dimidio: nec te fastidia mercis
V llus subeant ablegandæ tyberim ultra
N ec credas ponendum aliquid discriminis inter
V nguenta: & corium: lucris bonus est odor ex re
Q ualibet. illa tuo sententia semper in ore
V ersetur diis atq; ipso loue digna poetæ.
V nde habeas quærīt nemo: sed oportet habere.
H oc monstrant uetulae pueris poscētibus assem:
H oc discunt omnes ante alpha & beta puellæ:
T alibus instantem monitis quemcūq; parētem
S ic possum affari: dic o uanissime quis te.
F estinare iubet: meliorem præsto magistro
D iscipulum: securus abi: uinceris ut aiax
P raterit thelamonem: ut pelea uicit achilles;
P arcendum est teneris: nodū i pleuere medullas
N aturæ mala nequitia: cum pectere barbā
C œperit: & longi mucronem admittere cultri
F alsus erit testis: uendet periuria summa
E xigua cæreris tangens aramq; pedemq;
E latam iam crede nurum: si limina uestra

Quibus digitis: ueneficiū per acōitū itelligit: nā aconitū uenenū ē ut āte dixiū ex Plin:
fētētia. qđ si gēitalia fōeminini sexus attrigerit statī necat. Inde Marcus Cecilius obiecit Cal
furnio bestia qđ uxores dormiēres necasset: & oēs mortuas ēē eius digito. quo. s. gēitalia eage
cū aconito tetigerat. Relictis metis: hoc ē ultra metas. nā aurigaz disciplina erat: ut a car
ceribus discedēres ad metā celerius peruenirēt: quā rotūda erat: & eā lustrarēt septies. quē

ambitū q primū absolue
rēt: declarabāt uictores:
indomiti eq ad metā. nō
suffitebāt. filius inqđ nō
solū ad metā perueniet:
sed prateribit suo ipetu
elatus. Menicheus: Te
banus pro salute patriaz
morti se obiecit: ut scri
bit Cicero: sed Epaminū
dā Thebani gloria effi
cit: ut huius laus obscur
rior sit. nā thebani solū
Epaminundā pradicāt:

Mortifera cum dote subit: quibus illa pramet
Per somnum digitis: nam quæ terraq; mariq;
Acquirenda putes: breuior uia conferet illi.
Nullus enim magni sceleris labor: hæc ego nunq̃
Mandaui dices olim: nec talia suasi:
Mentis causa male tamen est & origo penes te.
Nam quisquis magni census præcepit amorē:
Et læuo monitu pueros producit auaros:
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
Dat libertatem: & totas effudit habenas
Curriculo: quem si reuoces subsistere nescit.
Et te contempto rapitur: metisq; relictis
Nemo satis credit tantum delinquere: q̃tum
Permittas: adeo idulgent sibi latius ipsi
Cum dicis iuueni stultum qui donet amico:
Qui paupertatem leuet: attollatq; propinquis:
Et spoliare doces: & circūscribere: & omni
Crimine diuitias acquirere: quarū amor i te ē.
Quantus erat patriæ deciorum in pectore: q̃tum
Dilexit thebas (si gracia uera) menæceus:
In quarum sulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis nascunt: & horrida bella capeffūt
Continuo: tanq̃ & tubicen surrexerit una.
Ergo ignem cuius scintillas ipse dedisti:
Flagrantem & late rapientem cuncta uidebis.
Nec tibi parceret misero: trepidumq; magistrū
In cauea magno fremitu leo tollet alumnus
Nota mathematicis genesis tua: sed graue tardas
Expectare colos: morieris stamine nondum
Abrupto: iam nunc obstas: & uota moraris:
Iā torquet iuuenem longa & ceruina senectus.
Ocius archigenē quære: atq; eme qđ mitridates
Composuit: si uis aliam decerpere ficum:
Atq; alias tractare rosas: medicamen habēdū ē.

In quorum sulcis: de
signat fabulosā historiā
Cadmi: ut & quod de Mi
nicheo dixit fabulosum
ostendat. uel certe ut the
bas designet eius patriā
hac periphrasi quod pla
cet. Alumnus: hoc di
cit fortasse ex temporū
historia. nam leo man
fuerus temporibus Do
mitiani in theatro magi
strum a quo fuerat edu
catus lacerauit Martialis:
Lacerat iurato leo perfu
sus ore magistz. Nota
mathēaticis: hoc ē quis
ex astroz rōe quā mathe
matici nouerūt uita tua
pēdeat: tamē filius astro
rū cursū iterpellabit. nā
te itersificiet āte destiarū
tibi diē a fatis. Obstas:
molestus es filio tāq̃ ob
stes quomius agat qcqd
uelit. Senectus ceruia:
quæ ei molesta ē: ac si ui
xisses diu ut ceruus: Ply.
uita ceruis i cōfessio lon
ga post. C. ānos aliquis
captis cū torqbus aureis
quos Alexāder magnus
addiderat ad opertis cu
te in magna obesitate.
Qđ mitridates. i. āti
dorū de quo āte dictū ē.

Pater aut rex. i. quo remedio nō minus indiget iā pater in tanta filiorū prauitate q̄ q̄ hēt regnū. Nūmi ponēdi ad castora uigilē: ostēdit ip̄rudētiā auarorū: q̄ periculo uitæ pecunias acquirant: quas sæpe solēt amittere depositas apud nūmularios. nā paulo ante iqr̄ mensarii q̄ erāt ī tercio foro ad adē Martis ultoris spoliati oēm depositā apud se pecuniā amiserūt: adeo ut iā ad alterū forū sint deponēda ubi ē ædes castoris. quod nonnulli dicūt de arario publico quod prius fuerit in æde Martis & postea trāslatum ad ædem Castoris: plane falsum ē. nam ararium publicum ī æde semper fuit Satur-
ni: nec hic de pecunia lo-
quitur publica: sed de pri-
uata. Ad castora. i. apud
nūmularios q̄ sūt ī alte-
ro foro ad adē Castoris!
adē Castoris ī foro fuis-
se scribit Tranquillus &
Strabo. Mars. i. mēfarii
qui sunt ī tercio foro ubi
templum est Martis ulto-
ris cuius meminit Tran-
quillus. Galeā quoq̄. i.
ornamēta etiam templi.

Oīa flore. i. relique lu-
dos. Florales Cereris &
megales iocos: & sœcta
humana negotia ī quibus
maiores sūt ludi. & ma-
ior uoluptas spectandi.

Ant: comparat nūc lu-
dos q̄ exhibent ī theatro
cum iis quæ in rebus humanis ridenda sunt: & hæc ostēdit esse maioris uoluptatis si spe-

ctentur q̄ ludos theatrales. Peraurus: a Marcello peraurista etiam dicitur is est q̄ cor-
pus per circulos immittit a πῶτερι quod est uolo. nam uolare uidetur. Martialis: quid si
per graciles uias perauri. & alibi q̄ rota transmissa totiens impacta perauri. meminit Fir-
micus ī astronomico qui affirmat tales homines nasci sub delphine. Fidentinus scripse-
rat peraurum esse montem: & nescio quas ineptias more suo. sed scriptis nostris nugæ
suas emendauit: ubi non omnino uel pertinax fuit uel præceptore caruit. Sensus est: an-
torem uoluptatem affert Peraurus in theatro quum iacit corpus per circulos uel Funā-
bulus qui incedit per funem: q̄ mercator qui nauigat propter opes maiore periculo uitæ q̄
peraurus & funabulus in theatris ludant. Puppe coritia. i. errabunda & piratica. nam
cilices piratæ erant ut ante est dictum: uel coricia exponas. nam permanet in similitudine
theatri. theatrum enim croco & uino spargebatur: ut in commentariis Martialis diximus:
& tunc lubricum erat. Martialis: Lubrica coricio quis sint pulpita nymbo. At igitur perau-
rus & Funabulus non magis lubrico loco sunt quum ludunt. & præcipiti ad fallenda ue-
stigia in mortem q̄ tu quum es in nauī quæ quidē coricia ē & lubrica in mortem tanq̄ spar-
sa Croco ut etiam theatrum. Sacci olētis: Crocum ut puto intelligit. Nam siculi ut scribit
Strabo: frumentum: crocum: mel: pecora: pelles: lanas in urbem mittebant: & sic
nium crocum appellat. Papinius in syluis. Passum: passum uini genus est: quod
olim e Creta mittebatur ex uua quam σικεῖν græci: nos appiam & sirpulam appellamus:
fit pluribus modis: sed diligentiores uuas siccant sole donec paulo amplius di-
midium pondus supersit: grana eximunt quæ madefacta uino donec intumescant ex-
primunt: inde uinum est passum: Columella ex disciplina magonis aliter conficit.

S orbere ate cybū qđ debeat aut pater aut rex .
M onstro uoluptatem egregiā: cui nulla theatra
N ulla æquare queas prætoris pulpita lauti:
S i spectas q̄to capitis discrimine constant
I ncrementa domus: ærata multus in arca
F iscus: & ad uigilem ponendi castora nummi:
E x quo mars ultor galeā quoq̄ perdidit: & res
N on potuit seruare suas. ergo omnia flore:
E t cereris licet: & cybeles aulæa relinquo:
T anto maiores humana negotia ludi.
A n magis oblectant animum iactata petauro
C orpora: quiq̄ solet rectum descendere funem:
Q uam tu coricia semper qui puppe moraris:
A tq̄ habitas coro semper tollendus & austro
P erditus a siculis sacci mercator olentis.
Q ui gaudes pingue antiquæ de littore cretæ
P assum: & municipes iouis aduexisse lagenas .

Hic tamen: scilicet funabulus: Carpathium: Mare quod est inter rhodum & aegyptum
tempestate & naufragiis insigne. Aequora getula: idest mare libycum quod syrtibus
prærenditur ut scribit Strabo & aegyptio finitur. Sed longe calpe relicta: sensus, est etiã
exibit in oceanũ ex freto gaditano. nam calpe mons dextra parte occurrit nauigantibus
in oceanum alto circumine: ad radices habet oppidum calpem. quod Timosthenes scribit

conditum fuisse ab Her
cule: & olim appellatum
heracleam. Stridentẽ
solem: nam possidonius
autore Strabone ait in o
ceani littoribus sole illic
occidente strepitum a
quarum fieri quasi efer
uescant igne solari im
misso. Opera præ
rium: irrissio est ex ironia
in auarum. Aluta tu
mida. i. crumena quæ ex
aluta est tumentis & ple
na pecuniis: idem est
quod dixerat tenso fol
le. Eidentinus uero ex
præceptoris consilio le
git aluta tumida: quia no
biles aluta utebantur tu
mida: in hoc bene me
cum agitur quod ii con
tigerunt aduersarii quo
rum insania & ignoran
tia non tam a me refel
lenda fuit multis uerbis
q̃ breuiter proponenda:
ipsa enim se ex omni
parte ostendit. Non
unus mentes: multa in
quit sunt stultorum ge
nera. alii enim alia re
insaniunt: ut etiam Fi
dentinus falsa autorum
interpretatione: & hoc
quoq; inquit. Insaniæ
genus est quod ii nauig
ant tor periculis ut ac
quirant opes. Ille

Hic tamen ancipiti figens uestigia planta
Victum illa mercede parat: brumamq; famẽq;
Illa reſte cauet. tu propter mille talenta:
Et centum uillas temerarius: aspice portus:
Et plenũ magnis trabibus mare: plus hoĩnũ eĩã
In pelago: ueniet claffis quocunq; uocarit
Spes lucri: nec carpathium: gatulaq; tantum
Aequora tranſiliet: ſed longe calpe relicta
Audiet herculeo ſtridentem gurgite ſolem.
Grande operæ pretium eſt: ut tenſo folle reuert
Inde domum poſſis: tumidaq; ſuperbus aluta
Oceani monſtra: & iuuenes uidiſſe marinos.
Non unus mentes agitatur furor: ille ſororis
In manibus uultu eumenidum terretur: & igni:
Hic boue percuſſo mugire agamemnona credit:
Aut ithacum: parcat tunicis licet atq; lacertis
Curatoris æget: qui nauem mercibus implet
Ad ſummum latus: & tabula diſtinguitur uda
Cum ſit cauſa mali tanti: & diſcriminis huius
Conciſum argentum i titulos: facieſq; minutas.
Occurrunt nubes & fulgura: ſoluite funem
Frumeti dominus clamat: piperiſq; coemptor.
Nil color hic cæli: nil fascia nigra minatur

ſororis: Oreſtis furorem norat qui furias expauſcebat quum etiã in manibus iphigeniæ
ſororis eſſet a qua purificatus eſt. alii electram intelligunt: quum tamen id abſurdum ſit.
nec huic loco conueniat. Igni: id eſt facibus furialibus. Hic: ſcilicet aiax. Aiax. n. ſupe
ratus i armos: iudicio uerſus eĩ i furorẽ: & ſũpto flagello boues cædebat: quos per ametiã pu
rabat eẽ mō Vlixẽ mō Agamẽnonẽ. extat ſophoclis tragoedia quæ Aiax ferẽs flagellũ iſcri
bitur. Tunicis & lacernis: id eſt quĩs non iſſectetur lacernatos & tunicatos iudices &
homines & neminem cædat. tamen eget curatore qui nauigat id eſt eſt inſanus. Con
ciſum argentum in titulos: hic totus uerſus eſt periphras̃ pecuniæ: nam pecunia ſigna
ta eſt uariis imaginibus & titulis ut bigis: quadrigis: nauĩ: iano: pecude: uictoria:
unde nummi uictoriari quod Plinius ſcribit ne paginam illius recitem.

Aestium tonat idest tonitrua hæc non minantur tempestatem ait scilicet auarus sunt tonitrua inquit qualia sunt astate. Sufficiens idest necesse erit sit contentus pannis uelantibus inguina. Picta tabula idest pendente ex collo more naufragi. Perius: Cantas quum te intrabe pictum ex humero portes. Electro idest phialis suis ex electro. electrum autem aurum est ubi sit quita argenti portio. Homerus regiam mendai fuluile scribit electro auro: argenteo: ebore:

Columna phrygia: idest ex marmore finadico: quod phrygium est ut scribit Strabo. Ebore: pro pedibus mensarum eburneis. Lata testudine: idest pro lectis discubitoris testis putaminibus testudinum ut ante est dictum:

Alexander: Alexander quum corinthum uenisset ut scribit Plutarchus: illicque esset Diogenes Cynicus philosophus & ab eo non salutareretur: ipse ad illum accessit interrogauitque: an aliqua re indigeret: nulla inquit nisi ut ne solem mihi occupes quo aprior. Mirantibus aliis respondit Alexander: Diogenes esse uellem nisi essem Alexander. Magnum habitatorem: idest excellenti animo opes contemnente Diogenem. Nullum numen. i. nullam potentiam. nam numen proprie dicitur dei potentia ut scribit Varro. Sufficiat: id est omnes uersus qui sequuntur ostendunt eum qui non sit contentus rebus necessariis non posse expleri ulla diuitiarum magnitudine. Epicurus & Socrates rebus necessariis uixerunt contenti ut est apud Laertium. Acribus exemplis. i. uideor tibi fortasse quod ueli te cogere ad nimiam frugalitatem: dum suadeo ut sis contentus rebus naturae necessariis. De

Aestium tonat infelix ac forsitan ipsa nocte cadet fractis trabibus: fluctuque premetur brutus: & zonam laeua morsuque tenebit. Sed cuius uotis modo non suffecerit aurum quod tagus & rutila uoluit pactolus arena: frigida sufficient uelantes inguina panni: exiguusque cybus merfa rate naufragus assem dum rogat. & picta se tempestate tuetur. Tantis parta malis cura maiore metuque seruantur: misera est magni custodia census. Dispositis praediues hamis uigilare cohortem seruorum noctu licinus iubet: attonitus pro Electro: signisque suis: phrygiaque columna: atque ebore: & lata testudine: dolia nudi non ardent cynici: si fregeris altera. fiet cras domus: atque eadem plumbo commissa manebit. Sensit alexander testa cum uidit in illa Magnum habitatorem: quantum foelicior hic qui nil cuperet: quam totum qui tibi posceret orbem: passurus gestis aquanda pericula rebus. Nullum numen adest si sit prudentia: sed te nos facimus fortuna deam: mensura tamen quae sufficiat census si quis me consulat edam in quantum sitis atque fames: & frigora poscunt: Quantum epicure tibi paruis suffecit in hortis: Quantum socratici coeperunt ante penates: Nunquam aliud natura: aliud sapientia dicet. Acribus exemplis uideor te claudere: misce ergo aliquid de nostris moribus: effice summam bis septem ordinibus: quam lex dignatur othonis hæc quoque si rugam trahit: extenditque labellum

moribus nostris. i. secundum cupiditatem nostrorum repositum: Bis septem ordinibus. i. habeas tibi quadringenta census equestre ob quem permittit Roscius orho ut in quatuordecim sedcas

81

Duos equites: idest octingenta sestertia? Panditur ultra: idest si adhuc plura quæris. Narcissi: Narcissus libertus Claudii imperatoris. cuius meminerunt Tranquillus & Tacitus: in inuidiosum diuitiarum cumulum rapinis locupleratus est Claudio permittente: eodem autore interfecta est Messalina imperatoris uxor. nam deprehensa in adulterio cum Sillio. & famosis illis nuptiis ueniam daturus erat

Claudius. Sed Narcissus Cornelio autore perfratris. & centurionibus qui aderant Messalinæ eadem imperauit: affirmavitq; imperatorem ita iubere. Indulsi: concessit. Iulius: scilicet a Narcisso. nam iulius est iubere:.

Sume duos equites: fac tertia quadringenta.
Si nondum impleui gremium: si panditur ultra
Nec creæsi fortuna unq̃: nec perſica regna
Sufficient animo: nec diuitiæ narcissi
Indulsi cæſar cui claudius omnia: cuius
Paruit imperiis uxorem occidere iuſſus.

Domitius Calderinus
Veronenſis In .xv.
Satyræ Ad Iulianum
Medicem :

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra .xy.

Quis nescit uoluſi bitynice qualia demens
Aegyptus portenta colat. crocodilon adorat
Parſ hæc illa pauet ſaturam ſerpentibus ibym.
Effigies ſacri nitet aurea cercopytheci:

Quis nescit: ex ægypto quo nullus fuerat sub specie horis militaris duas ſatyras ſcripſit: & hanc quæ ultima eſt in antiquis codicibus: & alteram de commodis militiæ. Inuehitur autem nunc in mutua hominū

odia & feritatem. Notans ſcilicet Paridem: cuius odio fuerat eiectus ſumpra occaſione ex re geſta: quam in ægypto uiderat. nam ægyptii inquit quum pro numinibus bruta & res uiliſſimas colant: tanto inter ſe laborant odio ut hoſtem finitimum caprum & diſcerptum membratim in ſpectante ederint. Inſcribatur igitur ſatyra non de uana ſuperſtitione ægyptiorum. nam inde non ſumitur argumentum: ſed de feritate ægyptiorum. Hæc enim prima pars ſatyræ: quæ eſt de ſuperſtitione ægyptia ſumitur a Iuuenale: ut augeat inuidiam feritatis eorum. quod quom uiliſſima animalia colant: in hominem morſu ſæuiant: nec ut dixi ſuperſitionem illorum inſectatur: ſed mutuum odium humanum & feritatem. Crocodilon adorat pars hæc: quoniam ſcilicet non omnes ægyptii adorant crocodilon. nam teneſt eum necant. ut eſt apud Strabonem & Plynium: Animal eſt quod ex ouo ſimili anſerino ad ſexdecim cubitorum longitudinem excreſcit: ut alii ſcribunt uiginti: ſine lingua. in aqua acutiſſime uidet: extra habet hebetes oculos: Ab eius nomine urbs eſt in ægypto: quæ urbs crocodillorum dicitur. ſcribunt de hoc Herodotus: Diodorus: Plynius. Solinus: Ibyn: Ibyn Diodori interpres male tranſtulit ciconiam: nam ibys ægypti tantum auis eſt duplici genere: ut ſcribit Herodotus & diuerſa a ciconia colitur: quia ſerpentes necat: hanc occidere illic eſt capitale: ut tradit Eufebius: ut etiam in theſſalia ciconiam: Cercopithecus ſimia caudata eſt κοπιόος enim ſignificat caudam πρῶσις ſimiam.

Dimidio mēnone: hūc iter cetera loca nobis a summis quæ ab aliis uel neglecta uel
nō intellecta expoliuius. nec Fidentinus rudi ingenio & discipulus quāgenarius quis scripta
nostra uiderit hic suū potuit errore emēdare. Dimidio mēnone: hæc historia uix uno i
loco a Strabōe sub obscure tradita ē. nā ut scribit thebe urbs in ægypto quæ postea dios
polis appellata ē euerſa per uicos hīrabat ita ut pars altā eēt i arabia: altera pars i ultiore

ripa ubi mēnoniū erat. i.
sepultura Mēnonis: illic
duæ erāt statuæ Colossi:
quæq; altæ i mutilata & di
midata erat ruīa superi
oris partis i cuius basi e
xaudiebat quottidie sōi
tus quidā ignora cā: aitq;
Strabo se illic affuisse cū
Heliogallo. & sonitū eē
factū: sed se ignorare &
cām & autore: nec posse
credere q; ex cōpositiōe
lapidū nullo īpulsore fi
eret. Dimidio mēnone:
i. dimidiata & mutilata
statua mēnōis ut scribit
Strabo. Resonāt. i. ei
us basi. Chordæ magi
cæ. i. sōitus q; arte magica
fieri putat nā nec cā nec
autor agnoscit ut tradit

D imidio magicæ resonāt ubi memnone chordæ.
A tq; uetus thebe centum iacet obruta portis.
I llic cæruleos: hic piscem fluminis: illic
O ppida tota canē uenerantur: nemo dianam.
P orrum & cepæ nefas uiolare ac frāgere morsus
O sanctas gentes: quibus hæc nascunt in hortis
N umina: animalibus lanatis abstinet omnis
M enſa: nefas illic foetum iugulare capellæ.
C arnibus humanis uesti licet: attonito cum
T ale super cœnam facinus narraret ulyxes
A lcinoo: bilem: aut risum fortasse quibusdam
M ouerat: ut mendax aretalogus: in mare nemo
H unc abicit sæua dignum ueraq; charybdi.

Strabo. Ply. eandē historiā iis uerbis aliter retulit. Nō abſimilis illi narrat i thebis delu
bro terapis ut puto Mēnonis statua dicatus: quē quottidiano solis ortu cōtractum radiis
crepare dicunt. Effigies aurea: nā sumi multi ut scribit Solinus iuxta nilū nascūt & a
dorāt Cercopithecus i arabia ad mēnoniū. Verus thebe: de cuius magnitudine scribūt
Strabo & Plynius & Homerus diuitē appellat. Homerus: nec quot diuitias ægyptia theba
recōdit. Obruta: ruinis. nā erat euerſa ut scribit Strabo cū centū portis: quas olī habuit
ut scribit Home. Canē adorāt ut scribit Herodotus & Cicero. & alii adeo ut tota
domus i qua canis extiguit toto corpore radeat: qd̄ maximi apud illos luctus iudiciū ē. eū
colūt ut scribit Diodorus: quoniā canis dicit adiuiſſe Iſidē i idagādo Ofiridis cadauere
q; de cā i sacris Iſidis canes præcedūt. Nemo dianā: hoc falsū ē. nā ut scribit Herodotus
bubathis dea colit i ægypto: quæ apud græcos Diana ē. sed hoc ait Iuu. alludens ad canes
qbus Diana utit i uenatione. Porc; & cepæ: idē tradit Diodorus q; ait ægyptios id iſti
tuisse causā ualitudinis ut .i. lente: faba: porris: cepis abſtinerent. colunt etiam scarabeū
ut tradit Plynius. Lanatis animalibus: in delitiis uero habent uitulum & anserem ut
ait Herodotus. Carnibus humanis: hinc totius satyræ idignatio aſſurgit q; quū rebus
uiliſſimis abſtineāt: ſæuiant in homines. Carnibus humanis uesti licet: hoc refert ad rē
geſtā quā ē narraturus ubi. i. ægyptii hoſtē comederūt. dicit aut ex ſtomacho nefas putāt
uesti hiis animalibus & tamē carnibus humanis uestiunt tanq; fas ſit. Fidentinus uero ex
præceptoris disciplina ait ægyptios uesti parentibus: & hoc affirmādo legit dignus for
tasse ipſe qui in epulas cædatur: ſi qua tamen etiam fera tā foedis carnibus uesti poſſet.
Vlyxes: in nono odyſſeæ apud homerum poſt cœnā narrat Alcinoos a quo fuerat ſu
ſceptrus hoſpitio curſum ſuum ex troia & ut primum peruenit ad ciconias populos in
thraciam: deinde ad lothophagos: ad læſtrigonas: ubi ſocium abſumpſit antiphates: ad
polyphemum ubi ſex amiſit. Tale facinus: idēſt homines fuiſſe abſumptos a Polyphē
mo & Antiphate. Aretalogus: is dicitur qui fingendis mendaciis auditores mouet
ab arte uerborum: nam & πῆρᾱ ſignificat uirtutem & λογος uerba unde aretalogus
& Tranquillus ſcribit Auguſtum poſt cœnam aretalogis delectatum eſſe: & Por
phyrio ſcribit Plociū criſpinū dictū eſſe aretalogū: quoniam garrula carmina ſcripſerit.

Læstrygonas & cyclopas : qui scilicet ederint homines ? Scyllam : qualem nobis narrat ubi fecit naufragium ut est apud Homerum . Saxa concurrentia : idest q̃ symplegades inter se concurrant . & collidantur ut scribit Homerus . & narrat Vlyxes . Vires plenos : nam Vlyxes narrat Aeolum sibi discedenti dedisse utrem . in quo erant ueni omnes aduersi . & libez reliquit Zephyrum qui nauiganti secundus erat :

F ingentem immanes læstrygonas : & cyclopas :
N am citius scyllam : uel concurrentia saxa
C yanes : plenos & tempestatibus utres
C rediderim : aut tenui percussū uerbere circes :
E t cum remigibus grunisse elpenora porcis :
T am uacui capitis populum phæaca putauit :
S ic aliquis merito nodum ebrius : & mīmū qui
D e corcyraa temetum deduxerat urna .
S olus . n . hoc ithacus nullo sub teste canebat .
N os miranda quidem : sed nuper consule iunco
G esta super calidæ referemus mœnia copti
N os uulgi scelus : & cunctis grauiora cothurnis
N ā scelus a pyrtha : q̃q̃ omnia scirmata uoluas
N ullus apd̃ tragicos populus facit accipe nostro
D ira quod exemplum feritas produxerit auo .
I nter finitimos uetus atq; antiqua similtas :
I mmortale odium : & nunq̃ sanabile uulnus :
A rder adhuc combos : & tentira : summus utriq; :
I nde furor uulgo : q̃ numina uicinorum
O dit uterq; locus : cum solos credat habendos
E sse deos : quos ipse colit : sed tempore fasto
A lterius populi rapienda occasio : cunctis
V isa inimicorum primoribus ac ducibus : ne
L atū hilaremq; diem : ne magnæ gaudia cœnæ
S entirent positis ad templa : & compita mēsis :
P eruigiliq; thoro : quem luce : at nocte iacentem

fociosq; suos eo dormi /
ente arbitratos inesse
thesaurum soluisse utre :
& uentis exeuntibus se
tempestare relatum ad
Aeolum : quo tempore
ut ait cogitauit de con /
sciscenda morte . Hel /
penora : lielpenor ut idē
narrat una cum quibus /
dam aliis sociis a Circe
conuersus est in suem :
sed omnes restituti fue /
runt i pristinam formā
percussū tenui uirga a
Circe : quod ipse preci /
bus iperauit . De cor /
cyrea : nam i corcyra hæc
narrabantur ab Vlyxe .

Sub nullo teste : idest
quum nullus antea tale
monstrum uidisset . Cō
sule iuno : quasi uelit nar
rare uerā historiam : po
nit nomen consulis ut
ei fides habeatur . Mœ
nia copti : coptos com /
munis est ægyptiis & a
arabieis urbs : ut scribit
Strabo . ultra copton in /
quit . nam erat in extre /
ma ægypto Iuuenalis ad
fines arabie cum coorti
bus . Calidæ : ob regio
nem calidam . Nullus
populus : in tragœdiis
inquit unius tantum aut
certe paucorū scelus re /
fertur : q̃ scilicet hominē
appoluerint in epulas .
sed ego ostendam popu
lum uno consensu homi
nem comedisse . Tenti
ra : inde tentirite incolæ
dicti sunt post paruam

Diospolim urbs est ut scribit Strabo : ex qua homines a crocodillis timentur ut psyl
li populi aphricæ a serpentibus : quod in spectaculis romæ saepe uisum est : ut ait Stra
bo . Ouidius murauit syllabam saltus tentyra petenti . Combos : mendosa dictio
apud Ptolemæum : ombos pro combos . Numina uicinorum odiri : nam ut Diodorus
scribit diuersorū finium homines inuicem dissentiunt mutuo sibi impietate obicientes .

Horrida sane ægyptus: sēsus ē hęc pars ægypti ī qua ego sū: & res gesta ē: iculta quidē ē
& horrida. sed tamē nō minus luxuriat & lasciuit q̄ ea pars ægypti quæ ē ad canopū: nā
ut alibi ex Strabonis sēctia recitauimus. illic ē seripidis tēplū: quo nauigat per foīā quæ
die & nocte plena ē nauiculis mulierū & uiroꝝ: ipudētillie canētū & lasciuētū Papinius
Curue therapnei lasciuiat ora canopi. Fidētinus ex præceptoris sēctia itelligit: quis tora
ægyptus sit inculta: tamē

ad canopū lasciuit: o præ
ceptore amentillio disci
pulo amētiorē: nō hic lo
q̄ Iuu. de his q̄ lasciuiūt
ad canopū: sed de cōbis
& tētyritis: quoz̄ luxū
cōparat cū cāopēlibus:
ut exponas. Aegyptus:
hęc pars ægypti ubi sūt
tētyrite. Nigro tibiē:
æthiope. s. uel arabe: nā
ad eos fines sūt tētyrite.

Sanatq; hoc ē purat ne
minē ēē uulneratū: nī si a
liq̄ue iterfecerint. Do
mestica tela seditioē. i. sa
xa contorquēt: quæ sūt
tela familiaria. & ī prom
ptu agēibus seditionē.
Vir. Itaq; faces & saxa uo
lāt. Fidētinus per igno
rantiam exponit: dome
stica q̄ habent domi: q̄ si
uero alibi non reperiāt
saxa: tu expone ut dixi
domestica. s. solita: famili
aria: cōsuetā: ī seditione.

Turnus & atax: hic lo
cus ē parti ex Vir. nora
historia de saxo Turni
aduersus Aeneā: parti ex
Homer. usq; ad emulatio
nē. nā Homerus ī. vi. ili
ados scribit Atacem mul
tō maius saxum torlis
se aduersus Hectorem
& in quinto idem est au
tor Diomedem torillis
ī Aeneam quantum duo
homines mea inquit ata
te non tollerent. Per
cussit coxam: idem scri
bit Homerus ī. X. ioy idē
coxendicem. Quem
ualeant: hoc dicit in æ
mulationem Homēti:
nam ille ait quātū duo
homines mea atate non tollerent.

Decrescebat: nā Homerus ait ex persona Nestoris: &
alibi sæpe homines quotidie nasci minores quod ex illius auctoritate repetitū est a Ply:

S eptimus interea sol inuenit: horrida sane
A egyptus: sed luxuria q̄tum ipse notau
B arbara famoso non cædit ripa canopo.
A dde q̄ & facilis uictoria de madidis: &
B læsis: atq; mero titubātibus: inde uirorum
S altatus nigro tibicine: qualiacunq;
V nguenta: & flores: multaq; in fronte coronæ
H inc ieiunium odium: sed iurgia prima sonare
I nciunt animis ardentibus: hęc tuba rixæ
D e hinc clamore pari concurritur: & uice teli
S æuit nuda manus: pauca sine uulnere malæ
V ix cuiq; aut nulli toto certamine nasus
I nteger: aspiceres iam tota per agmina uultus
D imidios: alias facies: & hiantia ruptis
O ffa genis: plenos oculorum sanguine pugnōs.
L udere se credunt tamen ipsi: & pueriles
E xercere acies: q̄ nulla cadauera calcent.
E t sanæ quod tot rixantis milia turbæ
S i uiuunt omnes: ergo acrior impetus: & iam
S axa inclinantis per humum quæ sita lacertis
I nciunt torquere: domestica seditione
T ela: nec hunc lapidem quali se turnus: & atax:
E t quo tydides percussit pondere coxam
A eneæ: sed quem ualeant emittere dextræ:
I llis dissimiles: & nostro tempore natæ:
N am genus hoc uiuo iam decrescebat homero.
T erra malos homines nunc educat: atq; pusillos
E rgo deus quicunq; aspexit: ridet: & odit:
A diuerticulo repetatur fabula: postq̄
S ubsidis auctis pars altera promere ferrum
A udet: & infestis pugnam instaurare sagittis:
T erga fugæ celeri præstantibus omnibus instāt

Palma: nā palmas: prouentus illic ē. Hic gaudere libet. i. i hoc ego lætor q nō coheret
capitiū mortuū: ne. s. polluerēt ignē tanto scelere. Qui sustinuit: q. primus ausus fuit in
icere morsus tāta auditate comedit: ut nūq qd comederit audius. Ne dubites: q. si dicat
ut certo scias fuisse ēt i eo gula uoluptatē. Vascones: uascoe hispaniæ populi sūt post
mōres. ex taraconēsi hispania ad oceanū: q. elī bellis sertorianis obfessi extrema fame. ne

Q ui uicina colunt umbrosæ tentira palmæ:
L abitur hic quidam nimia formidine cursum
P ræcipitans: capiturq: ast illū in plurima sectū
F rusta: ac particulas: ut multis mortuus unus
S ufficeret: totum corrosis ossibus edit
V ictrix turba: nec ardenti decoxit ahenō
A ut ueribus lōgum usq: adeo tardūq: putauit
E xpectare focos contenta cadauere crudo.
H inc gaudere libet q non uiolauerit ignem:
Q uē sūma calī raptum de parte prometheus
D onauit terris: elemento gratulor: & te
E xultare reor: sed qui mordere cadauer
S ustinuit: nihil unq hac carne libentius edit.
N am scelere in tanto ne quæras: & dubites an
P rima uoluptatem gula senserit: ultimus autē
Q ui stetit absumpto iam toto corpote: ductis
P er terram digitis aliquid de sāguine gustat.
V ascones fama est: alimentis talibus usi
P roduxere animas: sed res diuersa: sed illinc
F ortunæ inuidia est: bellōrumq: ultima: casus
E xtremi: longe dira obsidionis egestas.
H uius. n. quod nunc agitur miserabile debet
E xemplum esse cybi: sicut modo dicta mihi gēs
P ost omnes herbas: post cuncta animalia: q. qd
C ogebat uacui uentris furor: hostibus ipsis
P allorē & maciem: & tenues miserātibus artus
M embra aliena fame lacerabāt esse parati
E t sua: q. snā hominum ueniam dare: q. s. ue deo:
V iribus abnuerit dira atq: imania passis:
E t qbus illorum poterant ignoscere manes:
Q uorum corporibus uescātur: sed melius nos
Z enonis præcepta monent: nec. n. oīa: quidam
P ro uita facienda putat: sed cantaber unde
S toicus antiq præsertim ætate metelli.

fidē in populum Roma
num uiolarent: in suorū
cadauera morsum iniece
runt quo tempore. Q.
Metellus aduersus Serto
rium bellum gerebat.
Syllius aut uasco insue
tus galeæ. Melius nos
zenonis præcepta: idest
nunc fortasse id non a
gendum esset a uasconi
bus: uel a nobis etiam in
extrema fortuna: cum iā
didicerimus a philoso
phis stoicis: non omnia
esse agenda pro uita: sed
ea tantum quæ nō repu
gnāt cum honesto. Ze
nonis: Zeno stoicorum
princeps: ciciensis fuit
ex cypro stoicæ secte au
tor & magister Minassei
filius: uel ut alii scri
bunt demee. Quæ
dam: quæ scilicet non
repugnāt cum honesto.
Cantaber: Cantabri
hispaniæ populi oceani
refusione ab alturibus
separantur tam immani
feritate: ut pleriq: ab hos
pitibus capti: & suffixi
crucibus: pæna cecine
runt: domiti ab Augusto
autor Strabo unde stoi
cus: hoc est ignorabant
præcepta philosophiæ
Vascones & Cantabri: p
præea ederunt hominē
in obsidione: Metelli
antiqui: ad differentiā
aliorum Metellorum: de
quibus Plynius multa i
.vii. hic fuit qui aduer
sus Sertorium pugnaui:
extrema aetate luxuria
notatus: de quo histo
riam scripsit Salustius:

Athēas græcas .i. disciplinas græcas & philosophicas: q̄li dicat iā oēs nouimus præcepta philosophiæ: ut excusatio non sit si hominē edimus. Maior clade: nā sagūtus ī hispania ab Hannibale obfessa ē: & ad extremā famē cōpulsus: ut Liuius scribit. & Syllius cecinit.

Ara meorthide: meorhis palus scythie quā accole temerradā appellāt: qđ significat matrē maris autor Ply. ī ea regiōe mactabāt hospites ad arā Dianæ notissia historia. & albā

ut autor ē Strabo supra pōtū seruū saginatū per annū lunæ mactāt. An ne aliā. i. si di irati ægyptiis nollēt nilū iundare ægyptū ægypti nō possēt ulla maiore ac magis ipia ultriōe trahere eos ī iuidiā q̄ uesti carnis humanis: Nolēri surge re nilo. i. iundare agros ægyptios. und' feracitas ægyptia cōstat: Britōes: populi germāie abritōe filio terræ cuius Mānus fuit filius: autor ē Cornelius. de sauromatis arē dixi. Agathyrsi: populi scythiæ ab Agathyrso Herculis filio auro & opibus luxuriant: ut scribit Herodotus: de his plura alibi: Phaselis fictilibus: Strabo scribit falsas ēē ī ægypto quæ tāta facilitate nauigāt ut nō nullæ scaphas testaceas .i. fictiles habeant: alibi præterea idē ē autor Patonē ēē ī ægypto nauiculæ genus testæ ex uiminibus: hæc at ait ut ostēdat tanto minus his ignoscēdū ē cū molles & effēinati uesti carnis humanis: qđ nō faciūt fēi populi. Dignus face arcana: cereris. i. de qua multa dixi illic: q̄lia se creta coluere orgia tēda: Papinius uotiuam taciti lassamus lāpa mystæ. ē ac periphrasis hoīs pii: nā ipi uoce præconis submouēt a sacris Cereris ut scribit Trāq̄llus ī Nerōe:

q̄li dicat. Iu. q̄s nūc ē pius qualem oportet esse ī sacris Cereris. Fidentinus uero clunicus hūc locū a præceptore suo nō discedēs ita interpretat: qđ debemus existimare mala aliena nostra ēē quāmodū mala Cereris fuerūt mala atheniēsiū: q̄ laborarunt sterilitate rapta Proserpiā. Vide quo supplicio dignus sit q̄ hūc locū ex malis expōit: qđ. n. bona diceret cū prauē exponeret: credo eū uoluisse blādiri præceptori ne eo dectior aut sapiērior uideret.

Nūc totus graias nostrasq; habet orbis athenas:

Gallia caudicicos docuit facunda britānos.

De conducendo loquitur iam rhetore tyle.

Nobilis ille tamen populus: quē diximus: & par

Virtute atq; fides: sed maior clade saguntus.

Tale quid excusat: mæotipe sæuior ara

Aegyptus: quippe illa nefandi taurica sacri

Inuentrix homines: ut iam quæ carmina tradūt

Digna fide credas: tantum imolat: ulterius nil

Aut grauius cultro timet hostia: q̄s mō casus

Impulit hos: quæ tanta fames: ī festa q; uallo

Arma coegerunt: tam detestabile monitrum

Audere: an ne aliam terra memphitide sicca.

Inuidiam facerent nolenti surgere nilo:

Qua nec terribiles cymbri: nec britones unq;

Sauomata q; truces: aut immanes agathyrsi:

Hæc sæuit rabia imane: & iutile uulgus.

Paruula fictilibus solitū dare uela phasellis

Et breuibus pictæ remis incumbere testæ.

Nec pœnam sceleri inuenies: nec digna parabis

Supplicia his populis: in quorū mente pares sūt

Et similes ira: atq; fames: mollissima corda

Humano generi dare se natura fatetur:

Quæ lachrymas dedit: hæc nri pars optia sesus.

Plorare ergo iubet causam lugentis amici

Qualloremq; rei: pupillum ad iura uocātem

Circūscriptorem: cuius manantia fletu

Ora puellares faciunt īcerta capilli

Naturæ imperio geminus cum funus adultæ

Virginis occurrit: uel terrā clauditur infans

Et minor igne rogi: q̄s. n. bonus: & face dignus

Sed iā serpentū: uerba sūt Plī. i hūc lēū ut alter ab altero accepisse uideat Plī. deniq; ca-
tera aīmatia ī suo genere pbe degūt: cōgregare uidēus. & stare cōtra dissimilia: leonū feri-

Arcana qualem cereris uult esse sacerdos:
Vlla aliena sibi credat mala: seperat hæc nos:
A grege mutorum: atq; ideo uenerabile soli
Sortiti ingenium: diuinorumq; capaces:
Atq; exercendis: capiendisq; artibus apti.
Sensum a cælesti demissum traximus arce:
Cuius egent prona: & terram spectantia: mūdi
Pincipio indulsit communis conditor illis
Tātū aīas: nobis animū quoq; mutuus ut nos
Affectus petere auxilium. & præstare iuberet:
Dispersos trahere ī populū: & migrare uetusto
De nemore: & proauis habitatas linquere syluas
Aedificare domos: laribus coniungere nostris
Tectum aliud: tutos uicino limine somnos
Vt collata daret fiducia: protegere armis
Lapsum: aut ingenti nutantem uulnere ciuem:
Communi dare signa tuba defendier iisdem
Turribus: atq; una portarum claue teneri.
Sed iam serpentum maior concordia: parcit
Cognatus maculis similis fera: quando leoni
Fortior eripuit uitam leo: quo nemore unq;
Expirauit aper maioris dentibus apri.
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem
Perpetuam: sæuis inter se conuenit urfis.
Ast homini ferrum laticale incude nefanda
Produxisse parum est: cū rastra: & sarcula tātū
Assueti coquere: & maris: ac uomere lassī
Nescierūt primi gladios excudere fabri.
Aspicimus populos: quorū non sufficit iræ
Occidisse aliquem: sed pectora: brachia: uultum.
Crediderint genus esse cybi: qd diceret ergo:
Vel quo non fugeret: si nunc hæc mōstra uideret
Pythagoras: cunctis animalibus abstinuit qui
Tāq; homine: & uētri idulsit nō omne legumē?
Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra .xvi.

Quis numerare quæat fœlicis premia gallæ
Militiæ: nam si subeant prospera castra
Mepaudū excipiet tironē porta secundo

ras iter se nō dimicat: ser-
pentū morsus nō petit
serpētes: nec maris qdē
beluæ ac pisces nisi idi-
uerla genera sæuiunt: at
hercule hōini plura ex
hōie sūt mala. Maculis
cognatis. i. feris quæ ha-
beāt easdē maculas. Py-
thagoras: Samius cū sēti-
rēt aīos hōinū post mor-
tē migrare ī noua corpo-
ra: uel hōinū uel brutorū:
carnibus abstinuit ne. i.
edēdo in aīos humanos
sæuieret: abstinuit & fabis
quīs Aristoxenus autore
Gellio pythagorā fabas
edisse: & hadis teneris
porculisq; solitum uesci
scribat. sed Callimachus:
& Cicero: & Laertius eū
abstinuisse testāt. Nō
omne legumen: nā faba
abstinuit: quoniā ut scri-
bit Cicero: inflationē af-
fert. unde perturbatur
animus & mens.

Domitius Calderius Ve-
ronēsis In. xvi. Satyram
Ad Iulianum Medicen.

Quis: penultio lo-
co hæc satyria e-
dita ē a Iuu. sed
librariorū culpa ī finem
trāsata: quē errorē ex co-
dicibus antiqs facile di-
gnoscas: hæc scripsit cū
primū uenit ī agyptū ī
Paridis pātōmimi iuidiā
a quo relegatus fuerat
falla honoris specie co-
hortis præfectus. primū
subobscurē calamitatem
suam designat: tū laudat
cōmoda militiæ ne paris
miserū eū putet & iseli-
cē: qd maxime optabat:
ad Gallū amicū scribit:

Militiæ fœlicis: nō ca-
lamitose qualis est mea.

Subeat p[er]p[er]a castra. i. si dare[re] ut iremus i castra sic calamitate ut n[un]c u[er]i. Porta: n[on] due er[ant] castror[um] portae: quaz[um] altera decia dicebatur. Excipiat: op[er]atis e[st]. Pavidu[m] epi-
thero tyr[on]is. Sec[un]do sydere: n[on] aduerso ut n[un]c ueni. Martia quo diligit Venus. Sa-
mia genetrix. i. Iuno mater Martis quae colit[ur] i samo. n[on] ut scribit Oui. i. Fastis natus Mars
ex Iuno e[st]. facta grauida tactu flo[rum]. Quae delectat harena: alii alit[er] exposueru[n]t. ego itelligo

ee allusionē nois ad sa-
mū: ut dicat Iuno samia
quae delectat samo: nam
et mo[do] significat harenā
und[er] samo. Strabo tamē
samū putat appellatam a
sūmitate: q[uod]a ide[m] spectat
Ida & regia Priami: uel
aisais priscis thraciae cul-
toribus quoz[um] et memit
Archilochus. Togatus. i.
q[uod] nō ē ascriptus i militiā:

Bardiacus: hūc locū de
prauarū emēdauit co-
dices. n. ferme oēs hēnt.

Bardiacus: ut ē Fidei.
legit affirmans ee p[ro]p[ri]u[m]
nomen iudicis & nescio
q[ui]s fabulas afferens: licet
demū addiderit s[er]uatiā
nostrā. sed cōfusa & i[m]per-
fecta ueteri. n. & itula
discedere nō potat: nos
bardiacū legimus ex uer-
su Mar. la[ti]ni bardiacus q[uod]
euocati. bardiacus. n. ē sa-
gulū militare ex pilis ca-
probat ex Varrōe Vir-
Columella illic dixit: di-
scit ab hirsuta iaculū tor-
quere. capella: hic accipi-
o bardiacū epithetō cal-
cei: ut ex hirsu designet
c[on]fessionē q[uod] & calceis cili-
ceis utat: & grādiōribus

tibialibus tales calcei udones apud Mar. i. scribū[nt]. Calceus bardiacus. i. ciliceus & grādes
sunt. dat iudex. i. c[en]turio utēs calceis bardiacis & grādibus tibialibus eligi iudex tibi to-
gato si uolueris accusare militē a quo sis pulsatus. q[uod] d. miles de milite erit iudex & ei faue-
bit. More camilli: nā camillus post septimū a[n]nū uenietane obsidionis cū illuc missus ē[st]
ut acius obse[ss]os urgeret: quos decio tādē a[n]no redegit iudiciō: milites i castris diligētissime
cōtinuit nō patiēs eos euocari ulla: uel iudicii: uel alia[rum] rez[um] necessitate. Iustissima cognitio
c[en]turionum. i. merito igit[ur] c[en]turio eligi iudex: q[ui]bus uerbis ostendit se eo loco designasse
c[en]turionē ubi ait bardiacus dat h[ab]ere & c[etera]: ut exposuimus: nam hoc ad illud refertur.

Corde uagelli: uagellū sui rēporis audaciūmū norat causidicū q[uod] malas cās audebat su-
scipere iq[ui]s: perualio ista & defensio ut. i. cū sis togatus & iermis audeas offēdere accusā-
do militē boni oratoris nō ē. sed temerariū q[ui]lis ē Vagellus murinēsis. Tot caligatos. i. tot
māipulares nā caliga erat māipulariū ut scribit Traquillus. Caligula. i. q[uod] dictus ē quoniā mā-
nipulari habitu ē[st] milites ē educatus. Tot millia clauoz[um]. i. tot milites q[uod] tibialibus utunt[ur]
multis clauis fabricatis: q[uod] iarnus Achilles scribit Home. Tā p[ro]cul ab urbe. i. q[uod] ē tā rudis
& rusticus ut hoc ignoret nō ee agēdū. Tā pilades. i. q[uod] ē tā aicus uolēs subire periculū
pro amico ut Pilades pro Horestē. Ultra molem aggeris. i. intra castra. Amici: togati.

S ydere. plus & enim fati ualet hora benigni :
Q uā si nos ueneris cōmendet epistola martis
E t samia genetrix: quae delectatur harena.
C ōmoda tractemus primū cōmunia: quorum
H aud minimum illud erit. ne te pulsare togatus
A udeat: imo & si pulsetur: dissimulet: nec
A udeat excussos praetori ostendere dentes:
E t nigram infacie tumidis liuioribus offam:
A tq[ue] oculos medico nil promittente relictos.
B ardiacus iudex datur h[ab]ere punire uolenti
C alceus: & grandes magna ad subsellia surae
L egibus antiquis castrorum: & more camilli
S eruat: miles nec uallum litiget extra :
E t procul a signis. iustissima centurionum
C ognitio est igitur de milite: nec mihi deerit
V ltio si iustae defertur causa querelae.
T ota cohors tamen est inimica: omnisq[ue] manipuli
C onsensu magno officiunt: curabitis ut sit
V indicta grauior: q[uam] iniuria. dignum erit ergo
D eclamatoris mutinensis corde uagelli :
C um duo crura habeas offendere tot caligatos
M illia clauorum q[uod] tam procul absit ab urbe.
P raterea q[uod] tam pylades molem aggeris ultra

Lachrymæ siccæ: efficit nullū genus favoris ī iudicio ēē rogato aduersus militē: esto
iq̃r emittamus q̃ nō possis flere & lachrymis tuā cām facere miserabilē: esto q̃ nō possis
adducere amicu: q̃a nemo audeat uenire: si ēē iure agere uelis: es destitutus oī ope. nā esto
q̃ iudex ēē uelit admittere testē tuū: q̃ uiderit te pulsari: Nullus erit testis qui audeat illud
testificari. hū c̃ totū sēsū ignorarūt. Fidētius & eius præceptor legētes. da iudex dixerit da

testem: quē subaudi das
& ita sensum confundē
tes. Nos uero ita exponi
mus da testem. i. esto q̃ a
te sit producēdus testis
uerberum tuorum: quē
iudex dixerit se acceptu
rū. nā do: dico: addico:
tria uerba erant iudicis
ut est apud Macrobiū.

Dignū barba: nume
randus iqr̃ erit iter auos
& maiores nostros: qui
seuerissimi fuere si auius
fuerit hoc testificari.

Paganum i. nō initiatū
militiæ. pagani. n. dicuntē
nō initiari. sed rustici &
rudes. Sacramentorū. i.
miliū q̃ ī militiā iureiu
rādo sunt ascripti: & hoc
uerbū opposuit ei q̃ dī
xit paganū. Expectan
dus erit: hūc uersū male
ut puto a Seruio acceptū
aliū interpretes illū se
quuti nō uere exposue
rūt: morem enim fu. se
aiunt. ut initio anni per
scriberentur: qui essent

Vt ueniat: lachrymæ siccentur protinus: & se
Exūsaturus non sollicitemus amicos.
Da testem iudex quē dixerit: audeat ille
Nescio quis pugnos uidit qui dicere: uidi:
Et credam dignum barba: dignumq; capillis
Maiorum: citius falsum producere testem
Contra paganum possis: q̃ uera loquentem
Contra fortunam armati: contraq; pudorem.
Premia nūc alia: atq; alia emolumēta notemus
Sacramentorum: conuallem ruris auiti
Improbis aut campum mihi si uicinus ademit:
Aut sacrum effodit medio de limite saxum:
Quod mea cum uetulo coluit plus ānua libo.
Debitor aut sumptos pergit nō reddere nūmos.
Vana superuacui dicens chirographa ligni:
Expectandus erit qui lites inchoet annus
Totius populi: sed tunc quoq; mille ferenda
Tedia: mille moræ: totiens subsellia tantum

litigaturi toto anno: quorum causā nisi esset definite alii nō possent nouas lites icoare:
hoc & nūq̃ repperi & perabsurdum uidetur. sed & decepti sunt q̃ ait poeta. Totius
populi: non intelligentes hoc referri ad centum uiros iudices. nam centū uiri ex xxxv.
tribubus in quas totus populus erat diuisus eligebantur terni ex singulis: centum dicti
ut scribit Pompeius quis essent centum & quinq; hi iudicabant de tutelis: agnationibus:
deposito: finibus ut scribit Cicero alijsq; ciuilibus causis: quales hic cōmemorat Iuu. sed
lōgis interuallis ad iudicandum conueniebant: nec. n. centum iudices facile cogebantur
omnes: nec perpetuo ius dicebant: Idcirco lites quæ apud eos agebātur in multā dif
ferebantur diem: Inde ira Tranquillus in Vespasiano: elegit qui iudicia centum uiralia
quibus peragendis uix suffectura litigatorum ætas uidebatur extra ordinē diiudicarent:
redigerentq; ad breuissimum numerum: & in Domitiano ambitiosas centum uirorum
sententias rescidit. Lites totius populi. i. quæ aguntur apud iudices electos ex tribubus
& toto populo. Annus: non duodecim menses hoc loco significat sed longissimā morā
& interuallum iudiciorum centum uiraliū ut illud apud Terentium: dum conantur dū
ornāt ānus ēsi iqr̃ uolo agere cām aliquā ciuile: ut de finibus: de deposito: & id genus: ne
cesse ē expectē diuissē āre q̃ cōueniāt ad iudicādū cētū uiri: apud quos. i. litigādum est.

Sacrū: nā sacra fiebāt ī finibus agros: quæ ābarualia dicta sūt: q̃lia celebrat Tibullus q̃s
q̃s adest ualeat fruges lustramus & agros. fiebāt itē sacra itra q̃ntū & sextū lapidē quo
nam illic fuit aliquando finis agri romani locus ē appellatus festi sacrum amburbiale
autores Strabo & Pompeius. Subsellia. i. centum uirorum pariter & nihil ipsi audiūt.

Lacernas: lacernas lege non lucernas raro inquit iudicant centumviri & tum quoque cum
 veniunt iudicaturi sedent ociosi donec Ceditius (hic autem fuit iudex temporibus Iuue-
 nalis de quo ante est dictum) qui ostendat lacernas suas tedio more affectus eas deponere
 cupit: & Aurelius fuscus alter iudex & poru oblectatus post longam moram cupit Meienus: hu-
 ius iudicis ebrietate notat ut Martialis Sextiliam Sextiliae bibis quam subsellia quoque & Cedi-
 cii ostentatione in lacernis
 carpit: fusci meminit Pli-
 nius: atque eum fuisse mo-
 rum equestri ordine. Pa-
 rati digredimur: id est di-
 scedimus a subsellis ce-
 rumiorum non dicta ca-
 sed tantum parati ad di-
 cendum. Lenta harēa:
 id est ante quam causam pos-
 simus agere in foro diu
 iactamur quasi scilicet
 meditemur pugnam &
 simulacra belli: venturi
 tandem aliquando in veram
 litem. Longo sufflami-
 ne: id est longo ambitu
 litis. Coranum: hunc
 ponit pro eo qui cap-
 tatur amulatione Hora-
 ti. Hor. Capratorque dabit
 risus nasica corāo. Cora-
 ni alterius meminit Mar-
 sed hic pro eo tantum
 qui capiat. Merentem
 ara castorum: id est qui
 locupletatur stipendiis:
 laudat legem quam scilicet
 bona castrensis sint tan-
 tum filiorum. Tor-
 quibus: torques milita-
 res erant sumptu mo-
 re a gallis. unde torquati.

Sternuntur: iam facundo ponente lucernas
Ceditio: & fusco iam micturiente: parati
Digredimur: lentaque fori pugnamus harena.
Ast illis quos arma tegunt: & balteus ambit.
Quod placitum est illis praestatur tempus agendi:
Nec res atteritur longo sufflamine litis.
Solis praeterea testandi militibus ius
Viuo patre datur: nam quae sunt parta labore
Militiae: placuit non esse in corpore census:
Omne tenet cuius regimen pater: ergo coranum
Signorum comitem: castrorumque ara merentem
Quāvis iam tremulus captat patet: hūc labor aequus
Prouehit: & pulchro reddit sua dona labori
Ipsius certe ducis haec referre videntur:
Vt qui fortis erit: sit foelicissimus idem:
Vt lati phaleris omnes: & torquibus omnes.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyrarum Libri
 Impressi Venetiis Diligentissime Arte Et In-
 genio Iacobi De Rubeis Natione Gallici VIII.
 KL. Maias Anno Christi M. CCCCLXXV. In-
 uictissimo Et Indlyto Duce Petro Mocenico

Strabo in decimo ita scri-
 bit similia sunt & quae
 apud thraces celebra-
 tur: Quae cocytia & me-
 didia dicuntur apud quos
 & orphica initium ha-
 buerunt: ipsam sane Co-
 cyn quae apud edonios
 colitur: & eius instrumenta memorat Aeschylus. Hic manibus bombicam tornatam tenens
 digitis tactilem modulos impler. Quo ex loco planum est. Aeschilum appellasse Cererem
 Cocyn: quam Iuuenalis Cocyro dixit. nam ut testimonio Ouidi docuimus coniuncta
 erant Cereris cum Baccho sacra. cocytia sacra commemorat etiam Porphyrio.

Domitii Calderini Veronensis Secretarii Apostolici In Satyras Iuuenalis Ad Clarissimum
 Vig. Iulianum Medicen Laurentii Fratrem Petri Cosmi Filium Florentinum Editi Romae:
 Quom Ibi Publice Profiteretur. k. Septembris. M. CCCC LXXIII.

Nihil mihi in toto opere perficiendo molestius fuit quā quod
 Fidentius ita plerūque occurrebat suis sepius: ut eas re-
 fellere pigeret. Nam quom scripta nostra aliquādo
 legisset: quæ a ducētis ferme auditoribus excepta sūt: hoc an-
 no Brotheo duce & præceptore suos cōmētarios quos olī ei di-
 cauerat emēdare conatus ē. Qd̄ facile agnoscas. Nā ubi ī ue-
 ram incidit sententiam quam a nobis accepit: suam illā ue-
 terem proponit: falsam quidem & ridiculam: tum aut meam
 non probat quam non percipit: aut alios aliter sentire affir-
 mat. Recte quidem nā quotiens bene sentiendum est ad alios
 refert autores. Ipse. n. bene nunq̄ sensit nisi quom nuper ex
 academia romana magno auditorū consensu explosus: in tri-
 uio ludū aperuit: ad prima rudimēta tradenda uix receptus.
 Sed ita me deus amet: pudet de homine uerba facere. Est
 enim non modo indoctus: sed etiam quod ex eius scriptis
 facile agnoscas parum prudens: ab omnibus ludibrio ha-
 betur. Brotheum excipio: qui similis ingenii: & doctrinæ
 hominem magni facit. Ridebamus nuper cum quibusdam
 iuuenibus doctissimis: quom Fidentini paradoxa in mani-
 bus essent: Nam spōsione certa in prima pagina eius quin-
 ternionis quem sorte exciperēt: tres errores indicaturū pol-
 licitus sum: quod profecto tā feliciter ægi: ut ex primis decē
 uersibus quattuor sese optulerint. Quid omnes numerem?
 Sūt. n. prope infiniti. Vna litura totus liber emēdari potest:
 ut lepidissimus poeta ait. Quod Choraules sit propriū apd̄
 Tranquillum in Nerone. Quod Clunicus apud Martialem
 legatur a Clunia oppido hispaniæ: ubi nos Clinicus legiū p
 medico. Qd̄ Zelotæ sint armeniaē populi: idq; scribat Mar-
 tialis. transcurrunt zelote leuesq; lances: quom illic Gabate
 legatur. Quod Crispinus piscator fuerit Neronis filius. Sed
 nolo aliis redarguendi & ridendi materiā omnem præripere.
 In iis quoniam nos aliter scripsimus: ait se centū loca repræ-
 hendisse. Portēta sunt: quæ multis etiam autoribus aut Fal-
 so: aut non necessario nominatis in Iuuenalem edidit: &
 plane paradoxa quod ipsa īscriptiōe ingenue fassus est. Sūt
 enim παρὶς ὁσῶν Et sententiā Iuuenalis: Equidē hæc nō

scripsissem. Si in urbe tantum de hoc ageretur: ubi contem-
nitur. Sed quoniā ad alios hæc fortasse aliquādo perueniēt:
nolui eos ignorare quis sit Fidentinus: ne hominis ignorantia
academiæ romanæ: unde hæc emittūtur: ascribēdā iudicent.

Domitii Calderini Veronēsis: Secretarij Apostolici Defe-
sio Aduersus Brotheum Grammaticum Cōmentarios: Mar-
tialis Calumniatorem: Cū Recriminatiōe Retaxationis Pli-
nianæ in qua Brotheus: ducētis & .lxxv. locis præstantissimū
scriptorem deprauauit.

Tinam Heli & Marce consilio meo mihi uti licuisset
quod ab ineunte ætate spōte suscepis: & omni tēpore
secutus sum libentissime: nulla enī nobis contentio
esset cum aduersariis istis: qui nec suæ dignitatis ullam ra-
tionem habent: nec studiorū meorū & otii quod me profecto
tantopere delectat: uix ut multis cōtumeliis: cōuiciis: clamo-
ribus. Tandē aliquādo excitari potuerim: & in hæc discepta-
tionem impelli turbulētissimā quidem & istorum odio incre-
dibili: animiq; prauitate agitatam potius: q̃ ulla litterarum
cura: uel susceptam: uel confirmatam. Nā ut sæpe ex me au-
diuistis: nō dissentiant perditissimi homīes: sed oderūt. Nō
docent: sed inuident. Non disputant: sed obiurgāt: & insectā-
tur. Non ne uidetis q̃ solliciti sint: q̃ta concursatione omnes
præsent: per totā Urbē errātes: duo leuissimi affec̃la: qui suā
famā iamdiu prodiderunt: ut nunc obesse meæ conarentur.
Hi Brothei grāmatici epistolarum inani numero gloriātur:
libellum prægrandem fore denuntiāt. In compitis ostentāt.
Deniq; duæ alieni furoris faces: ad optimi cuiusq; interitum
comparatæ omnium oculis sese obiciunt. Hæc & si a multis
quottidie mihi nunciabantur: qui monebant & rogabant ut
tam perditā maledicendi licentiā & temeritatem aliquando
coercerem. Tamen in animo erat dissimulare tantisper: dum
Tertiū & Quartū lucubrationis nostræ quæ in manibus est:
absoluerē libros. In quibus non solum quæ multis epistolis
calumniando & inuertendo obiciunt facile confutauimus.

87
(2)
Sed ita eorū coarguimus ignorantia: ut in ducentis & septuagintaquinque locis Plinianū codicem: quem Brotheus imprimi iussit: deprauasse fateatur necesse sit. Sed quū librarius meus nunc absit ab Vrbe: quem intra triduū spero affuturū: eorum sententiæ & auctoritati non nihil concedendum fuit. Qui interea aliquid a nobis emittendū censuerunt: quo suæ leuitatis & ignorantia moneatur: cuius dedecus & infamiam libris nostris editis: uix ferre poterit miser rectis sensibus: nisi omnino dissolutus sit: & plane perditus: qualis si est: quid aut in me: aut in alios dicat: nihil laboro: quum i se quid dici possit: penitus iandiu neglexerit. De ascleclis nihil nūc quidē scribo: pag. .n. me mouet eorū dementia: cuius mihi credite: & pœnas dederūt hactenus: & paulo post eos grauius poenitebit. Brotheo tantum grāmatico respodebo: qui si me Timonem nominat: quod: ut ille: omnes odio habeat: le Brotheum iustius appellari nō ignoret: quē ne parētes quidē amare potuerūt. Huius epistolæ numero quidē multæ: grauitate uero & pondere: nullæ: feruntur. Ex iis septem sunt quibus quātis cōtumeliis Dei maximi fidem: q̄ indignis perſona quā sustinet: q̄ inhonestis ætati iam ingrauescenti: septem in cōmentariis nostris loca labefactare: euertere: tollere studet: & i eo omnes ingenii neruos cōtendit. De his igitur: nūc agemus. Reliquis in alterum opus coniectis. Primus est de Talis ac Tessaris: de quibus quid aut nos scripserimus: aut Brotheus dānet paucissimis explicabo. Tessara ut in nostris est: cōmētariis quattuor laterū erat. Talus sex: in quibus canis afferebat iacturā. Erat. n. unius puncti ut scribit Pollux. Venus & Senio lucrū Persius. Quid dexter Senio ferret. Scire erat in uoto dānosa canicula q̄tum raderet. Augustus præterea ita scribit. Talis iactatis ut quisq; canē: aut ienionē miserat in singulos talos: singulos denarios conferebat in mediū: quos tollebat uniuersos qui Venerē iecerat. Multa præterea ex antiquorū monumentis luculēter repetiimus: quæ qui uolet illic requireret. Talus inq; κύβοσ græce dicitur. Tessarā græci non habent: sed ἀσπράλλον At inquires Aulus Gellius testimonio Varronis ait κύβοσ tessarā dici latine: quod Festus quoq; affirmat.

Festi quidem & Gellii auctoritas apud me plurimum ualet.
sed uide ne apud te nemiū. Non n. a talo tessarā distixerūt:
aut certe quid omnino esset talus in ludo docuerunt: quum
uero utrunq; nomen apud Martialem legerem: ita ut semper
tessara: talo inferior designetur. Non mea magnanimo de-
pugnat tessara talo. Alibi. Nō sum talorū numero par tessa-
ra. Iulium Pollucem scriptorem apud grācos diligētissimum
sequendum putauī. Nā ut Martialis talū & tessarā nomiat
ita ille docet quid sit κύβοσ & ἀστράγαλός: q̄ autē Astrag-
alus: quem puto esse tessarā quattuor tantū latera haberet
uel ex eo docet Pollux. qđ ait duo latera deesse in Astragalo:
hoc est duo puncta & quinq;: quæ in hoc ut scribit non
sunt ut in κύβοισ Astragalus quidem talus in pede dicitur:
sed idem in ludum trāslatus a nostris tessara appellatus est:
a quattuor scilicet lateribus: quæ tātum habet ut perspicere
licet in quibus iactatus consistat. Tessara autem quattuor
significat: unde Astragalus nomē tessaræ accepit. Occurret
Biotheus in illa particula qua ait. Nam q̄ Pollucem scri-
berem affirmat uno latere Astragali duo puncta: altero quīq;
non esse: ut sunt in talo: aperte mentitur. Remittas uelim a-
liquid mihi de persona tua in hac altercatione & æquo anīo
feras. Audes ne homo id ætatis: & dignitatis quod uel nō le-
gisti uel non percepisti: in eo clamare aliquem mētiri? Es ne
tam duræ frontis: ut si tibi Iulii Pollucis uerba indicauero:
te non pudeat. Si Iuliū Pollucē habes: require in nono libro:
ubi quum multa de Astragalo differuisset: Δύας ἡ πένσι-
ς πέντας ἐν ἀστράγαλῶσι ὡς ὅτι ἐν κύβοις οὐκ ἐνέσιν
id est ut hæc quoq; ex nobis discas: qui græce nescis. Duo au-
tē & quinq; in astragalis ut in talis nō sunt. Recognosce hæc
uerba: & aude negare aut uerum esse quod nos tradidimus:
aut falsum: quod tu disputaſti: tantis contumeliis: & tā lōga
epistola: quæ tota hac una Pollucis sentētia explosa est: quid
enim aliud in nobis infirmare conatus es: quam quod di-
ximus tessaram pauciorum laterum esse q̄ talum: ut tu con-
trariū astrueres. Iulius Pollux aduersus te testimoniū dicit.
Martialis accusat. præuariatio tua est deprehensa: quid in

88
(3)
causa aut mihi amplius est desiderandum: aut tibi præterea
reliquitur. Esto inquit Tessara quæ non sim par numero talorum:
qui lex lateribus sunt. Immo se imparē ait: si Brotheum audi-
mus: quoniam plures in ludū tali: quæ tessaræ iactari soleāt. Nam
Euripides quadraginta talorum numerum in ludo instituit.
O uecordia: o ignorantia non ferenda: Pollux a quo iste per-
uerse accipis. In tessaris inquit aliquando punctus fuit: qui
octo significabat: sed quum Euripides inter quadraginta e-
iectis triginta imperasset athenis numerum ad quadraginta
collegit: & auxit. Autor. n. fuit: quod Pollux apertissime docet:
ut quū olim punctus octo tantū significaret iam esset: qui pro
quadraginta acciperet: quæ Euripidiū dixerūt. Tu uero quod de
puncto ille scribit ad talorum numeros: per linguæ græce ignorationē
& stultitiā tuā refers. Quæ de cane Senione: Venere: Turri-
cula talo: arrogantissime pronuntias. ea omnia in cōmētariis
nostris perscripta sunt: cum tertii decimi initio: tum in sequē-
tibus distichis ut ea idē discere potueris: quæ in Iuuenalis quoque
sententiā explicanda non erubuisti. Nam quum eo uersu Et la-
tum media sulcum deducit harena. Suppliciū designari tra-
didissem. eius qui unco in gemonias abiicitur. Cuius tractu
media harena deducit & designat sulcum: addidissemque duo
esse poenarum genera: eorum qui ad palum dānarētur: repetitis
illic multis antiquorum monumētis: quod auditores nostri exce-
perunt. Tu cuiusdā sententiæ me autorem statuens quā nec
dictaui unquam nec animo concepī: nostram accipis pro tua: & a
nobis in eum locū tradita epistolæ tuæ inferere non uereri:
ac pro tuis ostentare: quæ tamen iam deprehensa sunt: & ad
suum autorem non sine tui furti irrisione reuertuntur. Sed iam
de altero loco differamus. Is ē ex eo uersu Hoc opus est sub-
ito fias ut sydere mutus. Et alibi. Zoile percussa est subito
tibi sydere lingua. Vbi nos sydus pro morbo accipiendū esse
docuimus: a quo syderati dicuntur. His ut Pli. scribit. Urina
pulli asinini nardo admixto per cōiunctionē prodesse dicitur.
Brotheus Sydere pro fato exposuerat: nunc interpretatione
nostra admonitus aliquid addit: ne omnia discere uideatur.
Syderatio inquit quā græci ἀσποβολίαν appellāt: non sydus

est morbus. Quid deliras bōe pater? Quid tergiuerſaris? Qui mihi agis gratias: q̄ te tāto errore liberaui? qui ſydere p̄ fato illic accepas. Atq; ut altero quoq; te liberē primū dicas uelī ubi ἀσποβολίαν ſyderationē quā ī homīe aliquādo eſt morbū eē didiciſti? Quis ſcribit? Theophrastus qdē ait ἀσποβολίαν in arbores aliquādo cadere: in hominē: nemo. Syderatio uero hōini & arbori cōmunis ē: ut ſcribit Pli. ſed dictione grēcā iculcare uoluisti: quā nō recte didiciſti ab eo qui te nuper docuit: id quod ipſe dicere ſolet. De morbo iq̄ Martialis itelligit: quē ſyduſ appellat. Pli. autē ex deriuatiuo ſyderationē. Audias obſecro ſubito ſydere fiaſ mutus: quo pacto iterpretabimur: niſi ſubito ſydere ideſt morbo: quē Pli. ſyderationē Martialis ſyduſ uocat: primitiuo uſus pro deriuatiuo: ut Pli. quoq; carbūculū morbū appellat: & ex eo carbūculatio nē. Vermiculū & Vermiculationē. Quid clamas? Quid angeris? anteq̄ hic diſcedo tui erroris puerilis te pudeat neceſſe eſt. Nā dū recte a nobis tradita auidius criminariſ tuā p̄diſti ignorātiā bōe pater quū ſyderationē: quā ī hōinē cadit a ſydere nomen deducere oſtēdere uelleſ: hāc Pli. uerba attuliſti. Syderatio tota e cālo conſtat. Tu ne ita Pli. uerba itelligiſ? Tu ſēſū autorū ita iterpretariſ? Tu iſto īgenio ita elatus eſ: hoc nō de hominiſ ut putaſ: ſed arborū ſyderatiōe ille ſcribit. Cōmunes. n. quid ī morbi ſūt ut ait homini & arborib;: ut cū aliis: tum ſyderatio & carbunculatione mox addit. Syderatio ſcilicet ī arborib; tota e cālo cōſtat. i. ex iūria & intēperie aeris: unde grando ī ei; cāis itelligi debet & carbūculatio. Quid apertius: & tamen non itelligiſ? Sed confundiſ: iactaſ: trāſſerſ: deriuas: puertis: & quod ille de cāis ſyderationis ī arborib; dixit: tu de noiſ deriuatiōe ſcriptū p̄ ignorātiā putaſ. Videtiſ q̄ inaniſ: q̄ arrogāſ: q̄ temeraria Brothei de hoc reprehēſio fuerit: iam hoc tertio loco de quo diſputabimur: nō tā iſectāda eſt hōiſ ignorātiā q̄ prauitas indicāda: & prāuaricatio: quā facile ab omnib; deprehēdi poterit: quū noſtroꝝ cōmētarioꝝ particula in qua calumniatur recitata fuerit. De corde bubulo eſt diſtichon ī ultimo libro. Pauper cauſidicus nullos referentiā nūmos. Carmina quum ſcribaſ:

89
(4)
accipe cor quod hēs : ubi ita scripsimus de crumena puto in-
telligendum esse in formam cordis. Nā & bullā legimus for-
mā cordis hūisse autore Macrobio : quæ nōnūq̃ ex loro fie-
bat. Mittitur nūc caufidico: qui poeticæ iterdū operā dabat
caufis omiffis: Reprehēfor carminis Martialis. supra Carpe
caufidicus fertur mea carmīa. Datur ergo ei cor bubulū an-
gustiffima crumēa: quū male scribēs carmīa nullā cōfequat̃
pecuniā: Vel fi placet itellige de corde bouis. Cor quod hēs. i.
accipe cor bouis: quia imprudēs es: & alter bos. Brotheus ex
duabus sentētiis i priore accusāda longā epistolā consumit:
& multis quidē cōtumeliis additis: quæ a nobis facillie refelli
possūt. Nihil. n. dixius qđ uel ab autoris sensu alienū sit: uel
teste careat: sed alterā tātū sentētiā pbat. ut dicas cor quod
habes quia iprudēs es. A nobis scriptā fuisse nō refert: ac pro
sua recitat. O ifignē calūniā: o ipudētiā āte hūc diē iauditā.
Sexcēti sunt codices cōmētariorū nostrorū: qui p me testimo-
niū dicūt. En hōinem dignū quo cum in tenebris mices: quū
tot tabellis obfignatis palā inficiari nō erubescat. Speraſti te
furto abufurū: at deprehēsum est: te coarguit: derideris: & ta-
mē eadem temeritate uerba mea illic de alica ſcripta cōfun-
dis atq; inuertis. Nā de eo quoq; loco nō nihil est ſcribēdum.
Longā: cōtumelioſā: ſupbia plena epistolā cōpoſuit: qua ob-
iurgat: qđ aquā mulſam in tāto pretio eſſe tradiderimus: ut
Varro morbum regium dictum ſcribat qđ ea pretioſiſſimo
remedio curaretur. Vbi hoc legiſti in cōmētariis noſtris tur-
piſſime prauaricator. Ain tu nos ignorafſe qđ tribus in locis
cōmētariorū pſcripſimus. De alica qđ affirmauimus eā dari
ſolitā aqua mulſa elotā Plinium ſecuti ſumus autorem ita
ſcribētem. Alica res romana eſt nō pridem excogitata. Mox.
Nō dum arbitror Pōpei magni ætate in uſu fuiſſe: tum eſſe
quod eximia utilem: nemo dubitat ſiue elota detur ex aqua
mulſa. ſiue in ſorbitiōes decocta. Hæc Plini. Nos uero ita in
cōmentariis. Alica ab alendo dicitur ut ſcribit Feſtus: Tum
ætate Pōpei magni nō erat in uſu. Vtilis tamen habita eſt &
ſaluberrima. Siue potāda daretur i modū ptiſanæ: ſiue aqua
mulſa elota. Mox: quum eſſet explicādū id uerbum diſtichi.

Mulsum poterit tibi mittere diues. Hæc uerba subieciimus i
tâto pretio erat ut Varro scribat morbū regium dictum esse
quod mulso preciosissimo remedio curabat: licet aliter antea
dictū sit ex sentētia Cornelii Celsi. Regre præterea hæc i cō
mētariis nostris scripta i tertiodecio. Vbi de mulso hæc: quū
de passo scriberemus. Dulce hoc quidē: sed minoris pretii q̄
mulsum ut Varro. & cæta. ac ne omnino dubitares nos plane
quid sit mulsum intellexisse eodem libro ille locus te monere
potuit. ubi ita scripsimus. Mulsum uinū de quo paulo ante est
dictū magno ipēdio fiebat attico melle tēpatū. Huius con
fecturā docēt Columella & Pli. Nemo est: ut arbitror: qui ex
his uerbis nō plane itelligat. me quidē inter aquam mulsā &
mulsum iter sit cognitū huisse. Brotheus uero ita uerba mea
recitat. ut nō tā error meus in iis appareat: q̄ eius nefariū ca
lūniæ scelus. In tâto pretio est aqua mulsā: ita nō scripsi: nec
in cōmētariis meis est falsarie ipudētissime: sed quū mulsum
interpretarer illud addidi. In tâto pretio erat ut Varro mor
bū regiū. Nec illic est aqua mulsā: de qua paulo ante eodē di
stico scripserā. Ex Pli. nō modo aucto. ita te: sed uerbis. ut ita
docerē quare mulsum cū alica mittereret. Nō potest. n. nō ui
deri cōmertiū mulsi cū alica quū ea elueret aqua eti mul
sa. Tu uero homo ad inanē doctriæ iactantiā: quā nullā hēs
comparatus uerba Pli. tota pagia recitas. Quid sit mulsum.
Quid mellitites. De Pollioē Romulo quid Augusto respōde
rit. Nec tamē idicas uide ea accepis: ut iuētōꝝ gloriā & doctri
nā laudē Plinio præripias. Nemo est qui ipudentiā tuā non
accuset: iactantiā nō oderit: furta non derideat. Ego uero de
mulso satis habui digitū ad fōtē itēdere: unde haurirent qui
uellēt ea omnia quæ tu tāq̄ libris sybillinis legēdis: Quinde
cimur creatus recitas: & p̄ tuis arrogātissime usurpas. Equidē
onē tibi accusationē hoc loco remitto. tamen si ea obiciis quæ
sine flagitiōꝝ tuōꝝ reprehēsiōe diluere nō possim. Nā ut me
de mulso recte sensisse & scripsisse demonstratē: calūnia tua
idicāda fuit: qua uerba mea i cōmētariis: puertisti. Illud ue
ro q̄ stulte obicit & accusat qđ apud Iuuenalem ita carmen
illud legeris. Contentus fama iaceat Lucanus i hortis mar

moreis:& Serano tenuiq; salero Gloria q̄talibet: Quid erit si gloria t̄tū est: Ipse. n. Salino legendum cōtēdit. Credo ut Fidētino blādiret ad quē scribit: quē iure & merito uatē suū appellat. Is enī Thersites: tali Homero dignus est aut certe homini gratiā referre uoluit. ob paradoxa & portēta in Iuuenalē ei quæ īscripsit & dicauit: hō litteratorū ludibriū: triuioꝝ dedecus. Ex academia romana risu & sibilis iandiu explosus. Sed quid me āgit si uterq; īsanus est: si alter alteꝝ ita extol- lit ut uterq; ab omnibus cōtēnatur. Nos quod in eo Iuuenalis carmiē īterpretādo secuti sumus: uel inimicis iudicibus p̄ba- tuos cōfido. Atq; ut inde īcipiam codex meus perantiquus quē ex gallia attuli uobisq; ac multis aliis iam ostēdi: Saleio scriptū habet non salino. Vidistis alterū eiusdē uetustatis & fidei librum: quē Manilius auditor meus uobis aperuit. Vbi eadē dictio ita ut in nostro legit̄. Idcirco ī cōmētariis nostris in Iuuenalem ita dictauimus. Poeta diuitibus respōdet: qui cōquærētī & īdignātī nihil poetis dari: obicere poterāt: quod eos laude cōtētos esse oporteret. Diuitem poetā: qualis fuit Lucanus: fama cōtētū esse posse: inter opes: quum rebus ad uictū necessariis minime indigeat: nihil uero p̄desse laudem Serano & Saleio tenui ac pauperi: si præterea nihil habeant. Seranus nomen poetæ tēpoꝝ Iuuenalis: cuius scripta ad nos nō puenerunt. ut Bassi: Vmbri: Caluini: multorum præterea quos Martialis nominat. Salei meminit Quītilianus & Cor- nelius qui quū eū ostendat maximo in honore apud Vespas- ianū fuisse: hęc quoq; de eodē ait. Securus sit aper & Salei- us: Bassus: & quisquis alius studiū poeticæ & carminū gloriā fouet. Brotheus uero ait Salino sarano .i. uitreo cōtētū esse oportere Lucanū in hortis marmoreis. Enī uero Brotheu isto salino tuo nihil īsulsius est. Quī istā uocē cōpescis ignoratiæ iudicē: stultitiæ testem. Si Lucanus diues est: & in poetā di- uitis exemplum affertur: quo modo salino uitreo & tenui de- bet esse contentus: quasi uero uictum Lucano Iuuenalis illic præscribat: & eius diuitias opibus paternis: quaz etia Tacitus meminit: non potius cōmemoret: ubi apud poetā legisti unq; salinum tenue pro mensa diuitis. Omitto Floratium:

Papinium: & alios apud quos salinum de frugali & paupere
dici legere potuisses: nisi puincialiū negotiorū quæstus te oc-
cupasset. Quid præterea conueniūt salinum uitreū & horti
marmorei. O perditā audaciā & multorū annorū ipunitate
cōfirmatā. Tu nobis iterpretādī leges scribis. Tu tanta dig-
nitatis tuæ iactura de Martiale nō tādē disputare cœpisti:
in quo mihi crede parū uidisti: quid te aut tuū ordinē deceat
cuius nisi rationē ducere maximam: ea audires: quæ a uere-
cūdo inimico uix cōmemorari possent. Sed iam ad eā quoq;
epistolā respōdebo: qua eius uersiculi: siue leuem cursu uicere
quæris Atam: iterpretationē nostrā carpit & obiurgat. Ea est:
Ata puer fuit qui Vipsano cōsule a meridie ad uesperū sep-
tuaginta quīq; millia passuū cucurrit magna omniū admi-
ratioe. Meminit historiæ Pli. omisso pueri nomīe. Si Pli. iquit
nomen omisit quomodo potest augurari Domitius: Atā illū
esse de quo Pli. scribit: Ego ita suspicor: quoniā id ille p mi-
raculo refert: & ait nuper. i. intra hos annos. Hæc autē erant
Martialis tēpora: qui quū uelocissimū nomīare uellet hunc
magnæ admiratiōis accepit: nec misz si nomē ille suppressit:
hic retulit quod in multis aliis fieri uidemus. Solēt. n. poetæ
studiosissime noīa uel represētare uel p ueris fingere. Atquī
inquit Brotheus nomē ab Ata deductū putat: qui ut Festus
affirmat terram uix summis uestigiis attigit: nec in hoc mē-
titus sum: nō ne ille ita scribit. Atā qui attigūt magis terrā q̄
ambulāt. Id inquires accidit ppter uitiū cruz. nec id me mo-
uet. Ego hoc tātū accipio qđ ait terrā magis attingūt q̄ am-
bulāt: quod in altero ppter uitiū: in altero ex uelocitate acci-
dere potest. Vt Solinus ait. Ladā Alexandri cursorē tātā fu-
isse agilitatis ut harenis pēdentibus nulla iditia relinqueret
uestigiorū. Ego antiquorū sequor auctoritatē: tu nullius: ego
quæ poetæ sensui cōueniāt: tu quæ absurda & alienissia sūt.
Pudet. n. referre quod scribis legēdū esse Atlan: & hāc fuisse
filiā Scinei. Vbi obsecro legisti unq Atlā. ubi poetarū omniū
hostis & ignare Atalantas duas fuisse alterā Iasi: alterā Sci-
nei filiā. Ex Apollonii iterprete ī propertii cōmētariis recita-
uimus. Atalantā Apollonius in Argonautis Ouidius: poetæ

omnes græci latiniq; dixerūt. Tu Atlan inculcas? Tu Atlan
audes pferre? Tu Atlā nomīas? Sed demus hoc infātia tuā.
uersum quoq; faciamus lōgiusculū: atq; ut uis legamus: siue
leui cursu uincere quæris atalantam: qui erit poetæ sensus?
Certabat ne Martialis amicus uicere Atalantā: quæ post tot
hominū sæcula uix ex fabula agnoscebatur? Nimis urgeo: iā
ut puto erubescis. An ubiq; Brotheus uel calūniatur: uel suā
p̄dit ignorātiā? Illud me quoq; ad risum imprimis puocat:
qđ ubi pueriliter gestit: ubi sibi ipsi applaudit. Vbi de curru
uictoriā salutat: in eo potissimum est ridiculus. nec ab igno-
minia ullo presidio uīdicatur. Id quod stultis accidere aiūt:
qui tū sibi maxie sape uidetur: quū plurimū insaniunt. Idē
nisi de Brotheo omni luce clarius demōstro: me de tota causa
deiectū ludibrio haberi facile patiar. Per lōgā epistolā scri-
bit in expositionē nostrā illius loci Sardonyca uerū lychnitēq;
terū stū duasq; similes fluctibus maris gēmas. Dedisse Basīā
celiāq; iurabas. Vbi nos ita scripsimus. Lychnite lapides sūt:
a lucernarū splēdore dicti: quē præferunt. Cōtra Lychnites
dicitur marmur quod lucernarū lumie sub terra fodiebatur.
Varro auctor & Pli. Codex atiquus hēt lychnitēq; terunctum.
Ego autē legendum puto punctum: hoc est nitidum & maxie
splēdentē. Nā λυχνος græce latine dicitur lucerna. Vnde
& lapis ipse lychnites dicit. Lychnus autem siue lucerna quo
magis uncta est eo plus flammæ emittit. Ex ea igitur meta-
phora lychnitē punctum. i. splēdidū & flāmas lucernæ per-
unctæ emittētē appellat in distichis. Nō norat parcos uncta
lucerna patres. Gēmas. i. smaragdos. Deniq; illud addidi pla-
cet smaragdos intelligas. Quid hic accusas Brotheu: an quod
smaragdos illis uerbis designari suspicatus sī: duasq; similes
fluctibus maris gēmas potius q̄ sapphyros: ut tu cēses intelli-
gēdum: cur ambigēdum mihi nō fuit. Nam multæ gēmæ si-
miles fluctibus maris esse possunt. Amethystus: quum mare
purpureum dicat: sapphyrus: quum cerulea sit Smaragdus:
quum uiridis. Nā ceruleum dixi nō tā ut smaragdi colorē q̄
ut maris significarem. Frequentius. n. mare ceruleum: q̄ uel
purpureum: uel uiride legiū: quū autē smaragdi a Martiale

sapissime iter pretiosos lapillos numerent: sapphyrus nusquam
apud eundem poetam legatur. Malui de smaragdis quam de sapphyro
interpretari: sed hoc non te mouet. Illud accusas quod lychnici
scripserint: pro lychnite. Ego non ita scripsi id quod multis statim
ostendi: a Plinio ea accepi uerba. In nullo autem pliniano codice
lychnicus est: sed lychnites in omnibus. Qui igitur potui aliter
referre quam Plinio? Ex cuius praescripto ea docebam. Illud tantum
explicauimus diuersis de causis marmoris: & lapillum lychnitem dici:
quod quis utrumque a lychno. id est lucerna deducatur quod alter flamas lu-
cernae praefereat: altere lucernas lumine ut Varro tradit sub
terra fodiebatur: Plinio. Ex genere ardentium lychnites appellata
a lucernarum accensarum praecipua gratia. Nascitur circa Ortho-
siam: totaque carmania ac uicinis locis sed prebatissima in indis:
quam quidam remissionem carbunculum esse dixerunt: sed in hoc non
uersatur Brotheus: alibi habet accusationis arcem: ex qua tota
causa agit. Alibi est iurgiorum caput: alibi eius furoris sedes:
quod eum uersiculum sardonica uel lychnitemque punctum ita
legimus ut uel & punctum pro epithetis gemarum exposuerimus: sar-
donica scilicet uel & lychnitem punctum. Hic clamat: multisque
contumeliis uociferatur. Vel & punctum esse propria nomina
a quibus se gemam accepisse dicebat Mancinus: a uero sardo-
nyce: a teruncto lychnite. Dicas oro interpretis uerus quis fuit?
An Imperator? An qui nunquam metiretur? Aut certe tandem expedi-
si potes quis hic fuerit? Haeres: os componis manus demittis. O
ineptum hominem. Nonne uides sardonica frequenter epitheto uel a
Martiale dici: quasi primae sortis in suo genere: quum multi re-
periatur non ueri: nec eiusdem praestantiae. Veros inquit Plinio non
omnino sardonycas nasci. Idem de Onyce: unde nomen deduxit
sardonix: Veram autem Onycem plurimas uariasque cum la-
cteis zonis habere uenas. Idem poeta alibi: Veros sardonycas
sed ipsa tradat: Alibi. Sardonycas uetos mensas quasiuit in
omnes. Non uides inquam per epitheton a Martiale sardonica
uel appellari? Non audis? quod si uel sardonica per epitheton
legitur: ne tu quidem aduersaberis quod sequitur: lychnitemque
perunctum. Eodem modo esse accipiendum: siue aut punctum: siue
terunctum legas: nihil impedit: nam utrumque uim superlatiui habet:

modo ad modū splēdentē ex methaphora ut diximus expo-
nas. Nā lychnites lapillus a lucerna dicit: cuius accēsa ful-
gorem praeferat. Inde quod lucernae cōuenit: ad lapillū qui
ab ea nomē est sortitus: poeta trāstulit. Quid inquires. Vestes
punctas dicemus lucidas. Quid ni. si eedem lychnitae appel-
larētur: Nō. n. punctū nitētem ubiq; simpliciter expono: sed
uel in lychno. i. lucerna uel in nomine ab ea deducto. Hic est
ille locus in quo me tantis cōtumeliis onerasti. Vbi triūphū
tibi finxisti. ubi si deo placet etiā in me deridēdo facetus esse
uoluisti. Nā punctū inquis hūc appellabimus. Miror quū tā
mihi īfensus sis: tāto odio: spōte tua: nulla quidē culpa mea:
suscepto insecteris. Cur punctū appelles nomine pximo tuo
gētilitio. Nā punctus & posus finitima admodum sunt: atq;
eadē. Immo hoc plane tuū est. Nā Pogius uir eruditissimus:
quū ī te olī elegātissima epistola iueheret: perūctū appella-
uit alia ut puto de causa: q̄ ut splēdentē significaret. Episto-
la ī manibus est tuarū uirtutū testis: & aēstiatōis. Itaq; quod
Pogius tibi honorifice detulit: nimiū liberaliter ad alios re-
mittis. Nā si est honestū: cur te eius pudeat. Si cōtumeliosum
tibi tātum cōuenit. Vel ob nomen getilitiū: qđ paucis litte-
ris īmutatis idem est. Hac septem ī cōmētariis nostris accu-
sat Brotheus: ī quibus satis ut arbitror hominis & prauitatē
refellimus & īdicauimus ignoratiā: in quā mihi credite nūq;
tā turpiter esset lapsus: Si ab officio non discedens: mecū de
his disputasset aliquādo. Vt quotidie solebat: quomprimū
e puīcia rediit: Hectorem. n. Pomilionem suum singulis pene
horis ad me mittebat: cōsulebatq; de rebus nōnunq; ī quibus
docendis me eius uicem pudebat: adeo peruulgatae erant: &
pueriles. Nā uel negotiorū occupatiōibus oblitus esse: uel qđ
magis existimo: nunq; didicisse aliquid uidebat. Renūtiaui-
mus ei more maiorū amicitia quod an ipsius culpa an certa
cōsiliū mei ratioe acciderit: aliquādo explicabimus. Nūc aliis
eadē hac epistola respōderē: nisi ad grauiorē illā actionē re-
deundū esset: Vbi toto agmīe nō modo leues Brothei īcursi-
ones repressimus: sed omnino uictum ac fugiētē castris exui-
mus: penetrauimus. n. in cōmentationē illam plinianam ubi

tercentum ex locis irrupimus: quæ sua imperitia penitus concusserat & perfligauerat. Quo in genere nunc tantum septem proponam: ut causas agere a nobis doceat: nam iudiciorum & fore rationem non satis perspectam habere uidetur: quum ea aduersario obiciat: quæ & facillime dilui possint & eum grauioribus criminibus reum agant: id quod in presenti causa demonstrauimus. Si quem accusare uis Brotheu: quod a puero adamasti: ea tibi colligenda sunt crimina quæ nulla translatione: inficiatione: disputatione iuris: denique nullo defensionis genere uel euertere possint: uel debilitari: ne odio & nefario tuo instituto potius quam honesto studio in causam descendisse uidearis: & non tam potuisse accusare: quam uoluisse: quod ab omni uiri officio alienissimum est: in te uero etiam impium. Audi quam simpliciter nos in te agemus: Plinium a doctissimis uiris emendatum: tu in ducetis & septuaginta quique locis peruertisti. A phœmio orsus: libris de cosmographia intermissis: quam uix attingere ausus es. Ad septimum accurristi. Inde ad opis usque exitum: alia inuertendo: alia demendo: alia addendo: pulcherrimam historiam deprauasti. Negas te in eo laborasse: at manus tua in margine codicis Pliniani est: quem librariis pro exemplo tradidisti. Hic apud me est & in tuæ ignorantie testimonium: multis ad me uenientibus sæpe perfert: Inficiaris. At quadringenti codices: qui ex tuo exemplo manarunt testes sunt. Itaque aut quæ commisit defendas necesse est: aut culpam fatearis: quum nullus inficiandi locus relictus sit. In principio statim phœmii ubi de Catullo. hæc Plinius. Ille. n. ut scis permutatis prioribus syllabis duriusculum se fecit: quam uolebat existimari a tuis uernaculis & famulis. Ita codices omnes habent: & legendum est. Nam quasi Plinius Catulli exemplo: qui duriusculos uerius fecit: ut alter quoque Plinius in epistola scribit: sui operis obscuritatem a familia imperatoria abhorrentem: cui exposita & facilia præponenda erant: excusare uelit. Illius obicit & proponit uersus: sed mutatis numeris non. n. eo ordine uersum recitat: quo ille scripsit: Hinc ait. Ille permutatis prioribus syllabis. Excusabit inquit Catullus duriem meam: qui & ipse duriuscule scripsit: quam a tuis uernaculis & famulis existimari uellet: quasi dicat & ille dura scripsit: & insolita tuis famulis & uernaculis ut ego. Tibi non dixit

93
(8)
ne uideretur aut poscere ut legeretur ab impatore: aut illius
ignorantiā dānare Brotheus uero supercilio cētorio: quū totū
sensum ignoraret ita inuertit: q̄ uolebat existimari: a uerna-
culis suis: quod aut sequebatur: & famulis deleuit. O stultū
hominē: scribebat ne Catullus uernaculis suis: an ciuiū au-
bus. Totū Plinii sensum eo errore cōfudisti. Sed hoc & re-
liquos in phœmio errores omitto: In libris qui de cosmogra-
phia sequūtur pauca quædā imutare ausus es: quæ utinam
preteriisses: ne ī tot libris deprauata legerētur. In tertio Pro-
chyta igit Plī. nō ab Aeneæ nutrice: sed q̄a p̄fusa ab anaria
erat. Aptū est qd̄ lētiat Plī. Prochyta dici a βροχέω qd̄ est
profundo. Fuit. n. p̄fusa & diuulsa ab anaria: quæ eadē Ina-
nine & pythecusa dicit: qd̄ & ipse alibi scribit: & docet Stra-
bo. Nō autē nutrice Aeneæ: quæ Prochyta diceret. Huius me-
minit Dionysius Halicarnaleus: qui ait a Prochyta muliere
troiana Prochyta īsulā dici: cui sentētiæ aduersans Plī. occur-
rit Brotheus ita scripsit. Prochyta nō a Caieta Aeneæ nutri-
ce. Vide hoīs īpitia qui putauit fieri posse ut a Caieta Pro-
chyta nomē ducat. Quæ malū hic Caietæ mētio est: aut quæ
cum Prochyta litterarū cognatio uel similitudo. Caieta qd̄
ab Aeneæ nutrice Caieta dicta est. nō autem Prochyta. Ta-
met si illā quoq; Caietā nōnulli auctore Strabōe appellatā
putarūt q̄ κέατα curua lacōes dicūt: q̄ illic phormias ī littore
curuo cōdiderūt: & paulo post Plī. hac. Inter Pausilippum &
Neapolī: Megaris. Brotheus uero ita inuertit. Inter Puteolanū
sinū q̄ & Neapolī. Nimirū Pausilippū nūq̄ terrarū esse pu-
tauit hō adeo locorū omniū ignarus: ut nec ubi terrarum sit
satis adhuc nouerit: quū tamen omnes codices Pausilippum
pferant: quod si de Pausilippo adhuc dubitas: lege Plī. in fine
noni libri: ubi hac repies. Pausilippū uilla est cāpaniæ: haud
p̄cul Neapolī. In ea in Cæsaris piscinis a Pollione Vedio cō-
iectū piscē sexagesimū post annum expirasse scribit. Anneus
Seneca. Iā tuū errorē uel īuitus agnoscis. Hoc nō est a Domi-
tio in epigrāmatīs interpretatiōe dissentire: q̄uis in eo quoq;
turpiter labaris: ac non accuses sed tete accusandum offeras.
Plinii uerba peruertis quæ non itelligis ut quū illic sentētiā

aliquā uel ridiculā proponere possis: hic ignorātiā tātū fate/
ri habeas. Sed iam ad septimū uenio: ubi tuæ deprauatiōis
initiū est: quod eadē temeritate ī totius opis calcē pducitur.
Plinius ubi de homine generando & pariendi tēpore scribit:
hæc tradit. Ante septimū mēse haud unq̄ uitalis est septio
nō nisi pridie postero ue plenilunii die: aut īterlunio cōcept.
nascūtur. Trāslatitiū in ægypto est: & octauo gigni. Iāquidē
& in italia tales partus esse uitales. Partus inq̄ octauo mēse
letalis est. Ita. n. est ītelligēdum: sed tamē in ægypto īdifferēs
quod nec in aduersum nec in p̄sp̄um magis accipiat euentū
q̄ si alio tēpore gigneretur. Iam inquit & in italia īdifferēs
est tales partus esse uitales. Nā nō habetur miraculi loco si
octauo mēse nati uiuūt. Trāslatitium īdifferēs significat
quo uerbo Gellius utitur & Tranquillus eo loco. Sed aduer/
sante conatibus suis Marco Antonio cōsule: quem uel preci/
piū adiutorē sperauerat: ac ne publicū quidē & trāslatitiū
ulla in re sibi sine pactione grauissime mercedis īpartiente
ad optimates se cōtulit: ubi trāslatitium pro īdifferētem
dixit. Nec me fugit Pædianū ita scribere trāslatitia ueteres
dixerunt non noua nec nuper inuēta sed aliūde trāslata: ut
etiā apud Pliniū pro nouo possis accipe trāslatitiū. q. d. nup̄
obseruatū. nam pro nouo accipi testatur Pædianus. quis an/
tiquiores aliter accepisse idem affirmet. Hæc quoniam Bro/
theus non legerat: non intelligebat: ita immutauit. Relatum
ī ægypto est & octauo gigni: q̄ qđ a Plinii sēsu alienū sit: ali/
orū sit iudiciū. Tu Brotheu codices omnes ita scriptos puertis
magna studiosorū iactura: peracerba plinianæ dignitatis iū/
ria: grauissimo tuo dedecore & infamia. Eodem uolumīe Pli/
corpore uesco esse sed eximiis uiribus. Vescū quid sit Festus
docet. Vescū inquit pro pusillo utebātur quīs Lucillius eda/
cem Vescū dixerit. Marcellus. Vescum exiguum īterpretatur
& minutum. Gellius. Ouidius Idem. Brotheus quum Vescū
quid esset nō ītelligeret ita inuertit. Corpore neruolos cōstat
esse eximiis uiribus. O temeritatē tu uerborū Solini quæ nō
percipis umbram quādā secutus a Plinio recte scripta ī tuæ
ignorantiæ leges ducere audes. Si me audies opam dabis ut

94
(9)
quæ ex tua deprauatione sunt edita exēpla omnia uel cōbu-
ratur uel si quis tantū laborē ferre possit: emendetur: ne pli-
niana uigilia sua dignitate per tuū flagitium defraudata in
posterorū ppagetur. Egdem uereor: ne si omnia eius depraua-
tionis testimonia ex septio tantū libro nūc sumpsero: de reli-
quis filere uidear: qđ bene emēdauert: quom multo grauius
i sequētibz peccauerit: ubi Plinii historia & magis recōdita
est: & exquisitoris doctriæ artibus istructa. Sed ita profecto
res habet: ut initio scripsimus nos hāc epistolā quasi feriātes
& ludētes scribere: nā in altero ope quod paulo post edetur:
tota actione singuli librorū omniū eius errata psecuti sumus.
Id quom nuper Brotheus ex quodā: cui opis particulā osten-
derā: audiuiisset: fuisseq; ab eodē monitus: ut locū undecimi
emēdaret: cuius reprehensionem i libris nostris forte ipse lege-
rat: statim trepidus ad malas artes cōfugit: & dolū nouumq;
cōmētus est mēdaciū: epistolāq; q̄primū edidit: qua me in eo
accusat: i quo ipsū nō modo reū habeo: sed dānaui cūctis do-
ctorū hominū suffragiis. Nā in undecio ubi de apibus Plin. ita
scribit. Tunc ostēta faciūt priuata & publica uua depēdēte
i domibus tēplisue sæpe expiata magnis euētibz. Brotheus
nō itelligēs quid sit uua in apibus: ita deprauādo supposuit
uua depēdētes: pro uua depēdēte. Hūc autē locū apđ Iuue-
nalē explicauimus eo uersu. Examēq; apiū lōga cōfederit uua:
Culmine delubri. Vbi hāc auditoribus dictauimus: recitatis
primū Plinii uerbis. Vuā apes facere dicūtur: quom cōnexis
pedibus i racemi speciē depēdēt. Virg. de apibus. Immēsaq;
trahi nubes iāq; arbore summa Cōfluere: & dēsis uuā demit-
tere ramis. Columella animaduertito an totū examē i spetiē
unius uuæ depēdeat. Tu uero Brotheu i margie codicis Plin-
iani qui apud me est uua depēdētes scripsisti. Quadrīgēti
codices istis mendis tuis impressi: ita habent. Theodorus uir
doctissius. Iohānes alleriēsiū præsul. alii prærerea ēt tui as-
sectæ: hoc sciūt: locū hūc legerūt: dānarūt ignoratiā: & tamē
tu audes mentiri. Calūniādoq; affirmare: uel te non ita scri-
psisse: uel me pperā audirores eum locum docuisse. Sed ad
septimū redeo. Eodē libro quū de pdigiosis partibus scri-
bere uellet ita exorsus ē. Tergemios nasci certum ē. Horati

or Curatioꝝq; exēplo. Supra iter ostēta adducitꝝ prāterq̃ in
ægypto: ubi Fætifer potu Nilus. Nā illic octo sine ostēto ut
Solinus expressit nascūtꝝ. Vt uero Pli. demonstraret plures tri-
bus eodē partu nasci ostētū eē: addit. proxime supremis diui
Augusti ānis fausta quādā e plebe. Ostiæ duos mares totidē
fœmias enixa: samē quæ secuta ē: portēdit haud dubie. At
Brotheus q musas ore suo locuturas fuisse si ore humano lo-
q̃rētꝝ existimat: nec Pli. aliter scripsisse: q̃ ipse solet. Vbi Pli.
ait. Supra. hoc ē ultra ternariū numeꝝ iter ostēta adducitur
deprauādo ita scripsit. Sed hoc iter ostēta adducitꝝ. Non ui-
des tātū abesse ut quæ uult Pli. sētias: ut ēt aduerferis. Nam
qd̃ ille ex historia affirmat. tu pignoratiā negas. Tergemios
iq̃t nasci nō ē portētū. Nā Horatios Tergemios & Curatios i
historiis legiū. Tu uero a Pli. diffētiēs Tergemios quoq; na-
sci a ffirmas esse ostētū. Est ne hoc Pli. codices emēdare: an eū
uocā i ius & ignoratiā accusā qd̃ ex tua sētētia nō scribat.
Quid: nō ne quū de ratioē partuū eodē libro preciperet: tu
quali nouas naturæ leges ex Etruria accitus aruspex pmul-
gares. Ita eius sētētiā sustulisti: ut nec qd̃ ille uoluerit: p̃cipi
possit: neq; qd̃ aruspiciā tua præscribat: ulla ex parte itelli-
gāus. Ille hæc de dēribus i septiō. Quibus i dextra parte gēini
supne a cāibus cognōiati fortunæ blādimēta pollicētꝝ sicut i
Agrippiā Domitiū Nerōis matre Cōtra i leua. Quid sibi ue-
lit Pli. satis p̃cipimus: nisi tu hæc deprauaueris. Nā quū i ho-
mie q̃ sūt iter molares & priores dētes tēdētes i acutū canini
dicātꝝ. Qui hos iq̃t Pli. hēnt gemios supnæ i dextra parte for-
tunæ fauor his portēditꝝ. Cōtra qui i leua. Idē Solinus ex Pli.
uerbis ut solet: quos cynodōras uocāt qbus gemini p̃cedūt a
dextera parte fortunæ blādimēta p̃mittūt. Quibus ab leua
uersa uice. Brotheus hūc locū una uerbi labefactatiōe totum
euertit. Nā ita hō rudis emēdauit: qbus i dextra parte genui-
ni supne a canibus cognōiati: ubi uno uulnē duobus locis
Pli. cōfodit. Nam si in dextra parte genuinos hēntibns fortu-
næ fauor portēditꝝ q̃s erit qui aliquid nō sp̃et. Nemo. n. ē qui
genuinis careat nisi quibus uel atate uel casu aliquo decide-
rint: Omnibus prāterea tā in dextra q̃ in leua sūt genuini: ut
isdem ex Brothei sentētia & blandimenta fortunæ & iniuria.

portēdat. O ignorātiā: nec genuini a canibus nomē acceperunt
ut Brotheus Pli. affirmare cogit. De caninis eū loqui uel uno
uerbo Solinus te monere potuit. Nā Cynodōtas dixit quasi
κύνος ὀδόντας. i. canis dētes. In his portēti discrimē est. Si
aut ī dextra aut ī leua gemini fuerūt: & tamē tu genuinos du-
obus ī locis ut multi apd me uiderūt ī media pagia & ī mar-
gie scripsisti: & qdē grādiōribus litteris ne omnīo dubiū reli-
queres ignorantiaē tuā & temeritatis. Sed nescio quo pacto
ppositū tuorū errorū nūerū nō seruaui. Nā q septē tātū pmi-
serā: nouē recēfui. Nimis hi duo me īprudēte & īuito ex tā-
ta turba elapsi sūt. Propāt ī lucē uenire ōnes. Sūt autē ducē-
ti & septuagita quīq; ut cito audiātur. Nā īcredibili cōfēsu
cōspirarūt ut te tā prāclari autoris Sicariū accusēt & dānēt:
id ut celeriter fiat opā dabo. Opus nostrū iā pene absolutū
est. qd simulac editū fuerit: circūstabūt irati: & tāq Eumeni-
des ut in fabulis est: faces admouebūt: ac flagitiorū tuorū cō-
sciētia te torquebūt: & cruciabūt. Ego me his patronū profi-
teor. His adero tā piā & iustā causā non deserā: in qua nō tā
doctrinā aut īgeniū fructus a me quārēdus est: q officii in ciuē
meū & pietatis: quē p ignorātiā de pristinaē laudis dignitate
deicere conatus es. Vos uero Heli & Marce Phosphore da-
bitis ueniā si Brothei insolētia me a uobis abduxit: ut quū ad
uos scripseri: in hūc tamē unū: omnē ferme cōtuleri orationē.
In qua: si aliquādo acerbior fui: testor uirtutē ipsā: me id nō
spōte sed necessario ægisse. Nō quidem q illius contumeliā:
quibus me insolētissime insectatur quottidie: stomachū ali-
quē fecerint: qui uel ipsa iniuriarū diuturnitate in eo iā mihi
penitus conuulsus est: sed quoniam ea quā uel obiiecit: uel
commisit: eius sunt generis: ut aliter nec refelli posse: nec
accusari debere: uiderentur. Valete.

Domitii Calderini Veronēsis cōmētarii in Iuualē. cū de-
fensiōe cōmētariorū Martialis & Recriminatioē aduersus Bro-
theū Grāmaticū. Ad Iulianum Medicen Florentinum. Editi
Romæ. K. Septēbris. MccccLxxiiii.

